

НАРЪЧНИК

за самоорганизиране на Братството

по методите на Учителя

Наръчник
за самоорганизиране
на Братството
по методите
на Учителя

Сдружение „Слънчогледи“
Бургас, 2017

Съставител *Георги Христов*

Вътрешно оформление *Веско Василев*

Издател *Сдружение „Слънчогледи“*
Бургас, 2017

ISBN 978-619-7033-35-9

Разпространява се безплатно

Парични средства за бъдещи издания можете да изпращате по банковата сметка на СНЦ
„Слънчогледи“ – IBAN: BG84 BUIB 9888 1029 1798 00;
BIC: BUIB BGSF; СИБАНК ЕАД.

Съдържание

ЧАСТ ПЪРВА

ТЕОРИЯ

I. Пробуждане на колективното съзнание или идеята
за Цялото и неговите части

Ще запитате:„Къде са ангелите?" Някои от вас съставляват малкото пръстче на ангелите и когато някой ангел реши да употреби твоята воля, ти ставаш мек, нежен, и тогава те хваща страх, че си на пръста на ангела, а утре, щом те остави свободен, казваш си: „Слава Богу, свободен съм!" Но след това може да те тури на другия си пръст. Апостол Павел казва, че сме удове на едно тяло, което е Христос[1]. През деня нашето тяло заема различни положения в Божествения Свят. Някой ден сме в ходилото на Божествения Човек, друг път сме в ръцете му. Не е нещастие да бъдеш в ходилото на Бога. Господ казва: „Днес ще походя малко с теб." На другия ден те туря на ръцете си и казва: „Днес с тебе ще помилвам някого." Може да станеш лекар, някой хирург, може да напишеш някое хубаво писмо, може да принесеш хиляди блага, но ако не си готов да заемеш положението на разни удове от Божественото тяло, не можеш да разбереш Божествения закон.

Вашата история не знаете – не знаете откъде идвате, накъде отивате; нищо не знаете, за вас е скрито и миналото, и бъдещето; знаете само, че сте тук и чувствате Божественото слънце, а всичко останало е скрито за вас. Досега се намирахме в света на илюзиите – на промените и измененията. Сега сме излезли от колективното подсъзнание, а когато дойде да се развие нашата воля, влизаме в новата фаза на колективното съзнание – да съзнаваме, че всички хора, с които живеем, са удове един на друг и сме необходими един за друг. Ако твоят брат умре или загуби, ти ще носиш товара му; ако той стане учен или умен, ти ще се ползваш от неговите блага. И благата, и скърбите са общи.

Човешкото съзнание – да се изразя на един строго научен език – минава през три степени:

1. степен есенциална[2]

2. степен субстанциална[3] и

3. степен материална.

Есенциалната страна включва принципите на живота, субстанциалната страна включва законите на живота, а материалната страна – фактите на живота. Следователно, групирането на фактите вътре

в света, т.е. нашите частни малки опитности, които добиваме, когато се формуват, образуват един закон и казваме, че законът се изразява по един или друг начин. Сега съвременните учени хора се изразяват за закона, че той е нещо механическо, но законът, това е една жива същина. Закон може да има само в същества, които са разумни, съзнанието на които е минало от материалната страна, от фактите, към законите, от частното – към общото и от общото – към целокупното.

Запитваме се ние кое е най-важно за нас, след като сме се изявили на земята? При сегашните условия хората считат, че най-важен е животът на земята, когато те са материално осигурени; и всички народи частно и общо се стремят към своето материално подобрение, осигуряване. И днес имаме т. нар. „икономическа борба“. Стремежът на народите към материалното състояние е едно течение. Значи, човешкото съзнание минава от материалното към субстанциалното или става събуждане на колективното съзнание у човека. Човечеството досега е живяло в колективното подсъзнание, както животните, а отсега цялото човечество минава в колективното съзнание, т.е. хората започват да съзнават, че те са нужни един за друг. Досега всеки човек е живял сам за себе си, всеки е търсел за себе си спасение. А сега в цялото човечество има един вътрешен импулс да се подобри общото състояние, тъй че не само за една обществена класа, а за всички обществени класи да се подобри положението. И то по един разумен начин, а не да мислим, че ние сами ще подобрим живота си.

Ако един унищожи другиго, какво спечелва от това? Това е неразбиране на живота. Не само общо хората не се разбират, но и религиозните, и духовните хора, които са начело, които мислят, че имат връзка, общение с Бога, които мислят, че имат правото да ръководят, и те са изгубили правилното разбиране на живота.

Аз ви говоря Истината. Другите, не че не искат да ви говорят Истината, не че умишлено я укриват, но това е естествено за тях. Когато на някой човек се забие един трън в крака му, той става нервен. Извадете тръна му и той ще се успокои. Следователно, ако днес съвременните хора са лоши, то е защото всеки си има по един трън в плътта, който не го оставя на спокойствие. Апостол Павел казва, че си имал един трън, който не му давал мира[4]. Аз не съм срещал човек, който да няма трън. Докато този трън е в нас, не можем да мислим разумно, не можем да разсъждаваме правилно. Нашата философия е изопачена вследствие на този трън. Извадете тръна и ще имате една правилна философия за живота.

Сега съвременните християни питат какво нещо е християнството, каква религия е то? И разказват, че християнството това било, онова било. Не, не, Бог е Любов, която трябва да съедини хората да живеят в любов, в мир и в братство, а дали те са царе, управляващи и какво положение заемат, това са второстепенни неща. Всички хора трябва да живеят по любов, братски, трябва да имат взаимно уважение. Всичко трябва да разделят по братски; не по един насилствен начин, а по един доброволен и съзнателен начин.

Щом засегнем този въпрос, пораждат се други въпроси: има ли задгробен живот или не, коя религия е най-права и други подобни. Аз казвам: в света има само едно учение, което може да подобри домовете, и то е учението на разумната любов, а не сегашната класова любов. Любов принципиална, Любов, която да включва в себе си самопожертване, Любов, която да включва в себе си любовта на майката, любовта на брата, любовта на приятеля, любовта на светията, любовта на най-възвишените хора в света. И когато тази Любов се всели в нас, нашите очи ще се отворят.

Сега, кое е най-голямото благо в света? – Благото на индивида ли, благото на един народ, благото на цялото общество или благото на цялото човечество? Това е едно и също нещо. Един човек е миниатюр на цялото човечество. Следователно, един народ в своето развитие представлява човечеството в по-малка форма. Затова, когато говорим за индивид, разбираме човека като една семка. Когато говорим за едно общество, подразбирам, че тази семка е започнала да расте. Когато говорим за народ, подразбирам, че тази семка е започнала да се разраства, а когато говорим за човечеството в неговата пълнота, подразбирам, че тази семка се разклонява, дава цветове и плодове. Като разбираме тъй живота, ще познаем, че всеки от нас е необходим фактор в човечеството.

Ние не разбираме човечеството тъй, че половината от него е създадено да живее в рая, а другата половина – в ада. Аз зная, че когато схващаме Бога като Любов, всички живеем в рая, а вън от него всичко е празнота. А за да познаем Бога, трябва да имаме Любов. В тази Любов всеки човек, всяка форма е един фактор. Тези форми, в които сега съществуваме, не са завършени. Мислите ли, че за първи път идвате на земята, че за първи път сега се раждате? Не, всички вие имате една дълга история и, ако някой ви опише историята, ще ви се види много интересно това какви сте били в миналото и какви ще бъдете в бъдеще. Това е един велик процес, през който минаваме. Когато един човек е правилно развит и благороден, например, той съзнава, че всички хора трябва да живеят в Любов. Какъвто и да е, той ще приложи всички условия на живота и ще

съдейства за общото благо. Само Любовта дава всички тия условия.

Има една разумна сила, един велик закон в света, който кара хората, и които вярват, и които не вярват, да мислят и да действат еднакво. Аз съм виждал много пъти хора, които не вярват в Бога, не ходят в църква, но се хвърлят във водата с риск за живота си, за да избавят някого. В такъв човек няма механически закон, а един друг закон – той е роден със закона на самопожертването. Следователно, той носи в себе си нещо по-велико, отколкото формалната религия. Религията се яви по-късно в света.

Някои питат „ти религиозен ли си?“ Човек може да бъде религиозен и пак да не е честен. Религията не е една фирма, която да показва, че човек е честен или не. Че това е така, посетете всички хора търговци, например, които ходят на църква и вярват в Бога, и вижте сметките им какви са и как продават. Друг е законът, който управлява света. Любовта трябва да съществува в сърцата им и да се съзнаят като хора, че няма да лъжат брата си. Това ще ги застави да гледат на интересите на другите хора като на свои интереси и да не продават лоши стоки на брата си. Само така като гледаме на работите си, ние ще можем да се разберем.

Ако се поставим на почвата на народностите – да се запитваме „ти българин ли си, ти англичанин ли си, ти французин ли си, ти германец ли си“, няма да се разберем. Ние казваме: „Българинът е лошо нещо“. Това са индивидуални идеи, това не е колективно съзнание, то не е още Божествен закон. В народите още не се проявява онзи Божествен принцип. В тези народи всеки си гледа своята икономия. Никой народ няма предимство пред другия, всеки си има своето място. Ако, например, вдигна ръката си и изправя един от пръстите си нагоре и този пръст помисли, че има първенство над другите, какво ще стане? Единият пръст показва само посоката на нещата, но само с него не може да се работи; работа става с всичките пръсти, всеки пръст си е на своето място на ръката. Само когато всички пръсти са заедно, само тогава имаме цялата ръка, която е емблема на волята и може да изпълни длъжността си. Следователно, когато един народ съзнава своето положение вътре в човечеството като един уд, като един орган от общия организъм, който трябва да извърши своята длъжност точно навреме, тогава той ще бъде на своето място.

Съвременните хора искат да поддържат стария бог. Знаем кой е този стар бог. Не се обиждайте. Този стар бог е докарал всички войни, всички насилия, всички нещастия. В Господа на Любовта, обаче, няма абсолютно никаква лъжа. Този Господ на Любовта гледа към всички хора, както и към най-малките същества, с еднаква Любов, с еднакво състрадание и е готов

да помага на всички. И когато дойде при Него някое малко същество, на което формата се разрушила, Господ му дава друга форма и казва: „Продължи работата си, не бой се, върви напред“.

И нашият живот, тъй както сега се слага, и той е предопределен от ред предшестващи причини. Ако използваме тези причини, може да подобрим този живот, може да се борим със злото в света, може да го победим. Това наричат индусите карма или грехопадение. Ние можем да се борим с грехопадението. Един човек, който може да пада, да прави грехове, той може да стане и да победи. Обаче, днешните религиозни хора в схващанията си отиват в друга крайност: те казват, че религията ще подобри напълно нашия живот. Това е 50% вярно. Религията не може напълно да подобри живота. И това тяхно твърдение е само 50% вярно, защото ние 50% сме фактори на нашата съдба, а има и други 50% фактори, които регулират живота ни.

Аз казвам: върху нашия живот оказват влияние в 50% – съдбата, природата, 25% – ние сами, и 25% – обществото. Следователно, когато тия три фактора дойдат да работят съвкупно, в окултно и в морално отношение ще дойде един подем, едно подобрение. За да стане това нещо, непременно трябва да се явят много лица, за да работят в една посока. Когато дойде пролетта, с едно цвете ли дохожда тя? – Не, с милиони, с много цветя. После идват пчеличките, започва се всичкото това брожение в Природата. И с туй се създава една целокупност.

Следователно, от окултно гледище ние мязаме на малки цветенца, които сега са цъфнали, т.е. нашето съзнание е на такава степен на развитие, че едва сега сме почнали да различаваме доброто от злото. Казвате: „Е, човек все трябва малко да поизлъже“. Не, в съзнателния живот не се допуща абсолютно никаква лъжа, тъй като в математиката не се допущат никакви грешки, защото всяка грешка, допусната в архитектурата и в техниката, ще донесе нежелателни последствия. Така и лъжата, която ние допущаме в нашия живот, ще произведе такива резултати в нашия строеж, каквито показват и неправилните изчисления на един архитект.

Съвременните духовни хора поне трябва да имат правила, както музикантите. Дайте едно музикално парче на тези хора, всички ще спазят такта при изпълнението му. Дайте една картина на няколко видни художници и всички ще я изрисуват по един и същ закон. Дайте една задача на няколко математици и те по един и същ закон ще я решат. Щом дойдем до духовния живот, казваме „музика не ни трябва, изчисления не ни трябват, Господ ще уреди работите“. Не, приятели, в духовния живот се

изисква строга математика, там всички неща са строго определени. Един човек или един народ за да бъде щастлив или нещастен, ще зависи от известни факти, които са допуснати.

И тъй, този велик закон, който регулира живота на съвременните европейски народи, ги е турил на тяхното място. Тази сегашна цивилизация, която почти се завършва, е започнала от Египет, минала е в Сирия, Персия, Рим, Англия, Германия, Америка; сега минава наново в Русия и се повръща пак към източния материк. И оттам ще вземе друго направление. Тази вълна, която иде в света и движи човечеството, не е механическа. Всички вие сте определени да вземете в нея участие, щете - не щете. И ние трябва да вземем участие съзнателно.

В какво седи благородството на един народ? Защо англичаните са благородни? Защото у тях има събудено колективно съзнание. Макар да имат грешки, но те лесно ги поправят. Най-много окултисти има между тях. Всеки народ, в който се събужда туй колективно съзнание, съзнава до известна степен, че всичко трябва да се подчини на общата цел. Англичаните са разбрали това до известна степен. Това съзнание се заражда не само у англичаните, а навсякъде, по цялото земно кълбо. У всички бедни хора, у всички бедни вдовици, сирачета това съзнание е проникнало.

Знаете ли в какво положение се намирате днес? В положението на онзи американски проповедник, който имал обичай всеки ден да свиква бедните деца у дома си и да ги нахранва. Той имал обичай преди ядене да чете заедно с тях „Отче наш“. Един ден намира едно сираче дете, завежда го у дома си да го нахрани, но предварително му казва:

– Хайде де прочетем заедно „Отче наш“.

Започват:

– Отче наш, Който си на небето, да се свети името Ти – детето спира, мълчи.

– Защо мълчиш?

То запитва:

– Как, значи Господ е наш Баща?

– Да.

– Значи, ти трябва да ми си брат?

С тези думи детето искало да каже: „Ти си един проповедник, спиш на меко, хубаво се храниш, а мене, братко, виждаш ме – треперя от студ, гладен лягам“. Проповедникът разбрал положението си...

Та сега и ние. Христос дошъл да спаси света. Четем „Отче наш, Който си на небето“... В никой народ не трябва да има бедни хора, срамота

е днес да има бедни хора! В никой народ не трябва да има бедни вдовици. Срамота е днес наши сестри и братя да продават своята чест за хляб! Хиляди наши сестри и братя са днес в блудните домове продават своята чест. И ние казваме: „В църквата, на Небето има Бог, има Христос“. Да, този Христос дойде за тези блудници – да ги спаси, а не дойде за праведните. Следователно, ние трябва да имаме днес доблестта да изправим нашите грешки от миналото. Трябва да ги поправим по който и да е начин. Ние трябва да подадем ръката си на нашите сестри и братя, които са паднали.

Сега всички вие сте призвани на тази велика трапеза на света. Този Господ на Любовта ви е призвал, каквото и да е вашето положение, каквото и да е вашето верую. Той днес ви вика да минете, да вземете една крачка нагоре; не като българи, не като евангелисти, не като православни, не като католици, не като мохамедани, но като разумни същества, като братя, които сте родени от един и същ Баща и в жилите ви тече една и съща кръв. Една и съща кръв тече в жилите на всички хора. Схванем ли ние този факт, това е Новото учение, така трябва да се реформира религията. Ако бъдещата религия не схване този велик закон, тя е осъдена в сто години отгоре да и пишат „Бог да я прости“. Аз казвам една велика Истина. Това трябва да знае духовенството и да тури на църквата си надписа „Бог е Любов и всички ние ще се жертваме за Любовта“. И всички владици, свещеници, майки, учители, съдии трябва да напишат този закон. Това трябва да бъде общият принцип – Любовта. И като се срещнем всички, да се познаем, че сме братя. Тогава ще имаме други знания, друга наука и тези прегради, които са днес между нас, ще изчезнат. И ще започне един нов живот, който ще внесе мир и радост: мир – вътре в умовете, радост – вътре в сърцата, и сила – в човешката воля.

Време е сега, когато всички ние трябва да живеем в това колективно съзнание на човечеството, да знаем, че смърт няма. Човешката душа, човешкото съзнание не умира. Промяна на човешкото тяло става, формата се е променила, но това не е съществено. Човек променява много тела, много органи, но той, като душа, която се развива, като съзнание в Природата, не се губи. Това е един факт, в който няма никакво изключение. Проверете Истината и ще видите. Следователно, аз ви казвам: проверете Истината, която е вложена вътре във вас, потърсете вашия идеал в себе си, в душите си. Този идеал няма да го намерите навънка. Той е вложен в душите ви, той е вложен в мозъците ви, той е вложен във вашите тела, тъй както енергията е вложена в семето, а семето е вложено в земята. То изсмуква соковете от нея и създава всички органи.

Та и всички енергии, които са вложени вътре в нашето тяло, по същия закон се използват от човешкия дух за създаване на всички органи на човешкото тяло.

Един ден аз се разхождах с приятели в една борова гора. Спряхме се пред един бор и казвам: „Заколчетата[5] на този бор показват през кои години е имало повече влага и през кои по-малко. Това се познава по тези коленца“. Може да проверите този факт. Следователно, когато годината е била изобилна с дъжд, разстоянията между тези коленца са по-големи и обратно – когато годината е била лишена от изобилни дъждове, те са по-малки. Следователно, математически може да се изчисли и приблизително определи какво е било количеството на влагата. Значи, така влагата се отразява.

Също и върху нашите тела се отразяват известни събития – индивидуални, обществени и народни. Знаете ли вие това? Ние носим греховете на цялото човечество. Не мислете, че ние, които сме далеч от Африка, не носим греховете на африканците. Да, носим ги. Има една вътрешна сила, която свързва хората и преплита живота им. И тъй, в бъдеще, когато ние съзнаем този велик закон, ще разберем, че всички хора трябва да създадат добри условия, за да може да се избегнат всички съвременни нещастия. И не един път аз съм казвал, че това нещо само майките са в състояние да създадат. Човек може да се превъзпита само в утробата на майка си – в Любовта на Бога, а сам не може да се превъзпита. Само майката е в състояние да пресъздаде човека, да го превъзпита. Той сам е 50 % фактор за своето превъзпитание. Той мяза на един кораб без кормило, който навсякъде може да бъде тласкан от вълните.

А сега какво правят българите? – Те очакват отнякъде своето спасение, те го очакват оттам, отдето няма да дойде. А туй спасение е вътре в тази жива природа, която е вложила своите сили. И хората трябва да ги турят в действие, да заработят по закона на Любовта, за доброто на другите. Така ще дойде и тяхното благословение.

И тъй, този велик закон сега призовава хората към братство и сестринство. И само тогава ще имаме една нова наука на братство и сестринство. А сега каква е нашата наука? Онова малко агънце, което детето гледа, целува, венци му прави, дойде ден и майката казва: „За да може маминото детенце да живее, трябва да заколим това агънце“. Малкото детенце плаче. Казвате: „Не, тъй трябва да се живее“. Е, мислите ли, че това ваше дете ще се възпита? То ще се запитва: „Как тъй този Господ, Който е толкоз добър, позволява да се отреже гръцмуля на това агънце?“ – „Е, мама, тъй е наредил Господ“. Не, не е наредил тъй Господ,

ние наредихме тъй живота.

И сега да се освободим от нашите заблуждения! Да не мислим, че Господ е наредил тъй света. Не, тези агънца не трябва да се колят. А сега имаме една култура за убиване, за осакатяване краката на този, на онзи. Чува се само „бум-бум“. Всички казват: „То е за отечеството“. Но каква полза са принесли войните на човечеството? – Абсолютно никаква полза. Хората са се ожесточили и днес войните донесоха този разврат. И бъдещите войни няма да донесат никакво добро. Трябва да воюваме, но по какъв начин? – Да воюваме, но да не убиваме. Този закон на Любовта сега призовава хората. Трябва да дойдат най-способните, най-великите, най-добрите хора – майки, бащи, учители, свещеници, хора незаинтересовани, за да подемат това велико дело. Ако те не дойдат навреме, други ще дойдат.

Сега ще сведа своите заключения в следното: ни най-малко нямам за цел да ви налагам да вярвате, аз искам вие да опитате. Опити, опити трябват и нищо повече! Има един вътрешен опит. Както всяко растение трябва да намери своя почва, да намери всички подходящи условия за своето растене, така и всеки човек в света трябва да намери своите благоприятни условия, за да расте и да се развива. Никога не мислете, че условията, при които живеете, са неблагоприятни. Това са само вътрешни, субективни схващания. При туй развитие на колективното съзнание всеки човек е точно на мястото си. Но ние се заблуждаваме и казваме: „Защо не съм като този господин?“. Не гледайте тоя човек отвънка; той може да е богат, може да има много ястия, но той е нещастен, неговият вътрешен живот е развален, има порок на сърцето, стомахът му е развален. А онзи, бедният, няма такова изобилие, но е здрав, яде си сладко. Щастието на човека се обуславя от разположението на духа – да е доволен от това, което е приел в даден момент.

И когато тези хора се съединяват, трябва да имат еднакви идеи. Идеите на всинца ни трябва да бъдат прави. Не казвам, че винаги са прави, но индивидуално са прави. Следователно, в индивидуално, обществено и народностно отношение ние трябва да коригираме нашите идеи и да внесем новите идеи, които идат в света отгоре. Както растението гради своите форми, така и ние трябва да градим правилно своите мисли и чувства.

Всички млади, които могат да ходят, трябва да си турнат по една раница и да вървят напред. Знаеш ли какво ще бъдеш тогава ти? – Като срещнеш някой човек, свободно ще продължиш пътя си. А сега като срещнеш някого, ще се посвиеш, ще се скриеш да не те обере, да не би да

ти бръкне в джоба. Казваш: „Апаш е той". Казвам: светът днес е пълен с апаши. Я ми кажете кой не е апаш, кой от вас не е бъркал в джоба на баща си? Кой не е вземал от забранения плод? А в бъдеще, като влезем в една градина за плодове, по закона на Любовта ще кажем: „Братко, мога ли да си откъсна от плодовете на твоята градина или ти ще ми откъснеш?" И той ще ми каже: „Може, братко, заповядай!" Като ида при някой приятел, ще кажа: „Може ли, братко, в твоята къща да пренощувам?" – „Може". Това трябва да бъде новото учение. А сега какво ще кажеш? – „Господине, има хотел, иди там, ние не разполагаме със свободни стаи, жилищна криза има и т.н." и ще се свърши въпроса. Сега, като срещнеш някого, започваш да го разпитваш: „Ти българин ли си, в Бога вярваш ли, от коя партия си?" и т.н. Не казвам, че тия неща са лоши, но те не са съществени. В нас трябва да проникне онова благородно чувство на братство, че като срещнем една жена или един мъж, да видим в лицето им един наш брат. Ако може да възпитате това чувство на братство, ще поставите човечеството на една нова нога. И тогава няма да има между нас туй неразбиране, а ще има един правилен стремеж.

Това е Божествено учение, което сега иде в света. Подели са го малките деца, а след десет години малките деца ще го проповядват. След десет години гъсениците ще излязат из какавидите си и ще литнат с крилцата си. Ще кажат: „Не, не трябват пашкули". В света иде този закон. Фактите сега се групират и законите се установяват. Ние минаваме от материалния към духовния свят, всичко минава от частното към общественото. Т.е. да не мислим само за онзи закон на осигуровките – всеки да се грижи след като умре да остави наследство няколко милиона: оставя за това толкова, за онова толкова, „благодеяния" прави, та да кажат, че еди-кой си човек умрял и оставил толкова пари, благороден човек е. Не, в бъдеще хората няма да умират, няма да имат нужда от паметници.

Господ от хиляди години ни е чакал да се събудим – Той е пращал ту майката, ту слугинята да ни събуди. Така майката днес, като праща слугинята да събуди децата, казва ѝ:

– Виж дали децата са станали!

– Не, спят още.

– Нека си спят.

– Иди пак да видиш, може да се е събудило някое от децата!

Отива слугинята:

– Най-малкото се е събудило.

– Нищо, нека другите поспят. Я иди виж пак!

– И второто дете е станало.

Едно по едно се събуждат.

Така и Господ изпраща слугите си и казва:

– Вижте спят ли децата!

– Още не са станали.

– Нека си поспят.

Едно по едно се събуждат; започват да ги измиват и да ги обличат.

Когато се събудим, тогава ще дойдем да попеем и ще започнем работата на деня.

Сега сме в епохата на пробуждането – едни се пробуждат по-рано, други по-късно, но все пак до обяд ще се събудим всички. Когато се събудим, ще бъдем съвършени и ще започнем с Новия закон на Любовта, който ще зацарува на земята и ще си казваме: „Братко, сестро". Това ще бъдат поздравите ни.

Желателно е всички да се старaете да си въздействате, да си угаждате един на друг. Аз искам тук да се чувствате като братя и сестри, а не да си казвате: „Хей, момче!" Ще си казвате „братко и сестро", а който не иска да прави това, да излезе навън! И ще се поздравявате с лозинката: „Няма любов като Божията Любов – само Божията Любов е Любов".

Когато идвате зад тази ограда, не се позволява абсолютно никакъв друг поздрав, а когато се разпръснете, когато излезете навън, ще се поздравявате както искате. Това се изисква от нас, за да не ставаме причина за спъване на Духа. Когато се срещнете, ще си кажете: „Братко, сестро, няма Любов като Божията Любов..."

Старайте се да бъдете мили и нежни в отношенията помежду си. Ще бъдете като добрите музиканти, ще взимате правилно музикалните тонове, докато се научите на братство. Тъй ви предупреждавам като мои приятели, предупреждавам ви като мои ученици, като мои братя и сестри.

Предупреждавам ви като ученици, защото в Новото учение лицемерие и благоволение няма – ученикът трябва да учи. Ти можеш да бъдеш богат, можеш да бъдеш всичко, но ако не учиш, не можеш да имаш никакъв успех.

А за да бъдеш приятел, трябва да имаш сърце, т.е. приятеля си трябва да обичаш. Само така може да бъдеш приятел.

А за да бъдеш брат или сестра, трябва пък да имаш душа на брат и сестра. Старайте се всички. Всички имате възможност – и млади, и стари. Всеки, който изпълнява Божия Закон, е млад, а който не го изпълнява, е стар. Всеки, който изпълнява Божия Закон, е умен, а който не

го изпълнява, е глупав. Всеки, който служи на Бога, който служи на Любовта, е добър човек, а който не служи на Любовта, е лош човек.

За вас е важно първо да познавате вашите слабости, да не се мислите за съвършени и да не се критикувате един друг. Всички вие, които сте тук пред мене, сте на еднакъв уровен на развитие: някой има едни добродетели, друг – други; един има едни погрешки, друг – други погрешки. И слабостите, и добродетелите ви не са еднакви, затова ще трябва да съедините всичките си добродетели, понеже ни трябват много добродетели, трябва ни много любов и като се съединим, слабостите, грешките ще изчезнат.

Всеки от вас има добри черти, които са на мястото си. Например някой е много учтив, нежен в поздравленията си – това е хубава черта. Друг пък е груб. Онзи, учтивият, и той си има мястото, грубият също – ще поставиш всеки човек на мястото му. Но когато им размениш местата, и работата се обърква. Когато изпратиш деликатния да посреща гости, той ще свърши работата, но ако пратиш грубия – той ще я развали. Всеки е на мястото си. Ние се връщаме в момента, когато си деликатен да извършиш работа, която Бог ти е дал, а когато си активен, да употребиш тази енергия, която е потребна. Не трябва да изменяме енергията на Природата, но да се съгласяваме с нейните действия, и тогава да ги няма думите „мога“, „не мога“, а да казваме само: „Мога!“.

Давайте място на другите – дошъл някой да прави добро, вие ще отстъпите, ще му направите място да се прояви. И за вас има място, защото има три положения: когато дойде някой да прави добро, ти ще му отстъпиш мястото си; може да се яви и втори – и на него ще отстъпиш; а третият ще бъдеш ти. Когато вашият крак се движи в известна посока, за да извърши някое добро, разумно дело, с вас заедно ще участват и всички други разумни същества и сили. Едно движение е разумно, само когато е в хармония с движенията на всички разумни същества, а неразумно – когато ние сами вършим нещо, а другите не взимат участие. Когато ние извършим известна постъпка, тогава усещаме действието на този вътрешен закон. Когато всички същества са били в хармония с нас, усещаме вътрешна радост, а когато направим някоя глупост, усещаме тъга. Това показва, че тази наша постъпка е ненавременна; тя може да е правилна, но не е в съгласие с разумните сили. Всяко наше движение, всяка наша мисъл, всяко наше чувстване трябва да бъде в съгласие с целокупния Божествен закон на всички същества, които са в колективното съзнание.

Според друг закон, в колективното съзнание хората колективно

трябва взаимно да си помагат. Като срещнеш някого, някой свой брат например, не го критикувай в душата си, а се старай да намериш някоя добра черта в него и чрез Божествения дух да го подпомогнеш, защото твоето повдигане е и негово, както и неговото падане е и твое. Той ще падне в едно отношение, ти в друго. Аз мога да ви обясня този закон. От него произлизат много нещастия – когато един прави грешка в едно отношение, друг прави грешка в друго отношение. Един като направи добро в едно отношение, друг ще направи добро в друго отношение. Защото както доброто, така и злото е общо за всички нас.

Общото решение е Божие решение.

– Винаги ли?

– Винаги. Когато хората изпълняват волята на един човек, те вършат престъпление, а когато един човек изпълнява волята на много хора, той върши добро. Злото има винаги предвид една личност, а доброто има предвид всички. Тази е разликата.

II. Четирите съвета като органически метод за самоорганизиране на Братството

1. Идеята за четирите съвета

Ще ви дам някои внушения за работа през цялата година на тези, които присъствате тук. Ще се изберете ония, които повече си хармонирате, понеже така не само че се намирате на едно и също поле на развитие, но и връзките ви от миналото са по-силни.

Ще развивате три вида работа:

1. работа на физическото поле;

2. работа в умствения свят;

3. работа в духовния свят.

Много ще се радвам, ако от вас могат да излязат някои хубави работи. Ако аз ви дам някои работи, както съм ви давал досега, наблюдавал съм ви, погледнете ги, пък си кажете: „Близо до ума е, хубава идея е, но дали може да се изпълни? Хайде да оставим това за друг път.“ А детето като излезе от вас, като се роди, майката повече му се радва и по-лесно го отглежда. Чуждото дете си е чуждо, а когато е твое, ще се ангажираш с него. Сега искам всеки от вас да се ангажира с нещо, да роди по нещо.

И тъй, ще си образувате три съвета от по сто съветници – съвет на физическия труд, съвет на духовния живот и съвет на просветата. Така ще разграничите кои работи влизат в съвета на просветата, кои в съвета на духовния живот и кои в кръга на физическия труд. Последният е най-важният.

Най-първо в плана на работата, заемете се да си направите на физическото поле братски градини. Всеки град да си има братска градина: плодна градина, зеленчукова градина от 5-20-30 декара – колкото имате. Онези от вас, които нямат какво да правят, нека отидат там да работят, да вложат труда си, а от това, което излиза, да се ползват онези братя, които имат по-малко. Нали е практично празното време да се използва.

Някои от вас може да се заемат да отворите столарска работилница в някой град. Заемете се да правите маси, каци, приложете през свободното

си време изкуството, което владеете, и каквото придобиете, ще може да го продавате. Поставете в действие всички занаяти, които владеете.

Някой е педагог – нека събере 5-10-15-20 малки деца, да открие едно педагогическо училище, една забавачница и да започне да ги занимава. Някои от вас пък да се съберат по двама-трима души и да превеждат книги – ето една културна работа. Някои да образуват класове, кръжоци за четене на книги, съчинения на видни писатели, на учени хора. Други, с музикални способности, нека образуват оркестри от цигулки, кларнети и пр. И когато се съберем, винаги да има между нас голямо разнообразие – да знаем и да работим, и да пишем, и да пеем, и да свирим, и да четем, всичко да можем. Господ иска да знаем от всичко по малко, та да кажат другите, че тези хора знаят всичко. А сега, като се съберем, всички искаме да бъдем духовни хора – особено тези, които имат повече опитности.

През тази година ще съсредоточавате енергията си. Аз съм решил да разкъсам всички връзки, които ви спъват. Да оставим всички Божествени връзки сами да действат по един път и Господ да образува една Божествена организация, която да почива на закона на Любовта. Дойде ли Любовта, тя ще ни организира. Щом се организираме, ние ще бъдем на мястото си и ще започнем да действаме, да функционираме като един нормален Божествен организъм. Тогава волята, сърцата и умовете ви ще действат правилно, няма да усещате никакво стеснение, връзките помежду ви ще станат нормални и приятни. Няма да усещате стеснение, а въодушевление; музика и поезия ще има. Тогава ще можем да се качваме на 2500-3000 метра височина.

1.1. Съвет на физическия труд

Нека онези от вас, които проявяват най-много инициатива, да основат нещо, та и по-младите, и по-старите да започнат всички да работят, тъй както започват в живота. Най-напред започват младите, после възрастните и най-после старите.

Не се самозаблуждавайте, а започнете да работите. Законът на сегашното ви развитие изисква да се започне от физическия свет – да се започне с материалното, а не с духовното. Това се налага. Апостол Павел казва: „Първо с видимото, а после с невидимото.“ Първо ще уредим всички работи, които са близо до нас – физическите. А щом можем тях да уредим, по същия закон на развитие ще можем да уредим и духовните; щом уредим духовните, ще уредим и просветителните. Ние ще започнем с физическите работи. Ако има някоя сестра, която се безпокои за своята

прехрана, тя не може да служи на Господа, не може да бъде духовна. За да бъде човек духовен, не трябва да се страхува. А ако е духовен и се страхува, той не е голям герой.

Първото ви задължение е да се постараете да оправите работите си на физическото поле. Ще създадете работа за всички:

- Ако някоя от сестрите няма работа, ще ѝ създадете! Не считайте между вас за унижение това, че някоя сестра е бедна, та се срамува да работи и да очаква подаяние. Ние ще вършим всичко от Любов.
- Някоя сестра е бедна, ще отиде при друга сестра, която е състоятелна, и ще ѝ каже: „Сестро, ще дойда днес от Любов да ти опера.“ А другата ще отговори: „Сестро, и аз от Любов ще ти помогна.“ От Любов ще ти опере дрехите и ти от Любов ще отвориш кесията си. А сега ще дойде при тебе, ще започне: „Бедна съм, мъжът ми това-онова“ – оплаква се. Такова учение у нас няма, то е от лукаваго.
- Някой мой брат е беден, няма работа – ще отиде у брата си: „Братко, дай да ти помогна в дюкяна!“ А другият като си затваря дюкяна вечерта, казва: „Братко, аз от Любов ще ти дам нещо от това, което съм припечелил.“ По този начин ще се стараем да приложим на практика Христовото учение. Малко ще се поизпотите, но ако го приложите по този начин, Господ ще каже: „Понеже вие осветявате Моето Име, Аз ще ви благословя, Аз ще тръгна с вас.“ И тогава няма да има жена, чийто мъж да е лош, няма да има мъж, чиято жена да не е замесила тестото за хляба си, да не е изпрала дрехите си – и всичко ще върви добре и ще се благославя.

Нека излезе от вас самите един практически, а не само теоретически метод за работа, който да даде резултат. Да се съберат двама, трима или петима души, които да си разменят чрез писма мисли как да работят на физическото поле:

- Да засаждат градини с плодове – ябълки, круши, зеленчуци и други.
- Или пък да се основат малки колонии, забавачници за деца или малки училища, като при това се разменят мисли за разните методи по преподаването. Добре е да се занимавате с малките деца – да взимате участие в техните игри с куклички. Защо не? Ако с малките деца не можете да се справите, как ще се справите с възрастните? У всекиго от вас има нещо много ценно в опитността му.
- Или пък да се отворят гостилници; изобщо навсякъде да се проявява вашата инициатива. Може да си създадете общ план за следващата година и всички да се ползвате от него.

Най-първо вие не сте разбрали какво значи да влизате в Трудовия

съвет. Вие се уплашихте – мислите, че ще вземете мотиките, за да работите. Идеята съвсем не е тази – да вземете мотиката. Ние само искаме да използваме свободното време и да не оставаме празни, та да влизаме в грях. То може да бъде един ден от седмицата или месеца, но по закона на Любовта. И един ден да употребим – ние сме сполучили. Сега влязохте вече, впрегнахте се. С труда си вие ще създадете една вълна за работа. Въодушевите се, но после веднага отстъпвате и казвате: „Не съм за работа.“ Онези, които са влезли, започват вече да съжаляват, че са влезли, а онези, които не са влезли, съжаляват, че не са влезли.

1.2. Съвет за духовния живот

Духовната работа пък се състои в следното:

- Ще се съберете на групи от по 5-10-15-20-100 сестри в една група и ще се молите за някой ваш брат или сестра. Например някой ваш брат страда, ще направите молитва за него и ще му се помогне. Тази група ще наречем съветници на Божествените молитви.
- Същото ще направят и мъжете – ще си определяте специални дни, през които ще се молите за някой брат, чиито работи не вървят добре в някое отношение.

Ето един колективен метод за помагане.

А сега казвате: „Нека Господ му помогне!“ Ами че когато искам да направя нещо, нали трябва моят ум, мозък, моите крака, мускули, цялото ми тяло да вземат участие? А когато искаме нещо от Господа, нали и Той ще трябва да се раздвижи? Затова и ние, като Негови удове, ще се раздвижим. Щом Господ започне да работи, то крак ли си, нокът ли си, ръка ли си, или каквото и да си, ще заемеш своето място и ще работиш; друг не може да заеме твоето място. Ще кажеш: „Че аз ли съм определен за тази работа?“ Да, ти си определен. Ще си кажете: „Господи, ние можем да изпълним Твоята Воля.“ Божият Дух ще ни даде известни внушения.

1.3. Съвет за просвета

Ония от вас, които са в Просветителния отдел, нека разменят мисли по това:

- Какви книги да издадете;
- Какви книги да се препоръчват за четене.

И някои от вас, които могат, нека прочетат тези книги. Ще се постараем да разпределим този труд, за да станем по-интелигентни, защото тъй, както сега вървим, не сме интелигентни. Хората от външния

свят са по-интелигентни от нас.

- Сега за през тази година ще задам 10 теми от различни отрасли на всички онези наши приятели, които могат да пишат. Тези теми са следните:

1. По химия: Отношение на химическите сили към физическите и органичните сили в Природата.

2. По физика: Отношение на физическите сили към химическите и органичните сили в Природата.

3. По астрономия: Отношенията на слънчевата и лунната енергия към земната енергия и какво е отношението и влиянието на Слънцето и Луната върху Земята.

4. По минералогия: Съзнанието на минералите.

5. По зоология: Начинът, по който става преминаването на неорганичното съзнание към органичното, т.е. съзнанието на кристалите към съзнанието на клетките.

6. По ботаника: Влиянието, което растенията са оказвали в развитието на човешкия живот.

7. По теософия: Описание на първичното или ембрионално състояние на будическото тяло, когато човекът е започнал да инволюира.

8. По математика: Четвъртото измерение и отношението му към първото, второто и третото измерение.

9. По окултизъм: Преди колко милиона години човек е дошъл на Земята. Ония, които се занимават с окултизъм, нека прочетат всички догадки по въпроса и въз основа на тях да разрешат въпроса.

10. Пак по окултизъм: На кое място ще се яви шестата раса.

Тези са десетте теми, които ще разпределите помежду си. Нека се намерят доброволци за тази работа. Ако всички тези беседи излязат сполучливи, ние ще ги напечатаме в един сборник. Искам от вас десет килограма мед! Ще имате работа за цялата година.

- Мнозина от вас знаят чужди езици. Нека четат и събират отвсякъде материал, както пчелите събират мед. От всеки кошер искам по един килограм мед. От десетте искам десет килограма мед.

1.4. Съвет на примирителите

Освен тези три съвета, ще изберете още сто души за тъй наречения „Съвет на помирителите“, който да разглежда всички недоразумения, които се пораждат в градовете. И когато се вдигне някой малък скандал за първи и последен път, тези 100 души ще се съберат на съвет и ще уредят

въпроса. Тогава всички ще вдигнат ръката си и ще кажат: „В името на Божията Любов, в името на Божията Мъдрост, в името на Божията Истина и със силата на Неговото Слово да изчезнат всички дяволски работи – ху“ (духа се) – и всичко ще се оправи.

Четвъртата група има най-голяма работа – примирителната:

- Например две сестри се скарали – примирителите ще проучат основните причини защо и за какво са скарани, и то не да решат кой е виновен, а да търсят причините.
- Тази деятелност е важна не само за вас, а и за външните хора. Ще дадем един малък модел, да покажем как трябва да се работи.

1.5. Съвет на хармонията

Вие имате четири групи и аз ще избера 100 души, защото имам запас, имам право да избера 100 души. Всички ще влязат на работа и никой няма да остане празен.

Групата от 100 души, която аз ще избера, ще въдворява хармония. В нея ще влизат най-умните, най-добрите и най-силните по ум, по сърце и по воля.

Във вашите умове сега ще възникне мисълта: ами ние не сме ли добри? – Четирите групи избра Господ, а тази група ще избера аз. Четирите групи стоят по-високо, Господ ги избира, а останалите избирам аз и затова те трябва да правят по-големи усилия, за да се кандидатират. Те са най-малките, те са последните.

Всички, които са останали днес, ще образуват стоте, които аз избирам.

Дали ще бъдете избрани, още не се знае. Ако приложите казаното, ще бъдете избрани. Този, който приложи закона, е избран, а който не го приложи, ще седи в антрето.

- Знаете ли какво ще правят те, когато всички в другите групи заемат длъжностите си? – Онези, които нямат какво да правят, взимат цигулката си и започват да свирят. Тези хора на хармонията са свирачите, които си взимат цигулката и – хайде тук да посвирят, хайде там да посвирят. Те са свирците, а другите, като ги слушат, казват: „Хайде да им дадем по нещо – те ни посвириха!“

И тъй, ще обмените сериозно мисли. Не мислете, че тази работа е много трудна. Не е трудна, тя е добро забавление. Сега никой няма да остане хатър, като влязат по сто души, все ще свършат някаква работа. През годината ще си пишете. Ще имаме съвет, който да внася хармония и

ще работим през цялата година за създаване на тази Божествена хармония, ще бъдем искрени спрямо себе си, спрямо ближните си и спрямо Бога. И тогава ще дойдат по-големи благословения, по-големи прояви.

- Може между нас да се появят хора с по-големи способности, с по-отворени очи, музиканти, поети, с дарби в изкуствата, ще се застъпят всички отрасли, всичко, което е Божествено.
- Искам всички недоразумения, които са съществували досега, постепенно да се загладят. Няма защо да се спъваме под старото небе и старата земя, които си заминават.
- За вас, които присъствате тук, ще има едно правило: като станете сутрин, ще изпратите някому една хармонична мисъл. Ако не знаете какво да кажете, ще кажете: „Да се прослави Господ тъй, както е писал в Своята Книга.“ На следващия ден ще кажете същото. Всяка сутрин през цялата година, щом ви дойде някоя красива мисъл за някой ваш брат, кажете я. Ако нямате такава мисъл в ума си, кажете: „Да се прослави Името Божие тъй, както е писал в своята книга.“ И всеки от вас ще изпрати през тази година 365 такива мисли, за да се прослави Живият Господ. След това ще изговорите втората мисъл: „И като се прослави Господ тъй, както е писал в Своята книга, да се прояви Неговата любов в моята душа и в душата на всички мои братя.“

Тези добри мисли ще изпращате само сутрин. Ще започнете от днес и никакво отлагане! От сутрин до обед може да изпълнявате закона. Като изпращаме така всяка сутрин по една мисъл, ние ще успеем да премахнем много болезнени състояния. И ако сега все още между нас има някои неврастеници, някои с главоболие, с болки в стомаха, с неразположение, с изпращането на такива мисли по този начин ще установим хармонията. Тогава ще ядем сладко, ще мислим хармонично, ще работим сладко. Навсякъде все сладко ще бъде.

- И тъй, вие стоте ще се стараете да въдворите хармонията между вас. Да не остане у вас нито помен от мисълта, че еди-кой си бил такъв-онакъв и не можем да го търпим. За нас всичко е хармонично. Там, където е Господ, всичко е добро. И ако дойде някой при нас, ние ще го разтопим, ще го мачкаме, ще го прекараме през този кюнец, през онзи, през тази тръба, през онази, през тази реторта, през онази, ще го прекараме през 99 реторти, докато каже най-после: „С вас съм!“ Който влезе между 99 реторти – тъй е. Докато не каже „с вас съм“, няма отърваване. Туй е Божественото в света. Същият закон и Господ държи между нас – страдаме, падаме, това е една реторта, после

друга, трета и т. н., докато кажеш: „Господи, аз Те познах!“ Тогава и Господ ще каже : „И аз те познах.“ Но да знаете: назад път няма – няма връщане. Този път, по който вървим, е най-хубавият.

1.6. Най-малката задача на всеки един от съветите за една година

- За онези от вас, които влизат в тъй наречената Физическа група, най-малката задача през годината ще бъде да убедят трима души да посадят дръвчета в градините си. Това е най-малкото, което те могат да направят.
- За онези от вас, които са в Духовния съвет, най-малкото, което могат да направят, е следното – да намерят трима души и да ги убедят да изправят по три грешки в живота си.

Все ще се намери един човек, който да има три грешки:

1. Например ще намерите един човек, който обича да понатупва жена си;
2. Втората му грешка е, че обича да говори лошо за приятелите си;
3. Третата – че е постоянно недоволен от живота си.

Ще намерите такива хора, били те мъже или жени. Непременно ще намерите трима души. Най-малкото се върши най-лесно. Вие не се спъвайте, вложете в ума си мисълта да свършите това и ще го свършите. Аз ви казвам, дори да имате трудности, те няма да бъдат такива, че да не можете да ги преодолеете.

- За онези от Просветния съвет най-малката задача ще бъде да намерят по трима души и да ги убедят да прочетат по три от най-хубавите книги.
- А за онези, които влизат в Примирителния съвет, да намерят по трима души и да ги примирят с по трима техни неприятели. Знаете ли, ако вие примирите по трима души, какъв ефект ще произведе това в света? Проверете къде е правата философия.

Примирителите трябва да примирят първо себе си и чак тогава да започнат да примиряват другите. Примирителят ще бъде първият, а другите трима ще бъдат вън от него.

Изобщо във всички градове има сега една малка вълна на разединение. Тя започна като краста от София, мина в Стара Загора, сега е в Сливен, отива към Бургас, приближава се към Айтос; в Шумен се е развила в големи размери – диария има там! Това са психически вълни, които се дължат на известни микроби и обсебените от тях приличат на

ония, които играят тарантела – в Европа има един паяк, който като ухапе някого, ухапаният започва да играе по особен начин и престава чак щом влиянието на отровата се прекрати. Та и ние така, като мине дяволът, започваме да играем, гърчим се, а като отмине, казваме: „Какво направих!“ Е, похапна си дяволът от нас. Затова, като ни ухапе, ще играем. За предпочитане е да играем, но да се пазим.

Това е задачата на тези четири съвета от по 100 души. Туй е най-малкото, което трябва да направите. Нали ще можете да го направите? Всяка група ще извърши по 900 работи.

1.7. Общи правила и препоръки за четирите съвета

- Всеки съвет ще се състои от по сто души: смесени ще бъдат, мъже и жени, от стоте души половината ще бъдат мъже и половината – жени;
- От вас ще има четиристотин чиновници, но без заплата, без портфейл.
- И младите ще влизат вътре – младите момци и моми да бъдат от 21 години нагоре. Те ще бъдат в запас, в резерва. Ще заместват старите, когато те водят сражението. Старите ще поставите най-напред, а младите отзад, понеже старите са калени. Когато младите видят едно-две сражения, ще дойде ред и на тях – те вече са герои.
- Ония, които ще влязат в съвета за физическия труд, ще трябва да имат здрави мускули и воля.
- Ония от духовния съвет ще трябва да имат сърца повече развити,
- Ония, които са в просветния отдел, трябва да имат ум повече развит.
- Ония от примирителния съвет ще трябва да бъдат със съдийски познания и сами да са примирени; Примирителите са хора на милосърдието.
- Всеки град може също да си направи отделно подобно нещо в миниатюр, но тези съвети ще бъдат свързани;
- Ние сега трябва да уредим работите си, трябва да работим за себе си по Бога. Не само един ще работи, а всички ще започнете, и то дотолкова всеки, доколкото съзнанието в него е пробудено; и не насила, всеки един от нас ще работи съзнателно, от Любов. Всеки от нас ще отвори съзнателно кесията си и от Любов ще помогне на брат си, ще каже: „Братко, позволи ми от Любов да го направя.“ „Добре, и аз от Любов ще го приема, а без Любов не го вземам.“ Това е правилото, което аз ви давам. Приложете го, пък и вашият ум ще

създаде нещо. Туй правило ще създаде малки правилца и като ги приложите в живота, ще се създаде много нещо. Когато се съберем през следващата година, вие ще ми разправите за някои неща, които и мене ще радват.

- През тази година няма да обръщате внимание на това какво си мислят другите за вас, а какво вие мислите за другите. Ще започнете с първото, с най-важното – да слушате и възприемате всички велики мисли, ще четете хубави книги, ще слушате съветите на ваши приятели. Всичко ще използвате като средство за реализиране на онези велики мисли и желания, които Бог е вложил в душата ви.

И аз бих желал всеки от вас, като дойде догодина, да донесе един хубав плод от своята умствена градина, от своята сърдечна градина, от градината на своята душа, на своята воля. Като донесете по един такъв хубав плод, ние ще ви посрещнем и ще кажем: „Добре дошли, ученици на Любовта!“ И тези плодове ще покажат степента на вашето развитие. Тогава ние ще ги изложим и тук, на Земята, и в другия свят, и всеки от вас ще приеме своята награда. Каква ще бъде тази награда? Наградата ще бъде това, че Истината ще ви озари и освети, и вие ще ходите в пътя на Истината.

- В Природата има един велик закон, според който всички душевни сили в човека се развиват правилно и последователно. Измежду съвременните методи за развиване на душевните сили, които са създадени от няколко хиляди години насам, има някои, които са правилни, а други – неправилни, понеже събуждат някои сили по-рано от другите и вследствие на това се зараждат много нежелателни резултати. При сегашното ви развитие трябва да имате едно нормално въображение, т.е. не трябва да бъдете без въображение, но то трябва да бъде силно и нормално, при което нещата се представят в техния естествен, а не в извратен вид.

После, аз искам вашите представи за Бога да бъдат ясни. За Бога трябва непременно да имате една много ясна, реална представа, в която да не остава никакво съмнение и според тази представа всякога да Го познавате, където и да отидете, да знаете, че Той е, а не друг. Това се изисква от ученика на Бялото Братство.

- Не се смущавайте, че опитът ви е излязъл несполучлив. Всеки първи опит е несполучлив, всякога е така. Знаете ли колко несполучливи опити е правил Господ? Ами че Той направи първия човек по свой образ и подобие, тури го в Рая, но опитът излезе несполучлив. Христос дойде, и Той направи втори опит. И този опит излезе

несполучлив. Защо? Защото като остави работата на Своите избраници, те я развалиха и Той трябва пак да дойде, пак да я поправи. И още опити има да се правят. Господ изпъди Адам и Ева от рая и после слезе на Земята да учи хората, че не трябва да се бият. Сега хората се мъчат да разрешат теоретически кое учение е по-право. Всякога трябва да се знае, че първият опит е несполучлив, не че не е сполучлив, но че е подготовка за втори опит. Вие не се обезсърчавайте, защото ако разсъждаваме тъй, всинца ще започнем да попадаме в едно замаяно състояние, ще започнем да усещаме тягост в главите си.

1.8. Обликът на истинския ръководител

Сега в нашия живот ще започнем с туй ново Учение, с Учението на Любовта. Всичките ни постъпки трябва да бъдат проникнати от любов и каквото вършим един към друг, да е продиктувано от любов. И никой да не бъде нахален да каже някому: „Направи това заради мен!“ Аз никога няма да кажа някому да направи това заради мен. Това го няма в Новото учение. Аз съм готов и предпочитам десет пъти да извърша една работа за вас, да изора десет пъти нивата ви, ако вие не сте готови за това, отколкото да ви накарам да направите нещо за мен. Ти нямаш право да кажеш някому: „Направи това. Нямаш ли любов? Какъв си такъв християнин?“ У нас такова учение няма. Ако някой у нас си предложи десет пъти услугите, ние ще му кажем: „Братко, ако това е от любов, ние сме готови да го приемем.“ Ако прилагате този закон, между вас няма да има никакви спорове.

Откъде се раждат споровете? Сега някой бил ръководител в някой град. „Защо да бъде той?“ Ами че ако Любовта го е поставила тук да се жертва – добре дошъл! Но ако сам се натрапва, ще му кажем: „Братко, задръж си всичко за себе си!“

Аз искам всички ръководители по градовете да бъдат поставени по любов. Нали сме едно братство, основано по любов? Двама, трима, четирима се събрали – нека всички да се надпреварват в любов. Да допуснем, че имаме десет души майстори, които са се събрали да поправят една счупена кола. Един от тях казва: „Аз ще я направя.“ Дойде, повърти се, опита, не може да я поправи. Казва: „Не можах да я поправя.“ Дойде втори – и той не може. Дойде трети – също. Най-после десетият дойде при колата, поправи я. Дали първият или последният ще я поправи, не е важно. Ти си чакай реда да проявиш своето изкуство, а не бързай: не е

в бързането работата.

Сега аз ще моля ръководителите в градовете да започнат със закона на Любовта. Нека те заемат последните места. Нали и Христос казва: „Който иска да бъде пръв, последен трябва да стане.“ Силните в Любовта да започнат да служат на всички.

Някои от вас запитват например защо трябва да имаме ръководители. То е все едно да питате защо трябва да имаме глава. Когато дойде някой чувал, здравият е този, който трябва да го вдигне. Ако този ръководител е само като един капелмайстор, да маха с пръчицата, аз такъв не искам, но ако той вдига чувала, аз го похвалявам. Ако тези ръководители само вдигат пръчицата като капелмайстори, били те мъже или жени, не ги признавам за ръководители, но ако работят много, ще ги наречем ръководители. Всеки ръководител е от Бога. Ако е от Бога, той ще работи, а ако е от дявола, само ще маха пръчицата. Ако е от Бога, той е пръв на жертви – отваря кесията си. Ако не е от Бога, той е като някой офицер, който командва: „Напред, братя, напред!“ А като дойде сражението, скрива се зад камъните. Ако каже: „Напред, братя“ и сам излезе напред, той е герой, а ако не излезе, не е герой. Тъй разбирам, че трябва ръководителят да действа. Той трябва да бъде олицетворение на Любовта, на Мъдростта и на Истината. Има ли това, ние ще му окажем всичкото съдействие, защото той е изпратен от Бога. И тъй, ние няма да спъваме този, чрез когото действа Господ, няма да се нахвърляме върху него. Няма защо. Бог работи, а не ние.

1.9. Основни опасности при работата на съветите

- Пазете следната идея: като започнете тези опити, ако мислите да се осигурите материално с тях, хич не се залавяйте. Тия малки опити не са места за осигуряване. Ако някой има свободно време, да се заеме с тези опити.
- Сега трябва да се постараем да създадем между нас една благоприятна атмосфера за всички прояви, но не и амбиции. Защото забелязвам, че у вас се развиват повече личните чувства, тези отзад на главата, т.е. вие имате разположението на петела, на пауна – само пъстрите му пера – тр–тр-тр. Той казва: „Я вижте какво съм направил!“
- У вас може да се зароди желание кой да бъде пръв. Трябва да избягвате тази погрешка,

- Щом в една работа се внесат дребнавости, тя се разваля, а това може да се направи от всеки, бил той мъж или жена, щом си служи с дребнавостите.
- Сега има и друга опасност. Ония наши духовни братя, които се занимават с физическа работа, не трябва да ги оставяме да се погълне всичката им енергия само от физическото, а да заговори в тях и духовното. Един човек на физическия труд, който не е изразходвал своята физическа енергия, и влиза в духовния свят тъй неподготвен, той ще произведе цяла анархия. Вие ще проучвате този въпрос.
- Да допуснем сега, че няколко млади братя образуват една малка комуна, искат да живеят един идеален живот. Сега защо ги обвиняват? Влизат те в тази комуна и заработват. След време някоя сестра се обърнала към Бога и казва: „И аз искам да работя", и влиза вътре. Влюбва се в едного от братята и иска да се жени. Хубаво, това не е лошо. Оженват се, после имат деца. И сега, за да осигури децата си, тя ще изпъди всички други членове на комуната. И затова аз не казвам като вас, че жените развалят всичко, но жените взимат всичко.
- И обратното е вярно. Например пет-шест сестри решили да заживеят един комунистически живот. Един брат иска да влезе да работи с тях. Влюбва се в една от сестрите, иска да се ожени. Оженват се и изпъждат другите сестри. Тези неща не са лоши, хората трябва да се женят, но когато влезем да работим по Бога, трябва да поставим всички неща на тяхното място. Въпросът не е да се женим или не, да имаме ли деца или не, въпросът е да живеем един разумен, Божествен Живот.
- Бих желал през цялата година да не разваляте хармонията. А вие може да я развалите, и то знаете ли как? Можете несъзнателно да я развалите. Ако някоя мома влезе между десет момци, тя ще развали хармонията. И обратно – ако един момък влезе между десет моми, той ще развали хармонията. Аз зная такива случаи. Съберат се пет моми и обещаят да живеят чист, девствен живот. Обаче след време при тях идва един момък, подвизава се и той, но се влюбва в една от момите и с това разваля братството. Той трябва да бъде кавалер и да каже: „Аз идвам тук да взема една от вас." Тъй е – нищо повече!
- Между учениците на една окултна школа или едно братство има опасност техните умове и сърца да се развият анормално и умовете им да атрофират. В какво направление? По форма и по съдържание нашата енергия може да е отправена към духовния свят, но целта ѝ да е чисто материална.

Ще ви разкажа за един такъв случай, станал в Германия. При един виден млад германски проповедник се явила една красива графиня, тя се покаяла и той я кръстил. В продължение на десет години тя станала най-ревностна последователка на този проповедник. Всички се чудели как станало това. Най-после проповедникът казал: „Тази е моята другарка, която ще може да ми помага да работя с успех.“ И той се оженил за нея. Но щом тя се оженила, в нея изчезнал духовният стремеж и тя казала: „Омръзна ми вече този живот, искам светски живот, искам да ходя на концерти, театри, балове.“ И след десет години проповедникът заспива – не се чуват вече проповеди. Значи Христос, Когото тази красива мома търсила, бил в ума ѝ, а сега, като Го добила, тя казала: „Повече няма какво да търся.“

Следователно, ако у вас има духовен стремеж, а целта ви е материална, ще има подхлъзване. Затова крайната ви цел трябва да бъде чисто духовна, а методите, средствата, нека бъдат материални. Не трябва да имате абсолютно никакви користолюбиви желания за целта, към която се стремите.

- Има ученици, които вървят няколко години добре, а после се съблазнят. Защо? Те идват тук да придобият знания, да станат учители, а после да им плащат. Затова и проповядват. Ако аз стана учител, за да ми плащат, целта ми е материална; ако аз стана учител, за да имам влияние, целта ми е материална. Но ако моята цел е чиста, ако искам да подобря живота на тези хора и душите им да се повдигнат за Славата Божия и да оставят своите стари стремежи на заден план, целта ми е чисто Божествена.
- Друго заблуждение, което се явява и между младите, и между старите, е кой от тях знае повече. Знанието зависи от пробуждането на Божествените способности, които имате в душата си. Те трябва да се пробудят и чрез тях ние ще изучаваме света по един обективен начин. Ние трябва навсякъде да изучаваме света обективно, но като нямаме такова обективно схващане, спираме се и се питаме дали еди-кой си човек говори Истината, или не. За мен този въпрос е решен. Аз ще ви дам един метод да познавате дали даден човек говори Истината, или не. И вас, когато говорите, също ще ви познаят дали говорите Истината.

Така че ние сега ще се стремим да събудим у нас тези възвишени чувства, които са още в спящо състояние. У вас са събудени засега обикновените чувства, обикновената Любов, която от време на време се примесва с духовната Любов, но самата духовна Любов още не е започнала

да се проявява. Че тя не е пробудена, се забелязва по тази ревност между вас, забелязва се по това, че не може да се търпите едни други. Духовни хора, пък не могат да се търпят! Те са с духовна табела, а съдържанието им не е духовно. Някой казва: „Тази сестра не е духовна.“ Ами че и ти не си такъв! Друг казва: „И тази сестра не е духовна.“ Че и ти не си, защото ако беше духовен, само ще ги попипаш по очите и веднага те ще видят и ще тръгнат напред.

- За да може да постигнете светлото бъдеще, за да не се спрете във вашата еволюция, трябва непременно да съхранявате вашите умствени, сърдечни и волеви сили, трябва да се пазите да не се извърати волята ви, да не я давате под наем да върши зло. Да не я давате нито на някой ваш личен приятел, нито комуто и да било. Никой ученик на Бялото Братство не трябва да дава своята воля някому за извършване на престъпление. Който я даде, изкуплението за този грях е голямо. После, в Бялото Братство не е позволено никому да дава ума си под наем за извършване на някакво престъпление за другите, както не е позволено и сам да извърши известно престъпление. В Бялото Братство никой няма право да дава сърцето си под наем, да служи то другимо като примка, за да върши с него престъпления, както и сам да използва сърцето си за престъпни цели.

Тези неща трябва да ги пазите като правила. Законите са абсолютно неизменяеми, никому не се прощава. Този, който ги престъпи, ще изпие кармичната чаша до дъно и ще му се прости чак тогава, когато научи урока си. Казвам ви това, за да ви предпазя. Вие навлизате в една свещена област, където умът ви трябва да бъде свещен, сърцето ви трябва да бъде свещено, волята ви трябва да бъде свещена, душата ви трябва да бъде свещена. И духът ви трябва да бъде жертва на Живия Бог. Тогава ще бъдете ученици на Бялото Братство.

Ще се пазите, ще затворите умовете си за злото. По никакъв начин няма да давате ума си под аренда, под наем. Умът ви, сърцето ви, волята и душата ви ще бъдат посветени на Господа. Туй е девизът на учениците на Бялото Братство. Който постъпва така, той е добре дошъл и на него ще отворим вратата, а който не постъпва така, ще намери вратата затворена. Той ще остане на едно място и ще му са нужни 150 прераждания, за да се освободи от там.

1.10. Методи за справяне с неприятелите

Сега вие трябва да знаете, че в България има достатъчно братя от Черното братство, които са готови да се борят с нас. Тези братя са между православните в църквата, между католиците, между евангелистите. И между нас ги има. Те навсякъде действат според принципа: Разделяй и владей. Навсякъде искат да внасят смутове. Често те ви заблуждават. Навсякъде, където има такива събрания, те идват и винаги са много учтиви. Онези, които не ги разбират, ги считат за големи кавалери. Те са въплътени. Затова ще изпитвате духовете. Тези хора са винаги много добре облечени – с елегантни дрехи, с черни гантени ръкавици, с попски калимявки, с попски дрехи, с владишки корони, на професорски катедри. Ние няма защо да им се сърдим – те са много учтиви. Това е борба – те са съвършени в обноските си, много са умни. Не мислете, че можете тъй лесно да се борите и да се разминете с тях. Те са от Черното братство, но са много умни – в тях има знания и могат да ви измамят, да ви спънат във вашия път.

Туй сега не ви казвам, за да се плашите и да мислите, че когото срещнете и когото видите, е от Черното братство. Бъдете спокойни – няма защо да се плашите, те не са страшилища. Те са хора, поставени в тяхната еволюция и изпълняват мисията си, но ние трябва да знаем тяхното предназначение и нашата задача. Всеки да стои на мястото си и като срещнем такъв брат, да му кажем: „Твоето движение е едно, нашето движение е друго, посоката, в която ние отиваме, е права, и посоката, в която вие отивате, е също права."

Първото правило, когато се приближавате към някого е: не бързайте да отидете изведнъж към него, а се спрете, вдигнете ръцете си и кажете: „В името на Божията Любов и в името на Божията Мъдрост, в която живеем и се движим, и в името на Неговото Слово, да се разпръсне всяко зло и всяко лукаво помишление!" *(с духане)*

Изговорите ли това, ще забележите, че всяка зла мисъл, всички стрели и муниции на неприятеля ви, ще се разпръснат. Той предава оръжието си и казва: „Аз се предавам!" Не направите ли това, не се ли подготвите, вие изпадате в засада. Тогава идват съмненията, терзанията, идва омразата, злобата и после казвате: „Нещо ме души."

Сега искам учениците на Бялото Братство да ходите разумно и да употребявате това оръжие. Давам ви един закон, употребете го спрямо когото и да е – който и да е, все тъй ще постъпвате.

– Пред него ли да направим това?

Не, още отдалече, още като забележите неприятеля. Ние имаме право да употребяваме нашите оръжия.

Писанието казва: „Там да се въоръжите.“ Как? Ако те употребяват известни сили, ние ще употребим в противодействие други. Отдалече ще направите своето упражнение – ще погледнете нагоре и ще си направите упражнението. Който ви види, ще каже: „Този какво ли прави?“ Той няма нищо да разбере. Това е само един начин да се фиксира вашият ум, за да противодейства. Туй упражнение може да направите и мислено, но когато участват и ръцете, въздействието е по-силно – едновременно взимат участие и нашият ум, и нашето сърце.

– Ами когато се намираме много близо до неприятеля?

Тогава ще действате отблизо, но това са изключения – един случай на 10 000. Ако вашият противник дойде наблизо, това показва, че той преди вас отдалече ви е омагьосал. Ако влагате силите си, вие ще го видите по-напред. В духовния свят е тъй – който по-напред види, той печели. Белите братя са силни в това, че виждат отдалече и взимат мерки. Където черните ви видят по-напред, те печелят. Някъде може да изгубим сражението и ще отстъпим, ще поправим грешката си. Но това нищо не значи. Някъде ще спечелим сражението, но казвам, че трябва да воюваме по мъжки.

Ще се стараете да държите вашите мозъци в изправно състояние и да използвате мислите, които ви безпокоят. Не спете, гледайте да не ви изненада неприятелят. Знаете ли кога неприятелят ни изненадва? – Когато започнем да се чувстваме най-радостни и весели, когато започнем да вдигаме много шум – тогава трябва непременно да знаем, че неприятелят ще дойде и трябва да бъдем на поста си. Това е едно правило. Голямата радост винаги показва, че ще ви дойде едно голямо изпитание, а голямата скръб показва, че скоро ще ви дойде голяма радост. И няма да се страхувате, а ще знаете само, че големите радости предсказват едно разваляне на времето.

1.11. Възникнали въпроси от учениците по идеята за четирите съвета

– Как ще стане изборът?

Сами ще го измислите – това вие знаете по-добре. Съберете се, направете нещо и ми кажете след това какво сте направили. Аз ще се съглася с вас и каквото направите, ще го турим в действие. А през следващата година, ако има нещо, ще го изправим.

Всяка група от 100-те души ще избере по 10 души помежду си от най-умните.

Всеки един съвет ще избере между вас си по десет души, които ще бъдат постоянното присъствие, за да може работата да върви по-бързо. Когато се наложи, ще изпратите десетте като изпълнителен комитет.

– *Може ли размествания?*

Може да стане разместване на някои от една група в друга, т.е. преливане. След като се наместите, които са останали отвън, те ще бъдат в запас. Вие ще им кажете: „Ти не може ли да дойдеш на моето място, а аз да остана в запас?“ В тези 100-те души ще вземете всички участие, ще започнете да мислите как да се създаде на всички работа. Ето един разумен начин за създаване на работа! Когато някой се намира в един път на изкушение, да му се създаде работа, за да се избави от това изкушение и да може да добие поне своята прехрана.

– *Понеже пчелите живеят най-хармоничен живот, а ние се готвим за такъв, не е ли добре да започнем с пчелите и да се заемем с проучването на техния живот?*

Когато турите на пчелите една изкуствена пита, те не я изхвърлят, а тук-там само я поправят. Така и ние – няма да изхвърляме изкуствената пита, а ще я оправим само тук-таме.

Ако някои от вас искат да изкажат мнението си върху някои неизяснени въпроси, нека се изкажат. Говорете върху въпроси за саморазвитието, за самообразованието, а празното си време искам да посветите на външна деятелност. Говоря за празното време, защото то трябва разумно да се използва за нашето душевно развитие и облагородяване. Това трябва да бъде първото нещо, целта на вашата работа.

– *За да има успех при такова задружно живеене, не трябва ли да има надпревара в работата?*

Трябва да има, но с Любов.

– *Възможна ли е съвместна работа на тези групи, щом в тях има хора от различни градове?*

На първо време ще си кореспондират. Например някои братя от София ще ангажират някое място и ще започнат да го обработват. Сега русенци правят такъв опит[6], но не са свършили още работата си, не са видели още своя резултат. Айтосци също правят опити[7] – всички работят.

– *Ще бъдат ли съгласни всички братя и сестри да работят на общото лозе?*

Мъчно се уреждат работите на физическото поле. Този е един от мъчните въпроси. Сега тази работа трябва да се подеме от млади и стари, от всички, та ще видим и добрите, и лошите страни, и това ще бъде един

опит за вас. В тази работа искам да ангажирате само празното си време, когато нямате с какво друго да се занимавате. И свищовци правят опити, а сливенци и софиянци проектират и те да правят опити.

– Как да се организира една братска комуна?

С Любов, с Мъдрост и с Истина.

С Любов, защото тези, които образуват комуната, трябва да се обичат тъй, че да жертват всичко един за друг. Също така възгледите, които те имат, да не стават никога причина за някакъв спор между тях и да не се лъжат един друг. Направете тази комуна върху такива основи и тя ще съществува.

Другите практически методи са у вас, вие ги имате, те сами ще дойдат. Много пъти сте правили комуни. Аз зная от миналото ви, вие сте живели много години един комунистически живот, живели сте царски, но сте го забравили. Виждам в далечното ви минало какъв живот сте живели. Правилата на тази комуна са написани вътре във вас. Че как мислите, комуната на мъжа и жената не започва ли добре? Много добре започва. Оженват се по любов, викат поп да им чете Евангелие, но после сами я развалят. Народят им се деца, развалена е комуната. Правят комуни и ги развалят. Мъжът и жената много добре започват своята комуна, работят даром за своите комунисти. Един комунист ме запита кой е правилният метод за образуване на една истинска комуна. Казвам: когато майките зачeнат своите деца и те още от утробата ѝ заживеят с комунистически идеи, децата ще се родят комунисти.

– Ученикът на Бялото Братство трябва ли да даде необходимия физически труд в замяна на своите нужди, или да се ограничи само в духовна работа?

Ученикът на Бялото Братство трябва да даде отлични примери за физически труд. Той трябва да върши най-малко два часа на ден такъв труд.

1.12. Идеята за четирите съвета – основа за полагане на общ братски живот

В някой град може да направите следния опит за работа: съберете се две-три семейства за една година, поне заедно да се храните, без да си туряте някакви ограничения, да видим как ще направите опита. При задружното ядене ще съкратите бюджета си. Ние имахме такъв опит на нашия курорт. Бяхме двадесет души, които, ако се хранехме сами, поотделно, щяхме да плащаме скъпо, а така, задружно, ни излезе по 16

лева дневно на човек. И при това ще се научите да ядете само необходимото. Едно или две ястия са достатъчни. Тогава и жените ще се освободят от излишен труд. После да се научат сестрите да имат една обща пералня, да перат задружно и да имат една обща кухня.

Направете един опит – туй не е наложително, но така ще видите какви ще бъдат практическите резултати. А сега една жена отделя по цял ден в къщи за работа и трудът ѝ е разпръснат. При самостоятелно пране например се изгарят повече дърва, изхабява се повече сапун и разноските са по-големи. Приложете това където може, където условията позволяват. Първия път опитите може да са несполучливи, може да дадат обратни резултати.

Най-после да се опитаме да направим една идеална комуна. Цялото Братство ще вземем някои общи места и в течение на годината братя и сестри от всички градове ще отиваме на тези места да работим.

2. Как действат четирите съвета вътре в нас

Когато правихте избора за Физическия, Духовния, Просветния и Помирителния съвети, трябваше да знаете, че тези съвети трябва да ги да имате вътре в себе си.

2.1. Събуждане на дарбите и способностите на всеки чрез работата в четирите съвета

Питам: как ще започнете сега първата си работа? Тези съветници на труда как ще започнат работата? А съветниците на духовния живот с какво ще започнат? Това ще бъде за вас един импулс да събудите способностите, които имате, и един на друг ще придадете от вашите енергии, които ще се кръстосват.

Има някои, у които природният ум е силно развит, затова те ще предадат част от своята енергия на други, у които природният ум и способностите са слабо развити. Ще има предаване на енергии у всички ви и тогава ще започне едно вътрешно брожение. Които са много енергични, ще предадат от енергията си на ония, които са по-малко енергични, така ще почне обмяна на енергиите ви. Но ако не разбирате закона, ще си въздействате един на друг по контраст и тези енергии ще се неутрализират. Как се създават тези енергии?

Пътят, в който Бог те е поставил, няма да го напускаш! Всеки от вас ще си върви по своя път и няма да се клатушка нито наляво, нито надясно. Може да се ползвате от опитностите на другите, но от пътя, в който Бог ви е поставил, няма да се отклонявате. Това е желанието на всички нас – на всички, които са посветени. Нито да ви спъват, нито вие да спъвате. А всеки от вас, като види брата си, че се е спънал, да му посочи пътя и да му каже: „Този е пътят“ и да го насърчи.

Допуснете, че аз съм беден човек. Отивам при един господин и искам да ми даде работа. Не ми дава. Отивам при някой мой приятел, а той ми казва: „Почакай!“

Но представете си, че аз имам дарбата да правя оси на колелета. Хубави коли мога да правя. Гледам – счупила се някого колата; първата ми работа е да му предложа да поправя колата. Той ме препоръчва на втори, на трети и ето – пробивам си път. Този ще ми даде нещо, онзи ще ми даде нещо. И тяхната кола е направена, и моята кола е направена.

Да допуснем сега следното противоречие. Да речем, аз съм завършил известен университет, завършил съм финанси, но за мене няма подходящо място и трябва да чакам една-две години, докато се освободи някое. И казвам: аз съм завършил финанси и не отивам да правя коли, макар че зная този занаят. Отивам по кафенетата, пуша цигара след цигара .... пуф, пуф. Питам: какъв смисъл има в това? Вместо да казва „пуф – пуф", да вземе теслата, че „трак – трак" с нея. Нали е по-умно?

Да вземем и други примери: завършил си пчеларство и имаш дарбата да се занимаваш с пчели. Захвани се с пчеларството. Имаш вътрешна дарба за земеделие. Прояви своята дейност в това отношение! Може да срещнеш мъчнотии, но ако вървиш против своето предназначение, ще срещнеш други мъчнотии. Първите затруднения ще преодолееш по-лесно и докато се подобри кармата ти, ще намериш добри приятели.

Сега някои от вас се намират при благоприятни условия, други – при по-неблагоприятни. Някои от вас ще се борят повече, но ние ще им помогнем да надвият. Няма да им върви по мед и масло, но ние ще проявим своята дейност, своя ум, своето сърце и своята воля.

Да кажем, някоя сестра е шивачка, бедна е. Иска да работи за Господа. Ще тръгне, ще влезе в някой град, ще пита: „Имате ли работа?" Ще работи на едно, на друго място и ще си пробие път. Но, ако тя мисли, че ще може да мине по по-лек път, значи, че не е достойна за духовна култура, това не е правият път. Така в дадения момент това е едно оръжие, което Бог ти е дал. То е свещено и то ще те избави от известни изкушения.

Та сега ние – и по-младите, и по-старите, ще се върнем да развием своите дарби, доколкото можем.

За да се познавате, употребете следния метод. Събирате се двама души на едно място, ти разправяш на другаря си нещо, но той не се интересува от това, което му разправяш. Причината за това не е, че този брат не иска да те слуша, а че у него са развити едни способности, а у тебе – други. Ти му говориш за музика, за изкуство, а той си мисли за дръвчетата, за кравиците си, за масълцето, да има къща, градина и прочее. Ти му говориш за музика, а той си мисли за своите крави. Тогава той започва да ти говори: разправя ти за кравите си, въодушевява се и се чуди защо ти не се интересуваш. И двамата сте прави. Той се интересува за едното, а ти – за другото. Тогава този, който е умен, ще си каже: „За да ме разбере този брат, аз трябва да сляза там, където е той." Или той трябва да се качи при теб.

Аз виждам, че някои от вас могат да разсъждават като философи, а други – не. Някои от вас са активни на физическото поле и могат да свършат грамадна, отлична работа, а други не са активни – не могат да свършат толкова много работа. Та всички тези енергии, които имаме, ще ги оставим да действат по Божествен път. Няма да изменяме Божествения път по никакъв начин.

Искам всички да се подмладите и по ум, и по сърце, и по душа, и по дух, та и старият на 100 години да подскача като теле. А туй, че той бил такъв-онакъв – това не е философия. Между вас да няма критика – оставете я навън! Когато някой дойде да си покаже способностите, да си покаже изкуството, ако е музикант, ще му дам цигулката си и ще му кажа: „Изсвири ми едно парче от Шопен." Аз ще го слушам може ли хубаво да свири. Ако свири хубаво, ще кажа: „Хубаво свириш!" Ако не свири хубаво, ще кажа: „Еди-коя си част не свириш добре. Изсвири нещо от Бетховен." Дойде някой художник – ще му дам четките си. Ако рисува добре, ще му кажа: „Хайде, нарисувай нещо, идеите ти са добри." Но когато някой не знае да свири, не знае да чете, не знае да рисува, да пише, а казва, че има много идеи, питам: „Какво от това, къде са те?" Музиката трябва да се изрази – тази музика трябва да се изрази по който и да е начин. Не може един човек да има талант по музика и да не може да го изяви.

Заемете се с най-малките дарби да ги развивате. Всеки, какъвто най-малък талант и идея да има, да ги развива. Всеки от вас, каквато и най-малка дарбица да има, да не я пренебрегва. Дайте ѝ място, тя ще се развие, тя е отлична. Не се спирайте да казвате: „Този мой брат е по-талантлив, на мене Господ нищо не е дал." Този твой брат, който има толкова дарби, е посветил десет живота в труд и постоянство и нищо не е добил току-така.

Даром се дава само на способните ученици. Когато един ученик е трудолюбив и способен, учителят е готов всичко да му даде, а ако не е трудолюбив, нека работи сам.

Вие трябва да се стараете да развиете умствените си способности. У вас има много дарби, които очакват своето развитие, чакат да им дадете една по-съществена основа. Не се обезсърчавайте. Ако изгубите кураж, то е от лукаваго!

А сега всички в разни направления на работа! Кой каквато дарба има, кой каквито дарби му е дал Господ – всеки да се старае да развие в себе си някоя малка дарбица. Всеки от вас да се стреми да бъде особен в известни моменти, всеки да има по една особеност, която да я няма у другите, да не сте еднакви. Тя ще бъде ваша специфична черта, та като ви видят, да кажат: „У този човек има нещо особено." Това е красивото!

2.2. Идеята за четирите свята е вложена в нас предвечно

Ние искаме да се организираме, за да работим. Организациите могат да бъдат механически – когато между частите им няма тясна вътрешна връзка. Връзката може да бъде и органическа, т.е. вътрешна; но ако в тази вътрешна, органическа връзка няма съзнание, т.е. няма разбиране между частите, също не се постига целта. Какъв е великият закон вътре в Природата? Тези, които започват с механическия начин на организиране, се увеличават отвън, а тези, които започват с органическия начин, се увеличават отвътре.

За това организиране, за което говорим, питате: „Ами как ще се организираме?“ Не мислете, че туй организиране ние сега го създаваме, то е вложено в нас.

Сега всеки от вас е роден за известна деятелност. Всички не сте родени за една и съща дейност. Това е факт: всички онези от вас, които имат ниски чела, не са определени за някоя философска дейност, те не са за умствен труд. Ако на тях им дойде мисълта да станат писатели, ще си губят напразно времето. Те са за практическа работа. А в сегашния живот ще подготвят условията за бъдещия си живот. Това съм проверил. Вследствие на това онези, челата на които са ниски, а мислят, че имат ум, се лъжат. Те имат ум, но в астралния свят, а във физическия свят нямат условия той да се прояви.

Някои от вас искат да бъдат много активни, но не могат. Защо? Тяхната глава отзад е много сплескана. Човек, който иска да бъде деятелен, трябва да има широка глава отзад. Човек, който има сплескана глава отзад, като му дадат да направи нещо, оставя все работата си недовършена. Все ще намери една или друга причина за това. А онзи, който има широка глава отзад, все ще намери време да довърши работата си. Така и някои от нас, като ги турят на работа – няма ги.

Затова трябва да определим мястото на всекиго от нас – кой за какво е. Който е роден за духовна работа – да бъде духовен. В бъдеще – това е друг въпрос. Някой е роден за музикант и като такъв той има цена, а друг някой не е роден за музикант и цял живот да прекара като музикант, няма да направи нищо. И той ще научи нещо, както роденият за това. Тъй щото всички ние сме родени за нещо. И ако се заемем за това, за което Господ ни е турил, ще направим нещо, но ние казваме: „Аз ще коригирам плана на Бога.“ И цял живот коригираме Господа. Най-после казваме: „Нищо не можах да постигна!“ През следващия си живот пак коригираме Господа:

„Нищо не можах да сполуча!“

Ние ще се върнем към основната мисъл: в сегашното ви състояние Бог е вложил какво трябва да вършите, той ви е свързал с известни хора и вие трябва да ги намерите, вие ще ги почувствате и с тях ще трябва да работите. Тези двама, трима и повече души ще дойдат с други и ще заработите заедно. Така се обединяват хората, домовете, така се обединява цялото човечество. По същия закон се организират мравките и пчелите. Всяка една мравка си знае предназначението. Кой организира мравките, кой организира пчелите? Работата върви по един органически начин. А ние, които се бъркаме тук-там, мислим, че сме създадени по друг начин. Не, и ние сме организирани като тях, само че се отдалечаваме. Това блъскане, това греховно състояние, ни е отдалечило от правия път на развитие.

Всеки метод е полезен, защото щом приложите един метод, той ще ви разкрие къде са неговите слаби страни. Ще приложите втори метод – и той ще ви разкрие слабите си страни. И като приложите този метод ден, два, три, вие сами ще си намерите грешките и ще ги коригирате. Тези грешки се проявяват естествено. Не мислете, че всяка работа ще бъде съвършена. Ще има редица пропуски, но с течение на времето, ако се уповавате на Божествения закон и на Божията мъдрост, която работи, съществата, които са заинтересовани, ще помогнат да се организираме.

2.3. Действие на физическия свет – чрез тялото и волята

Когато говорим за Физическия свет, света на труда, да се има от всички предвид да се стремим да поставим тялото си в едно правилно състояние, да го обновим физически, защото, както казва Писанието, нашето тяло е храм Божи. Трябва да работим физически върху него – ще го измазваме и отвън, и отвътре. Ако падне някоя тухла тук или там, ще поставим нова на мястото ѝ.

Когато говорим за физически труд, ние обикновено разбираме нещата извън себе си. Не, първо трябва да ги разбираме вътре в себе си. Можем ли да приложим този закон вътре в нас, да изправим своето тяло, ще можем да поправим и себе си. Но, ако аз не мога да изправя себе си, как ще мога да изправя другите?

Следователно физическият труд може да се използва само тогава, когато у нас има високо духовно съзнание. Тогава вече физическият труд е едно приятно забавление за духа. Когато духът се разшири много и не

знае какво да прави, Господ го изпраща да работи на Земята – за духа това е най-приятният акт. С този акт започва всичката творческа работа. Духът се радва на този творчески акт, който се заражда у Бога.

Следователно физическият, материалният свят е изявление на Бога. Онова, което е скрито и невидимо за нас, става видимо. И във видимия свят ние трябва да съзираме Невидимия, а можем да го съзрем само тогава, когато се взираме в нещата. Когато един поет вземе едно цвете в ръката си, той вижда в него повече, отколкото един обикновен човек.

Духовните енергии на Бога, когато Той се проявява, за нас са физически енергии, а нашите духовни енергии от Земята са физически енергии за Бога. И туй, което ние наричаме физическо, като че ли няма никакво пряко отношение към нас. То е проявление на Бога. Всяка физическа енергия е проявление на Бога. В туй, в което ние не намираме никакъв смисъл, Бог е вложил най-големия смисъл, а в туй, в което ние виждаме най-големия смисъл, Бог намира най-малкото съдържание. Тогава, когато ние се считаме на Земята най-много духовни, Бог не намира в нас никаква духовност.

Та ние ще пристъпим сега към изправянето на телата си. Телата ви са изкривени, защото, като дойде известна аномалия в черния ви дроб, усещате едни притъпени чувства, не можете да обичате. Тогава тялото ви не е в състояние да предаде вашата енергия, затова цялото ви тяло – ръцете, краката ви ще бъдат студени. Краката ще бъдат като сухи клечки и който ви пипне, ще каже: „Няма топлина в този човек.“ Е, питам ви: кой обича да носи сухи клечки? За огън – разбирам, но на нас сухи клечки в живота не ни трябват. Следователно в ръцете си трябва винаги да имате една топлинка. Ако я нямате в ръцете си, ще си създадете мисълта да придобиете тази топлинка. Вие ще си я създадете мислено, като си казвате: „В мен има една малка дисхармония, но ще я поправя.“ Това показва, че сте съгрешили в Любовта. Щом стомахът ви не действа правилно, значи че сте съгрешили в Любовта, в нейното първо проявление: яли сте повече или по-малко.

Сега за всички ни е необходимо едно физическо развитие. Душата не може да се прояви в едно хилаво тяло. Я си представете, че ние имаме само едни кости, едни жили, и очите ни се движат в такова едно тяло! Каква красота ще има това тяло? Представете си само! Някои казват: „Не трябва да бъдем много дебели.“ Ами ако бъдем много сухи? Едното и другото са крайности. Значи трябва да имаме красиви тела, в които да се проявява Божествената енергия. Лицата ни трябва да бъдат красиви, пластични, за да могат да изразяват всички наши чувства и движения.

2.4. Действие на духовния свет – чрез сърцето и чувствата

Затова ние първо трябва да схванем физическите, несъзнателните енергии, които се развиват в нашето тяло и изтичат от Природата. Те имат особен род действие. Тези енергии трябва да ги прекараме през тялото си отгоре-надолу, наляво-надясно, за да се обновява то. Тези енергии се пренасят чрез артериалната и венозната кръв отгоре-надолу и отдолу-нагоре, постоянно циркулират в тялото ни. В тези физически енергии пък има друг род енергии, които аз наричам енергии на чувствителността. Не трябва да съзнаваме енергията само като физическа проява, а и да схващаме, че всяка енергия произвежда известен род приятно или неприятно впечатление, защото физическата енергия може или да ни подтикне да вървим напред, или да ни спъне. Когато физическата енергия те спира, тя предизвиква корабокрушение, а когато те движи напред, туй движение ни е приятно. Тъй например се движи един влак от София за Варна – ако тази енергия моментално се спре, веднага всички пътници изскачат от влака навън. И когато един род енергия от астралния свят се спре, ние чувстваме при спирането на тази енергия или едно болезнено състояние, болка, или приятно разположение на чувствата си.

Вторият род енергии са енергиите на сърцето и енергиите на чувствата. Щом запасът на физически енергии е достатъчен, тялото е в нормално състояние, тогава и духовните енергии съответстват на физическите, т.е. физическите енергии по-лесно могат да се трансформират в чувствени. Когато има несъответствие между физическите и духовните енергии, тогава нашето състояние не може да се прояви. Понякога чувствате, че не може да се проявите, усещате тук, под лъжичката, една топка. Някой казва: „Изгубих Любовта си." Не, ти не си изгубил Любовта си, а астралното ти тяло е в анормално състояние. Причината за туй анормално състояние е следната: когато в ума ви се загнезди мисълта, че някой приятел, когото сте обичали, ви е причинил огорчение, изгубвате всяко доверие към него, този приятел оставя в астралното ви тяло нещо като отрова, която постоянно ви измъчва. Вие трябва да изнесете този мъртвец от себе си, от къщи. Ще извикате всички приятели и ще го опеете. Щом го изнесете, ще поплачете малко, но после ще се утешите и на душата ви ще олекне.

И тъй, учениците на Бялото Братство трябва да се освободят от тези мъртви образи. Казвате: „Той крайно ме обиди!" С това ти вече си имаш един мъртвец, когото трябва да изхвърлиш навън. Колкото повече го

държиш в себе си, толкова повече той ще почне да се разлага, да смърди. Ако го задържиш, ти ще страдаш. Не мисли, че ако задържиш един мъртвец в себе си, ти ще напакостиш някому. Не, никому няма да напакостиш, освен на себе си, защото като не дохожда в тебе Божествената Любов, ти ще започнеш да съхнеш – корените ти ще изсъхнат. Какво ще направиш? Ще извикаш господаря на този мъртвец и ще кажеш: „В името на Божията Любов, която действа в сърцата ни, в името на Божията Мъдрост, която действа в душите ни и със силата на Словото Божие, което действа в духовете ни, Бог да го прости!“

И сега да погребете всички ваши умрели. Но да не викате други да ги погребват, да не викате мене да ги погребвам, аз няма да дойда! Всеки сам ще отиде да погребе своите си. Христос казва: „Оставете умрелите да погребват своите умрели.“ И вие, живите, сами ще погребвате вашите умрели. Да не викате други, освен един-двама. За тия умрели аз не искам да слушам. Дойде някой при мене, започва: „Знаеш ли еди-кой си как кръвно ме обиди?“ Дойде друг – за същото се оплаква. Казвам: достатъчно. За умрелите няма какво да говорим! Ще те обиди, разбира се. Умрял човек не може да не те обиди. Всяка дисхармония в нашите чувства, всяко горчиво чувство ще извадим на повърхността – да върви при своя господар. Това са чувства на дявола. А в нас ще внесем благородните чувства на Любовта – нека те се борят с отрицателните, а ние трябва да бъдем свободни.

2.5. Действие на просветния съвет – чрез ума и мисълта

Третият род енергии са в ума ни. Когато те действат, ние мислим, че имаме разширение в ума ни, а когато тази енергия се спре, веднага чувстваме, като че ли един връшник се поставя на главата ти. И тогава мислиш: нищо не излиза. Защо стават тези неща? Защото сме изгубили ключа на Любовта. Щом загубим този ключ, започват нещастията на физическото поле, на физическия свят, после започват нещастията в астралния и най-после в умствения свят. А дойде ли Духът, веднага всичко у нас оживява.

Сега ще ви дам едно правило за вашето умствено развитие. Често учениците, които започват с окултизма, се спъват със своите учители. Те започват помежду си да спорят кой учител е казал по-велики истини и кой не. Божествените Истини не могат да бъдат нито по-велики, нито по-малки. Ако ти внесеш в ума си мислите на двама учители и започнеш да

сравняваш коя мисъл е по-права, ти сам се спъваш. В ума си ще имаш винаги само един Учител. Този Учител аз ще назова с името Учител на Любовта. Някой ме пита: „Ти вярваш ли в Христа?“ Казвам: не вярвам в Христа. Ами какво е Христос? Христос е външната страна, той е Учител на Любовта. Ако познаваш Любовта, ще познаеш и Христа.

И тъй, ще вложите Любовта като един алхимически камък в себе си и за нея само ще мислите. Аз говоря за Любовта като един велик принцип, който ще премахне всички мъчнотии, ще разреши всички въпроси. Защо? Защото тя внася хармония. Като ви говоря сега, в този момент, между вас няма още хармония. Туй се дължи отчасти на атмосферните промени, които стават във вас: в някои има повече влага, в други – по-малко. Днес времето противодейства на нашите разбирания. Ако ние не разбираме закона, ще мислим, че има някакво противоречие. Как може да изправим това противодействие? Намалете малко влагата. Някои от вас имат желание да вземат повече, отколкото им трябва, а други пък не искат да вземат и толкова, колкото им трябва. Онези, които са взели повече, да го оставят, а онези, които не са довзели, да вземат това, което мислят, че им е нужно.

Казва пророкът: „О, да би раздрал Ти небесата, да слезеш!“ Небесата в този смисъл показват онзи разумен живот, при който Божественото се изявява в нас. Павел казва, че завесата, зад която тези мистерии са стояли скрити, се е раздрала. Значи тези мистерии са станали явни на човечеството. По-рано, при слизането на човечеството, Любовта не е била тъй силно проявена, както сега – не е имало такава Любов. Но понеже днес ние сме на дъното, при най-големите противоречия в живота, при най-големите страдания, затова и тази Любов се проявява по-усилено. Спрямо нас сега Бог употребява по-големи усилия да ни помогне, отколкото в миналите епохи. Той ни е чакал, докато сме се хлъзгали, и сега ни изпраща всички Свои помощници да превързват тези счупени крака. Сега някои от вас излизат от болницата. Няма повече слизане надолу. Като сте падали, сега ще поемете пътя на възлизането ви към Бога. Пътят на слизането е Пътят на Мъдростта, а пътят на възлизането е Пътят на Любовта. Затова новата фаза, новата еволюция, е фаза на Любовта. Пътят на Мъдростта е свършен – той ще бъде в помощ на Любовта. По-рано е било обратното, затуй трябва сега да поставите на първо място Божията Любов като принцип и да се подчините на всички нейни внушения и пориви във вашата душа, като изгладите по възможност всички противоречия, които се създават умствено между вашите братя и вас самите.

3. Правило: Комунизира се трудът и работата, а не капиталът

Но за да се образува едно общество, кое е най-необходимото? Ние трябва да бъдем способни да знаем как да послужим на хората. Ние трябва да бъдем сръчни и способни за всичко. В нашата Школа ще застъпим всички занаяти. Няма да има занаят, който да не познаваме. Всички изкуства ще застъпим и от нас по-добри специалисти няма да има. И писатели, и инженери, и поети, и дърводелци ще имаме, тъй че ще знаем да правим туй-онуй, нищо няма да ни се опре. Никого няма да викаме отвън да ни работи. Някой брат няма къща: хайде, няколко други братя ще се заемат, за 2-3 недели ще му направят къща с 2-3 стаи. Ще строим.

Ще кажете: „Отде ще вземаме пари?“ Всички камъни, тухли, пясък – всичко ще доставяме чрез нашия труд, ще покажем на хората, че всичко можем да работим. Ако искате, аз пръв ще ви дам пример. Ще ви покажа как се строи къща, как се работи дърводелство – всичко можем да работим. Няма да има занаят между нас, за който да кажем, че не е хубав занаят. Не, всички занаяти ще можем да работим. Ние трябва да имаме смирение, всеки да върши работата си.

Например следя учениците: като кажат да се вземат стомните, някой си мисли: „Дали ще мога да изклинча, или не?“ Всеки трябва, като дойде тук, да гледа сам да си донесе вода. И ако има някоя слаба черта, като дойде тук, да гледа да се поправи. Ако някому не се иска да услужва, а иска другите да му услужват, тъкмо той трябва да работи, да слугува на другите и да си каже: „Днес ще слугувам.“ – Защо? – „Защото не ми се искаше да работя.“ И по такъв начин ние ще съкратим труда на 3-4 часа дневно. Ако всички работим по 3-4 часа физически труд на ден, нашият труд много нещо ще ни даде.

При такъв случай само можем да образуваме едно Братство, една примерна комуна. Сега например няколко комуни между нас пропаднаха. Два от опитите в Стара Загора пропаднаха, един от опитите в Русе малко го понараниха. Навсякъде пропадат, защото трябва да знаете, че когато се създава една комуна, трябва да се комунизира трудът, а не капиталът. Туй, което излиза от русенци, то е комунизиране на капитала. Има ли труд комунизиран, всичко става, няма ли труд комунизиран – готовото лесно се изяжда.

На колко места са направени братски градини? Само в Айтос, мисля,

има. На друго място няма. Това е пак достатъчно. Сега добре е, ако впрегнем колективно нашия труд, и трябва да го впрегнем така, че да се комунизира не капиталът, но трудът, работата. И аз съм уверен, че във всинца вас има желание, сили, способности – вие всичко може да направите, само че още не познавате себе си.

Сегашната комуна подразбира комунизиране на печалбите, а не придобитото, а то е – комунизиране на труда отсега нататък. Готовото досега не се дели – ще се попадне в грешка. Готовото ще се изяде. Да се яде готово, хората се учат на леност. В комуната всеки може да си работи своя занаят, но приходите му да се внесат в общата каса на комуната. Дойде в комуната гост, брат, ще стои един-два, най-много три дена, на четвъртия ден трябва да си избере работа и да почне да работи с всички членове от комуната.

В новите порядки на живота човек не трябва да бъде роб на труда, както досега в старите порядки. Старото си отива безвъзвратно. Человек трябва да умее да си извършва сам потребната работа. Когато човек сам си свърши работата, няма да укорява майсторите.

Там, където хората се сдружат и има съгласие, там има и благословия – плодът се ражда в изобилие. Тогава и работата, като се разпредели между 20–30 души комунари, по-скоро се свършва.

Една обща кесия трябва да има у хората, но не всички да бъркат в кесията. Аз вярвам, че тази кесия е като един извор, който, като потече, разлива се на хиляди места, и всеки ще може да се ползва свободно от туй Божествено благо. Ние не трябва да изпадаме в същите заблуждения, в които са изпадали много социални реформатори. Ние не можем да комунизираме труда на миналите поколения и да го използваме. Ние трябва да комунизираме само нашия настоящ труд, само туй, което сега изкарваме.

Чудни са хората, досега те са печелили, и сега искат пак тъй да печелят, като използват труда на миналите поколения. Не, не, трябва да викаме и тях, и те имат дял, да ги питаме, съгласни ли са те в тази печалба. Сегашното благо, което съществува сега в света, ние не можем да разполагаме с него. Всички, които са се опитали по този начин да комунизират благата на другите, нищо не са изкарали. Не, всички ще работим, и туй, което изкараме, него ще използваме. Туй е учението, което Христос е проповядвал едно време, и това е носил Той в света.

III. Беседи от Учителя, изнесени пред членовете на вътрешната верига

Сутринта, 15 юни [*сряда*] 1921, Саран бей [*гр. Септември*]

Срещата на Учителя с десет от тях:

1. Теодоси Стоименов;
2. Илия Стойчев;
3. Драган Попов;
4. П. Епитропов;
5. Никола Ватев;
6. Панайот Ковачев;
7. Димитър Добрев;
8. Деню Цанев;
9. Илия Зурков;
10. Георги В. Куртев.

Тази среща е предисловие. Във всинца ви има желание да се осмисли живота ви на земята. Тази ви идея е смътна. Законите на земята се различават от тия на Небето. Ние може да намислим някоя глупост и да смятаме, че това е Волята Божия.

По отношение на срещата – при всяко начинание трябва да има една връзка. В света има само едно Всемирно братство, то е Бялото Братство. Бялото Братство само дава, а Черното – само взема. Черното братство е отражение.

За да се образува вътрешна верига, не се позволява да критикуваш брата си. Щом го критикуваш – нещастен си. Тук кръг може да стане само с единство на съзнанието. Няма ли единство, нищо не може да стане.

Калугерският живот е най-долен – той не е Божествен.

В Небето нещата имат една форма, а различно съдържание.

В Синархията ние ще работим заради Бога. Ако работим за него, всичките сокове от Него ще работят заради нас. Ако работим за Него, всички мъчнотии ще се разрешат. Тази верига се прави заради вас, аз съм

си във верига. Ако се накачим [*закачим*] ще бъде за нас добре, ако ли не – ние ще страдаме.

Този път Великото Братство е на абсолютна свобода, но и на абсолютно задължение. Никаква жена и никакви деца не могат да служат като причина за извинение.

В Синархическия ред много дълги молитви няма – влизаш и казваш: „Това ми трябва!“ Дълги молитви не са нужни. В Синархическото управление обещанието е отвътре.

В Синархията влизат трите основни закона:

I. Закон на Божествената Любов. За нея всичко е благо. Съветът на Бога.

II. Закон на Вярата. Съвета на ангелите.

III. Закон на Надеждата. Съвет на човеците.

Сега този кръг ще образува съвета на човеците. Ще започнем с Надеждата. Различието се състои в това: ще мислим за Любовта в Божествения свят. Ако не - ще слезем в света на Надеждата. Любовта на земята не съществува, тук тя се представлява от Надеждата. Любовта се проявява във вярата, вярата - в надеждата. Любовта, за да дойде на земята, минава през вярата. И надеждата, за да влезе в любовта, минава през вярата.

Надеждата се явява чрез форми;

Вярата – чрез вкус – съдържание;

Любовта – есенцията на нещата.

Умът не говори истината, когато чувствата под лъжичката ти подсказват, то е вярното.

Законът на Синархическото управление сам ще действа да сме умни, мъдри и пр. Сега ние се стремим да бъдем такива. Ако се съединим с Божествения ум – ще сме умни, ако се съединим с Божествената мъдрост – ще бъдем мъдри и пр.

Трябва да се стремим да влезем във връзка с проявения Господ – Христос.

В тая първа верига трябва да има пълна хармония. Всяка заран и вечер ще чувствате един приятен подем, едно възраждане всеки ден. Законът на Синархията заран работи и е за ония, които заран работят.

Желанието на светлите духове е да проникват тъмните духове. Желанието на тъмните духове е да обграждат светлите духове. Победата е винаги на страната на светлите духове. Те никога не могат да се върнат, защото проникват.

Бялото Братство е представител на човечеството пред Небето.

Йерархически то стои между ангелите и човеците.

Щом влезем в Синархическото управление ще имаме посещение – някога ясновидски сънища.

Дребните работи са от съвета на човеците – там ангелите не се месят.

Тая верига ще служи като станция на Бялото Братство и тогава ще минават в света, иначе търсят други пътища. Връзката на веригата е вътрешна, а не механическа. Щом влезем в Синархията, там жив и умрял няма. Умрелият, като се оттегли в невидимият свят, става невидим.

I Правило (Свидетелство) Вярвам от сърце и душа в Единия вечен и истинен и благ Бог на живота, Който е говорил.

II Правило (Свидетелство) Вярвам в Единия Господ Спасител, Който ми говори сега.

III Правило (Свидетелство) Вярвам в Единия вечен и благ Дух, Който изработва спасението на всички.

IV Правило (Свидетелство) Вярвам в Господа Исуса Христа – едничкия приятел и брат на всички.

V Правило (Свидетелство) Да се изпълни Волята на Единния, Истинния и праведен Бог без колебание.

VI Правило (Свидетелство) Да се възцари хармонията на пълното единство между нас.

Кабалистични числа

Библията стр. 756 – Данаил, глава 3; стих 17:

„Ако е така, нашият Бог, Комуто ние служим, може да ни отърве от горещата огнена пещ и от ръцете ти, царю, ще ни избави.“

Библията стр. 864 – Евангелие от Марка, глава 15; стих 30:

„Спаси себе си и слез от кръста“.

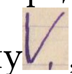
Библията стр. 364 – I книга на Летовниците, глава 12; стих 17:

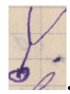
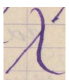
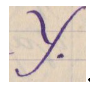
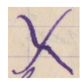
„И Давид излезе да ги посрещне, та им отговори и рече: Ако идете при мене с мир, за да ми помогнете, сърцето ми ще бъде съединено с вас; но ако [*сте дошли*] за да ме предадете на неприятелите ми, като няма неправда в ръцете ми, Бог на Отците ни нека види и [*нека*] изобличи това.“

Следобед ще ви разясня Закона на Любовта, както е написан на български.

Л І О Б О В

 Представлява двата принципа в човека

 Първото представлява стремеж. Ако той срещне съпротивление и се обърне надолу, това обръщане надолу показва грешния човек; тогава прекарваме права линия  и образуваме един триъгълник и човек се обръща нагоре към Бога. Христос като казва: „Аз съм Живият хляб“ – подразбира три принципа:

В западните народи човек се рисува . Египтяните са рисували човека  – инволюцията, а еволюцията – . За да се обърне нагоре, продължаваме линията и се образува  – трябва да се върти. Двете единици  съединени горе, показват двата вида духове – едните въплътени, а другите – не; в духовния мир.

 Показва животното. Като му се махне опашката, става човек в движение.

 Означава начало на разумния живот.

За да приложим закона, казваме: Н. Л. К. Б. Л. – С. Б. Л. Е Л. в това ние бъркаме, както и в Господнята молитва, дето казваме: „Да бъде Твоята Воля“, а вършим нашата. Трябва да започнем с Божествената Любов и да свършим с нашата любов. Божествената Любов изисква, както започнем, така да свършим. Трябва да се изучават вашите недоразумения в братството, отгде произлизат.

Сега трябва по-дълбоко да разсъждаваме за интелигентността на хората. Закона е: ако дойде някой на нашата каруца и ако е по-висш брат, дайте му гемовете[8]. Ако е по-нисша култура – не му давайте гемовете. Такъв не го пращай на нивата, т.е. като му дадеш пари, не ги връща. Върши, има и други наклонности.

Братята Отгоре като дойдат, ще кажат пропуска. Братство има едно, но се различават по техните методи и затова ги делят на бели и черни. Белите братя започват със зло и свършват с добро, а черните – започват с добро и свършват със зло. Белите братя като накладат огън, ще те стоплят, а черните – ще те пекат на този огън.

Законът на Любовта ще трябва да прилагаме за въдворяване на хармония. Думата „любов“ няма да произнасяме, защото тогава сърцето трябва да е чисто. Защото тогава се проявява Бог. Ние ще я заменим с друга дума.

Любовта се изразява като стремеж, чувство, сила и принцип. Ще разгледаме какъв е нашият стремеж и чувство и ще измерим каква е силата, за да дойдем до принципа.

В човешката любов има само една допирна точка, в Ангелската – няколко, а в Божествената – всички точки се допират. Когато на земята се изразява Божествената Любов, тогава ни се причиняват най-големите страдания. Ангелската Любов се изразява в радост, а човешката – в земни блага. Тук няма противоречие – има закон. Затова ония, които ще минат посвещение, трябва да минат двата стадия. Учителя иска да работим върху Любовта, няма да съдим никого.

Тая верига на десеттях е веригата на Любовта и ще работи с хармонията.

Втората верига, която ще се образува, ще работи със законите и ще работи с Ангелите;

Третата верига за надеждата, на фактите – със земните блага.

Този синархически закон работи така: като искате да работите със законите, ще вземете един от втората верига, с надеждата – един от третата верига. Не може да работите с всичките вериги.

Женитбите между братствата ще стават по тоя начин – ще иска мнението и участието и на трите вериги. Туй управление (Синахическото) ще го наложим и в България.

Всяка работа когато се започва, трябва да бъдат двама – от трите вериги по двама, общо шест души. Имате преплитане на двата триъгълника. Най-практичното число за работа в кръжоците е числото (6) шест.

Ние сме представители на (10) десет души от ангелския свят. Когато заминаваме за другия свят, ние ще оставим заместници. Сега трябва да стремим да се запознаем с тия, на които ние сме представители.

В синархическото управление няма съмнение. Знание ще ви дам, когато възприемете Любовта, както аз разбирам. В този път ще разберете миналите ваши съществувания и ще видите, че нещата сега не се създават. Законът на Синархията е, че туй разкритие трябва да дойде отвътре. Пред света ще минавате като обикновени хора.

Числа – 117 страница, глава 1; стих 24-26[9]:

„Потомството на Гадовите синове, по родовете им, по бащините им домове, по числото на имената от двадесет години и нагоре, всички, които можеха да излизат на бой, преброени от Гадовото племе, бяха четиридесет и пет хиляди шестстотин и петдесет души.

От юдейците, поколенията им по семействата им, по бащините им домове, по числото на имената от двадесет години и нагоре, всички, които можеха да излизат на бой, преброени от Юдовото племе, бяха седемдесет и четири хиляди и шестстотин души.“

Притчи – страница 561, глава 24, 4 стих:

„И чрез знание клетовете[10] се напълват с всяко многоценно и благоприятно богатство.“

Плач Йеремиев – (1260) 699 страница, 1 глава, 9 стих:

Нечистотата ѝ е в полите ѝ; не бе помислила за сетнините[11] си! Заради това, чудно се е смирила; няма кой да я утешава; Виж, Господи, скръбта ми, вика тя, защото се възвеличи врагът!“

Нам е потребно знание и мъдрост. Знанието е резултат от живота. Опитано знание е Мъдрост.

Христос като ви намери и ще се пожертва за вас.

Антихрист като ви намери ще ви пожертва за себе си.

25% ще ни даде Учителя („са от мене“ – казва)

25% от нас

50% от Бога – 100%

Българите всичко имат, но им липсва духовен живот.

Когато не сте натясно, вие ще бъдете с мене. А когато сте натясно, аз ще бъда с вас.

Когато обърнете някого [*към Бога*] не го оставяйте при мен. Аз ще го благословя и вие ще го върнете вкъщи там да го възпитавате, а не го оставяйте аз да го възпитавам.

Звани, Избрани и Предопределени. Сега викаме не званите, а Избраните, а после ще опитаме кои са Предопределените.

„Слънцето ще потъмнее, и Луната няма да даде светенето си; и звездите ще паднат от небето“[12]

„Ще потъмнее Слънцето“ – значи държавата;

„Ще угасне Луната“ – значи религията;

„Ще паднат звездите“ – значи видните хора;

„Ново небе и Нова земя“[13]

„Ново небе“ – значи Новото Божествено Учение;

„Нова земя“ – основата на това Учение.

Когато излезе някой от кръжока и сложи въпроса на личен принцип, вторият път връщане няма. Ще дадем едно генерално сражение. Черните братя се познават по тяхната ексцентричност и при техния неспокоен и пресеклив поглед.

Като дойде някой в къщата ви, ако произведе мир – от Бялото Братство е. ако произведе дисхармония – от Черното братство.

Ония, които обичат да критикуват, са лицемери. Дръжте ги вън и не им помагайте.

Когато искате да направите някому добро – той да не знае.

Младият като дойде в Школата, трябва да има смирението да мине по всичките стъпала.

Духовният живот е едно правилно развитие на душата.

Най-важното нещо в Синархията е послушанието.

Преди да си дадеш мнението, трябва да опиташ.

Винаги да се има предвид Второ послание към Солуняните, 2-ра глава.

Светът не трябва да знае где е Христос, а вие го знаете.

31 август [*сряда*] 1921 год. – Търново

Тая години е удобна за правене на опити, няма да струва много скъпо. Тия, които нямат карма, за тях можем да работим, а които имат карма, ще прекарат по-трудничко.

В братствата ще образуваме малки братски центрове за идеалистите, които да правят опит. Корените трябва да се държат здраво, за да не изсъхнат клоните. Братството е в клоните. Корените трябва да черпят сокове от почвата (от Света).

Когато една вълна се блъска в една стена, стената не трябва да се сърди – не трябва да се смущава, а трябва да бъде непроницаема и да отстоява в изпитанията.

Най-големите стълкновения са на физическия и умствения светове – те трябва да се премахнат.

Опитът се състои в следующото: от София например ще изпратим една или две сестри в някой град, да видим ще ли внесат хармония със своето присъствие или не.

Неуспехът на нещата се състои в различието на стремежа в хората.

Горницата (Светая Светих) не се отваря тази година, за да се отвори отвътре – в стаичката е външната страна. Тая година Духът работи повече отвътре, колкото отвън.

Трябва да се постараем сами да си разясним устройството на Светая Светих.

Който е влязъл в тоя път, трябват му силна воля и смелост.

Първото нещо – тия 10 души да образуват хармонията. Ще трябва сега да привлечем по 10 души по закона на хармонията. Щом се образува хармонията, ще ни се устрои вътрешна станция. Сега ако влезем в Светая Светих (горницата), няма да ни ползва нищо, ще заспим.

Миналата година в горницата се е образувал един вълк, а тая година присъства един ангел в женски образ. Той е от видните представители на Бялото Братство. Всичко каквото става, той взима най-точни бележки и на туй се дължи тази година хармонията в събора. Да гледаме да бъдем разумни, да не се мъчим сами да уреждаме работите, нека Бог ги урежда.

За излъчването може да стане много лесно, но ще трябва да се подготви този, който ще бъде излъчван.

Да си турим по едно най-съществено желание и да искаме да се реализира през тази година. Желанието да включва в себе си Божественото и материалното.

Ония, които искат да ни спъват, те са с цел да смутят духа ни. Тия спънки трябва да се преодоляват.

Общо число № на Библията 1054
Кой кой номер избира:
333 – Панайот Ковачев;
1000 – Илия Стойчев;
736 – Никола Ватев;
334 – Георги В. Куртев;
999 – Димитър Добрев;
721 – Драган Попов;
900 – П. Епитропов;
Общо =5023 разделено на 7 присъстващи от 10-тях дава средно число № 717 и остава 4[14].
Панайот Ковачев – 333 – Четвърта Книга на Царете, 7:4
Илия Стойчев – 1000 – Галантяном, 3:4
Никола Ватев – 736 – Йезекил 34:4
Георги В. Куртев – 334 – Четвърта Книга на Царете, 8:4
Димитър Добрев – 999 – Галантяном, 2:4
Драган Попов – 721– Йезекил, 20
П. Епитропов – 900 – Ев. Йоана, 6:1-14

Числото на Учителя
I Коринтяном, 5:5
II Коринтяном, 10:15
Галантяном, 3:3

Тая година имаме много благоприятни условия за работа. Гедайте да пробудите духовните центрове във вас. Друго, каквото и да направите, няма да се ползвате. Гледайте да изпълните този ред (наряд) хармонично – (вътрешно). Той ще ви ползва много.

Гледайте да запомните обстановката – всичко да остане живо във вас.

В 72-те – петъчни събрания да се повторят напечатания материал от двете години на събора 1919 г. и 1920 г. Към края на годината, ако остане време, да се вземе и материала от 1921 г.

Неделните събрания ще се водят в най-опростотворена форма – повечко песни, 1-2 молитви, а молитви, подходящи според Духа. Да се стараем да се хармонизираме ний в себе си и окръжающите ни.

Когато направим 100-тях, ще имаме във всеки град отделни събрания

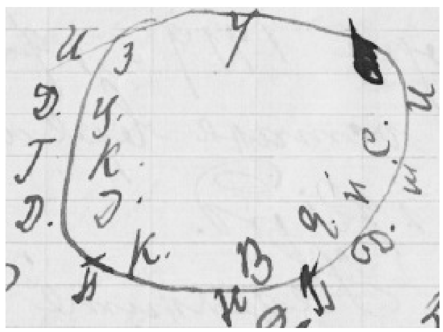
за образуване на хармония.

(Ние ще изберем по 10 души – 5 мъже и 5 жени, които Учителя ще санкционира[15] и тогава ще им съобщим.)

Тази група на хармонията – 10-тях души – ще се събират всеки неделен ден преди общата молитва за хармонична молитва, съгласно наряда за неделен ден. Такава група има: 1. София; 2. Търново; 3. Варна; 4. Русе; 5. Пловдив; 6. Стара Загора; 7. Казанлък; 8. Сливен; 9. Айтос; 10. Бургас.

<u>Преди наряда всяка сутрин съзерцание</u>

Синархическата верига на Любовта на Господа нашего Исуса Христа се представлява засега от 10 души – братя членове с център – благият ни Учител.



От дясната страна братята – Илия Зурков, Деню Цанев, Георги Куртев, Димитър Добрев, Панайот Ковачев, Петко Епитропов, Драган Попов, Тодор Стоименов, Илия Стойчев[16]. Членовете на Синархическата верига трябва да се съединят с Божествения свят на Господа Нашего Исуса Христа.

Мото: Синархическата верига има три основни закона:

I. Любовта – Божествения свят на Господа Нашего Исуса Христа, там дето съществува:

Абсолютна Истина

Абсолютна Любов

Абсолютна Мъдрост

Абсолютна Добродетел

Абсолютна Правда

Там, гдето е всичко в Мир, Ред и Хармония.

II. Вярата – Ангелският свят.

Там, откъдето се управляват всички държави на физическото поле и се създават всички нареждания, закони, духовенството и откъдето се отделят доброто и злото.

III. Надеждата – Материалният свят, в който живеем и се движим,

дето се разглеждат всички сметки по вземане и даване и където се отглеждат сирачета и вдовици.

Синархическата верига има шест вътрешни правила, които трябва да усвоим:

<u>1-во правило ще се изрича три пъти</u>:

Вярвам от сърце и душа в Единния Вечен Истинен и Благ Бог на живота, Който е говорил;

<u>2-ро правило</u>: Вярвам в Единия Господ Спасител, Който ни говори сега;

<u>3-то правило</u>: Вярвам в Единия Вечен и Благ Дух, Който е изработил спасението на всички;

<u>4-то правило</u>: Вярвам в Господа Исуса Христа – едничкия приятел и брат на всички;

<u>5-то правило</u>: Да се изпълни Волята на Единния, Истинен и Праведен Бог без Колебание;

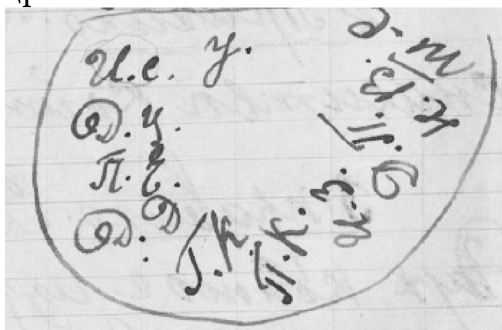
<u>6-то правило</u>: Да се възцари Хармонията на пълното единство между нас.

Следва общия наряд и като свърши, изговаря се следюущият метод:

„В името на Божията Любов и Мъдрост, в която живеем и се движим, и със силата на Божието Слово – духа се ...ффф, като се изговори – „да се разпърнат враговете ни“.

8:45 ч., 21 юни [*сряда*], 1922 г. – София

В дома на брата Драган Попов.



1. *Размишление.*

2. *Четиво*: Тит, 1: 3 до края;

Колосяном, 1: 21 до края;

Коринтяном, 9 – цялата.

Вие десеттях да се научите на закона на Любовта, да знаете да насочвате закона на Любовта.

У вас е залегнала мисълта, че светът лежи под Лукаваго, т.е. не се съобразявай с лъжливата форма на света. Ние се борим със света, но не знаем с кой свят се борим. Например борим се с глада или с пиянството, но кои са дълбоките причини? И единият и другият гладуват, но има различен глад. Сега трябва да разграничим света.

Вие сте стигнали до степен да не сте доволни от себе си.

Първото нещо в новия живот е комунизиране, побратимяване на малкия труд. На ден да отделяш по 1-2 часа за Господа и, каквото спечелиш, да го внесеш на Господа. Единственото нещо, което можете да направите през тази година: По един час работете за Господа. По туй ще познаем до колко сте нараснали. Този час всеки ден ще си определяме.

11:00 ч., 22 юни [*четвъртък*], 1922 г. – София

Всички трябва да се поздравяват в Школата – при влизане на Учителя, той казва: „Без страх!“ Учениците отговарят: „Без тъмнина!“ При излизане, Учителя: „Без страх в Любовта безгранична!“ Учениците: „Без тъмнина!“

С духовенството най-после ще се разберем. Поп да не те обича – той ще те тури в джоба си. Те са фалирали търговци. Против тях може да се излезе в печата – може да се разправяме с тях. С външните хора може да се разбираме.

Добрата молитва

В тоя път материалните работи понякога пречат, затова трябва да се намери друг път. В нашето съзнание ние трябва да преодолеем страха.

Крива мисъл е, когато ние искаме да имаме излишно – трябва да искаме само необходимото. Всички трябва да се стараем да избегнем излишните, ненужните борби. Ако има условия, ще дадем сражение, ако не – ще отстъпим.

Досега сте действали поединично, отсега ще действате колективно. В това организиране всички противоречия трябва да престанат.

В самото общество да нямате никакви противоречия. Ония, които се съмняват, че ако някои се отделят, за да имат някакъв замисъл, не са събудени в съзнанието.

Тази организация трябва да се постави на пост и молитва преди да се организирате, за да се пречистите. Ще се нареди по един ден в седмицата пост и молитва, за да се пречистим (за да се излекуват заболелите отделни органи на тялото).

Ония, които излязоха от нас, искат да черпят енергията ни, а задълженията не искат да носят. При тия задължения те ще се отстраняват, ще ни напуснат.

Нужно е постоянно общение между братствата. Младите ще турим на работа, нека всички говорят. Много от старите братя вече са назрели и могат да бъдат приближени. Старите да не се изолират, а да се интересуват от младите. Да не казват, че те са млади, какво правят в Школата.

Първите редове в събранията да бъдат от жени, последните от мъже. Външни хора да не пущат на първите редове, тях ще ги туряме в средата, в обсадно положение.

Старите трябва да се стараят да имат разположението на младите, весели да бъдат.

Добре е от един град да отиват в друг с китари и цигулки, да създават настроение за молитва.

Дълбочината на живота зависи от разбирането. Всички наши приятели започват работата с яденето.

Всички братя придобитото от личен труд по един час всеки ден ще турят в общата каса за благословение. Тия суми по общо решение на участвующите ще се употребяват за образуване на братски дом за момичета и момчета, които са изложени на подхлъзване. Всички, които се съгласят да работят в един час за Господа, ще се подпишат на особен списък. Този един час ще си определяте всеки ден, препечеленото през седмицата ще се внася в касата на кръжока, която ще се отнася в общата каса и оттам ще се разпределя.

Никой да не иска да се осигурява, пожелай това и ще го вземат.

На младите вие не трябва да изявявате своите погрешки.

При тия братски домове ще се основат малки комуни, кредитите за които ще вземат от тия суми.

Постът и молитвата ще имат за цел да изгоним Черните братя отвътре навън, към периферията. Черните са и в плът и обсебват.

Някои искат да се освободят от греховете си. Не се освобождавайте от греховете си, не ставай безгрешен, защото после повече ще съгрешиш. Ако си сиромах, не искай да забогатяваш, защото после по-големи грехове ще направиш. За нас най-доброто положение е да сме нито много богати, нито много бедни. Голямата сиромашия е опасна.

Чорбаджиев[17] не вижда своите погрешки, той не е полезен за себе си, колко повече за другите. Той има голяма ръка – признак да работи физическа работа, а не и да се моли.

Хората със сини очи са изменчиви, не са за сериозна работа, понеже живеят в астрала. Изменчиви хора са: Чорбаджиевци, Кръсниковци[18], Г. Сотировци[19], Тодор Желевци[20], Величковци[21]. Но ще ги търпите – за всички ще отворим вратата широко. Те нищо не знаят, а само перифразират. А ние старите ще знаем своето.

Много не му мислете, първо ще действате, а после ще мислите. Когато дам някое разпореждане, вие почвате да мислите, то не е Божествено.

Духовното време не впада във физическото (има вътрешен часовник).

Отче наш

Има две течения: крайно нагорещяване и изстудяване. Всички попове и владици ще заспят. В тях никаква религиозност няма.

5:30 ч., 23 юни [*петък*], 1922 г. – София

Мълчание
Добрата молитва
Четиво – Битие, глава 45

Вчера ви говорих за пост и молитва. Тук ще се привлекат само ония братя, които са повдигнати. Това трябва да стане по вътрешно подбуждение. При много хора изпълнителите скъсват веригата, затова ще ги направим само с 10 души.

Двама души се молят, единият има материална връзка, другият – духовна, каква връзка могат да имат? Ако се даде пост и молитва на широк кръг може да се мине в друга крайност. Както сълзите на малкото дете, което смята, че като плаче, майка му дава. Трябва всичко да става съзнателно.

Със свещениците Невидимият свят не се разправя. С тях сам аз мога да се разправя. Духовенството ние трябва да го снемем, за да не ни задавя.

Вие искате да ви дам знание, но вашите мисли не са чисти, вие ще почнете да търгувате, да правите сделки.

Сега всичко на опит. Като дойде някой и се препоръча за Учител, ще го пратим при някой болен от живиница[22] да го излекува, щом Господ е с него. Някои са скарани – да ги сдобри. Трябва да изпитвате и себе си. Ако вие имате и най-малкото съмнение в мен, връзката ви с мен е скъсана.

Там, където ние можем да действаме, трябва да действаме. А там, дето не може, Невидимият свят действа.

У вас има желание българският народ да се повдигне – това е едно не добро желание у вас. Досега ние му дадохме много, а той нищо не е дал. А, за да се повдигне, не са му нужни, първо – земя и, второ – пари. Това е външната страна. Но ако всичко това е за благото на едно малцинство, нищо не се ползва. Ние трябва да желаем Отгоре да му се повдигне съзнанието.

На духовенството ще действаме със сила. Това духовенство ще го изолираме от наряда – ще го деградираме. Деградирането им е започнало, не го спирайте. Не искайте тяхното благословение. Тия духовници, които искат да реформират, са остарели. Вие се молите Господ да ги вразуми, значи да благослови голите канари. Ние ще се молим с онази молитва Господ да разруши всички тези стари форми.

Няма да проповядвате на лошите хора Любовта – те ще се стопят, та

ще стане наводнение.

Цачев (студент в София, но е от Варна) замина преждевременно, защото го заобиколиха жени, та го изчерпаха предварително. Тъй стана и с двамата младежи Михаил и Кръстю[23] (Дарбата, която им се даде, скоро я изявиха чрез гледане[24]). В Братството ще се говори само Истината, всички хора имат дарби.

Сега ще започнем с чистотата отвън и с чистотата отвътре. Ще кажем на Господа да ни даде време да изправим погрешките си. Ще докажем на Господа, че ние сме способни да работим.

Като разделяме света на духовен и физически, явява се борба, а като ги съединим, борбата изчезва. Сегашното ни положение е неестествено, а с Новото учение искаме да направим живота естествен.

Някои казват: „Учителя ми каза това-онова Отгоре." Аз съм на физическото поле, елате и ме попитайте, защо ще чакате да ви бъбри някой! Никога не съм дал някое нареждане или молитви, та да останат така, все някой ще прибави нещо от себе си, нещо свое и тогава работата се разваля. Ония, които са изпълнили моите нареждания, са получили добри резултати.

Нашата пряма цел е Божието дело, материалните работи са посторонни. Едно зло има, мнозина са влезли в Братството не да внасят, а да изнасят.

Ако Божието дело в България успее и вашите работи ще успеят. То ще успее, но за вас е важно във вашите години да успее.

Между вас има една дисхармония, която идва от външния свят. Голямата ви грешка е, че вие в 10 години изчерпахте всичката енергия на Братството все за българския народ и за Църквата и сега съм затворил крана.

Сега ще гледаме да се успокоим, спокойствие трябва. Работите си вървят по свой естествен ред. Ние сме в един свят на личен егоизъм, за това гдето влезете, използвайте другия.

Туй Учение, което аз ви проповядвам, от 2000 години никой не ви го е проповядвал. Не мислете кой съм аз. За да ме разберете, елате и стойте половин година при мен в мълчание и ще ме разберете много повече, отколкото да ви говоря цял ден. Не се спъвайте на личността ми, вие трябва да се запознаете с великия Божи закон „Абсолютната Истина"

Във вашето съзнание не трябва да има раздвояване, аз съм дошъл да изпълня Волята Божия.

Сега за смърт не говорете и за старост не говорете. Ще стане смяна на службата, в по-висока длъжност ще ви се разшири съзнанието.

Сега ще се борим с Църквата, в която Черното братство действа, за да задуши Новото течение. България можем да я направим на каша, но няма да оставим да се опозори Божието име. Никакъв компромис!

Всеки от нас ще прояде корема на оня крокодил, който ни глътне. Този строй ще го съборим. Народът е добър и на мястото си, нему е нужно ново духовенство.

С управляващите ще действаме разумно, с духовенството няма да се приближаваме, а ще се сближаваме с хората. Ние сме пратени да градим, а не да поправяме грешките на духовенството, за техните икони, свещи и кандила.

Трябва да се започне в братството една по-осезателна работа. Формулите не се употребиха на място и сега ще дадем такива на хора, които ще ги опазят. Постът и молитвата трябва да стават много тайно.

(Чете Библията стр. 856, Евангелие от Марка, глава 9: 12 стих[25]. Илия значи външните условия, които трябва да се изменят, за да дойде Царството Божие.

Ние ще изолираме всички от Братството, които не са с нас. Тях .....съм ги изолирал. Те или трябва да работят с мен, или трябва да излязат. В съзнанието си няма да се свързваме с тях. Няма какво да се примиряваме с тях. За Църквата са отговорни духовенството, ние сме отговорни за Царството Божие.

С всичките нови течения, които са за свободата, ще се приближим, може да бъдат и неверующи.

Спечелете парите и седнете на тях, но не се осигурявайте, не се надявайте на тях.

С вярата се повдига вашата интелигентност. Вярата ви да се усилва във вашето съзнание. Не се ли изпълни Волята Божия – зло пише.

Като се върнете, ще привлечете всички, на които съзнанието е повдигнато – чисто. А да допуснете ония, на които съзнанието е нечисто, значи да си навлечете неприятности.

Зад Георги Сотиров седи Черната ложа. Сам той не е от Черната ложа, но е под нейното влияние.

7:30 ч., 24 юни [*събота*], 1922 г. – София

Законът на развитието се обуславя от две положения:

I. Първото положение се обуславя от слънчевата енергия;

II. Второто – от растителното – от техните пъпки. Същото положение е и в религиозно отношение.

Набира се потенциална енергия, след това дохожда Духът и обработва.

Вънкашните неща – богатството и пр. никаква сила не представляват за душата. Този външен материал, като се разработи, развива лошата сила.

Мъчнотиите са необходими, за да се развие душевната енергия. Външните нужди заставят човека да извади своите богатства.

Организацията трябва да има връзка със съзнанието.

Вътрешният живот ни освобождава от външни задължения.

Нужда, която седи в ума, тя не се реализира. Ако мисълта ти слезе от ума в сърцето, тогава нуждата се реализира, понеже се преобръща в желание, което значи, че е вложено в Бога и Той го реализира. Желанието на Бога е да не се унищожавате един друг. Които считат, че работите им не се оправят, трябват им дълбоки желания. Волята ще дойде като фактор, щото даденото от Бога да се реализира.

Господ ще те тури в изкушение, след като ти даде богатство и ще те тури между две противоположни мисли и, за да действат, трябва да си направиш избора. В сегашния живот Господ сам ни изпитва. Без Любов не може да се служи. Ако сте земледелец или градинар, ще опитате този закон. Трудът, който давате, от невидимия свят ще се възнаградите. Щом нямаш карма, нещата много лесно стават, но с карма е много мъчно.

<u>Каквито спорове се повдигнат, не ги уреждайте</u>. По други начин говорете, повикайте го и му кажете: Можете ли по закона на Любовта да живеете с нас? Ако можеш – добре! Между нас има и Любов, и Живот. Ако не ти харесва, излез из нашето общество.

Ще казвате: „Моята търговия, за Бога ще я правя!“

Господ ни учи да бъдем благодарни на малкото. Всички малки условия да не се изпускат.

Не бързайте, спрете се малко, помислете и обърнете се към вашата интуиция.

<u>Като имате нужда, потърсете ме с мисълта си, ако не успеете, елате при мен. Аз съм на физическото поле</u> и бъдете искрени и право ми

кажете. Не го усуквайте, право на въпроса, без губене на време.

На всички приятели работите ще се оправят, не бързайте.

Разумно ще прилагате десятъчната система, после ще дойде другата система: ВСИЧКО ЗА БОГА. Които са готови, нека приложат. По този начин ние ще проектираме една мисъл в света, за да се отворят сърцата на всички хора. Не се връзвайте в буквата.

В определеното за Бога един час време ако проповядвате някому, то се счита десятък, също и с ума си ако работите. Друг начин – цялата годишна печалба, освен капитала, ще е за Господа.

Ние трябва в бъдеще да бъдем в съдружие с Бога (вътрешния принцип) да сте съработници на Бога във всяко отношение.

За школниците десятъка е задължителен, а единия час е по желание. Има известни планове и идеи, които трябва да опитате.

Онзи, който ще работи за Царството Божие, трябва да бъде здрав, да не е в тежест на обществото.

Ще се молим на Господа да ни даде условия да се молим, да се развиваме. На физическия мир има условия.

Някои от членовете на видимото братство са съвършено критици. Ние не се нуждаем от критици. Те могат ли направи нещо? Това е правото положение.

Щом се образува хармонията, ние ще привлечем силите от Невидимия свят. То е Царството – в малките неща да опитате Божията Любов.

Ще работим за Господа, докато сме на света, ще бъдем внимателни на света. Всичкият шум в България сега е, защото нашите свещи светят. Щом върви нашата кола и техните ще вървят. Щом тя спре и тяхната ще спре. Те се боят от нас да не задържим всичко за себе си. Бюджета е в наши ръце. Те трябва да знаят, че тези ниви не са техни, а наши. Ние сме казали колко жито ще се даде.

Където има възможност, приятелите да си направят градини, лозя и пр. ще гледате да се създаде хармония между братствата.

Църквата търси начин да се примири с нас.

Ще бъдете смели – без страх и без тъмнина! Смели – отвънка ще бъдете обикновени хора, а отвътре – необикновени.

Ще внесем в този събор някои неща нови, за да може да ги разберете, иначе ще мязате като нова яма[26] – закърпена. Господ ще ви изведе от вашите мъчнотии, та да имате какво да говорите на хората през време на вашите скърби, мъчнотии и пр.

Всичко речено-казано в провинцията не е опасно, не се

обезкуражавайте!

Името Божие във всички народи трябва да се почувства, че е живо. Всички трябва да разберат, че има един Господ, един закон.

Онези, които ще приготвят Царството Божие, те идат. Вие само ще влезете в него. Всички тези съпротиви ще изчезнат незабелязано.

Мъчнотията е в разширението на съзнанието. Бог е Любов, но ние не сме станали още Любов. Като станем Любов, Царството Божие е дошло вече на земята.

На тазгодишния събор ще разрешим въроса да използва Учителя нашата физическа излишна енергия.

Всичките 10 души започнете да образувате на земята една верига да се концентрирате, за да се използва от Учителя. Тогава ще ни се каже откъде ние ще черпим такава енергия.

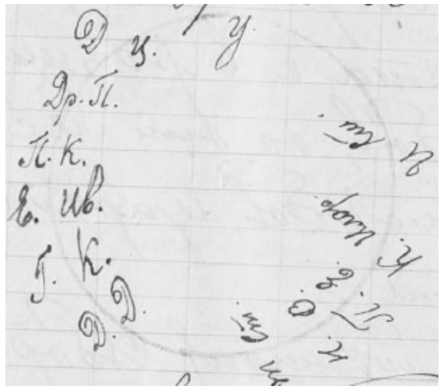
Не искайте всичко да се допуща. Има неща се допущат, защото времето им е дошло.

Ще бъдете бодри и весели, верни и истинни, няма да мислите, че остарявате. Божият план не търпи никакви изключения.

Навънка там, дето намерите за нужно, работете. За вътрешната страна нищо не казвайте, не говорете. Светът иска да проникне във вътрешната верига.

20:00 ч., 25 март [***неделя***], 1923 г. – София

В дома на брат Драган Попов



Тайна молитва

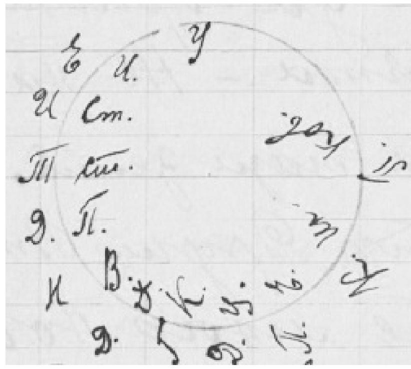
Добрата молитва

Отче наш

В какво се състои изпълнението на Волята Божия? Ще те турят на изпитание – ще кажат да напуснеш своята търговия, службата си и пр., ако ти си решил да [...][27]

5:30 ч., 26 март [*понеделник*], 1923 г. – София

На „Опълченска“ №66



За да се образува вътрешният кръг на веригата, изисква се пълно съзнание да извършиш Волята Божия. В какво се състои изпълнението Волята Божия? Ще те турят на изпитание – ще кажат да напуснеш своята търговия, службата си и пр. ако ти си решил да изпълниш всичко без противоречие, това е да изпълниш Волята Божия. Божествената мисъл не остава никакви утайки – тя внася мир, спокойствие и задоволство. А небожествената – остава утайки.

Изпълнението Волята Божия да става тайно, защото инак фамилните духове, с които сте във връзка, почват да се месят, а чрез тях се намесват отрицателните сили. Черната ложа почва да ви внушава, за да побърка на работата ви.

Всяка Божествена мисъл трябва да се роди в Божествения свят. Тогава тя ще остане скрита. Вашето съзнание трябва да се разшири.

Всеки опит, който иска да оправдае погрешката, е на крив път.

Ние имаме за цел да организираме Царството Божие на земята – не на тази земя. Вие няма да живеете на тази земя. Земята, небето и звездите ще бъдат други. Вторият път като дойдете, ще виждате много нови неща. Настоящите мъчнотии са като бреговете на една река, за да тече.

При сегашните условия всичките служби са временни, но те са сенки на ония неща, които горе съществуват. Господ иска единство в съзнанието. Когато е въпрос за единство на съзнанието, туй не изключва погрешките. Художникът като цапа своето платно не всяка четка е на мястото си. В този път на съзнанието и вие ще имате погрешки. То е цяло изкуство.

Имате една вътрешна мъчнотия – незадоволство. Това е резултат на вътрешна реакция. (пояснение – пример с цирея)

В едно братство от 100 души 10 са от Черното братство. Господ иска да ви освободи, явява се една дисхармония и видиш, че някои са

напуснали. Ние се тревожим. Господ ги изважда, но ще дойдат 7 души вместо тях. Между нас са влезли повече черни братя, отколкото ни трябват. Те са канали за нечистотиите ни.

Същото е и с черните братя. Между лошите хора, ако няма добри, те трябва да ги намерят. Ако няма между нас от черните братя, ние трябва да ги намерим.

Ако ние не се месим на тоя Божествен свят, работите ще вървят много добре.

В Божествения свят дисхармонията е абсолютно изключена.

Да не дойде раздвояване. Дълговете показват, че си работил.

Злото е един фактор и ние ще го вземем като необходимо.

Разширението на съзнанието ще го вземем в закона на хармонията.

Един човек при едно общество е добър, а при друго – лош. То е, че не му се дават условия да прояви доброто си.

Ограничението не трябва да става на видимия свят. Ако някого искаме да ограничим, той става като шило. На умния може[28].

Имате във вашето общество човек, когото не можете да търпите, а той другаде се е появил много добре. Може и при вас да се прояви, но не го изолирайте, поощрявайте го, за да се освободи и да заработи. Според нас съвет се дава само на умния, а, на които не са готови, съвет не се дава.

Има неща кармически, които не могат да се кажат, (което кажеш и стане, то е Божествено).

Трима души владици тази година, другата 6 души и третата – 7 души ще си заминат. Значи, което се каже и стане, то е Божествено. Но има някои неща, които стават, но не се казват кармически.

Основната идея е изпълнение Волята Божия според съзнанието, тя ще даде най-приятно разположение.

Ние трябва да комунизираме труда, а не имотите. Всеки да държи своето. Комунизирайте труда си за едни ден, за един месец, за една година. Който не може да направи това, той не е от нашите.

Какво ще кажем пред света. Ние трябва да направим тъй, че на всеки да подобрим положението.

На нас не ни трябва закон или власт, то е насилие. Щом има написани закони, няма сила. Нашият закон е нашата дума, а не полици и пр. Никакви писани уговорки. Като даваш на някой 1000 лв., ще го питаш: „По Бога, ако ги искаш, и по Бога ще ми ги върнеш"; без разписки и полици.

Бялото Братство много строго държи на нашите думи. Кажем ли нещо, то е по-мощно и по-силно от написаните закони. Затова, когато

говорим, трябва да се пазим, да бъдем внимателни.

Когато човек има вяра, няма неблагоприятни неща. При невъзможни неща ще опитате Божията сила.

ДРУГО ПРАВИЛО

Щом се образува една вътрешна верига и начинът на външните мисли ще се измени. Ще бъдете много внимателни в говоренето. Там присъства Божественото съзнание. В класа всички трябва да бъдат тихи, внимателни. Ще бъдете много внимателни спрямо другите и себе си. Никаква гнила мисъл, дума и пр., когато сме пред избрано общество – както учители пред учениците си в час.

Най-идеалното общество е, когато дойде естествено нужната обхода между членовете му.

Всичкият стремеж е дълбокото желание да се реализира Царството Божие на земята и тогава да се образува вътрешната връзка на земята.

Вярвайте, че Провидението е с нас, мисълта се препраща навсякъде. В нашия народ има хора, които проектират как трябва да стане доброто. Това значи, че те са приели мислите, за да реализират Божията идея.

От комунизирания труд, от прихода, след като се задоволят нуждите, излишното по доброволен начин да се даде за Господа, туй се изисква.

Законът е такъв – ще направиш и ще забравиш. Не трябва да се пробужда съзнанието, а свръхсъзнанието.

Възприемаш нещо, ако в слънчевия възел ти става приятно, направи го, а ако те стяга нещо, не го прави.

Задачата не е само за тия материални работи, а концентрирайте ума си в по-висшите работи. Другите неща ще се решат сами по себе си. Научете се да концентрирате ума си.

Мъчнотии ще имате от друг характер.

Бялото Братство изискват чистота, те са огън пояждающ.

20:00 ч., 26 март [*понеделник*], 1923 г. – София

На „Опълченска“ №66

Мълчание

Четиво: Евангелие на Марка, 15: 15 до края

В сегашния живот една от главните мъчнотии е да се разбере вътрешния смисъл на Евангелието и да дойде онова вътрешно просвещение у нас.

Всички сме разпънати на кръст. Например прехраната е един кръст и най-първо ние трябва да разрешим този въпрос на земята.

Луцифер каза на Исуса: „Можеш ли да направиш тия камъни на хляб?“, а той му отговори, че не само с хляб може да се живее, а с всяко Слово Божие.

За в бъдеще хлябът ще се добива най-лесно, ще се ползваме от него, тъй както от въздуха.

Разликата между една църква и едно Братство е огромна – църквата е едно общество от хора с интерес, а Братството подразбира вътрешни разбирания.

Онези, които образуват Бялото Братство, не принадлежат към никоя църква – не ги интересува християнството, мохамеданството, будизма, а тях ги интересува да внасят Божията Любов, Мъдрост и Истина между цялото човечество.

Искам във вас да се сложи този въпрос: Кои са тези Бели Братя? Това са всички ония, които са участвали в Онзи свят: да създадем человека по образ и подобие наше.

Периодически или през 2000 години изтича към земята един прилив от тия Бели Братя.

Първо иде силата: „Камък на камък няма да остане“, после идва новата форма.

Към Никодим Христос казва: „ако не се роди човек отново“.

Първото нещо всинца – вие да имате връзка. Това не може да стане механически. Всичко несъществено трябва да се очисти.

Сегашното духовенство е тъй затъмнено, че нищо не могат да разберат. Те учат за църква, кръщение и пр., но не и нещо високо.

Нас ни трябва среда, през която да минават Божиите лъчи – да има връзка.

Владиците лесно могат да се вразумят. Да кажем: тая година трима

владици ще заминат, догодина 6 и другата - 7, всичко 16.

Влезеш в църквата и кажеш: „Белите Братя могат да направят неща, които вие не сте сънували. В европейския свят те са пуснали корени и в един близък ден те ще образуват революция, такава каквато светът не е виждал.

Новото течение е течение на Бялото Братство. Отношенията на мъж, жена и пр. ще бъдат съвсем други. Затвори и съдилища на земята няма да има. Тия работи ще останат да се представляват на сцената за възпоменание.

Ледбитер криво си представя бъдещата религия – храм няма да има. Един общ храм ще има и от Америка, който иска да се моли, ще дойде в един час и ще се помоли.

Тази връзка трябва да се направи силна и устойчива, а тя стои в съзнанието. Затова българският мозък трябва да претърпи коренно изменение.

Пророкът казва: „В последните дни аз ще излея духа си“. Това са сегашните времена. Те са 101 млн. обучени братя и те могат със земята да правят каквото си искат. Земята за тях е една гумена топка. Няма народ, който да не ги познава, където те са минали и не са ги послушали. Сега и Русия изпитва техния пръст. Те отхвърлиха Толстоя. Русия е лаборатория, там е пещ и стават опитите в нея.

Те са казали, че в България, който се опълчи срещу Бялото Братство няма да остане ненаказан. Българското духовенство – те искат да ни изключат из църквата. Ще им кажем кой, кого ще изключи.

Църквите не са организирани от Бялото Братство. Пророците са винаги вън от църквите.

Със свещениците ние няма какво да се споразумяваме. С крайните елементи ние може да се разговаряме. На интелигентен човек не говори за поп и църква – те се ожесточават. Поповете трябва да знаят, че църквата не е тяхна мошия[29]. Сега те ви изпитват, ще влезете ли пак в църква.

Вие сега сте във втория стадий. Протестантите сега ви обикалят, дано ви вземат. Теософите също. Зная, ние ще съберем и ще кръстим някого, ако е за кръщене, за венчаване също. За погребение даже става въпрос, ние няма тук да го погребваме. Ще го вземем и на най-високата планина. В тия гробища нищо няма да ви се предаде. Борбата няма да я водим на религиозна почва. Всички кръщения и пр. не влизат в нашата програма. Когато ние ще венчаваме, то ще стане по друг начин. Всички братства ще извършват венчаването общо, по закона на Любовта. Всички днешни церемонии не са нужни за нас.

Църквата е институт за инвалиди, затова Бялото Братство и ние няма да я поддържаме. Ние ще скъсаме с тях всички връзки. Там е абсолютна монархия, а не Любов.

За да се опопи някой, той трябва да мине през иницииране[30]. Тук кой е иницииран в църквата. Има ли поп или владика такъв?!

В църквата сега проклинат, ние трябва да скъсаме с тях. Аз само един ден реагирах срещу владиците и те го помнят.

Бялото Братство няма да се шегува. Богомилите бяха гонени, сега иде ред на поповете. По закона на кармата ние трябва да ги гоним. Ние претърпяхме гонение. Те се опитаха по много начини, сега опитват нова хитрост: привличат от кръжоците наши братя, подпитват ги да шпионират, за да ни се противопоставят. Да се пазите от тяхната йезуитщина.

Трябва да се образува вътрешно ядро. Не е в многото знание, но в добрата воля да станем носители на Божията Истина. Затуй мъчнотиите от човешкия характер да ги изправим.

Във всяко общество трябва да се гледа, придобитото да се не изгубва.

Сега ще имаме една програма – строго определена. Тя се състои в едно вътрешно разбиране и от вас има много, които са готови да разберат езика на Белите Братя. Тяхната строга дисциплина ще я въведем и в нас.
Ако има в тебе раздвояване, те мълчат.

Ние говорим за Белите Братя и започваме от периферията. Всички имат един възглед, а разни методи. Той е за въдворяване Царството Божие на земята. Ако една стотна (1/100) от техния порядък се реализира, то е много. Те са свързани с Йерархия, която е вън от Слънчевата система. На земята е само част от човечеството. Има човечество и в другите слънчеви системи. Нашето Слънце е на най-долното стъпало.

Понеже настъпват важни събития – да бъдете готови, множеството ще дойде. Всички комунисти и анархисти скоро ще се обърнат и ще дойдат сами. След 10 години ще има един голям обрат. До това време ще има смутове. Белите братя приготовляват умовете им, за да бъдат готови за това време.

Добрата молитва

17:30 ч., 27 март [*вторник*], 1923 г. – София

На „Опълченска“ №66

Четиво: Ев. от Йоана, 17:1-16 стих. включително.

Основното учение, което дава смисъл на човека, е Учението за Бога. Всичките ни мисли, желания и действия не се изменят в него. Всичките сегашни учения си имат външно значение, но без Учението за Бога, те са несъществени.

Учението за Бога е учение за Любовта. Казваме, че Бог е Любов и пр., но когато дойде някоя мъчнотия, ние се усъмняваме и тогава Бог е вън от нас, а ако вярваме, Той е вътре в нас.

Вземете въпроса за владиците. Някои от верующите се уплашиха. Те са езичници и докато човек се страхува, той не знае Истината. Попитайте тези, които защитават църквата, какво са разбрали за Христа. Повикайте и владиците и ги попитайте какво знаят за Христа, говорили ли са с него.

Нас не ни интересува как гледат държавниците на нас, както във времето на Христа – разпнаха Го. Как ще гледат на нас владиците? – Както тогава. Разпнаха Го. Те Му градят църква, палят свещи, кадят тамян, защото има ядене и пиене. Ако ги оставим да се прехранят от вярата си, те ще я напуснат. Ние ако държим църквата, ще искаме да се осигурим и ще се спънем. Ако сме с държавата, също ще се спънем.

Сега няма да влизаме в спор с църквата, защото Бялото Братство иска да я организира – да се обединят и след това пак ще стане разделение, за да се явят достойните. В туй обединение пак има борба между двете братства, кой да ги вземе на страната си. Тези течения са като вода и всеки гледа да ги използва за нуждите си. Учението на Черното Братство [*иска*] да изгори и да изгони всички свои противници в Името на Христа.

Със сегашната църква компромис не можем да правим. Какво ще ни дадат?! Каква полза от тяхното кръщение, венчаване и пр.? Сегашното кръщение, венчаване и пр. са нищо пред Бялото Братство. Те казват: „Това са работи на дявола“. Брак, в който Бог не е взел участие, е сатанински брак. Примера с женитбата на Исак. Туй, което се прави от човека, е човешко, туй което се прави от Бога, е Божествено.

Ние не можем да направим Братство – то става от Бога, и Той трябва да присъства. Във всяка една работа ние трябва да се допитваме до Бога. Ако някого Бог е взел, ние ще го погребем иначе. Умрелият брат е

преминал в Живота и ние ще го познаем. Той ще е светъл и над него ще има колесница. А черния няма да го погребваме, а ще го изгорим в пещта. Върху кръщението, брака и смъртта ние сме на особено мнение.

Всички, които образувате този кръг ще се пазите от лъжата и лицемерието – това са два гряха, от които трябва да се пазите. Лъжата е една стена в света, едно голямо препятствие.

Нашата сила не е къде сме се събрали, а каква е нашата мисъл. Събрахме се да образуваме оная връзка, за да влезем в общение с Бога. Колко пъти сте отлагали все за бъдеще, сега вече няма.

Стъпката не е в Невидимия свят, тя е тука. Хората трябва да образуват подложка за присаждане. Има хора без присадка и там е Божественото Учение.

Между всички ви трябва да образувате единство и твоят интерес да е интереса на всички. Ако един се повдигне, всички се повдигате. Прави се усилие всички малки окултни братства да се обединят. Щом стане обединението, ще се оправят материалните работи. Ще наредим живота си по Белите Братя, по тяхното подразделение и по тяхната религия.

Саксонската и славянската раса ще образуват почвата за идване Царството Божие на земята. Атмосферата в България е подобрена. Да се стремите да не останете назад, да не закъснеете. За прехраната въпроса е уреден, да не ви смущава.

Българският народ е подложката, а вие сте присадката. Плодородието на България е заради вас. В нея има големи богатства заложени.

От всинца ми се иска непреодолима вяра, силна воля да повлияем на всички държавници и др. – ще си проектираме мисълта еднаж, дваж и пр. – нощно време когато спи, ние ще го заставим да мисли като нас. Ония, които ни спъват, в астралния свят имат нишки, ние ще ги изрежем да нямат съобщения. Всички крайни елементи ще вземат една определена форма.

Черната ложа умее да ни създава малки шикани[31], недоразумения и пр., за да ни пречат.

Когато ни трябват средства, ще ги придобием по честен начин, а не с лъжа. Абсолютно никаква лъжа, за да имате благословение. Никакво съмнение, ние вършим Волята Божия за благото на всички.

Всичко сами да си вършим и къщите си сами трябва да градим, не да я опсуват външни зидари. Също и житото си сами да сеем, защото чуждите колко пъти псуват воловете и пр. при посяването.

У нас почитанието не трябва да бъде на материална нога. Всички братя са една Божествена душа, трябва да имате правилни отношения, да

имате Любов, да култивирате гостоприемството. Тогава ще имате Божието благословение.

Ще приложите Божествените принципи. По-младите гледат вас какво правите. Копират от вас, внимателни бъдете!

Ако при нас дойде някой и иска да му уредим работите и той трябва да уреди нашите. Това е принципът – един за всички и всички за един.

Бързането всякога препятства. Ако Братята Отгоре кажат да започнем нещо, да започнем, да не бързаме на своя глава. Трябват хора, братя и сърца.

Да не се смущавате, във всички държави са пуснати хора, които ще оправят света. Сега ангелите дирижират света. Русия е главната пещ, огнището, Америка е капитана, който държи кормилото и [...].[32]

Когато правите събрания, гледайте времето. Ако е ясно, проектът ще успее. Ако има облаци, няма да върви добре. Сега отвън препятствия няма – то е отвътре.

Аз съм доволен от братствата. Постът е полезен, докато си на крака и бодър. Щом клюмнеш, той не е вече приет от Бога.

ПОСТЪТ

Дългите пости ще започвате при разсипа на Луната. Ще ги започвате в разни дни, като се почне от 3 дни. Всеки ден съответства на разни качества и недостатъци:

1. В четвъртък – за да се отмахне честолюбието;
2. В сряда за бързината, то е Меркурий;
3. Във вторник – за малодушие и страх;
4. В понеделник – за променчивостта;
5. В петък – за коравосърдечието;
6. В събота – за справедливост;
7. В неделя – за недъг или неиндивидуализиране;

За развиване на положителни качества има други дни.

Ще ви препратя някоя мисъл да вземете и вие някой пост.

Дълги пости не взимайте, ще ги увеличавате с по един ден. Тоя пост ще го прекараме за 1, 2, 3 до 7 години.

Ако не сте в състояние, ще станат неприятности, защото ще се предизвикат сили Отгоре и отдолу. Туй, което е чисто на небето, чисто е и на земята. Трябва да издадем много хубави влияния, за да се пазим от Черната ложа.

Хора, които постят, на екскурзия да не ходят. Които не са изпълнили моите съвети, все са страдали.

При отговяването вряла вода ще се пие – няколко чаши, сос от спанак

и супа от картофи, за да станат отделенията. Тъй както вървите, аз съм доволен.

През време на поста не бива да се работи. Тялото ще почива, а умът ще работи. Постът е доброволен.

Във време на поста трябва на топло да седи човек. Хладно и студено – не, да не се разхладява никоя част на тялото.

Ще употребите едно правило:

Всеки неделен ден със специалния наряд преди изгрев на Слънцето ще мислите върху:

1. Любовта – какво влияние указва в живота върху тялото, сърцето, ума и волята;

2. Мъдростта – каква светлина внася в тялото, сърцето, ума и волята;

3. Истината – каква сила внася в тялото, сърцето, ума и волята;

4. След тая медитация ще се произнасят думите: „Бог да въдвори Своето Царство на земята между нас.“

Мястото и условията няма да се гледат. Продължителността на медитацията ще бъде по чувство.

Всички вие през всеки месец ще си пишете по едно писмо. Съдържанието да е много избрано, но не официално. Може да се пише и някой стих. Това ще бъде до събора[33]. То е едно добро средство, ще се упражните в постоянна връзка. Това е една проповед.

Отче наш

Групата от 10-тях – Хармонията, ще се събира всеки в дома си, в едно и също време. Излизането нощес ще почне през месец май, групово ще бъде, а силният може сам да го направи. Който е слаб, да не отива.

27 март [*сряда*], 1923 г. – София

ПЕТ НОВИ УПРАЖНЕНИЯ

I

1. Ръцете, кръстосани на гърдите, пристъпва се една крачка напред и се отварят силно. 2. Пристъпва се крачка напред и се прибират на гърдите и пр. По същият начин става и с крачка назад.

II

Издигане ръцете напред, обтегнати. Залюляват се силно надолу и напред два пъти и подскачане напред с десен крак и ръцете остават пак обтегнати. По същия начин и назад.

III

Издигане ръцете напред, отнасяне ръцете надясно с десния крак и главата наляво. Същото става и с левия крак. По същия начин се прави и назад.

IV

Издигане десния крак напред и ръката нагоре с приклякане, но ръката се снема до коляното.

V

Издигане дясната ръка напред с дланта надолу, а лявата – турена на гърба с отворена длан навън. Концентрираме мисълта само по ½ минута върху: палеца, показалеца, средния, безименния и кутрето и обратно до палеца. След това става обливане от главата надолу – три пъти.

На Витоша

Добрата молитва

Четиво: Ев. От Йоана, 12

Молитва на Духа

Пътят на живота

I Коринтяном, 10:10

I Коринтяном, 7:7

Евреем, 10:10

Ефесяном, 3: 3, 4 и 5

Сега ще се стараете да намерите онова вътрешно единство за изпълнение Волята Божия.

Досега сте дохождали при мен и сте ме питали: „Тъй не може ли?“, аз ви казвам: „Може“. А отсега ще ви казвам: „Тъй не може, а тъй може“. Вие мислите, че аз може да ви кажа нещо, което не е по силите ви.

Божият план е строго определен, той е, който може всичко да направи. Ние като реализираме Неговата Воля, Той ще бъде доволен, както един баща, който има синове послушни. Аз ви проповядвам едно Учение и вие, ако не го изпълните, аз не се радвам.

Като имаме Божественото знание, препятствията лесно се надделяват. Щом приложим Волята Божия, тя ще проникне навсякъде.

Положението ни в света е едно посвещение. То е изпит за нас, дали ще говорим Истината. Във всичките звания се изпитва разното положение на човека.

Връзката е образувана, но остава само да я затегнем.

На всичките приятели им трябва едно „ху" като грънчаря[34]. И вие туй изкуство учите сега.

Най-напред трябва да се обедините помежду си, тъй както стърготините на желязото се привличат от магнита. Електрическият ток – този Божи ток вече действа.

Друг опит ще направим – всяка неделя ще препратя по една дума, като мото в един град, а той ще я препраща в други, докато се възвърне обратно в София, да видим след колко време ще се върне.

Градовете ще се определят с №1, 2, 3, 4 и т.н. Думата ще има определен маршрут. Тази дума ще се предаде и на всички членове от кръжока. Един ще я предаде другиму, докато се изпрати на всеки.

IV. Мисли на Учителя за Синархията

– *Кое е новото, което иде сега?*

– Новото, което иде, е: Всички трябва да бъдем слуги! И това ново съзнание вече се ражда! Това е новата вълна, която ще преобрази света. Това е смисълът на думите Христови: „Блажени нищи духом“. Какво е „нищи духом“? „Нищи духом“ е оня, който работи, за да уреди работите на всички и себе си оставя последен. Изворът на щастието е в слугуването.

– *Кое е нужното сега?*

– Тия нови идеи трябва да преобразят съзнанието на съвременния човек. Народите да се споразумеят и да се считат като членове на един дом, като братя и сестри на едно общочовешко семейство. В света да ръководят най-добрите и най-умните хора. Това е синархията. Братство и единство трябва да се въдвори. Но затова са нужни хора с ново съзнание, с ново разбиране на живота.

Всеки народ си има своята функция и трябва да бъде свободен, за да я изпълни. Всеки народ е като един орган в човешкия организъм. Или другояче казано, всеки народ е възприемател на специфични енергии в Космоса, които после се разпределят на цялото човечество, затова и е необходим за живота на това човечество. Българите представляват един орган, англичаните – друг, германците – трети и т.н. и като дойде Господарят, ще ги сглоби всичките. Един ден всички народи ще донесат своите специфични хубави черти и ще ги направят достояние на цялото човечество. Всички народи носят част от свещената Скиния и един ден когато всички тези части се съединят, ще образуват Скинията. И понеже всеки народ си има своя функция като орган на общочовешкия организъм, затова той е свободен да говори на своя език. Всички народи трябва да живеят братски помежду си като членове на едно семейство. Никой народ не трябва да господства. Някога Вавилон, Асирия, Римската империя господстваха върху другите народи, владееха ги, но сега къде остана тяхното господство? И днешните държави, които господстват, ще имат същата съдба. Всички народи трябва да имат добри условия, никой народ не трябва да подтиска друг и силните народи трябва да помагат на слабите.

Като се срещнете с един англичанин, с един американец и пр., да чувствате, че сте над народността, че сте братя. Национализмът трябва да

се надрасне, оставете го настрана – човек не трябва да обича само своя народ. Вие гледайте да сте синове Божии!

В семейството най-първо бащата и майката са диктатори и употребяват наказание – пръчката, но като пораснат децата, бащата вече не ще може да употребява диктатура, ще стане демократ. Също така, когато народите се събудят и възмъжеят, диктатурата в управлението престава и се превръща в демокрация. Синархията е най-висока форма на управление, но съвременното човечество не е още готово да я възприеме, тя е за по-далечно бъдеще. Все повече се събужда в човечеството колективното съзнание, усилва се тенденцията за обединение и в бъдеще ще се наложи федерация на народите.

****

„По отношение на колективния икономически въпрос, у нас постепенно се създават условия за едно ново и оригинално разрешение, което не се среща, може би, у никое от съществуващите досега икономически теории, с изключение донякъде на така наречената синархия.

Изобщо, от чисто окултно гледище е еднакво трудно да се преодолеят известни материални несгоди, както и разумно да се справи човек с известно натрупано материално богатство.“ (*К. Кузманов, III-ти Мл. събор*)

****

Работа на малки синархически групи

В групите, които ще образувате от по 10 или 12 души, трябва да вложите познаване и разбиране. Ще ви обясня защо ви казвам това и какъв е законът. Първото число означава онзи велик принцип на Бога, който създава, твори нещата. Когото запишат за пръв в групата, той стои като емблема на принципа, който създава. Второто число представя онзи принцип, който отдолу възраства, организира нещата. Третото число е закон на равновесие. Четвъртото – закон на справедливост. Ще разчитате на четвъртия, защото той е честен, не краде. Ако бях образувал организация по този Божествен закон, четвъртия бих направил касиер. Ако измените мястото на този, който има числото три, ще измените реда на нещата. Казах, три е число на равновесие; то е детето, смисълът на родителите, защото, щом се роди детето, то осмисля живота на родителите си – то е смисълът на живота. В такъв случай числото едно е бащата, две – майката, три – детето. Като разбирате числата 1, 2, 3 и 4, имате основните закони за разбиране на другите числа. Числото пет означава човек, който е вече индивидуализиран [*оранжев*] – неговите пет

пръста. Числото шест означава човек в своето развитие; земята сега минава през числото шест; зелената краска е числото шест; също – размножаване, развитие. Числото седем е закон на почивка. Към това число спадат всички богати хора, защото те са завършили работата си и се задълбочават в себе си, за да се развият, култивират и да станат духовни. Числото осем е на Духа; то означава ония безконечни числа, които съществуват вътре във вселената. То е едно от най-строгите числа. Числото девет е човекът, който ще обобщи всички неща, и затова него ще направите докладчик: той ще опише целия процес на числата от 1 до 8 и ще даде резюме как е вървяла цялата работа. Така вървят всички неща в своя ред. (*Събор 1919 г, Търново*)

V. Пет статии от Иван Толев за Синархията

Кой е Иван Толев

Роден ок. 1872 г. в град Битоля (дн. Македония). Завършва Солунската мъжка гимназия през 1892-1893 г. Той е съученик и другар на Гоце Делчев (1872-1903), Дамян Груев (1871-1906) и др. Сътрудник е в Македонския комитет на Трайчо Китанчев (1858-1895) и е с голям морален авторитет и влияние всред македонското население и революционните му водачи.

Ив. Толев работи като съдия и прокурор при разни окръжни съдилища – дългогодишен адвокат в столицата на улица „Св. София" (признато право на 6 март 1899). Той е държавен обвинител против министрите от кабинета на Гешов-Данев (XXXII-ро правителство на България, което управлява от 29 март 1911 г. до 14 юни 1913 г. и XXXIII-то правителство на България, което управлява от 14 юни 1913 г. до 17 юли 1913 г.) за националните катастрофи; народен представител от V-то Велико народно събрание (9.06-9.07. 1911 г.). Автор и докладчик на много членове от Конституцията и секретар на Парламентарната комисия при председател д-р К. Поменов – нар. представител от XV-то обикновено народно събрание (15.10.1911-23.07.1913 г.), автор на много закони, между които и законът за административното правосъдие) и др. Ив. Толев е непоколебим привърженик на държавната идея.

Книжовна дейност – Ив. Толев е сътрудник на много литературни, педагогически и юридически списания („Летописи" на К. Величков; „Български преглед" на проф. д-р Ив. Шишманов; „Задружен труд" на Ив. Н. Позелев; „Учител" на Хр. Д. Максимов; „Училищен преглед" на Министерство на нар. просвета; „Списание на Юридическо дружество" и мн. др. Главен редактор е на сп. „Гражданин" – обществено-административно списание по конституционно-парламентарните въпроси (с проф. д-р С. Киров), „Всемирна летопис" – орган на висша духовна култура и много други). Той е дългогодишен главен редактор на вестник „България", вестник „Час" – ежедневници. Също така е автор и преводач на много книги, между които и „Сатанизмът в България – масонството като оръжие на сатанизма" (пълно изложение на историята, организацията, обредите, степените, клетвите, орадените, знаците и убийствата, извършвани от масоните на държавни глави и пр.). Тази книга

е издадена от името на Ив. Ст. Белев, вероятно негов псевдоним, и е рецензирана от ген. Н. Жеков във вестник „Обединение“, 1933 г. Същата година е издадена и неговата книга „През бездните и върховете“ (мистични стихове), с коментар.

1. Статия първа – Окултна социология

- Образуване и развитие на обществото. – Старата община. – Що е държава. – Мнението на съвременните юристи и социолози. – Системата на Сент-Ив д'Алвейдър

„Всемирна летопис“, Г. I, кн. 1 (22.III. 1919 г.), с. 19-20:

Човекът е социално същество. Неговите индивидуални, телесни и духовни нужди му налагат да живее, от деня на раждането си до последния си час, в постоянно общение с подобните на себе си. Освен известните библейски случаи на отшелничество, при които пак Провидението е проявявало грижите си към уединения[35], както и много други случаи след идването на Христа, които имат специална цел и особено обяснение, не може да се поддържа, по принцип, че в живота на човека има стремеж към усамотение. Напротив, даже и временното му отстранение от другите възбужда у него неудържимо влечение към неговите братя по образ, подобие и живот. Същият природен инстинкт на задружност се наблюдава и между животните. Всички се събират в двойки или в по-малки и по-големи групи, размножават се и взаимно си помагат в своя живот и развитие. От тоя естествен закон на привързаност и общност между човешките индивиди произтича и нуждата да се образува общество за ползата на всички негови членове и да му се даде такава организация и форма, които най-добре да съответстват на вътрешното му съдържание и на целта на живота.

Като са изхождали от това общо положение, социолозите във всички времена и народи са се старали да открият единствения истински закон, който може да регулира правилното образуване и развитие на обществото. Като резултат от тоя процес, всички велики обществени дейци са препоръчали, според своите схващания най-съвършената форма на държавна уредба и народно управление. Там, дето се е успявало да се открие органическия закон на творението и развитието, установена е била и най-добрата държавна и управителна уредба. Някои стари народи са знаели тоя закон и, понеже са се съобразявали с него в държавната си дейност, организираните им общества мирно са процъфтявали в течение на много векове. А ония от тях, които не са го знаели или не са се ръководили от него при уредбата и управлението на своите обществени работи, ставали са жертва на постоянни вътрешни смутове и бързо са загивали.

Един от съвременните писатели, най-известният окултист с мистично направление, Барле (F. Ch. Barlet 1838-1921), се е посветил да изучи основно този въпрос и в редица свои трудове е изложил съвършено ясно понятието за обществото, като един жив организъм, органите на който се създават от човека, изтъкнал е законите за уредбата на обществата, малки и големи, очертал е последователно еволюцията и инволюцията на обществените органи и е дал най-ясна представа за това, което трябва да разбираме под думата „държава“ и „управление“. В своите дълбоко научни изследвания той е дошъл до най-точна дефиниция на закона, като е доказал, че обществото е едно живо същество, което има възможност да създава и видоизменява най-съществените органи. Следователно, за окултиста, съвършено нормално общество е онова, което най-вече се приближава до тройното слагане на всеки висш организъм, като се състои от обществени: глава, гърди и корем. Според Барле, народното стопанство представлява от себе си общественият корем с всичките вътрешни органи на пищеварителната система (стомахът, червата и пр.), юридическите и военните сили – това са двете функции на гърдите, а просветата и религията – интелектуалните функции на обществото. Барле смята, че ако съвременната държава се уреди според тия принципи, трябва да се управлява от три камари: едната, съставена от избраници на синдикатите (селскостопанските, промишлените и търговските сдружавания), другата - юридическата и третата – образователната и религиозната. Гласуването трябва да става по професии, при което всеки гласоподавател вотира според общественото си положение по трите тия отрасли.

Тая организация не е плод на фантазията, а е функционирала много векове и е просъществувала много по-дълго време, отколкото всички последващи форми, взети заедно. Ако проследим историческото развитие на старите общества и републики до най-ново време, ние ще видим, че във всичките държавни формации се е проявявал стремежа да се основе организацията на всяко общество на естествените закони, а не на философските построения на разните школи. Социологията, в най-чистата си форма, се е преподавала в храмовете на известните старогръцки и староримски законодатели: Ликург[36], Питагор[37], Солон[38], Нума[39] и други. В класическото съчинение на Fustel de Coulanges[40]: „La cite antique[41]„ и в най-новата книга на парижкия професор A. Croiset[42]: „Les Democraties antiques[43]„ намираме най-изобилни доказателства за верността на нашата теза. За постигане на главната цел на всяко организирано общество – създаване условия за свободен живот и развитие на човека – всичките

стари и нови народи са установявали една концепция за Държавата, като форма на общежитие и като носител на власт. Усилията всякога са били насочени в античните републики да се направят всички граждани свободни в събранието на народа, в една страна, а от друга, да се ограничи и стесни властта на магистратите. Тогава, обаче не се допущало съмнение, че суверенното народно събрание може да разполага, по своя воля, макар и чрез общи закони, с живота, имота, свободата и даже с вярванията на гражданите. Това положение, от което произтекли всички по-нататъшни злини и са причинили разпадането на атинската, сицилийската, картагенската и римската демокрации, явно противоречи на една от най-солидните идеи на модерните времена, а именно, че индивидът има повече и по-висши права от Държавата и тя е длъжна да ги респектира. Върху това схващане за личните права на човека и гражданина се базира съвременната форма на Държавата и управлението, както и гарантирането на тия права. Авторите по конституционното право развиват логично същата идея, но не са проникнати дълбоко от окултния характер на обществената и държавна еволюция.

Според покойния професор на Парижкия университет A. Esmein[44], Държавата е юридическо олицетворение на нацията; тя е субект и носител на публична власт. Съществуването на тая власт над волята на отделните личности, събрани в едно общество, конституира нацията в правото. Тази власт, която естествено не признава никаква по-висша или конкурентна сила в урежданите от нея отношения, се нарича суверенитет или господство. Тя има две страни: вътрешен суверенитет или право да се заповядва на всичките граждани, съставляващи нацията, и даже на всички, които живеят на националната територия, и външен суверенитет или право да се представлява нацията и да се обвързва в сношенията ѝ с другите нации. Според това, Държавата е една морална личност, защото представлява от себе си един субект или идеален и постоянен титуляр, който олицетворява цялата нация. Тя, веднъж образувана, упражнява публичната власт чрез един суверен, който е правителството. Този орган издава, по свое усмотрение или чрез налагане от постоянната социална сила (обичаите, нравите, религията), задължителни за всички, правила или норми, наречени закони. Почти на същото мнение за понятието „Държава“ е и сегашният председател на Северо-Американските Съединени Държави г. Woodrow Wilson[45]. В своето капитално съчинение: „The State[46]„ (Elements of Historical and Practicals Politics), тоя бележит юрист и същевременно социолог казва (стр. 658): „Държавата е един благотворен и неизбежен орган на обществото. Доколкото неразумно се

намесва в живота на индивида, тя трябва да се счита като едно необходимо зло. Тя е едно органическо тяло на обществото: без нея, обществото би било само една абстракция. Историята на обществата доказва абсолютната естественост на правителството, неговото вкореняване в човешката природа, произхода му от рода и идентификацията му с всичко, което прави човека по-горестоящ от животното. Човекът индивидуално е слаб, а силата му иде от комбинирането на отделните воли. Силата му се концентрира, за да образува единството. Държавата е видима форма на обществото, а правителството е негов орган".

Срещу това мнение на конституционалистите (без да цитираме имената на всички най-видни автори) се поставя твърде основателният възглед на модерните социолози, който се приближава донейде до онова на окултистите. Германският социолог Йелинек[47] в книгата му: „Das Recht des modernen Staates[48]" и французкият професор Leon Duguit[49] в съчиненията си: „L'État, le droit objectif et la loi positive[50]" и „L'État, les gouvernants et les agents[51]" отричат на държавата качеството ѝ на една специфична форма на човешките общества. Те изтъкват теорията на човешките групировки, като считат, че всичките те, фактори на човешкото общество, са в действителност явления от едно и също естество, а Държавата е само една от тия групировки. Семейството, дружествата, общините, Църквата, Държавата са форми на организирани съюзи, на които се противопоставят, като неорганически съюзи, работните класи и националностите, либералните професии, политическите и религиозните партии и даже ефимерните обществени сдружавания и масови натрупвания. Немските автори Гирке[52] и Пройс[53] формулират дефиницията за Държавата така: „Тя е една социална форма от същото естество както другите и правото се ражда от всяка социална формация". Рем даже привежда за пример католишката църква от XIII век.

Но ако тая теория на социолозите материалисти изглежда основателна от тяхно гледище, нейната абсурдност изпъква релефно, като се съпостави със строго издържаната и напълно съобразна с естественото развитие система на талантливия учен окултист Saint-Yves d'Alveydre. В своите съчинения за Мисиите („Mission actuelle des ouvriers"[54], „Mission des Juifs"[55] и „Misions des Souverains"[56]) той е разработил всестранно и с една безподобна вещина теорията за Синархията. Значението на тази дума произлиза от гръцката „синархи" т.е. синтетическо управление, управление, основано на известен принцип.

Преди всичко, ние трябва да обърнем вниманието на четците и върху съществената разлика между изследванията на Сент-Ив д'Алвейдър и

утопиите на съвременните социалисти. Синархията е закон за съществуването, който действа в обществения организъм също така, както и в човешкия. Всеки изследовател, в случай на нужда, може да намери тоя закон, като прилага към обществото физиологическите закони, които управляват човешкия организъм, който е най-висшият от животинските организми. Сент-Ив д'Алвейдър е проверил тоя закон в историята и е доказал, че същият закон би могло да се приложи към нашето съвременно общество. Тая реформа, очевидно, е съвсем далеч от мирната или насилствената революция, проповядвана от социалистите, от разрушаването на обществения строй, искан от анархистите.

Най-бележита черта в съчиненията на тоя автор е универсалната приложимост на неговите принципи, частно приложение на които се явяват обществените закони. Ние смело можем да кажем, забелязва Папюс, че Сент-Ив д'Алвейдър е открил не само физиологията на човечеството, но и общият закон, който управлява взаимните отношения на всички общества. В Света всичко е аналогично едно на друго и законът, който управлява клетката на човешкия организъм, трябва да се приложи и към целия човек, а законът, който управлява човека, трябва да се приложи и към човешкото общество, нацията или расата.

2. Статия втора

Окултна социология – физиологическият закон, приложен към развитието на обществото и държавата – Разяснение на системата на Сент-Ив д'Алвейдър

„Всемирна летопис“, Г. I, кн. 2 (1.V. 1919 г.), с. 19-20

За да се разбере добре вървежа на общественото развитие, трябва да се обясни действието на физиологическия закон в живота на човека. По тоя начин ще можем лесно да си представим цялата картина на човешката еволюция и от последната да извадим правилно заключение за най-добрата и най-съвършена форма на държавна уредба.

Физиологията на човека, както пояснява Сент-Ив д'Алвейдър, се излага така: човекът яде, живее и мисли. Той се храни с помощта на своя стомах, живее със сърцето си и мисли с мозъка си. На неговите храносмилателни органи е възложена длъжността да управляват икономически цялата негова телесна машина, да задоволяват загубите ѝ с храната, а излишъците от последната да ги складират. Също така на неговите органи на кръвообращението е възложено да набавят силата, която е необходима за движението на машината, както храносмилателните органи доставляват веществото. Най-после, всичко това се управлява от нервната система. Големият симпатически нерв завежда безсъзнателната работа на органите на храносмилането и кръвообращението, а съзнателната нервна система играе същата роля по отношение на двигателните органи. По тоя начин нервната система представлява от себе си властта в човека.

И тъй, трите главни функции на човешкото тяло ни представляват органите на неговата икономия (храненето), силата и властта. Нека разгледаме сега, какви са взаимните отношения между тия три принципа.

Докато стомахът получава необходимата храна, органическото стопанство върви правилно. Но ако на главния мозък скимне да лиши стомаха от храна, то последният почва да вика: „аз съм гладен, заповядай на членовете на тялото да ми дадат необходимата храна“. Ако главният мозък упорства, то стомахът причинява разрушаването на целия организъм, а следователно, и на самия главен мозък – човекът умира от глад. Докато белият дроб диша свободно, в организма циркулира животворна, т.е. енергична, силна кръв. Но ако главният мозък откаже да докарва в движение белия дроб или пък го постави в нездрава среда, то тоя

дроб показва на мозъка с измъчването си, какви са нуждите му, което може да се изрази със следните думи: „дай ми чист въздух, ако искаш да ти доставям енергия за организма“. Ако главният мозък няма достатъчно власт, за да стори това или пък не желае, то нозете се отказват да му се подчиняват, човекът пада и умира от задушаване. Ние бихме могли да изтъкнем още няколко примера, но и тези, които дадохме, считаме за достатъчни да илюстрират действието на трите главни принципа: икономията, силата и властта в човешкия организъм. Нека се опитаме сега да намерим същите основни начала в човешкото общество.

Всичките богатства на страната, заедно със средствата на материалното благосъстояние – земеделието, промишлеността и търговията – съставляват храносмилателната система на страната или основата на нейната икономия (храненето). Войската на страната, заедно с нейното правителство, представляват гърдите на страната, т.е. органът на нейната сила. И най-после учените, учещите, книжовниците, духовенството представляват мозъка ѝ или центърът на властта.

Взаимните отношения между различните тия елементи се виждат от следния ред:

3) Коремът – стопанството – икономическото благосъстояние, 2) гърдите – силата – военната и юридическа мощ и 1) главата – властта – ученият авторитет.

При това разпределение на обществените органи, лесно може да се отговори на въпроса: какво ще стане в една държава, ако представителите на властта не обръщат внимание на справедливите искания и нужди на народа? Тоя въпрос е аналогичен със следния: какво ще стане с организма, ако не бъдат удовлетворени справедливите искания на стомаха? – На тия два въпроса може да се дадат само следните отговори: 1) стомахът ще причини страдания на мозъка и след това организмът ще умре и 2) народът ще принуди своите управници да страдат (т.е. ще направи революция) и най-сетне, нацията ще загине. Това е фаталният закон.

В организма на обществото, както и в човешкия организъм, трябва да се различават две течения: от правителството към народа, което е аналогично на течението на нервната сила от големия симпатически нерв към вътрешностите на човешкото тяло, и обратното течение – от народа към управниците на страната, което е аналогично на течението на вътрешностите на тялото към нервната система. Представителите на първото течение са властите: законодателната, съдебната и изпълнителната, а представителите на второто течение са просветително-

възпитателните, юридическите и икономическите функции. Това са двата полюса на управлението, наречено синархия, или двете чашки на везните му.

Този начин на излагане системата на Сент-Ив д'Алвейдър най-добре разяснява нейният основен характер, защото се изтъква строгата аналогия между всичките прояви на живота в природата. Такъв е неизменният характер на всичките истински създания на езотеризма: всяка социална система, която не се придържа към аналогическите закони на еволюцията на живите организми, може да бъде само една разна химера, и нищо повече. Това трябва добре да се разбере от всеки обществен деец, към каквато професия или политическа групировка и да принадлежи. Цялото развитие почива на неумолимо действуващи природни закони. Това, което е вярно за човека, вярно е за обществото и за държавата. Същото може да се приложи и в отношенията между държавите и народите. Ясно е от това, което току-що изложихме, че главното откритие на Сент-Ив д'Алвейдър е закономерността, която той установява в просветно-възпитателната, юридическата и икономическа функция на народа. А закономерността в законодателната, съдебната и изпълнителната функции на правителството е известна още от старите времена, защото е наследена от езическите народи, но и тя ще бъде разяснена пак съобразно с физиологическия закон.

Главният въпрос, прочее, разгледан основно от Сент-Ив д'Алвейдър, е: научното установяване на закона, който управлява органическия живот на народа, а също така и взаимните отношения на различните народи и раси. Един и същ закон управлява всичките прояви на живота и достатъчен е само един бегъл поглед, хвърлен върху взаимните отношения на европейските народи, за да се види релефно тяхната противоестественост. Ясно е, че и отделните хора, ако биха установили помежду си такива отношения, каквито имаше досега между държавите, биха били постоянно затваряни, защото за образец на тия взаимни отношения служи разбойникът, който е всякога въоръжен до зъби, готов да се нахвърли сам или в съюз с други, подобни на него, върху най-слабия и да го обере! Това бяха и са още държавите. Сега едва, след толкова потоци кърви, се опитват да създадат едно общество от народи-братя, но колко спънки се явиха, с цел да се осуети тази спасителна за човечеството идея! Отвсякъде народите-разбойници или както ги наричат с нежност „империалисти", се нахвърлиха върху тая идея и полагат всички усилия да я задушат в зародиша й, защото тя пречи на техните грабителства. Но тя рано или късно ще се наложи.

И ученият окултист Сент-Ив д'Алвейдър е прав, като се обръща към всички народи с думите: „Променявайте, колкото искате, царете, кралете и правителствата си, но с това само ще влошавате положението си. Страданията ви произтичат не от формата на вашето управление, а от закона, който лежи в основата ѝ. Турете природния закон за основа на вашето управление, и блясkaво бъдеще ще се открие за вас и за потомството ви“.

3. Статия трета

Окултна социология – Системата на Сент-Ив д‘Алвейдър – Правителствата на съвременните народи – Република, монархия, теокрация

„Всемирна летопис“, Г. I, кн. 3(1. VI. 1919), с. 12-14

В тази статия ще продължим разяснението на системата на Сент-Ив д‘Алвейдър за образуването формата на държавата и начина на управлението. Така нашите четци, чрез последователно развитие на предмета, ще могат да си съставят ясна представа за естествения процес на развитието на обществата и оформяването им в държава с определен начин на управление.

Ако разгледаме синархията като научен закон, ще можем да определим точното положение на всяка форма на управление в йерархията на социалните науки. Нека предоставим по тоя предмет думата на самия Сент-Ив д‘Алвейдър, за да разясни сам той гледището си върху различните форми на държавна уредба. Ще цитираме направо от I-та глава на съчинението му „Mission des Souvereains“:

„При изследванията за произхода на общественото право и европейския начин на управление, ние често ще трябва да употребяваме термините: република, монархия и теокрация, поради което необходимо е точно да определим значението на тия думи, но не чрез граматически анализ, както многократно са правили това още от времето на Платона[57] до наше време, а чрез наблюдение и исторически опит.

Понеже целта ни е да разясним истината, доколкото това е в нашите сили, а не да изтъкнем тук някаква определена политическа система, то ние ще правим научните си изследвания съвсем безпристрастно, без да се смущаваме от заключенията си, каквито и да са те.

Формите на управлението, историческият характер на които искаме да изследваме, могат да бъдат прости или сложни, коренни или производни, според това, дали тяхното название изразява или не легналият в основата им принцип и ония средства, с които се ползват за реализирането им.

Република. Принципът на чистата република е народната воля. Целта, която се преследва от тая воля, е нормалната свобода на гражданите. Средството, избрано за реализиране на тоя принцип, е равенството на всички граждани пред законите, независимо от

социалното им положение, средствата им и образованието им. Практическият начин на прокарване на това равенство в живота се явява прякото избиране на длъжностните лица от самия народ, без посредничеството на депутати, представители или други пълномощници. Гаранцията за успеха на тази форма на управление е домашното гражданско, земеделско робство или военното потисничество на грамадното мнозинство, бойкотът или политическия остракизъм[58].

Атина представлява в старо време чистият тип на такава република и не трябва да се забравя, че Атина дължи славата си не толкова на тоя начин на управление, колкото на учрежденията, заети от другите държавици на Гърция, Финикия и главно от Египет – на тайното учение на Орфея[59], на делфийските[60] и елевзинските тайнства[61], на обредите на Амфиктиона[62] и пр.

Свободата на гражданите на тази република се обезпечавала с робство и никой не е бил гарантиран от възможността сам да попадне в робство. Така например, ако Ницер не би откупил Платона, то този популяризатор на Питагора би бил принуден, при всичката дълбочина на своите метафизически разсъждения за републиката, да ограничи дейността си с точно изпълнение на робската длъжност, под заплахата на камшика, мъчението му и набиване на кол.

Уредбата на Картаген също така е било строго републиканска. Терорът, главният символ на който бил идолът на Молоха[63], е служил за основа на държавния му строй и робството на нумидийците[64] е служило за гаранция на свободата на гражданите.

Рим е бил основан от разбойниците, които са завзели съществуващата на това място провинция на теократическата Етрурия[65]. По грубостта на нравите си, той надминаваше Атина и Картаген, и начинът на управлението в него бе също републикански, макар и с някои изменения, които са се дължали на теократическите учреждения и, които несполучил да унищожи при всичките си старания. Така например, върховният жрец на Рим, с дванадесетте си първосвещеници, се е ползвал с толкова голяма власт, че е могъл да отложи или разпусне народното събрание. Но когато римляните, под влиянието на пиронизма[66], изгубили вярата си и престанали да имат доверие във върховния жрец, толкоз необходимо за изпълнение на длъжността му, тогава отечеството на Цинцината[67] стана отечество на Сула[68], и Юлий Цезар[69] решил да се короняса не само с императорска корона, но и с венец на първосвещеник.

За да заякчат свободата си, републиканците-римляни, недоволни от робуването на своите подчинени, обърнали в роби гражданите на

всичките покорени от тях народи.

Правителствата на градовете на Италия, Фландрия или Холандия били републикански само по име, ала в действителност представителната система на управление в тия градове била общинска или емпорократическа[70], а понякога и едната и другата, както понастоящем е в Англия, Съединените Северо-Американски Държави, Швейцария и каквато би желала да стане буржоазната демокрация на Франция, неспособна впрочем да достигне това, по причина, за която не е място тук да говоря.

Монархия. Когато Монтескьо[71] казва, че добродетелта е основа на републиката, а честта е основа на монархията, той лъже и народа, и кралете. Сега така може да говори само ситият буржоа, но никак не един философ.

Основата на чистата монархия е енергията на нейния основател, най-силният и най-щастливият от хората, ако под думата щастие се подразбира благоприятното стечение на обстоятелствата. Целта на монархията е самодържавието. Средството за постигане тази цел е централизацията на всички власти в лицето на монарха. Юридическото условие, необходимо за да се използва това средство, се състои в издаването на закона непосредствено от самовластния господар, без участието на други представители или упълномощени от царя, освен секретарите, съдиите и полицията. Гаранцията за успеха на тази форма на управление може да бъде само смъртното наказание (легалното убийство), тъй като при съществуването на обществената анархия (а само при това състояние на обществото е възможна появата на самодържавието) само човекът, който има власт над живота на всекиго, може да поддържа единството на нацията и няма да я остави да се разпадне.

Чистата монархия е съществувала у асирийците. Класически образци на монарси могат да се смятат: Кир, Атила, Чингис-Хан, Тимур и др. Между християнските народи никога не е имало чиста монархия, в пълния смисъл на тази дума. Във всяка християнска страна, която се е стремила към единство, основателите на династиите са напрягали всичките си усилия да учредят самодържавието, и само това им давало сила да изпълняват задачата си. Всичките те прекрасно са знаели, че смъртното наказание е единствената гаранция на властта им, но на никого от тях не се е допуснало да се ползва от това наказание толкова свободно и последователно, както са правели това изброените азиатски монарси.

Теокрация. Основата на чистата теокрация е религията. Целта, която тя преследва, е развитието на умовете и културата на сърцето, всеобщото

единение и мира. Средството за постигане на тая цел е уважението към всичките религии и разяснението на тяхната общност. Необходимото условие за постигане на същата цел се явява личната увереност както на законодателя, така и на народа в действителността и полезността на науките и добродетелите, проповядвани и практикувани от йерарсите и свещенослужителите. Гаранцията за успеха на тази форма на управление е непрекъснатото приближаване на човека към божествените идеали чрез възпитание, обучение, посвещение и най-после, чрез избор на най-добрите от преуспяващите хора.

Азия, Африка и цяла Европа, до изникването на разкола на Ирша, се управляваха с теокрация, от разделянето и разлагането на която се образуваха всичките религии на Египет, Палестина, Гърция, Етрурия, Галия, Испания и Великобритания.

Тази теокрация, подробно описана в свещените летописи на индусите, персите, китайците, египтяните, иудеите, финикяните, етрусците, друидите, келтските барди и даже в скандинавските и исландските саги, е била основана от един завоевател, когото възпяват Рамаян Валмик и Нон в Дионисиадата (описание на похода на Диониса в Индия). Следите от това единство на религиите са се запазили навред, като например: според свидетелстването на Дамис и Филострат, Аполоний Тиански[72], съвременник на Исуса Христа, е водил учени беседи в религиозните центрове на целия свят с жреците на всичките религии, от Галия до Индия и Етиопия.

В сегашно време франкмасонството, което е само костите и скелета на теокрацията, е единствената организация, която има тоя всемирен характер и която, като почва от тридесет и третата степен, напомнюва съвършено малко по личния си състав някогашния интелектуален и религиозен съюз.

Мойсей, който бе посветен в тайните на египетските храмове, в които от времето на Иршовия разкол бе се установил смесеният теократически начин на управление – поискал да спаси няколкото свещени книги, които щели да се изгубят, поради общата умствена и религиозна разпуснатост. И той бил избрал ония свещени книги, в които е била сбито изложена цялата свещена мъдрост, старателно маскирана с всякакъв вид символи и басни. За да постигне именно тая си цел, Мойсей е основал израилската теокрация, издънки на която се явяват: християнството, от една страна, и мохамеданството от друга.

Християнските народи никога не са имали теократическо управление, нито в чиста, нито в смесена форма, понеже още от V век

християнството се е разделило на няколко църкви, които съперничили помежду си, с явно демократически тенденции. Това обстоятелство е принудило християнските народи да опитат различни форми на управление, като почнали от монархията и свършили с републиката, но не са могли да учредят теокрацията, защото необходимото условие за това се явява единството на църквата, обучението, възпитанието, посвещението и избора на най-достойните във всичките християнски народи, а именно това тяхно единство липсва в тях и не може да го има при сегашния строй. Да се постигне това единство е възможно само като се уважават всички вярвания и се изясняват общите им основи, но това не направиха нито вселенските събори през първите векове на християнството, нито поместните събори, които станаха след разделянето на църквите, без да говорим за папството, което, поради изключителното си политическо положение, можеше да играе само партийна сектантска роля в християнството, която няма никаква прилика с истинския теократически авторитет.

При все туй, индивидуалното и морално влияние на Исуса Христа е толкова голямо и толкова много е проникнато от божествена сила, че даже като се е ограничавало само с пречистването и оправянето душата и съвестта на отделните лица, можеха да се постигнат големи успехи. Църквата, която е разделена на много враждебни помежду си секти, е безсилна да влияе върху държавните учреждения на Европа, но, при все това, духът на християнството, който се проявява в общественото мнение, всява в народите на Европа непреодолимо отвращение както към веригите на демагога, така и към козните на тирана, и прави невъзможни за християнските народи и абсолютната република, и чистата монархия и всяка друга чиста политическа форма на управление.

Но това, което е невъзможно за християнските народи, е възможно за другите. Африканските и особено азиатските народи, които изповядват исляма, до когато Цариград остане в ръцете на турците, представляват всички условия за учредяването на чистата монархия. Нека не се мисли, че усъвършенстваните оръдия и най-новите способи за водене на войната принадлежали изключително на европейските народи. Всичко това може прекрасно да се приложи и към азиатците и африканците, и не само в редовната война по европейски образец, но и за масово нахлуване, което е свойствено на тия народи. Те чакат само да се намери един енергичен деспот, който да може да ги повдигне и обедини под знамето си. Против Европа, отслабена от междуособните войни, не един милион, а двадесет милиони биха могли, въоръжени и обучени по европейски, да бъдат

изпратени от съединените сили на народите на Африка и Азия, подкрепени от исляма и Китайската империя. Като следва някогашния си път, по бреговете на Африка, Италия и Испания, насочен право към сърцето на Европа, тоя поток от люде може да се хвърли върху нас и да помете всички по пътя си. Общото състояние на европейските работи понастоящем се представлява много по благоприятно за повторението на това нахлуване на „варварите“ и много признаци, явни и тайни, потвърждават възможността на това нахлуване. Враждуващи помежду си, не свързани нито с религиозни, нито с политически връзки, европейските държави биха се превърнали на помощници на нахлулите врагове. Търговците на оръжие биха били готови да ги снабдят с всичко, стига да им се плаща добре. Колониалните разпри и съперничеството на държавите заставляват християнските народи да изпращат на своите бъдещи врагове инструктори и да ги обучават на всичките тънкости на военното изкуство. Нито една европейска държава не би помръднала, за да предотврати тази беда, която би заплашила съседа ѝ, тя би се зарадвала даже на нещастието му, като предполага, че самата тя е в безопасност. На нея нито на ум не идва, че същата беда, която е връхлетяла съседа ѝ, ще сполети своевременно и нея. Ние виждаме, че понастоящем между всичките „християнски“ държави са се установили съвършено безнравствени, а следователно и неразумни отношения.

Що се отнася до силата, която е способна да подигне против Европа народите на двата съседни материка, то тя ще се появи в неукротимата енергия на някой азиатец или африканец. Такъв владетел няма да се поколебае пред последиците на своя политически принцип. Тогава би се възродила една проста, но твърда монархия, като изпълнителка на волята на съдбата. Ще хвръкнат главите на императорските и кралските фамилии; огънят ще опустоши цели страни; силните „Мира сего“ ще бъдат принудени да се присъединят към войските на чуждоземците. „Варварите“ ще ни отмъстят за варварството на нашата колониална политика, като превърнат градовете ни в купища развалини, залени с кръвта на ония жители, които не ще могат да бъдат пръснати по далечните краища на Азия и Африка. Християнска Европа не ще има вече политическа сила да отблъсне тия бедствия, понеже чистата република и простата монархия са еднакво невъзможни в нея, поради пълната безнравственост на основите ѝ.

По всичките тия причини и по много други, ние ще трябва да потърсим извън политиката една възможна свръзка между европейските народи. Сега ще поговорим за учрежденията, които отдавна се мъчат да

заменят в Европа основите на чистата монархия или република, т.е. за така наречените представителни учреждения“.

От горното изложение на Сент-Ив д‘Алвейдър се вижда, че той предусеща организирането на жълтата раса и насочването ѝ против бялата, за да я унищожи. Той схваща ясно тая възможност, като плод на крайния материализъм и империализъм на стара Европа, без, обаче, да визира изрично, отде ще дойде тоя организатор и дали последният не се крие в лицето на великата вече сила Япония. Проектираното в Париж „общество на народите“ се явява като преграда на тая евентуална опасност.

4. Идеално и осъществимо управление

Окултна социология – Що е синархия? – Нова България
„Всемирна летопис", Г. III, кн. 1 (IX. 1923 г.), с. 1-4

Най-трудният за разрешение въпрос за народите продължава да е тяхното вътрешно социално и държавно устройство, от което зависи и организацията на международното общежитие. Поради войните, които разклатиха издъно основите на държавния живот във всички страни, обществени дейци и политици предприемат всевъзможни експерименти, за да усъвършенстват формите и методите на управлението, та по тоя начин да създадат по-добри условия за съществуване и напредък на народните маси. Обаче, всичките тия опити един след друг пропадат, като затрупват под развалините на политическите кули безбройни народни ценности и блага. Построенията на съвременния социологически емпиризъм не издържат и най-малкия напор на живота. Те рухват в прах за късо време, защото са основани на пясък.

Три са системите на държавна уредба със съответните форми, които, понастоящем, най-много се препоръчват и практикуват в Европа:

1. Демокрация, във форма на конституционна монархия или република с парламент;
2. Социална демокрация, в също такава форма [*като горната*];
3. Комунизъм, във форма на съветска република.

При досегашната обществена структура и трите тия системи, като резултат от философски разсъждения, страдат от един и същи органически недъг: те са неестествени, защото противоречат на законите на живата природа. Някои искат да кажат, че демокрацията, както самата тая гръцка дума означава, била самоуправление на народа, защото чрез изборите, извършвани по правилата на всеобщото гласоподаване, народът упълномощавал свои представители да издават закони, т.е. задължителни правни норми, по силата на които правителствата, излезли из средата на същите представители, са длъжни да уреждат общите работи на държавата. Като оставим настрана неоспоримият факт, че на практика, демократическият режим отдавна и навред е станал една отвратителна пародия на народно самоуправление (съставя се правителство, то произвежда избори с всички средства на властта, спечелва мнозинство в парламента и чрез господството на това мнозинство, само зарегистрирва

всички свои мероприятия), може ли да се твърди сериозно, без риск да се даде доказателство за умствена неуравновесеност, че демокрацията е естественият и съвършен начин на управление? Де са образците на демокрацията в природата? Нима необятният организъм на вселената (макрокосмоса), във функционирането и живота, на който има чуден, никога ненарушим ред и порядък, има нещо подобно на човешкото изобретение наречено „демократически режим“? Нима в социалния живот на животните или в растителното царство има нещо, което да наумява, макар и от далеч, тоя плод на човешката политическа мъдрост, който се казва „демократическо управление чрез всеобщи избори“? Нима човешкият организъм (микрокосмоса), тъй великолепно устроен, има нужда от представително управление чрез всеобщо гласоподаване на отделните си органи или клетки, за да функционира правилно, т.е. човек да бъде здрав, продуктивен, умен и добър? Нищо подобно: в природата не се среща нито един пример, който да е послужил за прототип на човешкото политическо произведение, известно под името „демокрация“[73]. Пък и изборната процедура на всеобщото гласоподаване (suffrage universel[74]) е чиста политическа мистификация, една пъстра тълпа, наречена „избирателно тяло“ и съставена от най-разнообразни елементи, първо, по ум, сърце и воля, т.е. по съзнание за материални правоотношения и професионални способности, но обединена само по своята възраст (пълнолетието), избира за свои мандатери[75] в Народното събрание (камарата на депутатите или камарата на общините) ония лица, които са посочват в кандидатни листи от политическите партии, сиреч от групировки, вдъхновявани от политическа демагогия и от лични интереси, без да се позволи даже да се разсъждава за умствените способности, характера и намеренията на отделните кандидати. Това е организация на най-модерния начин на изборното производство, даже и при излюбената система на съразмерното избиране. Нима може в такъв случай да се поддържа добросъвестно, че чрез такива избори може да се изрази действителната народна воля за нуждите на цялото общежитие и за начина, по който трябва да се управляват държавните работи? Ни най-малко: резултатът от подобни избори – без да говорим за постоянната злоупотреба с изборната свобода, която всякога ги фалшифицира – е едно чудовищно извращение на действителността. Следователно и теоретически, и на практика, демокрацията не е един естествен или идеален начин на управление. Затова именно всичките стари демокрации, и най-прочутите, са загинали, а новите са донесли и донасят на народите само вътрешни кризи и сътресения: войни, разрушения и бедствия.

Но ако демокрацията не издържа критика на теория, а, в приложението си, не държи сметка за разпредялбата на народа на съсловия и класи, които показват, че имат противоположни икономически интереси и искания, то социалната демокрация, която се явява на сцената като по-висша форма на обществен строй, със съответната форма на държавна уредба, се предназначава от привържениците ѝ като панацея, способна да изцери всички социални и държавни недъзи. Тя изхожда, както се знае, от предпоставката, че съществува непримирим антагонизъм между капитала и труда, че първият, който е оръдие на буржоазните класи, потиска втория, като средство за живот на работните класи. Оттук и така наречената „класова борба“, за успеха на която, в полза на пролетарията, се издига лозунга на неговото обединение, за освобождение от „веригите“ на капитала, за завземане на политическата власт, за „диктатура на пролетарията“ и за мн. др. цели, посочени в речника на социалистическата фразеология. В основата, следователно, на социалната демокрация лежи един икономически принцип: равномерната разпредялба на материалните блага между всички съсловия и класи, от които се състои даден народ. Обаче, няма нищо по-лесно от това, да се събори пясъчната пирамида на тая социалистическа идеология. Теорията на немския евреин Карл Маркс отдавна претърпя фиаско и сега вече никой не вярва на нея. Икономическо равенство е невъзможно в света. Докато хората се различават по своите природни качества и способности и по степента на своето развитие – а това ще бъде вечно – дотогава и резултатите от човешката дейност в разните области на производството ще бъдат различни. Изобщо, самият принцип на равенството, взет самостоятелно, е принцип на анархията и застоя, и за това той нито е мислим, нито е приложим. Никъде в природата не съществува равенство, а се наблюдава постоянна конкуренция и надпреварване. Това е, впрочем, и смисълът на прогреса. Следователно, и в икономическия живот никога няма да настъпи момент, когато ще може да се реализира тая pia desideria[76] или, по-право, тая празна мечта на социалната демокрация: равномерното разпределяне на материалните блага между хората. Тоя материалистичен принцип е едно недомислие. Той е и постоянно опровергаван от живота. Обединението на пролетарията от всички страни или така наречените „интернационали“ – първият, вторият и две и половиният – фалира при най-важния си изпит: „интернационалите“ не само не предотвратиха Великата европейска война (Първата световна война, бел. ред.) от 1914 до 1918 г., но дори се биха юнашки едни срещу други. По-ядовита ирония над безсилието на марксизма не би могла да се

очаква. Но не само в международните отношения се констатира немощта на социалната демокрация: това е също така вярно и във вътрешното управление на държавите. Така, във Франция, дето покойният Жан Жорес[77] се бори храбро с двата народни врагове – клерикализма (духовенството) и милитаризма (военщината)[78] – и все в името на пролетарския идеал, социалната демокрация не престава да е един от стълбовете на френската аристократическа олигархия; в Англия прословутата „лейбър-парти[79]„ не се стеснява да се проявява като мощна крепителка на управлението на лордовете с тяхното едро землевладение и индустрия, а в Германия същата партия, начело със сегашния председател на републиката, поддържа управлението на една дегизирана монархия с всичките прелести на железния милитаризъм. За българската социална демокрация не би трябвало и да говорим: известна под името партия на „общоделците“ или „широките социалисти“, тя е една миниатюрна буржоазна група, годна за всички компромиси[80] и за всички цели, но без да може да подтикне нито на йота обществения прогрес или поне да подобри колко-годе положението на работничеството.

Третата форма на социално устройство – комунизма – колкото и да е примамлива на пръв поглед за идеалистите, също така противоречи на великите и незиблеми[81] закони, които регулират развитието на човечеството. Ние и друг път на страниците на това списание[82] сме разглеждали доста обширно принципите и методите на това движение. Обаче, откогато светът видя на дело да се приложат тия принципи и методи – в Русия – не остана нито помен от основите на комунизма, тъй както той се излагаше на теория правото на частна собственост не само не изчезна, за да се замени с общинна (комунална) собственост, но се възстанови, капиталът не само не се премахна, но се въведе като неизбежно условие във всички разклонения на стопанството, а милитаризмът процъфтя като никога досега. Това е така нареченото „стратегическо отстъпление“ пред напора на буржоазията. И методите, с които отначало възтържествува тая социална демокрация с максимална (болшевишка) програма си останаха същите: насилието проявено по всички тиранически начини, се приложи и прилага като обикновено средство на властта. За никаква свобода на мисълта и за никакви граждански правдини не може да става и дума. Но такъв червен „комунизъм“, който обезличава и унищожава човека, комунизъм на безправие, безредие и робство, не може да създаде едно здраво и напредничаво общество, колкото и нови „конституции“ да се пишат за тая цел.

Единствената идеална форма на човешко общежитие остава бялата братска комуна, т.е. задругата, основана от Великия Учител на човечеството, Христос. За нея ние много пъти сме говорили и писали в това списание[83].

Тя е израз на духовно сродство и единение и следователно, напълно отговаря на основния закон в природата: законът за любовта и братството. А формата на държавна уредба, която кристализира в себе си белия комунизъм, е синархията. Христовото общежитие е, преди всичко, враг на всякакъв материализъм, на всякакво насилие и на всякакъв милитаризъм. Основата му е: пълната свобода на ума, сърцето и волята, а принципите му са: Божествената Любов, Божествената Мъдрост и Божествената Истина. Връзката между членовете на бялата комуна черпи силата си в тия принципи. Средствата са: безкористният труд и взаимопомощта, а Целта е: духовното усъвършенстване на личността, обществото, народа и човечеството. Съвременните монетни знаци не са и не могат да бъдат цел на бялата комуна, а са само едно неизбежно, при сегашния строй, временно условие за производителен труд, поради което в нея не съществува стремеж към икономическо равенство: то е естествен резултат от братския и съвместен живот, труд и работа.

От всичко това е ясно, че в противовес на съвременната политическа социология, която е плод на априорни метафизически теории, ние изтъкваме важността на окултната социология, която единствено ни дава най-точни знания за идеалното устройство на обществото, народа и човечеството. Истинската социална държава трябва да бъде основана върху стриктното съблюдение на биологическия принцип, а следователно на физиологическия закон, който управлява живота на човека, разгледан като жива социална клетка. Самият човек е един колективитет от физически клетки и духовни способности, които са свързани помежду си, живеят хармонично, като едните образуват различните органи на човешкото тяло, а другите – духовния мир на индивида. Известният френски окултист Папюс (псевдоним на д-р Жерар Анкос 1865-1916 г.) ето как излага психологическото устройство на човека в едно свое, неотдавна излязло, съчинение[84]:

„Според всичките науки, човекът е една синтетизирана троичност в едно прекрасно единство. Човекът, както твърдят старите мъдреци на античния Египет, както са поддържали особено кабалистите и херметическите философи, както заявява и апостол Повел, е троен и един, образ и подобие на Твореца, на божествения Христос, чиято човешка форма изразява закона. Физическо тяло, душа и дух – това е троичноста в

устройството на човешкото същество. Човекът е истинският Малък Свят, Микрокосмосът, като възпроизвежда в себе си всичките закони на вселената. И Клод де Сен-Мартен (1743-1803 г.) има право като казва, че всякога трябва да си обясняваме природата чрез човека, а не човека чрез природата.

Земята, върху която се намираме, има дванадесет движения, три от които са най-важни:

1. Обръщане около себе си, в едно денонощие (24 часа), което може да се счита като едно лично движение, придружено от един спътник – месечината;

2. Обръщане около слънцето, в една година (365 дни и нещо). Това е личното движение на цялата планетна система, в която Земята играе ролята само на халка. Това е – ако ни бъде позволен този израз – социалното планетно движение;

3. Най-сетне, движението заедно със Слънцето и цялото негово шествие към съзвездието Херкулес. Това е движение, в което нашата бедна Земя изчезва почти съвършено като фактор и, в което Слънцето играе, на свой ред, роля на проста халка.

Всичките тия закони на Големия Свят, Макрокосмоса или вселената, са открити за нас при изучаването на микрокосмоса или човешкото същество.

И наистина ние намираме в човека:

1. Лично движение, в което индивидът живее според своята воля и упражнява свободата си: това е образът на въртенето на земята около себе си. Туй движение е резултат от едно противопоставяне на човешката воля на общия ход на нещата около него и изисква голямо доброволно напрягане, подкрепено с много изпити;

2. Общо движение, в което човекът се губи като индивидуален фактор: той става просто един социален фактор, чиято работа е повече или по-малко полезна на общността, според това, което е той: цяла машина или само една пружина в машината. Това е образаът на годишното движение на земята, което се характеризира за човека чрез съществуването му в едно материално въплътяване;

3. Най-сетне, съществува движение на цялото човечество във всичките полета на въплътяването, дето всяко човешко същество е само един фактор в хода на еволюцията на вселената. Това е образът на вървежа на слънчевата система към съзвездието Херкулес и се характеризира за човешките същества чрез циклите на много съществувания с превъплътяване.

От тия три съществувания, много малко човешки същества реализират първото: те не се тревожат за личната си еволюция, те претърпяват пасивно всички външни натиски; това са машини, облечени в човешки форми, но не и освободени същества. Те могат да се нарекат „много мъртви между малцина живи“.

Животът, за тия същества, е всецяло съсредоточен в неговите външни форми, хубави дрехи, почитане на околните, украшения за мъжете и скъпоценности за жените, но нищо вътрешно, нищо, което е реално живо; това е гробница, която се съзира от оногова, който знае да гледа, но не е едно истинско човешко общество в свръзка с невидимия свят.

В действителност, единственият истински живот е вътрешният; той минава далече от света или по-скоро, светът е само външна опора на това живо и постоянно общение между нашето съществуване и невидимия свят“.

По-нататък д-р Анкос, тоя проницателен издирвач на скритите човешки сили, изтъква какво е предназначението на човека в отношенията му към нему подобните, т.е. в социално отношение, и дохожда в своя анализ до логическото заключение за устройството на обществото въз основа на синархическия принцип. Той казва:

„Ако минем в астралното поле, човешката индивидуалност изчезва със социалния живот. Човекът не е вече в природата само една машина, за да фабрикува разни чувствувания и астрални сили, от които природата има нужда. Човешкият план, в тоя случай, е просто един център на необходима еволюция, за да създава благоразумие, милосърдие, активност, разумност и един сбор от сили, от които имат нужда гениите, които управляват човечеството. Всяко човешко същество, което престава да изпълнява ролята си на обществена брънка, става излишно и минава в друго поле. Това е незабавната полза от уволнението на чиновниците и от непроизводителното безделие на аристокрацията. Богатият, който минава времето си с окичване на салона си със скъпи предмети, да облича лица от женски пол със скъпи рокли и да ги заключва като драгоценни камъни всред скъпи мебели и в нарочно построени за това къщи, тоя човек принася голяма социална полза: той поддържа живота на цяла тълпа спътници, посветени на занаятчийската професия на лукса, от сарафина, който разиграва тоя богаташ, до малката работничка, която бродира деликатните ризи на жена му. Прочее, погрешно е да се мисли, че така нареченото висше общество не служи за нищо.

В този отдел – свършва д-р Анкос – трябва да се изучи социалното

устройство и организацията на обществата, според синархията /сравни: Сент-Ив-Д'Алвейдър/, като идеал за постигане".

Думата „Синархия" на гръцки значи синтетическо управление, т.е. управление, основано на съвкупността на физиологическите и духовни функции в организма, физическото тяло на човека се състои от три главни части: глава, гърди и корем. Главата съдържа мозъка, който е инструмент на ума, гърдите съдържат белия дроб и сърцето (центъра на кръвоносната система), а коремът – храносмилателните органи. С помощта на последните човек възприема и преработва храната, а следователно, на тях е възложена длъжността да поддържат икономически цялата му телесна машина, на кръвоносните органи – длъжността да пренасят и пречистват кръвта, сиреч да набавят силата, необходима за движението на машината, а на главния и гръбначния мозъци е възложена длъжността да управляват тая машина, следователно, те упражняват властта в човешкия организъм. От окултно гледище, понеже човешкото същество е троично, то човешките тела са три: физическо тяло (тяло на физиологическите действия), астрално тяло (на чувствуванията и желанията) и етерно тяло (духовно). Според окултния метод – аналогията – това, което е вярно за човека, вярно е и за обществото: на корема на човека, т.е. на храносмилателните му органи, съответстват в обществото на трудещите се (производителните) съсловия, които създават благосъстоянието на народа; на дихателните и кръвоносните органи съответстват хората на силата (военно-административните и съдебните органи), а на органите на нервната система (главния и гръбначния мозък със симпатическия нерв) съответстват хората на ума, знанията и волята (интелектуалните органи). Действието на всичките тия органи е напълно аналогично с онова на физическите органи в човешкото същество. Следователно, за да се уреди идеално едно общество и за да се установи най-подходната форма на държавно управление, достатъчно е да се приложи точно закона, който установява и регулира устройството на човешкия организъм. Само тогава обществото може да живее съвършено естествено и държавата да се управлява съгласно закона за еволюцията[85].

Тази троична синархия е съществувала преди повече от 32 века, в царуването на Рама. Той е организирал своята пространна империя според тоя природен или божествен закон, като е имал предвид устройствената троичност на космическия човек, която отговаря на херметическото правило: „каквото е горе, такова е и долу". Сент Ив д'Алвейдър (1842-1909 г.) ни дава и описание на синархическата организация на едно село Алдея в империята на Рама. Тя се състояла от три съвета: първият се казвал

Раясом, подобен на съвременния Министерски Съвет, който е имал за цел да усъвършенства интелектуалния, моралния и духовния живот на Алдея. Той съставлявал мозъка и сърцето на синархическата комуна. Вторият съвет се казвал Телаари и се занимавал с гражданския и юридически живот на Алдея. Третият съвет се наричал Шарраф и управлявал материалния и икономически живот на Алдея. Очевидно е, че троичността на човешкия организъм е била напълно спазена от тоя цар на древността, който е управлявал щастливо своя народ преди 8600 години. И това управление е било основано на трите велики духовни принципи: Мъдростта, Любовта и Истината. Нима е невъзможно да се приложи и в устройството на съвременното общество същата проста и естествена синархическа система, за щастието и благоденствието на всеки народ поотделно и на всички народи заедно?

И у нас, в България, структурата на обществото е напълно благоприятна, за да се въведе синархическото управление, след като узреят и се изпитат условията за комуналния живот в духа на Христовите принципи. Цялото производство, извършвано сега от работния народ на началата на частната собственост, може да даде най-големи и най-плодотворни резултати, ако се извършва общинно, на началата на колективната собственост. Общността на имота, средствата и оръдията на производството ще наложи неизбежно и комунизиране на труда. В такъв случай, формата на управлението и съществуването му ще бъде едно от най-лесните: без да се засяга дори сегашната конституционно-монархическа форма, принципите и същността на която са изложени във всеки учебник по конституционното право[86], едно трикамерно съветско управление би съответствало на главните изисквания на синархията. Подробностите на това идеално и осъществимо управление у нас ще бъдат изложени в специална статия. Ако това стане по посочения от нас мирен, еволюционен път, съвременните политически партии, които като хибридни и ефимерни творения на безидейни личности, са врагове на общественото развитие и благосъстояние, ще изчезнат безследно, защото са излишни. Тогава българският народ, толкова дълбоко терзан от едно користолюбиво и политиканстващо духовенство и от разни други обществени паразити, ще си отдъхне спокойно, освободено от старите криви понятия и покварени нрави, и ще закрачи смело и решително в пътя на новата култура. Само по тоя начин ще може да се създаде Нова България. Тая държава модел, каквато може и трябва да бъде България, ще достигне максимума на народно благоденствие, величие и слава, защото нейните жители, като напуснат своите душевни и физически пороци

(себелюбието, себепоклонството, алчността, завистта, омразата, интриганството, лъжата, клеветата, кражбата, разврата, взаимната изтреба, месоядството, употребата на спиртни питиета, лукса и пр.) ще се вдъхновяват и ръководят само от взаимна любов и преданост, от себеотрицание и самопожертване, ще водят естествен, чист и свят живот (растителна храна, безалкохолни питиета, честност, мъдрост и доброта), ще бъдат здрави и дълголетни и с тоя свой начин на живеене, труд и работа за общо благо ще образуват от родината си едно огнище на висока култура, към което неудържимо ще гравитират всички околни народи. Тогава и войните ще станат един печален анахронизъм.

Нека българите първи дадат на света тоя образец на истинско обществено устройство и на съвършено държавно управление!

5. Синархия на практика

Приложението ѝ в България- Международната организация
„Всемирна летопис“, Г. III, кн. 2 (X. 1923 г.), с. 31-33

Нашата идея за коренно преустройство на България в социално и държавно отношение прави, според получените отзиви, впечатление на материалистите с рутинерни схващания, като един недостижим и невъзможен блян, а на някои крайни окултисти, като един опортюнистически компромис със сегашната конституционно-парламентарна форма на държавно управление. И едните, и другите се нуждаят, както се вижда, от едно късо обяснение.

Не е никак чудно мнението на съвременните български материалисти: в продължителното си общуване със сегашната обществена и държавна форма, те тъй силно са се сраснали с нея, че един крут volte-face[87] към новото струва им се за невъзможен и дори рискован и опасен. Те приличат на затворници, които сега се извеждат на силна слънчева светлина. Естествено, тяхното зрение е твърде отслабнало в дългогодишния духовен мрак и се изисква време, за да се приспособи то към новите условия на живота. За това те трябва да се привикват постепенно на тия условия, докато прозрат истината и се укрепят здраво в нея. Тогава, нека бъдат уверени, синархическата форма на социално и държавно устройство ще им се види като напълно естествена и даже ще се удивляват от отличните резултати, които ще се получат, как те не са знаели и не са практикували досега това спасително средство за народно благоденствие и всестранен напредък.

Почти същото обяснение трябва да се даде и на хората от противоположния лагер, т.е. на ония наши съмишленици, които желаят да снемат отведнъж небето на земята и затова, нямат търпение да чакат прилагането на синархическата система по еволюционен начин. Грешката, в случая, е едновременно принципиална и тактическа. Развитието на всеки жив организъм върви постепенно, по етапи. Нито човекът, нито животните, нито растенията създават потомство още в детинския си период. Трябва да се поникне, да се възрасти, да се разцъфти и след това да се завърже плод. Същият закон действа и в развитието на обществения организъм: почва се от старата форма и постепенно се върви към новата. Първата бавно се преобразява, за да създаде органите на новата. Скоковете и резките промени са недопустими в природата. Ето защо съвременната

конституционно-монархическа форма може дори да изиграе една полезна роля в процеса на преустройството, а именно, като едно звено между старото и новото. Па и учителите на човечеството нееднократно са твърдели, че отживели времето си форми, които не вредят на новите зародиши, могат да си останат, докато животът наложи своето.

След тези някои разяснителни бележки пристъпваме към предмета си: как би могла да се приложи синархията в България при сегашните условия на живота? Според нас, това е най-лесната задача за разрешение. Съгласно Конституцията, България е наследствена и конституционна монархия, с народно представителство. В същия основен закон е прокаран принципа за разделението на властите: законодателна, изпълнителна и съдебна. Първата принадлежи на държавния глава и народното представителство, шеф на втората е тоже държавният глава, от чието име и под чийто върховен надзор действат всичките ѝ органи, а третата власт, във всичката ѝ ширина, принадлежи на съдебните места и лица, които действат пак от името на държавния глава. Законодателната власт се осъществява от една Камара, изпълнителната власт от десет „върховни правителствени уредби“, наречени Министерства, с общо тяло Министерски Съвет, а съдебната власт – от общи, триинстанционни съдилища. При тая конституционна организация може ли да се приложат главните принципи на синархията и как?

Ако си припомним физическото и психологическо устройство на човека, което описахме в статията „Идеално и осъществимо управление“[88], ние бихме могли да препоръчаме да се реформира най-напред изпълнителната власт у нас, понеже тя е активният фактор в живота. Това може да стане по следния начин: при всяко от съществуващите сега десет министерства да се образува по един съвет от техния ресор: при Министерството на външните работи – един дипломатически съвет, при Министерство на вътрешните работи и народното здраве – един административно-полицейски съвет и един медицински съвет, при Министерството на народното просвещение – един учебен съвет, при Министерство на финансите – един финансов съвет, при Министерството на войната – един военен съвет, при Министерството на търговията, промишлеността и труда три съвета: търговско-индустриален, занаятчийски и работнишки, при Министерството на земеделието – земеделски съвет, при Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството – инженерен и архитектурен съвет и при Министерството на железниците, пощите и телеграфите – един железничарски и един телеграфо-пощенски съвет. Личният състав на

всичките тия съвети да се образува по избор от всички длъжностни лица или от членовете на всички свободни професии, които припадат към респективното министерство, с право да решават всички принципиални въпроси от своето ведомство. Тия решения ще се привеждат в изпълнение по административен или законодателен ред от надлежния министър. Така цялата инициатива по управлението на всяко министерство минава всецяло в ръцете на най-заинтересуваните – неговите чиновници или неговото съсловие, защото само те са, които най-добре разбират нуждите си и знаят средствата за тяхното задоволяване. Министърът остава само като един ръководител на работите и изпълнител на съветските решения. А общото тяло – Министерският съвет – централизира в своята област на действие всички решения и като ги хармонира, дава им надлежния правилен ход. Наистина, и понастоящем функционират при някои от министерствата съвети, но техните решения нямат задължителна сила за шефа на министерството. По горния начин изпълнителната власт става съветска, т.е. народна.

Специално за съдебната власт, както тя сега е организирана у нас, няма да говорим, защото всъщност тя е един клон от изпълнителната власт, а не е автономна. Ще се спрем на законодателната власт. Тя е устроена у нас по еднокамерната система. Опитът на учредителите в 1-то Велико събрание да приложат двукамерната система, като създадат Сенат, не успял, поради либералните тенденции на тогавашното мнозинство, па и опитите на някои съвременни политици да прокарат; преди десетина и повече години, чрез изменение на Конституцията, учредяването на втора камара, с цел уж да парализират увлеченията на Народното събрание, също пропаднаха, поради общия повик в печата против консервативността на това учреждение – Сената[89].

Няма съмнение, че при досегашната парламентарна практика у нас Народното Събрание отдавна е изменило на своето предназначение: то нито се образува според истинската народна воля – защото последната никога не е била свободно и напълно изразена – нито е функционирало като действително законодателно тяло, а е прокарвало само волята и желанията на министерските кабинети. При тоя законодателен и парламентарен фалит у нас, крайно необходимо е да се раздели тая единствена наша Камара на три:

I. – Върховен съвет, който да събере в своя състав интелектуалния елит на българския народ: представителите на науката и изкуствата. Тая камара ще олицетворява и изразява ума на нацията и следователно, ще бъде духовния ръководител в държавата.

II. – Съдебно-административен съвет, който ще се състои от представители на магистратурата, войската и полицията. Тая камара ще олицетворява и изразява моралната и физическата сила на нацията, и следователно, ще бъде регулатора на държавната дейност.

III. – Стопански съвет, съставът на който ще се образува от представителите на всички производителни, трудещи се съсловия: земеделци, търговци, индустриалци, занаятчии и работници.

При тая трикамерна съветска система отведнаж личи отсъствието на професионалните политици, които са понастоящем едно зло за развитието и благодейнствието на народа. Политическите партии, в сегашната им форма и устройство, биха станали в такъв случай съвършено излишни.

Относително избора на членове трите съвета трябва да се предвидят ред условия, съобразно изискванията и функциите на всеки от тия съвети. Целта ще бъде да се даде едно вярно отражение на нацията, точно според психологическото и физическо устройство на човека, респективно на обществото; умът, сърцето и волята (интелектуалните органи) да се представят във Върховния съвет, дихателните, и кръвоносните органи – в Съдебно-административния съвет и храносмилателните органи – в Стопанския съвет. Във всеки от тия съвети Министерският съвет внася за одобрение и приемане изработените от него в окончателна форма решения на съответните съвети при отделните министерства. По тоя начин ще се премахнат всички причини и условия за гражданска, селска или военна диктатура, защото целият процес на законодателството и администрацията на държавата ще се базира на естествения, биологическия закон на развитието. А Конституцията, която трябва да се ревизира изцяло в горния смисъл, ще предвиди подробностите.

Е, добре, не е ли явно, че въвеждането на синархическата система на управление, толкова идеална и желателна заради нейните възвишени блага, е бърже и лесно осъществимо у нас? Не е ли очевидно, че сегашната социална и политическа анархия ще се премахне по тоя начин – чрез създаване на едно професионално представителство в най-съвършена форма без участие на политиците в сегашния калибър? И, което е още по-важно, освободени от егоизма и фаворитизма, предадените всецяло на общите интереси на народа членове на трите камари ще служат изключително на висшите добродетели, чрез едно съревнование, което ще бъде най-хубавото украшение на техния характер и на тяхната дейност. Мероприятията, които ще се изработват и узаконяват, ще носят печата на знанието, опита във всичките области на личния и обществен живот, а

няма да се проникват от никаква партийно-политическа тенденция. Та ние ще достигнем да имаме едно образцово законодателство и една справедлива администрация, ръководена от истината, мъдростта и любовта. И в постоянното усъвършенстване на личностите и институциите с помощта на синархическото управление ние ще намерим гаранцията за трайно благоденствие на народа и за ненарушимата вътрешна и външна безопасност на държавата.

По аналогия, държавното управление, устроено според принципите на синархията, може да ни даде образец и за устройството на международното общежитие. След ужасните кръвопролития, на които бяхме свидетели, особено от 1914-1918 г. ръководителите на човечеството съзнаха нуждата от учредяването на един международен орган, който да изравнява евентуалните спорове между държавите. Такъв орган е известното Общество на народите, Съветът, на който заседава в Женева – Швейцария. Това е едно рудиментарно[90] начало на по-висшата синархическа форма на управление на човечеството. Последната предполага коренна промяна на сегашните междудържавни и международни отношения. Съвременните политически и митнически граници, първите неестествени от национално гледище, вторите излишни, трябва да изчезнат. Човечеството е един по-висш социален организъм. Христовият принцип е: „Всички хора са братя". Това значи, че не може да има различие или предпочитане в правата и задълженията на отделните народи помежду им. Всеки народ, като физическо колективно тяло, живее в един кът на земята, но неговото астрално и духовно същество е в неразривна връзка с ония на другите народи. Човечеството, следователно е един грамаден физически и духовен организъм, животът на който е подчинен на едни и същи закони. Благоденствието и радостите на един народ се отразяват на другите, както и злата участ и страданията са взаимни. Няма народ, който да не изпитва успеха или нещастието на другите народи. Всички са свързани в една жива верига и се движат в един магнетически кръг. От това именно произтича и нуждата от общочовешка организация, за да се постигне взаимнопомощта и благото на всички. От физиологическо гледище, общочовешкият организъм има същите органи, както и човешкото тяло. Така например българският народ съставлява черния дроб на човечеството, той има най-твърда и издръжлива консистенция, той изработва жлъчката и пречиства нечистата кръв. Тия негови функции се изразяват в характера му. Другите народи поотделно или на племенни групи съставляват другите съответни органи. А всичките образуват тялото на човечеството.

От само себе си се разбира, следователно, че същата синархическа система трябва да се приложи и в международната организация. Една трикамерна съветска система (интелектуален, съдебно-административен и стопански съвет), с постоянно действие, трябва да се приложи и в международния живот. Но това ще стане – надеем се, в недалечно време – когато у народите и техните управници се пробуди съзнанието за великите принципи на любовта и братството, прогласени от Христа. Сега настъпва времето на най-новия завет: Приложението на Божествената Любов, възвестена преди 2000 години, от Учителя на човечеството. Нека всички послужим, с всичките си сили, на този най-висок идеал!

VI. Георги Радев –
Братско общежитие
(Комуналният братски живот)

Като жива семка у нас е посята идеята за братство – едничък социален закон на разумните човешки души, които живеят в любовта.

Тази семка започва да никне в нас, и нейните първни трепети пробуждат в нашето съзнание идеята за братско общежитие.

Братското общежитие е предверие на братството. При условията, при които се намират днес човекът и земята, то е едничко осъществяване на братството, едничка социална форма, в която то може да разрастне.

Постигнато – то дава:

Освобождаване от ония стопански, обществени и нравствени ограничения, които спъват свободния растеж на човека. Човек престава да зависи от писания човешки закон, и се подчинява на оня вътрешен закон, който е вложен в сърцето му и написан в ума му. Изтръгва се от робството на изкуствените човешки условия, и се поставя в ония естествени условия, които му дава живата природа. В братското общежитие човек може съзнателно и свободно да изпълнява своя свещен дълг – сам да си вади хляба.

Братското общежитие е мястото, където човек може будно да премине от това стъпало на съзнание към по-горно. То ще създаде онази мека атмосфера, в която може да се дочака зазоряването на човешката душа, така, както на ранина човек притихнал ожида изгрева на слънцето.

За ученика – братското общежитие е вътрешна школа. Като в алхимична реторта, тук стават онези дълбоки превръщения, в които се раждат вътрешни ценности – качествата на ученика.

Явно е, че братското общежитие е не само външен проблем, а и вътрешен.

Жив организъм е то. Законите на човешкия организъм – най-пълно осъществената комуна – са и негови закони. Ето защо, нашата задача е само да приложим онова, което живата природа е вече осъществила.

Жив организъм е: и както тялото има глава и мозък, дробове и сърце, и стомах, като седалища на духовния, административния и стопанския живот, така и братското общежитие има своя глава и мозък, сърце и дробове и стомах, през които протича (общия) пълния му живот[91].

Разисквания върху рефератите[92].

Г. Томалевски. Комуните, като нова форма на братски живот, мимоходом разрешават в себе си социалния въпрос. Във формулата на производството, капиталът се заместя със съзнателно комунизирания братски труд. Да се помага за закрепването тая нова форма, като необходима за прилагането новото учение.

А. Попов. Аз искам да обърна внимание на ученика като фактор в живота. Не е важно през какви философски школи ще мине ученикът, и какви философски знания ще добие, но важно е, какъв трябва да бъде в живота. Ученикът трябва да покаже на света новото, като го прилага на всяка стъпка в живота си.

Н. Каишев. Задачата на този събор не е да се откъсваме от нашите стари братя, а само да се откажем от някои техни стари възгледи.

Друга наша задача е да следваме неотклонно пътя на Белите братя.

Опитите, които ще правим върху братските общежития да нямат характер на многочислени комуни, а да се сгрупирваме в малки групи, които да си хармонират, защото не е в количеството, а в качеството на хората. И трябва да знаем, че не сме ние, които ще образуваме комуни, а Учителя ще направи такива.

С. Джуджев. Тия комуни трябва да имат пред вид положението на селянина днес. Той е много неграмотен, има нужда от хора, които да му дадат знания, и на които той да се опре с доверие. Да се работи върху него, за да създадем един образцов селянин. За доставяне необходимата духовна храна, трябва да се съставят специални песни и приказки, чрез които да се прокарват известни окултни истини.

Г. Марков. Човек в развитието на своето съзнание минава през три състояния: 1. През кометното, когато той представя една скитаща звезда, и се движи от система в система; 2. Когато съзнанието се движи по елипса, в която има два фокуса; единият представя неговата личност, другият представя Бога; 3. Когато той влезе в съзнанието на ученичеството, започва да се движи в кръг около един център, който е неговият Учител.

П. Пампоров. Ние сме на парахода в океана, и той гори. Предстоят ни два пътя: или да хвърлим всичкия си товар, да скочим от парахода, и който може да плува, да се спаси, или да останем на парахода и да изгорим. Време е да се спасяваме! Сега Духът иде, и тропа на всяка душа, а най-вече върху душите на младите. Няма време за отлагане. Трябва да пристъпим към работа, към опити!

С. Симеонов. Този събор е повече за опознаване и изказване мнения върху въпроси назрели и готови за приложение. Особено усилено

трябва да се заработи върху комуните.

Г. Тахчиев. От нас се изисква абсолютна чистота, но затова трябват и абсолютни условия. Комуналният живот се явява като най-добро условие за постигане на всичко това, което новото учение ни налага.

П. Георгиев. По въпроса за комуналния живот мога да кажа следното: всеки, който влезе в комуна, трябва да олицетворява любовта в себе си. Комуната не е средство за осигуряване, и който влиза с такава цел, ще бъде вън от нея.

VII. Борис Николов – мисли за комуните

1. Една форма на общ живот може да се изработи като художествено творение. Ние искаме да опитаме комуната като метод, да се изрази новият живот. Но това нещо може да направим и с нашия личен живот сред обществото, в което се движим и живеем.

2. Общият живот е хубав. Но там с колко и много ограничения имаш да се справяш. За временно може да се допусне, но за постоянно – не!

3. При всяка грешка, при всеки неуспех, при всяко несъвършенство кажи: „Начало". Ново усилие на човешкия дух – още една крачка напред.

4. Човек трябва да прави усилие, да държи съзнанието си по-високо от околната среда, за да не го смъкне тя до своето ниво. Човек трябва да държи връзка с Бога, тогаз всички условия ще може да използва.

5. Три неща за комуните:

Когато срещнеш душа, която страда, изпрати ѝ една хубава мисъл.

Когато се молиш, отправи една свещена мисъл към Бога право нагоре. В живота трябва да има една основна работа.

Когато се приближаваш към някоя душа, вживявай се в онова, което тя прави и преживявай това с нея.

6. Не е достатъчно само един стремеж за комуна. Трябват различни методи, за да се реализира този стремеж. Живота трябва да се превърне в Школа, за да се изработят добрите навици. Всичко това трябва да върви последователно.

ЧАСТ ВТОРА

ПРАКТИКА

I. Комуната в Ачларе

1. Георги Томалевски – Братска комуна в село Ачларе през 1922 г

Всичко, което се съдържа в следващите редове, е една глава от замисления от мен роман, който ще носи заглавието „Богомил Еремиев“. Този роман ще види бял свят, ако небето ми подари време и сила, за да го напиша.

Начален акорд – сформиране на ачларската комуна в края на март 1922 г

– Новият живот трябва да се покаже на дело, а не само като теория – каза Коста в една от срещите на младите приятели.

– Това е най-същественото – обади се друг глас след него. – Един опит е крайно необходим, за да изпитаме в практиката това, за което приказваме.

– Какво може да се направи сега? – запита Жорж Радев.

Коста наново взе думата. В гласа му, макар малко развълнуван, трепти решителна увереност.

– Нали земята е най-прекрасното училище – в школните беседи неведнъж е казано това. Освен това съжителството е най-сигурен метод за опознаване на хората. То е лабораторията, в която можем да преодолеем някои грапавини в характерите.

На тази среща решихме да се образува първата братска комуна[93]. За тази цел избрахме едно село в Югоизточна България, където младите братя ще имат условия да я осъществят. Един наскоро овдовял селянин с две деца има сто и шестдесет декара земя. Там има нужда от работни ръце. Този селянин е наш съидейник. Колкото и да са напластени у него стари навици, които му пречат да свикне с една нова обстановка в неговия живот, ние ще се справим с това.

Работите се развиват необикновено бързо. След няколко дни нашите денкове са стегнати и първата група от приятелите вече пътува. След това и аз тръгвам с Коста.

– Къде ще заминаваш? – запита майка ми.

– Отивам с приятели в едно село. Там ще работим земята. Ще се

учим, да станем самостоятелни люде.

– На добър час! – каза ми тя. – Не се преуморявай.

Майка знаеше, че ние сме „сериозни и честни деца“ и не се опита да ме разубеждава.

Влакът ни пристигна на гара Карнобат. Пролет е. Небето е дълбоко и току-що окъпано. Бели облачета бавно се носят по лазурния му свод. Радост трепти в душата. Сякаш сме птички, излезли от кафез.

За нашата комуна в Ачларе[94] – село в карнобатска околия – най-общо може да се каже следното.

Ачларе е богата плодородна шир, в която царуват мир, свобода и тишина.

Стоиш сред полето, загледан в дългите равни бразди. Чуваш удари на мотика. През тези дни дръвчетата, пръснати тук-таме из още тъмните ниви, са облечени в бяла копринена премяна. Ще дойде жаркото лято и същите дръвчета ще сложат своите зелени наметала. Привечер тук е много тихо. Чува се само започнатата преди милиони години песен на щурчето.

Как най-общо протичаха неделните и работните дни в комуната

През неделните дни беседваме с някои селяни. Някои в селото не ни обичат, но други редовно идват при нас и сядат в широката хладна стая на братската комуна. Дълбоко са напукани ръцете на тези отрудени хора, а в очите съзираш само честност и прямота. Ръкавите на чистите им ризи, облечени за неделния ден, белеят, а поясите им имат цвят на божур. Жените носят бели забрадки. Те слушат смирено и с искрен интерес нашите разговори.

Някой от нас, чийто ред е да ръководи сбирката в днешния неделен ден, прочита глава от Евангелието. После той тълкува свещените слова. Накрая обяснява на селяните, защо е по-добре дворовете им да бъдат без ограда. Един ден те заедно и с песни ще жънат братските си ниви.

– Ще дойде ли Христос? – пита една чистосърдечна женица.

– Ще дойде.

– Кога?

– В Дух и Истина ще дойде, сестро, а не като човек. Ще дойде като обич между човеците.

Мълчи жената и мисли за нещо. Мълчат и слушат и другите селяци от Ачларе. После изпяваме една песен. Сърдечни и топли са на тръгване поздравите на грубите жътварски ръце. Очите гледат ведро и сърдечно.

Останало ли е нещо в душите на тия селски хора?

Прибираме се за сън. В душите ни пее слънцето. Химни на светлината звучат там. Умората надвива. Заспиваме с надежда, че утре рано ще видим зорницата.

Понякога, когато вървя из полето, струва ми се, че някой ми говори. Ветрецът тихо полюлява изкласилите ниви, а от тези класове излизат думи. Сами си месим хляба, варим зелен боб и яздим коне, понесли храна към нивите. Ръцете си усещам много силни. Леко повдигам снопите и ги качвам на колата. Тръгваме. Колелата скърцат, люлее се високият товар и, легнал върху снопите като във вълшебна люлка, аз гледам в дълбоката синевина и си мисля колко прекрасен ще стане някога животът на хората.

Вечерта върху морната жълта светлина на газената лампа отбелязвам нещо в моя дневник. Върху първата страница на тази малка смачкана тетрадка има надпис: „Братска комуна в село Ачларе.“ Прелиствам този дневник, чета:

„Дните и нощите идват и си отиват тихо и спокойно над Ачларе. Не зная дали във всеки човешки живот настъпва такова време, през което един безбурен, мълчалив възторг изпълва душата, но в моя живот въпреки всичко, което преминах, настъпиха такива дни и нощи. Аз зная, че те са ми подарени от една много щедра ръка заради голямата любов, която приех в душата си. Аз зная, че тази любов съществува. За нея Кирил ми каза на планината, а Учителя непрестанно говореше за любовта в своите беседи.

И по-рано обичах света и природата, но тогава не знаех, че всичко около мен има очи, уши и жива душа. Сега аз виждам навсякъде само него – безкрайния Вечен Дух на битието. Той е могъщ и величав, но същевременно нежен като утринното полъхване на ветреца, но най-вече любящ. Виждам го в бездънната синевина на небето, в стадата бели облачета, подкарани от небесния пастир, или в празника на нощта, когато звездите пишат съдбините на света. Гласа му чувам в отчетливия звън на пълните класове и в приказките на щурчето, започнати сякаш още от първите дни на творението. Чудесни дни! Кога синята метличина ме е гледана така измежду синорите и кога друг път моето сърце е ликувало?

Кой съм аз, откъде идвам, накъде искам да вървя?

Понякога лежа върху топлата пръст на разкопаната бразда. Полето е така просторно и небето така високо, струва ми се, че вися в небесното пространство. Едно малко човешко тяло, едно бедно самотно дете на земята, виснало между два свята. Усещам топлите буци пръст на гърба си. О, това е моята майка Земя. Колко горести, колко сълзи видях аз на нея.

Познавам безкрайно тъжния поглед, който излъчват нейните тъмни ириси. Над мен, върху фона на небесната синевина, блясккат някакви бели точици. Дали това не е дъжд от праната, която храни Земята.

Сърцето ми се научи тихо да ликува. Радва се това горко човешко сърце и тупка до браздата на широката нива. „Защо се радва моето сърце?" – питам се. А то, окъпано в талазите на една небесна ласка, продължава да тупа.

След като си отпочина, ставам. Опирам се на лактите и гледам напред в ширината. После ставам и отново мотиката разбива буците пръст. Браздите се редят една след друга, като че огромна ръка чертае тъмни черти по нивата. Туп, туп, туп – чува се отнякъде. Поглеждам встрани. Наблизо друг от нашите разбива коравата пръст. В далечината се извива път. Той е като лъкатушна черта, сякаш огромна ръка го е написала с креда. Извива се този път край ниви, ливади, рътлини и слогове и се губи в далечното ширине. „Кой ли ще дойде по този път?" – питам се аз. Никого не очаквам, но съм уверен, че някой непременно ще дойде по него. Моят взор го търси, очаква го моята жадна душа. Може би по този път дойде и радостта на днешния ден.

Върху широкото Ачларско поле от небето слиза една ласка, която докосва и мен. Сякаш това е топлата длан на моята майка. Кой изпраща тази обич на света?

Настъпило е зрялото лято. По равнината се люлеят вече изкласилите, готови за жътва ниви. По далечния склон зеленеят в разни нюанси неокосените ливади. Като че някой е постлал килими от зелено кадифе. Може би в природата ще има празник.

Прежуря слънцето. В маранята присвирва щурче. То иска да ни каже нещо. О, ето какво е било. От хоризонта на югоизток се надига едър плътен облак. Ще вали. Щурчето знае това преди нас. Небето се покрива с хладна мръщина. Проехтява далечен грохот и първите капки, осветявани от слънцето, тупват, като че някой хвърля с шепи от небето скъпоценни елмази. Тупкат капките по прашния път край нивата, зънкат в класове, гъделичкат кожата по гърба през тънката риза.

Заглъхва гръмотевицата, успокоена като глас на човек, който след гнева си е зърнал усмивката на дете. Пред очите ми се извисява с живи тръпнещи багри небесната дъга. Птици се стрелват, като че идат от този седмобагрен свод, и политват нагоре, отнасяйки своята пресеквана от вълнение песен.

Тръгваме обратно към селото. Там имаме сайвант, застлан с ръжена слама. Ние спим на тези сламени одри като върху ложе, стократно по-

хубаво от това на Соломон. Колко малко дворци има по земята, където сънищата са така вълшебни. Те идат тук над простия сайвант по тънки копринени нишки. Изпращат ни ги среднощните съзвездия и оня огромен небесен пояс, с който е препасана вселената.“

В дневника на Ачларската комуна не са описани никакви събития, които биха направили тази книга интересна от приключения. В нея са описани нашите безбурни слънчеви видения и някои детински наивни и смешни неща. Млади и неопитни в селската работа, ние понякога наистина вършихме и комични неща.

Ето други страници от моя дневник:

„Ачларе, април. Работен ден

Ние имаме младежки, вярващи сърца. Всеки от нас се е върнал наново към оная ранна младост, когато всичко е възможно, когато на всичко вярваш. В детска преданост са окъпани сърцата ни. Аз вярвам, че светът ще се прероди. Ще настанат времена, когато гордият ще се смири, без да счита, че това смирение е покорство или слабост. Има едно смирение, което е израз на сила. Има дни, когато ми се струва, че възраждането на света ще почне от Ачларе.

Наистина наивна мисъл, но така ми се струва сега.

От гледището на социалните закони нашият ачларски опит е малко наивен, но добре е да намериш един такъв селянин със земя и без работна ръка, а други пък, които нямат земя, ще дадат своя труд. Човекът, който работи, ще заслужи своя хляб. Не се ли мъчат да направят това и тия, които работят за социалното преустройство на света? Да, разбира се, но има една разлика. Там всичко става по закон и принуда, а при нас – по любов. „Ех, пък по любов” – ще каже някой. - „Къде да намерим толкова любов в света?!” Ние пък отговаряме, че без любов нищо няма да стане. Всичко ще се опорочи и ще загине. Та кои сме ние, които казваме това? Нов ли някакъв интернационал, или нов континент от хора с такива възгледи? Не, това го казваме ние, комунарите от Ачларе с протритите панталони и полусъдраните ризи. Ние дори твърдим, че животът няма да ни опровергае. Ние знаем, че има още много, много хора по света, които мислят като нас. Ние не ги знаем. Нямаме списък и организация, но сякаш се познаваме. Във всяка страна има служители на светлината, люде, които са против всяко насилие и принуда. Те постепенно ще растат. Те са като дъждовни капки, които не си знаят имената, но знаят, че идват от едно място, за да напоят изсъхналата земя, за да се слеят в един и същи поток.

Когато светът ще опита всички средства на насилието и безлюбието, тогава ще ги подири. Когато земята ще заприлича на развалина и няма да може да се познае кой е победителят и кой победеният, тогава ачларци от цялото земно кълбо, които няма да са капиталисти, нито колонизатори, нито пък други безбожници, подозрителни във всеки жест и дума, ще потрябват, за да се излекуват раните на опустошения свят.

Така из мъките и пепелищата ще се роди новата цивилизация на възкръсналия Христос, дошъл като ново съзнание на нейните поданици.

Като си спомням миналото, неволно го сравнявам с някои положения от настоящето време. При това сравнение спомням си разговора ми с един другар – левичар, който ми казваше така: „Ще видиш колко нови неща ще въведем ние в живота, но все още сме зле на идеологическия фронт.“ Аз му отговорих, че съм напълно съгласен с една справедлива уредба на живота, но трябва да се започне предимно с идеологическия фронт. Това ще рече преустройството да почне от човека, а после от веществената действителност. Като хванеш и набиеш човека и му вземеш всичко насила, как искаш този човек да е добре на идеологическия фронт? Има ли случай, когато бит човек да е на твоето мнение? Оставете хората да живеят с малките вътрешни нюанси, не бутайте техните вярвания и малки навици. Говорете им за нуждата от един колективен, братски живот, научете ги на състраданието, което трябва да имаме към страдащите, свикнете ги да мислят, че алчността е една опасна гангрена, че човек загубва целия си живот заради нея и че никой не е отнесъл припечеленото на другия свят.

Този приятел, който бе идеен и честен човек, отначало се възмущаваше от тоя начин на мислене, но после се убеди в правотата на моите думи. Убеди се, че в душите на хората не бива да остава горчива утайка. Убеди се и в това, че любовта ще обедини човеците по-бързо от всяка организация.

Селянинът, при когото работим, се казва бай Жечо. Той е наш приятел по идеи, но ние употребяваме доста усилия да смирим у него собственическото чувство. В идеите си е доста напреднал, но у нега има вкоренени навици. Понякога дори се опитва да хитрува, но ние го улавяме и го изобличаваме кротко. Той се засрамва от това и бавно напредва. Не е лесно да откъснеш един човек от навиците му. Откъснеш ли го насила, той се ожесточава. Мисли, че си му взел всичко. В душата му остава омраза и мъст. Направиш ли така, че сам да отрече лошите неща, тогава той няма ожесточение и не се готви за отмъщение срещу похитителите на неговите ценности.

С какво ние постигнахме успех пред бай Жечо? С нашата обич към земята му и със своето безкористие. За да пробудиш една човешка душа, трябва да направиш жертва.“

Ето други страници от моя дневник.

„Ачларе, април. Работен ден

Утрините имат влага, която се усеща по кожата, макар, че тази кожа е закалена вече месец от непрестанна работа на полето. Дните са светли празници, а пощите са като някакви храмовни тайнства под купола на огромния небесен свят. Една струна в мен, пробудена неотдавна, пее, без някой да я докосва с ръка.

Мотиките звънкат в нашите ръце. Дланите из ден в ден загрубяват. По тях има вече корави слинове[95]. За сметка на тия закоравели длани в душата се раждат вълшебни мелодии. Толкова е ясно всичко наоколо, че гласът на птичките ми се струва като познат говор. Земята, тази черна мъченица и родителка, тази непресъхваща благодатна майка, почва да говори. Сега ми става ясно защо селянинът обича земята. Има един могъщ съюз между тях. Той разбира земята и знае да разговаря с нея.

Във външния вид на ачларските комунари има нещо смешно. Ризите ни почват да се късат. Аз изкърпвам своята риза отначало доста нескопосано, но после се научих да правя хубави и равни шевове. Обувките си заменихме е примитивно направени сандали, а нестриганите ни коси са бухнали като немирни храсти.

– Какви са тези? – питат селяните.

– Безплатни аргати на Жечо – отговарят някои, а други ни наричат антихристи. Каква ирония и колко несправедливост. Ние сме дошли тъкмо в името на

Христовата любов, а те ни наричат „антихристи“. Някои от селяните, които не обичат нашия приятел Жечо, разпространяват из селото слуха, че заради нас щяло да падне градушка, която ще помете нивите. Пресният спомен от такава една градушка, която паднала миналата година, ги кара да изтръпнат. Някои от тях ни гледат вече с лошо око. Но има селяни, които ни обичат. Без да ни познават, когато ни срещат, те се усмихват дружелюбно. Много от тях почват да идват в неделните дни при нас.

Когато някой от братята се случи да заговори с ония, които се боят, че заради нас може да падне градушка, и ги запита защо миналата година, когато ни е нямало, в селото е паднала голяма градушка, селяните мрачно отговарят:

– Миналата година падна, но гледайте и тази година да не падне.

Случва се понякога, когато сме на чешмата за вода, да долети някой камък изневиделица. Ние, разбира се, не отговаряме на тия „поздрави“ с подобни, защото сме, дошли макар и мълчаливо, да покажем на хората как се живее по-добре.“

Борис Николов

„Ачларе, април. Работен ден.

В ачларския дневник има прекрасни неща, но понякога има и смешни неща. Това произлиза от начина, по който ние устройваме външния си живот. Поради средствата, с които разполага нашето стопанство, ние навлизаме в една примитивност, която вече напуща рамките на допустимите неща и става комична. За нея ще разкажа нещо по-долу. Сега искам да нарисувам с по няколко думи всеки от нашите братя-комунари. Ще започна най-напред с Борис в неговия ачларски вид.

Макар да има миловидно и кротко лице, Борис има атлетическо телосложение и сила. Стъпката му е равна и широка, а ръцете му дълги и стоманено яки. Привличаща и кротка усмивка често украсява свежото му лице. Борис приказва с тих фалцетен говор и попада на теми, които внасят приятен и чист хумор. Изобщо той разказва интересно и увлекателно. Не е лишен от усета да види прекрасното, но и комичното. Той го е наблюдавал в народния бит, в габровската чаршия, във всекидневието, където животът се изявява в своята непритворна пълнота. Такива смешки, несъответстващи с нашите задачи, Борис вижда и в нашия прочут „шеф“, който понякога става извор на комични недоумения. Жечо обаче в едно не бърка. Той е преценил Бориса добре и затова му възлага все по-тежки задачи.

Днес например лицето на бай Жечо е усмихнато. Едно много характерно изражение за него е това тайно задоволство по широкото и зачервено негово лице. Там трепка много често една едва доловима хитринка. Такъв израз лицето му добива тогава, когато той наблюдава как Борис три пъти по-бързо от всеки друг селянин и пет пъти по-бързо, да речем, от Асен, натоварва цяла кола с окосена трева. Усмивката се изписва и тогава, когато Борис показва неочаквани постижения в най-трудното от селския труд – косенето. Ние вършим всички останали работи по идеален начин, но косенето на тревата остана специалност само на Борис. Като награда за това превъзходство Борис е удостоен с привилегията да коси и в неделя „вместо почивка“, както усмихнато подхвърля хитрият селяк.

Един ден, когато констатирахме, че обувките ни са изпокъсани, една неподозирана сръчност у Борис ни спаси от опасното положение да ходим боси по трънливите ниви. Той ни направи сандали. Един по един сме обути в тия необикновени произведения на кожарското изкуство. Сандалите приличат на тия, които хората са носили в древността. Нещо старинно и библейско има в техния вид. Правят се от една изрезка по мярката на стъпалото и от няколко ремъчки, които придържат ходилото към крака. За да се направят едни сандали, необходимо е човек да слезе с Борис в зимника, където Жечо е хвърлил кожата на умрялата някога кобила. Кандидатът стъпва с босия си крак върху простряната кожа, а Борис отбелязва с един гвоздей контурите на крака. Това е всичко. Само след половин час босият е вече обут. Ремъчките са нагласени и потегнати. Човек усеща приятно краката си върху гладката кожа, вместо върху острите камъчета по двора.

При появата на всеки нов чифт сандали, Жечо поглежда с нажалени очи и с отпуснати бърни към краката на новообутия щастливец и почва да нарежда жалбите за тая чудесна работлива кобила, която така бързо напуснала този свят. Кой знае защо, но и у мене се пренесе тази жалба. Аз си представих как Жечо, който знае да използва всичко най-рационално, е карал бедното животно да работи толкова много, че то най-после е решило да намери спасение само като напусне този мъченически свят. Гледа Жечо простряната кожа, поглежда сандалите и леко въздъхва.

И така, в очите на Жечо, Борис вече е достигнал съвършения модел на селски работник. Още повече сега, когато със своето майсторство по сандалите той го освобождава от тежката мисъл, че трябва да купи осем чифта сандали от карнобатския пазар. Жечо често го сочи като пример за подражание и възхвалява идеите на Бялото Братство, само ако са изявени по този начин. Смешна, но мила и самодоволна е неговата физиономия в тия часове.“

Днес, когато описвам Борис, иска ми се той и ние всякога да сме както тогава в Ачларе. Иска ми се всякога да гледам широкия жест на ръцете му, равния му спокоен вървеж, детската му усмивка и оня трепет в неговия израз, който винаги ми е напомнял неговата готовност да служи на великото и безкрайно начало, което ни събра тук, в това село.

Искам да запомня Борис с тоя чист устрем в любовта към нашия идеал, със замаха, който придружава всяка негова работа, а после неговия предан и кротък вид в тишината на молитвения час, когато тия яки ръце са прибрани смирено под мълчаливото тържество на звездния купол.

„В тези чудесни и незабравими вечери гласовете на осем братя от

Ачларската комуна, слели се в прекрасен акорд, с молитва и благодарност отпращат отминалия работен ден.

Редят се нови дни. Аз все виждам между нас едрата фигура на Борис, размахал косата и в неделните дни, защото Жечо счете, че това освен „почивка“ е и предпочитание, чест. Виждам Борис усмихнат, готов на всичко, приветлив и силен. Пред очите ми са и дългите бразди на ачларските ниви и неговата фигура, приведена за свободен братски труд.“

Жорж (Георги) Радев

„Ачларе. **Летен работен ден**.

На това място ще кажа нещо за Жорж Радев. Жорж може да бъде разглеждан в много аспекти, но нека да го видим като член на Ачларската комуна.

Богат е животът на човек, който едновременно е горд духовен аристократ, невероятно много начетен, проникновен окултист и астролог, математик и естет, а тука одърпаничък селски работник, затруднен как да се справи с една упорита крава, която често ни създава неприятности.

Жорж – този фин французин, веднъж трябваше да вършее на хармана. Вършитбата става с диканя[96], която тук се тегли от чифт крави, които, кой знае защо, ужасно се ненавиждаха. Жорж държи в ръка тъничка пръчица и с предпазливи стъпки, за да не нарани крака си, вежливо подканя животните да вървят напред и да не се мушкат, но рогатите недружелюбни животни така упорито се дърпат и си нанасят удари, че Жорж е принуден да употреби и малко по-груби изрази. От време на време го чувам да казва:

– Ех, неразбрани, вие такива! Че защо е това? Има ли смисъл да се бодете така? Гледай сега, холан[97]! На какво прилича това! Най-после ще ви ударя и толкова!

Кравите се блъскат, а Жорж чевръсто подскача на една и на друга страна, за да не го стъпчат с тежките копита. Пръчицата като палка на диригент се носи из въздуха уж да вразуми животните, но те продължават своето ненавистно отношение една към друга.

Трудно е да нарисува човек този тъничък, изящен в движенията си Жорж, с високото си а ла Хершел[98] чело, с дългите си къдрави коси. Тъмнокафявите не особено големи очи са понякога сериозно замислени, а друг път блестящо и сърдечно усмихнати.

В братската комуна Жорж е един от много съзнателните членове, а вероятно и най-предан на идеята, заради която е образувана тази комуна.

Когато приказвам с него, се сещам колко дълбоко е залегнал в съзнанието му вътрешният смисъл на нашия привидно наивен опит. Това съзнание кара Жорж, както и всички останали, да понасят съвсем съзнателно всички несгоди на нашия почти примитивен живот. Понякога, когато бай Жечо малко прекали в пестеливостта си, Жорж философски поклаща глава, цъка с уста и изказва учудване за този семпъл, но много ясно очертан селски консерватизъм. Особено ясно е изказано възмущението, когато нашият „шеф“ ни вика за вечеря, като преди това прави нещо като анкета по какъв начин ще решим да изядем киселото мляко. С големи лъжици, с малки чаени лъжички или със също така малки вилички. Това нещо трябва да се изясни, защото, ако искаме да го ядем с виличките, той ще го остави гъсто. Речем ли да го ядем с чаени лъжички, то ще бъде наполовина разредено. Изберем ли обаче супени лъжици, млякото ще бъде превърнато в синкав айрян, в който само едно внимателно око може да открие следи, напомнящи кисело мляко.

Жорж артистично тръсва глава и усмивката му е наситена с печална учуденост.

След малко ние прихваме да се смеем, махваме приятелски с ръка, а Жечо ни гледа с полуусмивка, като отворената уста и лицето му изразяват доволство, че ние сме възприели тази негова разпоредителност с братско търпение и деликатност. Така според Жечо трябва да става всичко в новото учение.

През този ачларски период аз най-добре разбрах как една мисъл, една идея, една привързаност към нещо, което човек тачи като свято, може да направи всяка несгода незабележима, а всяко лишение дори приятно. Коравите ни легла се превръщаха на ложета, каквито нямат императорите, а ръженият покрив ставаше вълшебен балдахин. При мисълта, че ние правим всичко свободно, съзнателно и с любов, коравата дъска на която спях понякога на открито в двора, ми носеше такива удоволствия, каквито не е изпитал никой от персийските шахове на своето меко ложе, обграден с дузини прислужници и приказен разкош. Преди да заспя, погледът ми се плъзваше по трептящите звезди и потъваше в бездната на откритата вселена, откъдето идва всяка радост. Тогава познах минути на истинско богатство, защото нямах нито едно от желанията на земята, които често са придружени с много угнетяващи страдания.

Вероятно е някой от материалистически настроените философи да кажат, че това е примирение или отричане, но това е съвсем друго нещо. Има у човека степени на насищане на желанията. Това насищане може да дойде по различни пътища. Ако то е дошло по пътя на духовното сливане

с мълчаливата радост на света, то е реално, радостно и толкова интензивно, колкото е интензивно всяко земно удоволствие, което всъщност е измамен мит и което се изкупва със страдания.

Сега, когато предстои да продължа още за Жорж Радев, налага се да кажа нещо комично. Наистина доста хумор вече се е настанил в нашия външен вид и в нашия живот.

Панталонът на астролога е доста скъсан. Само на коленете е закърпен, но по такъв начин, че заслужаваше да бъде демонстриран на световния кинопреглед. Сивите кръпки, прикрепени на черния плат с чудовищни едри бодове и бял конец, са подходящи за четката на Мурильо[99]. Има нещо трагично в този шев, извършен късно в морните вечерни часове след работа и то на не особено блестящата газова лампа.

Ризата му, една неизвестно чия черна риза, която, всички обличаме за работа, стои като стоманен пандзур на слабичките му рамене. Сандалите му, направени от кожата на без време загиналата незабравима кобила на Жечо, са изкривени встрани от несръчните изненадващи стъпки, които е принуден да прави подир непокорните впрегнати в диканята крави.

Мургавата кожа на Жорж е добре изпечена и лъскава, като че е полирана. Върху и без това оригиналния профил на Жорж сега е прибавена една още по-оригинална брада, която заслужава внимателно вглеждане. Тази брада расте по-успешно под чуканчето – някъде към гушата, отколкото по бузите. Само встрани брадичката има два редки израстъка, останали там, като че след жестоко оскубване на останалата част.

Ще ми позволите едно малко отклонение. Искам да се позанимая с брадите на ачларци. Кой знае защо, вероятно поради липса на време, а може би за удобство, ние дълго време не се бяхме бръснали. Това не правехме съзнателно, а просто така, от залисия. Може да имаше тук-таме и някоя мисъл да се видим как ще изглеждаме с бради, но изведнъж се озовахме в един изненадващ вид. Към края на втория месец от нашия комунален живот се появи такава една поразяваща колекция от бради, каквато човек може да види само в някой стар коафьорски албум. Аз мисля, че дори в необозримото многообразие на Балзак, а и на богатия с бради свят на Максим Горки, не ще се намери такова богатство.

Отбивам се за минутка под стряхата на пруста и поглеждам към хармана. Каква изненадваща гледка – като че за пръв път поглеждам към Жорж! По изпеченото му лице расте чудовищна брада. Тя се е появила на зони и стои странно на Хершеловското му лице. Той е стъпил на диканята

и се носи гротескно над хармана.

Вечерта, когато насядахме при светлината на газената лампа, внимателно регулирана от Жечо, що се отнася до светлинната ѝ сила, аз пак се вгледах в Жорж и ми дойде наум да разгледам брадите на останалите братя. Усмихнах се и заглуших смеха си, защото Жорж бе почнал дълбоки философски разсъждения. Той ни предлага, облечени в геометрична изящност, своите мисловни опити, които аз слушам с удоволствие. Много често неговият говор е облечен в тържествуваща естетичност. Изобщо словото на Жорж е наситено освен с оригинален размисъл, но и с шепота на музика, която оцветява мисълта и прави проблемите по-леки и по-понятни.

Така хубаво говори тази вечер Жорж, че аз забравям колко е смешна брадата му.

Късно е. Отдавна над селото лежи тишината на лятната жетварска умора. Ние бавно тръгваме към сайванта. Това е нашата спалня, послана с ръжена слама, където ни чакат недосънуваните сънища на един чудесен свят, на който искаме да станем скромни безименни пионери. От разтворената врата на къщата, където лампата още не е угасена, излиза сноп мека жълтеникава светлина. Тя пада върху част от двора, разкрива сякаш задрямали в морен сън сечива и спира при насрещния плет.

Прочитаме си вечерната молитва. Лягаме и заспиваме върху коравия нар. Струва ми се в съня, че някакви длани ме докосват. Дали това не са дланите на моята майка или на великата майка на света, която в тоя час докосва земята?

Преди да заспя, разсъждавам за земята. Ще дойде – мисля си аз в предсънните видения – ден, когато ще се зарадват тези корави материци и това кълбо ще звънти в пространството като весела пчелица. Зън, зън – ще пее земята и моретата и океаните ще ликуват и ще се заливат в смях. Когато някой буден в далечните светове зърне нашата планета, той ще забележи една светла точица върху огромното петно на материка. Не е ли тази точица светлинка Ачларската комуна? Да, това е тя без друго.

Христо Койчев

В нашата комуна няма закони. Всичко се върши по свобода и без принуда. Свобода! Понякога тя е малко комична, но все пак е свобода.

Влизам в стаята. Тя е доста разхвърляна. Между размятаните вещи зървам Христо[100]. О, та тука живеят и тъмнокожи! – казвам на себе си. Не може да не се запиташ в кой материк се намираш, щом зърнеш Христо.

Може да си помислиш, че си наблизо до Арабийската пустиня[101] или в Африка. Ако не е Нафуд[102], ще бъде Танганайка[103] или Тимбукту[104].

– Здравей, Христо! – извиквам аз.

Като тихо подшушване на пролетен лъх в листата на една пробудила се гора е последвалият отговор. Това е един благ, кротък глас. Да се чудиш, че той излиза от устата на такъв обрасъл човек. Лицето на Христо е оградено с една жестоко черна, гъста и неописуема брада. Но там, на същото лице, гледат две благи, кротки очи. И усмивката на Христо, който си е измислил псевдонима Еридия[105], е също така кротка и сладостна. Тази усмивка бавно цъфва и прави приветливо цялото чернобрадо лице.

Христо е най-тихият, най-кроткият и най-непретенциозният от всички нас. Неговият глас най-малко се чува в комуната. И да се чуе, той е, както казах вече, тихо шумолене на поточе. Със същия тон той изказва и най-силните си преживелици и дори много редките си възмущения. Гледаш го някога огорчен от нещо, малко раздвоен и затворен в себе си, и очакваш, че ще извика гръмогласно, а той погаля ухото ти с шепот като звънтене на крилцата на пчела:

– Не биваше така, братлета!

Всичко, каквото прави Христо, носи отпечатъка на тишина. Не само това. Той преминава както към вещите, така към своите постъпки някак направо, непринудено, като че всичко е предопределено. Той е победил условностите на всички столетия и особено собствеността. Ако си порежа пръста със сърпа, той безшумно ще се приближи зад мен и, без да продума сричка, ще одере от и без това окъсаната ми риза един ремък, за да го превърже. В тая постъпка той не влага нищо, освен самото действие.

– Какво правиш, Христо? – питам го, а той кротко и безстрастно отговаря:

– Порязах се малко.

Наистина моята дълга, отпусната надолу заради горещината риза не вдъхва никакво уважение, но все пак е изненадващо това, че Христо бе решил да я обяви за санитарен материал.

– Христо, моята ли риза избра за превръзки? Ако все така я караме, ще тръгна гол.

– Гледай – казва ми той благо. – Гледай колко са хубави днес облачетата.

Христо Койчев е най-отявленият привърженик на идеята, че всички злини в света идат от частната собственост. Против нея той е готов да наруши винаги своето мълчание. Не обича думите „мое“ или „твое“, „наше“ или „ваше“. В Ачларе той вече не приказва по тези въпроси,

защото ги е изчерпал веднъж завинаги и сега само ги прилага. Когато се събуди сутрин, той протяга ръка и облича тая риза, която успее да досегне. Ако някой се обади и каже: „Хей, Христо, ти обличаш моята риза!“, тогава в тишината ще се чуе спокойния му равен отговор:

– Още ли се занимавате с „мое“ и „твое“?

Ако не искаш да видиш ризата си, навлечена на якия му черен гръб, трябва да я оставаш по-далеко от него. Колко пъти съм видял панталоните ми да се разхождат по нивята с Христовите крака! Колко пъти ме е посрещала тази тиха, примирителна усмивка, която сякаш ми казва: Ще свикнеш и с това. Всичко е много просто и не заслужава внимание. Ти утре пък обуй моите панталони.

Христо има и друга особеност. И за нея трябва да се каже нещо. Той е малко разхвърлян. Не зная защо казвам „малко“. Може би защото така е по-прилично. Вие ще решите. Ако едната му обувка се намира в сайванта, другата може да бъде търсена или в празното каче за туршия или на библиотечния рафт. Как тя може да отиде там, това е тайна на Христовата кротка и безбурна душа. Неведнъж Борис казваше насмешливо, че е необходимо първо да закусим, за да не изстине чаят, а после ще предприемем търсенето на нещо, което е минало през Христовите ръце.

Христо е мечтателна натура. Около него има винаги тишина и доброта. Ето сега например Христо е на полето. Дошло е време за почивка и той е седнал под една дива круша, която му прави приятна сянка. Той бавно дъвче корав залък хляб, заслушал се е в писукането на малко, скрито в листака птиче.

За какво мечтае Христо? Не е необходимо да го запитваш, защото утре той ще ти даде да прочетеш няколко стихчета, родени в този мечтателен час[106]. Ако не напише стихчета, той ще ти покаже мило, наивно акварелче.

Аз винаги си почивам край Христо. Около него има един спокоен магнетичен облак. Ти забравяш в него всички драскотини и това, че има „мое“ и „твое“.“

Бай Жечо Вълков

„Ачларе. Летен работен ден.

Аз не спазвам протокола. При започване описанието на членовете на Ачларската комуна трябваше да почна с „шефа“ – бай Жечо. Като го гледам, струва ми се, че и векове да протекат над нашата планета, селянинът ще промени много малко от онова, което е в самия него. И да се

култивира, и да се машинизира и каквото и да стане с него, той не ще загуби нищо от своя натюрел и особено от желанието си да бъде хитър.

Вярно е, че бай Жечо е наш привърженик по идеи, съгласен е с всичко, което приказваме, но не забравя да прояви изненадващи постъпки[107]. Той приема мълчаливо всички ползи, които му носи нашият безвъзмезден труд, като че така е в реда на нещата, но все пак проявява една неочаквана за нашата обстановка сдържаност. Понякога ми става дори жално за тази едва скривана усмивка по лицето, обрасло с жълта сламена брада, с която усмивка той изразява скритото си задоволство, когато успее да прокара някоя съвсем ненужна икономия.

Късичък, набит, червендалест, малко тромавичък бай Жечо топурка из двора с босите си и тежки лапи. Косата, брадата и мустаците му са прашни и пожълтели като ръжена слама. Ръцете му, също широки и тантурести, са покрити с дебели слинове. Те често се напукват и той ги лекува с катран. В бързината понякога не успява да си навие пояса и бозавите му потури се крепят на връв. Той винаги предава една напрегнатост, която най-често пречи на производителността на труда, но той иска да види всичко раздвижено и напрегнато в работа. Ако имаше някакъв апарат, който би могъл да измери действително полезно извършената работа и, ако от нейната величина се извади безцелната тупурдия, резултатът за Жечо щеше да е много малък.

– Ха, брате! – провиква се той. – Да бързаме и да свършим днес по-навреме. И гледаш го как се засилва от стаичката в сайванта, от сайванта в кухнята, оттам в мазето, в дърварника. Бърза Жечо и повдига ръжените си мустаци, избърсва лицето си и поглежда към небето да не завали и да не му се попречи на това сноване. Той търси сечива и не ги намира. Намира това, дето не търси, залавя се с него и мърмори, че кожата на кобилата все повече намалява.

Такъв е и днешният ден. Ние не сме по нивите, защото има да се подредят доста домашни работи. Прекопаваме в двора посадения в лехи лук, поливаме градината, нареждаме разхвърляни из двора най-различни дървета, инструменти, непотребни остатъци.

Всичко това ние бихме могли да вършим стократно по-добре, по-организирано и по-полезно, ако той не се меси. У него има един трудно изкореним недостатък – да бърза и да не може да подреди работите си. Той е ревнив към всеки според него загубен час, ако в тоя час ние или четем, или разговаряме за нещо, или пък някой от нас свири на цигулка.

Да разкажа какво обикновено се случва в неделните дни. Ние сме облекли малко поизпрани, по-свестни дрехи. Почиваме, защото умора е

изпънала мускулите и ставите на ръцете и краката. Като ни види седнали в двора или в стаичката, която сме приспособили за библиотека, Жечо почва нетърпеливо и безцелно да снове напред и назад. По лицето му се разлива червенина. Смутено конфузна усмивка се колебае по ръжената растителност на лицето му.

– Братя, както виждам, вие не сте заети с нищо.

– Заети сме – отговаря някой веднага.

– Да бяхме поскубали малко лук. То барем не е някаква работа. Да скубеш лук е все едно, че си почиваш.

Ние нищо не възразяваме срещу тази мъдрост и след минутка-две някои от нас вече скубят лук.

През един също така хубав неделен ден, когато ние, уморени от работа, сме решили или да почетем, или да подредим библиотеката, Жечо пак почва да прелита насам-нататък като оса. Ако не се лъжа, Асен бе взел цигулката и тихичко си свиреше нещо в библиотечната стаичка. Тогава маститият „шеф“ реши да постави и музиката в услуга на труда.

– Знаете ли колко хубаво бихме поскубали лука при тази песенчица? – продума той, а върху лицето му грее същата усмивка, която има за цел да прикрие хитрината му. Със същата усмивка той кани Борис на коситба и в неделен ден, както споменах, но го кани така, като че му предлага игра на тенис. За да го накара да работи, колкото е възможно по-старателно, той изтъква неговото превъзходство над другите по отношение на всички видове селски труд.

Ние сме се заели бавно, системно и по братски да го преустроим. Каним го на нашите вечерни и обедни разговори или четем нещо в негово присъствие, но това много малко му помага, защото Жечо заспива, преди да са изтекли първите три минути.

Макар че никой от нас не е специалист по земеделие, ние лесно разбираме какво липсва тук. Предлагаме му някои промени, някои леки механизации за подобряване на работата върху тези сто и шестдесет декара земя, но той остава все упорит и неподатлив.

Ние изработихме и прибрахме в пълен капацитет плода – ние, осем души студенти и хора на града, дошли не за корист, а заради една идея и един опит. Но Жечо вместо това ни показваше едно изоставено дървено рало и с трогателен глас ни уверяваше, че то е хранило тоя род повече от сто години.

Ние не отричаме музейната стойност на това рало и уважението, което му се полага, но трябва да се направи и нова крачка напред. Жечо слуша, дава вид, че се съгласява, но когато дойде време да пристъпи към

осъществяване на това, което е решено, той се държи така, като че го караме да пипне с ръка небесната дъга.

– Ти много хубаво жънеш – казва ми веднъж Жечо. – Още в началото те разбрах. Борис коси по-добре от всички ви, но ти при жътвата не отстъпваш.

Гледам го – усмихнат, мил. Стана ми отведнъж малко жал за него, че е такъв. Ех, земя, земя! – мисля си. – Какво не правиш ти с хората! Учиш ги на нещо, но не зная точно на какво. Обикват те, понякога и кръвта си проливат за тебе, напояват те с нея и пак те обичат. Ето и тази усмивка, с която ме хвали този мил селяк, е пак заради тебе. Той иска с тази похвала да ме накара още по-упорито и по-сръчно да пожъна захванатия чакъм. Разбирам аз душата ти, брате селянино. Какво имаш ти повече от тази земя!

Гледам, Жечо се подсмива. Милият! Той се радва, че има жътвари, на които няма да плати, а довечера ще им поднесе киселото мляко, добре разредено, готово да се сърба с големите супени лъжици.“

Ачларе. Летен работен ден.

Сега, преди прибирането на новата реколта, когато брашното е на свършване, Жечо прави едно оригинално нововъведение. За да не останем съвсем без запас от пшеница, той изпрати на воденицата да смелят два чувала ечемик. Към това ечемичено брашно прибавяме и малко от пшениченото и месим хляб. В месенето се редуваме, макар че това би могло да извърши 12-13-годишото момиче на Жечо. Хлябът от това брашно става много твърд и по особен начин клисав. Когато потопиш залъка в чорбата, той не поема нищо от нея, само се намокря и нищо повече.

Веднъж в нашата комуна бяха дошли трима приятели – гости от Бургас. Седнаха хората заедно с нас около насипаните паници с рядка плакия от зелен фасул и почнахме да обядваме. Гостите ядат и се споглеждат. Става някакво чудо. Всички топим в гозбата, тя си остава все толкова, Учтиви са хората. Те гълтат намокрените отгоре сухи залъци и си мислят, че така трябва да бъде в една комуна, където учениците на Бялото братство се превъзпитават.

По-късно работата се изясни. Разпръсна се тайнствената загадка и всичко мина под знака на хумора. Конете и ние си имахме еднакво меню.

Десерта ние вземахме направо – съвсем природосъобразно. Жечо знае, че сме плодоядци и горещо ни препоръчва зреещите в двора джанки. След обяд или след закуска ние се покатерваме на дърветата, сядаме на някой клон и ядем джанки, които с течение на времето се превърнаха в

жълти сливи с кисели корички. Спомням си тия закуски на сливата. Аз съм седнал на някой клон удобно, а до мене се е настанил Христо. Ядем сливи и гледаме в полето, където бавно се спуска като голям зрял плод юлското слънце. Христо кротичко къса сливките, подмята встрани костичките с един изучен жест и въздъхва. Аз мисля, че в тая въздишка се крие нещо като недоволство, че е толкова скромна тази вечер нашата вечеря, но Христо ми пришепна тихо и замечтано за това колко ще бъде щастливо човечеството, когато всички хора се научат да живеят природосъобразно и направо от дървото ще приемат даровете на природата, както ние сега приемаме витамините от жълтите джанки.

Аз малко се замислих и се позасмях на това хрумване на щастливия Христо, защото си представих бъдещото човечество, накацало по клоните на дърветата, но лицето на Христо е много сериозно и залято в блаженото предвкусване на този здравословен и природосъобразен живот.

Драги читателю, може да изглеждат смешни някои неща в нашата комуна, но сериозната работа, за която аз по-малко приказвам тук, е такава, че тя оставя най-трайни и най-свети следи в душите ни за през цял живот.

В Ачларската комуна се става рано. След обичайната молитва за няколко минути играем гимнастика. Тя е съставена от бавни и неуморителни движения, които са елементи от Паневритмията. Жечо иска също така да играе. Как той изпълнява тези упражнения, това ще изоставим настрана. По-интересно е какво се случва по време гимнастиката. Тъкмо Жечо се изправи до сайванта или в широката кухня и почва бавно да свива ръце и да приклякa, кравите почват да се мушкат. Непогрешимият усет на Жечо долавя, че става нещо с тия ненавиждащи се крави. Както играе, той вторачва поглед в тях, замръзнал в средата на някоя движение, лицето му се залива в червенина. Той се опитва плахо да продължи движението, но изведнъж изхвръква като стрела, хваща някоя захвърлена тояга и веднага възстановява нарушения мир.

Понякога той иска да спести излизането. Тъй както е превил коляно, изсъсква нещо, подвиква, но те разбират ли от викане? Ще се изтърбушат. Тогава интервенцията става неминуема. Гневен, отчаян, той се връща в кухнята и ми казва:

– Как ще приложи човек идеите на новия живот, докато има такива диви крави? Ти ми казваш, че могло с любов да се живее. А сега ги разтърви с любов!

Привеждам този смешен епизод из живота на нашата комуна, защото тя е лаборатория за опити. Има и много хора, които също се

противопоставят на идеите за живот в любов и братство, защото са горе-долу в такова положение, в каквото е Жечо с кравите. Те не могат да проумеят това, че методът на любовта е за любящи хора. Ако тия, към които ще се прилага законът на любовта, имат културата и духовната висота на кравите, естествено е, че те няма да го разберат. Той ще изглежда като анахронизъм. Ето защо преди всичко човекът трябва да разбере що е любов между хората и тогава да почне да работи с нейните методи. Христос донесе любовта на земята като най-новия и най-последен опит за възкресението на това човечество от мрака и смъртта. Щом то още не е разбрало тая любов, към това човечество ще приложат тоягата, която непрестанно поучава нашия гръб. Ще идат катастрофи след катастрофи, докато проумеем великата истина. То се знае, че като не разбираме любовта, ще дойде дървото. Но работата е да отворим душите си за нея, тъй като човек е нещо повече от ненавиждащите се крави в ачларското стопанство.

Това учение ние проповядваме в неделните дни, когато при нас идват селяните с напуканите ръце и с по-новички изпрани ризи.

„Ще дойде едно ново време“ – говори тоя, комуто е ред да води събранието. „Ще дойде наново Христос, но не вече с тая плащеница, която си поделиха разбойниците човеци след разпъването му на кръста, но Христос в Дух и истина и като обич, и като милост. Тогава по широките ниви ще се люлеят пълни класове, всеки ще дири някого да му даде от преизобилието на сърцето си, а в гърдите му нещо ще пее като чучулигите, които отнасят към високото небе своята радост.

На обяд хората си тръгват. Те се ръкуват със своите едри, напукани длани и ни гледат със сияещи чисти очи.

Кръстю Тулешков

Ще бъда особено доволен, ако успея да изрисувам, макар все така като скица, друг от нашите приятели, който говори рядко, но когато заговори, казва всичко, каквото не е казал, когато е мълчал. Привидната строгост на неговия външен вид не отговаря никак на тишината и благодушието, което той нерядко показва. Казвам „нерядко“, с други думи понякога, защото има моменти, когато от него лъха нещо доста динамично и трудно укротимо. Този приятел е Кръстю[108].

С него ме свързват повече подвизи и нещо друго, което лежи извън рамките на тази братска комуна. Кръстю, който прави впечатление, че нищо не гледа, вижда всичко. Той умее да се съобразява мигновено и

може да премине от своята миловидна усмивка в буреносен облачен ден. Кръстю за мен е един от много интересните братя. Той се явява в различни гами и се приема винаги със симпатия и абсолютна вяра. Той може да премине, както вече споменах, от вида на човек с рязко решение да изяви своето недоволство и гняв, в друг – наивен, кротък и педантичен изследовател, който няколко минути с детски наивитет и чистота преглежда на светлината тъничката филийка хляб, дали в нея няма крак от хлебарка, муха или връв от чувала, в който е било брашното.

Бос, с яки крака, с дрехи като нашите, с едричка непокорна глава, върху която на различни места стои бяла, случайно спасена от Христо шапка, с Атиловска брадица и с недоверчив взор, Кръстю е най-критичният и, когато потрябва, най-непокорният от всички комунари. Той всякога подлага на анализ и посреща с проверка предложенията на бай Жечо, защото е убеден, че в тях винаги има нещо, което подлежи да се промени. Кръстю се гнуси от нечисти неща, дори се гнуси от гозбата и затова се храни само с хляб и пестил от сливи.

Позата на Кръстю е крайно характерна, типично Кръстювска. Той стои винаги привидно чужд на разговора. Струва ти се, че във всеки момент може да отговори или да продължи някое прекъснато изречение, защото изцяло е потопен в разговора. Тогава той реже тънките филийки от хляба със своето остро като бръснач ножче. После тези филийки нарязва на квадратчета и, преди да ги изяде, забожда ги една по една върху връхчето на ножа и ги преглежда срещу светлината. От рентгеновите му очи нищо не може да избегне. И тъкмо защото много се взира, винаги намира по нещо в тия правилни хлебни порцийки. Щом безпогрешното му око зърне нещо, по лицето му преминава вълна на смут. Той се зачервява и ме поглежда, като мигновено се засмива с една усмивка, която за мене всякога е имала фатална заразяваща сила. Мухата, мравката, попадналата сламка или връвта от чувала биват веднага отстранявани с хирургическа сръчност.

Пестилът е най-евтиното, което Жечо може да предложи на този постник. Жечо го купува от Карнобат, където отива понякога, и му го поднася с особено слово, в което Кръстю трябва да открие специалното към него внимание. Синкавата течност на айрана, вероятно има по-висока стойност от пестила, затова домоначалникът няма нищо против да му го доставя като основна изпитана храна. Все пак най-икономично си остава вечерянето на дървото – направо от сливите, но Жечо се стеснява да ни го предложи за постоянно, защото самият той трудно би го изпълнил.

Кръстю, който е решил да възпитава тялото си, от известно време

спи не в сайванта, а вън на една пейка не по-широка от 30 сантиметра. Той може да легне на тази пейка и да остане така неподвижен на нея до сутринта. Не зная защо е решил така, но то ми харесва, защото Кръстю го върши съвсем безшумно и без поза.

Към казаното досега, искам да прибавя и едно обстоятелство, за което само споменах мимоходом. От всички хора, които съм срещнал в живота си, Кръстьо ми е действал най-непреодолимо заразяващо със своя смях. Този смях за мене е бил колкото мил и забавен, толкова и фатално опасен. Когато си приказваме така един с друг, ние можем да се смеем за това и онова и всичко минава добре. Но когато сме някъде, където човек трябва да се държи сериозно, където, не дай, боже, Кръстю открие нещо смешно, тогава настъпва трагедията. Аз трябва или да напусна това място (дом, събрание или каквото и да е друго) и да се спасявам, или да избухна в безпричинен смях, който ще озадачи хората и ще развали всичко.

И досега не мога да открия причините за този заразителен смях. Вероятно затова, защото и той се бореше срещу него или защото се смееше по особен начин – така, без глас, със свити устни. Смехът у Кръстю иде винаги по един и същи начин. Отначало лицето му се зачервява силно, очите му ме поглеждат бързо и малко изплашено, а гърбът му почва да подскача като похлупак на котел, в който ври, клокочи нещо ужасно заканително, готово да разруши всяка преграда.

Трябва да се отбележи непременно и това, че Кръстю по начало е крайно стеснителен човек. Той се стеснява при всички случаи и пред всички хора. Една вътрешна импулсивна воля е възпрепятствана да се прояви. Тази стеснителност е като един бент, който спира водите на вътрешния му живот. Но колкото повече усилия прави Кръстю да мине незабелязано, толкова по-шумно привлича вниманието върху себе си, тъй като стеснителността понякога прави човека по-несръчен и той извършва неща, които се забелязват от всички.

Да разкажа следният случай. Един ден през време на училищния стаж (ние стажувахме с Кръстю в една и съща гимназия) той искаше да мине бързо край една дама, която влизаше в залата, където се четяха лекции. Тя носеше в ръцете си един куп тетрадки. За да не го спре и заговори бъбривата дама – учителка в същото училище – Кръстю се понаведе надолу като биче, което е готово да напада и бързо се совна към бавно приближаващата се тлъста госпожа. В това време горната врата, която отделяше салона по рисуване от другото отделение, се отвори и от нея важен, наметнат със своето вечно пардесю, се показа директорът Атанас Димитров. Госпожата с тетрадките, като усеща, че някой влиза зад

нея, обръща се назад и така се отмества встрани, че идва тъкмо пред засиления Кръстю. Един ужасен тласък я метва встрани. Тя се блъсва силно в директора, който не може да устои на могъщата ѝ маса. Двамата полетяват назад. Тетрадките се разсипват по цялото помещение, а Димитров изпуска преписките, които носи в ръка. Те заедно с пардесюто литват в пространството. Двама прислужници се спускат да задържат директора, единият се плъзва по пода, намазан с подово масло, пада назад.

В това време Кръстю, за да не види поразиите, които оставя след себе си, бърза напред. Вратът му е зачервен и гърбът му се задрусва от този фатален за мене смях. Аз примирам вече на другата страна и се надувам да не изпусна глас – нещо, което би разгневило повече директора и маститата дама.

Страшна случка! Тя е плод на Кръстювата стеснителност. И досега не мога да си обясня къде се беше засилил така, кое го подгони, та трябваше по пътя му да падат жертви. Всичко това стана така бързо, светкавично, че никой нищо не можа да съобрази.

Друг път сам Кръстю ми разказа следната случка. Веднъж той присъствал на едно събрание, където се чели, а после размишлявали и тълкували стихове от една древна индуска поема. Сред тишината, поддържана старателно от това сериозно общество, една дама, която седяла до него – една огромна, може би над сто килограмова госпожа – се навела до ухото му и прошепнала: „Кръстю, става много късно... Ще те помоля след събранието да ме занесеш до вкъщи, защото ме е страх да вървя сама.“ Кой знае как съседката му по стол погрешно казала „да ме занесеш“ вместо да ме заведеш или да ме изпратиш до вкъщи. Богатата фантазия на Кръстю веднага пламнала. Той си представил как е нагърбил този огромен товар и как се тътри по улицата с него. Тогава у него пак налетял смехът – този негов страшен враг, който макар и старателно притискан, избухнал тъкмо в един момент, когато събраните били потънали в размишление и медитация. Всички подскочили като ударени от електрически ток, а Кръстю, обзет от отчаяние, трябвало да избяга навън.“

Ето какъв е този Кръстю, който най-често беше моят партньор в Ачларе. Към него ме привързваше и неговият самостоятелен и често непокорен нрав. Той не обичаше да се подчинява на всички Жечови наредби, макар и най-добросъвестно да извършваше работата си. Ако Жечо определяше на всеки един от нас норма, т. е. площ от нивата, която трябваше да ожъне до обяд, Кръстю избираше друго, макар и по-голямо пространство и го ожънваше за по-късо време. Тогава той си вземаше

хляба и пестила и се запътваше към къщи. Жечо тогава примираше от мъка, че един жътвар може да се прибере в селото към 11 часа. Той нямаше какво да му каже, тъй като Кръстю си бе свършил възложената работа, но това пусто селско сърце едва устояваше. Тогава Жечо почваше да мънка, да пухти, усмихваше се горчиво, гледаше към нас за съчувствие, но ние бяхме на страната на този, който си бе свършил по-рано работата и сега отива да чете.

И сега като че виждам невъзмутимата глава на Кръстю с бялата платнена шапка как се носи към селото между разлюляните ниви.

Мене ми харесва всичко това, защото винаги съм обичал разумното право и честното непокорство. Поради това аз неведнъж напрягам сили, ожънвам своята норма и настигам Кръстю по извитите пътечки между нивите. Усмихваме се и почваме да си приказваме прекрасни неща.

Кръстю има много солидни знания за много неща и при това една остра аналитична размисъл. Той е естественик и изучава много съвестно своите науки. Освен дето не обича да се подчинява на Жечовите необмислени наредби, той не създава никакви грижи на нашия „шеф“. Има моменти, когато Кръстю проявява качества на много сърдечен, мек и нежен приятел – неща, които на пръв поглед не отговарят на неговия свиреп Атилски изглед.

Споменах, че Кръстю ми стана партньор в няколко от така наречените „героични подвизи“. Те са много, но ще ви разкажа само два-три от тях.

Един ден, един от ония пламнали прекрасни дни по жътвата, когато безпределната ширина прилича на златно развълнувано море, когато слънцето е взело земята в своите огнени прегръдки и небето е бездънен лазурен купол, ние двамата с Кръстю сме дежурни и нашата обязаност е да вземем храната от къщи и да я занесем на нивата, където работят нашите комунари. Решаваме, както това става винаги, когато работим на отдалечена нива, да идем и да се върнем с коне. Трябва да кажа и това, че между конете на бай Жечо ние с Кръстю сме си избрали два коня, единият от които е една жълтеникава кобила, която най-често яздех аз, а другият е чер и кокалест кон, на който обикновено язди Кръстю. Случи се през този ден така, че вещите, които трябваше да пренесем, бяха доста много: едно котле с варен зелен фасул, един голям самун хляб, една стомна и един бъкел за вода. Тези неща напълно ангажираха ръцете ни и ние нямахме възможност да държим поводите на конете, а още по-малко да ги направляваме. Единственото, на което разчитахме, е това, че животните сами си знаят пътя.

Възседнахме конете и момчето на Жечо ни подаде нещата. Закрачиха конете в горещината един след друг по пътеките. Аз нося в едната си ръка котлето с фасула, което е доста тежко и още топло, а в другата – хляба – един солиден самун, който трябва здраво да притисна към себе си, за да не падне. След мен язди Кръстю, който държи стомната в една ръка, а бъкела, подпрян на коляното, придържа в другата. Така стигнахме до една чешма. Кръстю успя да слезе и да напълни стомната и бъкела. Качи се на коня и помоли един случайно минаващ оттам селянин да му ги подаде на коня. Ожаднелите коне се спряха, пиха вода, колкото си искаха, и пак неохотно тръгнаха към нивите. За да ги подкарваме да побързат, ние ги пришпорваме с босите си крака, но техните дебели кожи не усещат твърде чувствително това подканяне.

Не е без значение да припомним, че тия клети животни бяха поставяни от Жечо на сериозен режим, който се състоеше главно в две неща: максимум работа, минимум храна. Напоследък той ги бе хранил само със слама и нищо повече.

По едно време нашият малък керван спря. Конете усетиха от двете страни на пътеката примамливия дъх на зрелия ечемик и, като се изравниха почти един до друг, задръстиха пътя между нивите и започнаха охотно щастливо и продължително да пасат. Те така хрупаха пресния ечемик от чуждите ниви, така малко обръщаха внимание на нашите подканвания с ритници да потеглят, че имаше опасност да останем така едва ли не с часове. Аз силно сритах кобилата с босите си крака, но тя не мръдна. Едва не ми се присмя на нетърпението. Кръстю и той шибна с яките си пети коня, но той като че се намести по-удобно на слога и продължи да пасе.

Какво да се прави? Ръцете ни са заети с това, което носим. Поводите на конете са отпуснати, не можем да ги дръпнем, а приятелите на нивата вече сигурно огладняват.

Мисля си така. Ако хвърля хляба в нивата и сляза да отмахна кобилата от пътя, после няма как да се кача, тъй като в другата ръка държа котлето със зеления боб. Ако пък Кръстю хвърли бъкела, той непременно ще се излее и, както е пълен, може да се разкривят шините му и да стане голяма авария. Така стояхме в недоумение няколко минути и почнахме да са смеем. Полето пред нас трептеше широко, слънчево, златисто.

Тишина бе легнала над него. Чуваха се тук таме щурци и хрупането на гладните коне, които лакомо дъвчеха ечемика.

Обхвана ме гняв на този конски апетит. Усетих, че и Кръстювата мръщина между веждите му порастна. Преди да предприемем нещо по-

енергично, решихме да употребим една ловкост. Тъй като бяхме много близо един до друг, сговорихме се Кръстю да протегне левия си крак към мен, да извие нагоре могъщото си стъпало и аз да окача на него котлето с варения боб. След това аз да сляза, да хвана за поводите двата коня и да ги изтегля напред, като, разбира се, веднага ще взема котлето от босия крак на Кръстю. Но известно е, че плановете не винаги се сбъдват. Има непредвидени обстоятелства, които осуетяват замисленото.

Кръстю протегна крака си и аз се наведох и внимателно окачих котлето на него. В този момент неговият кон, който дотогава си пасеше най-спокойно, прояви фатална за нас чувствителност. Един отблясък от повърхността на излъсканото котле попадна в окото му. Той се уплаши и, като вдигна глава, хукна напред. При вдигането на главата си той така силно удари стомната, която бе в ръката на Кръстю, че от нея шурна вода. Конят, като усети водата на гърба си, още повече се уплаши и полетя. Кръстю тогава едва не падна на земята, захвърли гневно бъкела и успя да хване котлето в ръка, като спаси значителна част от боба. Разгневеното животно и още по-разгневеният ездач спряха. Кобилата, на която бях аз, се уплаши от тупурдията и полетя напред, но аз със свободната си ръка хванах повода и я спрях. И Кръстю, и аз слязохме от конете и почнахме наказателната акция. При всичката си любов към тия животни ние им ударихме по няколко „плесника“ по пърхавите лакоми муцуни.

Криво-ляво успяхме да занесем яденето на нивата без, разбира се, строшената стомна. Всички се смяха презглава на тая история. Само Жечо не се засмя. Той остана твърде опечален за стомната. За тази стомна той се тюфка до края на сезона. Описваше я, хвалеше я, цъкаше с уста, припомняше цената ѝ и обстановката на Карнобатския панаир, откъдето я бе купил.

Колко много години има оттогава, но аз съм сигурен, че и днес, ако Жечо срещне мен или Кръстю, ще ни рече: „Тю, бре! Та как можахте да строшите такава стомна!“ Той и до днес не вярва, че стомната е строшена от главата на неговия кон. Той по би повярвал, ако му кажехме, че стомната се строши от Кръстювата глава.

Ще продължа още за Кръстю.

Наближава вечерният час, когато ние се редуваме да бъдем тореадори. Това изкуство е чисто испанско, но то ни потрябва в Ачларе. Работата е в следното. Една от кравите си има теленце. Не зная дали това става винаги така или пък случаят е специален каприз на Жечовата крава, но тя не отпуща млякото си да бъде издоено, докато малкото ѝ теле не се набозае. Процедурата се извършва така: Жечо донася една коричка хляб,

слага я в устата на кравата, която почва да дъвче. В това време пускаме телето. То веднага се залавя за вимето и почва да бозае. В този момент почва моята и на Кръстю интервенция. До нас чакат Коста и Александър, за да доят, а ние с Кръстю трябва да отстраним телето от вимето на майка му. Това не е лесна работа. Аз обикновено хващам телето за рогата и с все сила извивам главата му, докато се откъсне от млечното виме. Телето е доста силно и това е една сериозна борба. Но и ние с Кръстю не се шегуваме. Когато аз се затруднявам в този тореадорски двубой, Кръстю хваща опашката на телето и съдейства с азиатска настойчивост за отстраняване на рожбата от майката.

Веднъж при такава една тореадорска битка Кръстю се разгневи за нещо на телето и забрави да пусне опашката му навреме. То се втурна към обора и повлече Кръстю, който по корем също се вмъкна вътре.

Докато трае тая борба, Коста дои кравата с ревниво научно усърдие. Очилата му святкат и той дава някакви обяснения по теорията на доенето. Ръцете му са малко несръчни при тая деликатна манипулация, но все пак той успява да напълни котлето с топло мляко.

Ще оставя за малко Кръстю. При него ще се върна, когато трябва да разкажа за едно-две босяшки пътешествия, в които ние показахме нашия непримирим свободолюбив дух.

Коста (Константин Константинов)

Споменах за Коста[109]. Непременно трябва да се опознаете и с този представителен очилат комунар, един съсредоточен, мислещ и строг безвластник – някогашен летец, с респектиращо сериозно лице, но с необикновено мека и магнетична чувствителност на сърцето. Първият му вид внушава приятен респект, но когато се вгледате в ирисите на очите му, зад студено светкащите стъкла на очилата, вие ще видите една отразена там душевна хубост, готова да откликне на всеки вопъл и готова за саможертва.

Коста е един от инициаторите за основаването на тази братска комуна. Той е успял да прескочи много примамки и съблазни в живота си и е прегърнал с любов несгодите и суровостта на този опит, в който всеки от нас влага дял от себе си и от своите копнежи.

Горд и аристократичен дух, със сдържан и отмерен маниер, с хубава осанка, къдрокос със златиста отсянка в косите си, висок, привлекателен. Гласът му е най-приятен в ансамбъла на нашите мъжки гласове. Този глас аз всякога различавам между всички останали по неговия кадифен, мек

тембър и, преситен с някаква чувствителност, която иде не от земните недра, но от много по-високи светове.

През цялото време в Ачларе аз съм си мислил за това, колко е чужд Коста на тази селска обстановка, на тази мизерия. Докато ние по някакъв начин, макар и насилвайки себе си, се сродихме с нея, Коста ѝ остана чужд до край. Той обаче имаше силно подчертано другарско и братско съзнание, за да не покаже никога това.

Едно снизходително примирение покрива всички грапавини, които без друго терзаят чувствителната му душа. И Коста носи от сандалите, които приготовлява Борис с няколко замаха, и неговите гащи са дрипави като нашите, и неговата брада е избуяла по лицето му. Всеки момент аз си мисля, че това е маскировка, зад която се крие един истински благородник, дошъл тук да подчертае с този подвиг на отричането от света своята привързаност към идеите, които го вълнуват. Тъкмо поради тези свои качества, Коста Константинов внушава доверие към добрия изход от тоя опит за превръщане на нашите идеи в практика.

Как мога да забравя ония минути на отмора между високите ароматни стъбла на слънчогледовата нива, когато ние приказваме, унесени във виденията на един нов свят, на едно човешко общество, връзките между отделните членове на което са връзки на взаимопомощ, а законът е любов. Коста е бивш анархист и затова носи в нашите идеи оная компонента на благородна решителност, която характеризира кропоткиновците[110]. Може да сме изглеждали наивни тогава, когато търсехме практическото приложение на словото на учителя Беинса, но тогава между стъблата на царевиците и слънчогледите ние имахме някаква стойност, която е повече от всичко друго в нашия житейски път. Ние струвахме повече от практичните хора, от ловките търговци, от хитрите, успели в кариерата си парвенюта, защото светът гъмжи от тях, защото земята е натежала от алчни вълци и лъжци.

Ние никога не си правехме илюзии, че ще оправим света като тях, които все го оправят и все го оставят в развалини и отчаяние. Ние знаем, че светът не може да се оправи с тия методи, с които си служат хората. Оправяне има в човека, но не за всички е дошъл този час. Не всички ще се пробудят от многохилядолетния си сън, а само тия, на които е дошло времето. Не само досегашните, но и бъдещите страници на историята ще потвърдят това.

Тиранията на този свят може да се справи с всяка героична съпротива. Гробниците на земята са гробници на смели борци с оръжие в ръка. Но тиранията не може да се справи само със семената на любовта,

посети в нивата на живота, защото тези семена неминуемо израстват и дават своите плодове. Победен е ужасът на Атила, на Чингиз-хан, на Тамерлан, на инквизицията и гилотината, но никой не може да победи кроткото слово на Христа, което се носи като благодатен спасителен полъх и зов над пламналата в ужас и противоречие земя. То изтрая 2000 години и още 2000 пъти по 2000 години не ще бъдат достатъчни, за да се проумеят тия „думи на живот“, които изрече Назарянинът.

Прекрасни младенчески копнежи! Вие стоите като ореол на нашия живот и синеете като драгоценни бисери над останалите безплодни и пусти дни и нощи. С вас душите ни дишаха небесните чаровни хубости. Хубави, чисти, неповторими ачларски дни и нощи! Вие сте като звездите върху мрачината на нашата земна суета. Да можеше да завардим чистотата ви завинаги!“

С името на Коста са свързани почти всички сериозни почини. Той носи в себе си дух, склонен към независимост. Не само като остатък от неговия анархизъм се проявява този дух, но и като една основна черта на характера му. Неведнъж след опита ни в Ачларе ние сме приказвали с него по тия въпроси и той винаги казва, че е необходимо да се освободим по някакъв начин от унизителното положение да ни издържат домашните, докато следваме. Като резултат от тия решения, прилични на решенията на ония момчета, които побягват от къщи, за да предприемат околосветско пътешествие, се явяват някои почини. Най-напред аз и още трима приятели, след завръщането ни от Ачларе постъпихме като надничари в един държавен разсадник. Там копаехме лехи и садяхме семена на борчета под мъдрото ръководство на един духовит стар градинар – дядо Георги. В разсадника ни плащаха нещо, което едва стигаше да си купим хляб и сирене и да се нахраним на обяд под сянката на буйно разлистилите се дървета. Макар и скромно възнаградени, ние се чувствахме горди, когато сутрин влизахме в редицата работници от близките софийски села, които ни гледаха с почуда.

Втората атака към самостоятелност беше, когато посредством гаранцията на един наш приятел и член на Братството – Тодор Попов[111], ние успяхме да вземем част от един голям търг за изготвяне горнищата на войнишки ботуши. Никой от нас не знаеше обущарския занаят, но в скоро време, приведени над миризливите кончове[112], почнахме да отхвърляме част от работата. Дали от нашите горнища щяха да станат най-хубавите ботуши, това е отделен въпрос, но ние усърдно мушкаме шилата и иглите, седнали на малки столчета в двора или във вестибюла на квартирата на нашия приятел и брат Тодор.

Картината беше неописуема. Коста работеше най-усърдно. Той влагаше старание и особен смисъл в работата, тъй като тези движения и провирания на шилото и иглата вече осъществяваха неговата толкова мечтана независимост.

Не си спомням добре края. Зная, че хората доста изпулваха очи при приемането на поръчката. Те плащаха нещо, което беше достатъчно да покрие само разноските и тези няколко самуна хляб, сирене и халва, изядени при работата. За възнаграждение не остана нищо. Ние продавахме евтин труд. Бяхме готови да изгорим и последното гориво в нашите ентусиазирани души само да придобием независимостта, на която Коста беше най-горещият привърженик.

За да охарактеризирам Коста, ще спомена и едно друго предприятие, в което аз по ред причини не вземах участие. То беше уговорка за направа на дървени печатарски букви за афиши. Заедно с това се работеше и резба на различни украшения като подложки, етажерки и най-главно една голяма фруктиера, с която усилено се занимаваха Коста и Жорж Радев. Спомням си колко време тази феерична фруктиера се мъдри на витрината на една сладкарница до бившето кино „Пачев“ на булевард „Дондуков“ с надпис „продава се“. Но никой не я купи, за да зарадва майсторите и да придаде гордост на Коста, който е убеден, че човекът може лесно да стане независим.

С моите спомени за Коста ние се поотдалечихме от Ачларе, но сега наново ще се върнем там.

Асен Кантарджиев

Идва ред да разкажа за един друг член на Ачларската комуна. Нарича се Асен[113]. Той е бивш военен от флотата. Среден на ръст, също с брада, с панталони от син док, с островърха шапка и с кротки усмихнати очи. Асен никога не говори със силен глас. Всякога е тих, системен, разсъдлив и умерен. Асен е човек на мярката. Кой знае защо, но движенията му по едно време взеха да стават от ден на ден все по-бавни и по-бавни, докато заприличаха на ония движения в киното, когато лентата се пуска в бавен, разточен темп, за да се види някой скок на кон или движение на спортист, с което той спечелва победата.

Асен никога не отсъства от работа, макар че винаги ни изглеждаше много уморен и изтощен. Той отхвърли предложението от наша страна да остане вкъщи. Солидарен е с нас и не иска да остави впечатление, че манкира, изостава назад. И ето той слиза методично по изкривените

стъпала на нашата прословута библиотека, където в извехтялите рафтове сме натрупали много книги. Взема мотиката, поставя я внимателно на рамото си, като че тя е направена от трошливо стъкло, пъхва някоя книжка в джоба и тръгва със своя бавен, спокоен вървеж, като всяка стъпка е обмислено сложена, сякаш гази между чупливи вещи. С бледичкото си лице, заобиколено с редичка мека апостолска брадица, той прилича на ония евангелски типове, които са вървели по трънливия път да разнасят новото благовестие.

Асен също чете астрология. Той владее отлично немски език и е прочут със своите миловидни умозаключения. Макар че по-рядко приказва, той вината изрича умни приказки, полезни изводи и приемливи предложения. Както всеки един от нас, така и той познава много добре бай Жечо и винаги предугажда хитрите му намерения. Асен свири на цигулка. Неведнъж сред безредата на ачларския двор, сред разхвърляните сечива, сандъци, снопи, мотики и дрипи, когато на високото небе се палват първите звезди, Асен свири тихо и замечтано със своята цигулка. В звуците има проста сърдечност, която често ми напомня за моите домашни, за изоставената уютност на бащиния ми дом. Тя затрогва всички ни освен Жечо, който в това време си мисли дали не може под звуците на тая цигулка, в тия часове на вечерния здрач, да се свърши още някоя работа.

Асен, макар тогава слабичък и нежен, вървя с всички ни до края на подвига, до един прекрасен незабравим ден, когато аз, Кръстю и Борис, като по-якички, пренасяхме чувалите с жито, изсипвахме ги в хамбара и чувахме тракането на златните зрънца като най-чудесна музика. Този ден аз нарекох празник на нашето усилие, положено под тежкия зной. Дали тези, които са яли хляба от тия зърна, не са сънували чудните ни видения, нашата обич към небето, белите облачета по него и звездните кервани?

И Асен е там, и Жорж, и Христо, и Коста, Александър – доброволните работници на Божията нива, подали си ръка да останем до край – до деня, когато хлебните зърна, родени от слънчевата обич, ще се приберат в хамбара на Ачларската комуна.

Тогава Жечо за пръв път, макар и сдържано, но все пак истински, се усмихна.

Александър Стрезов

Александър[114]. Ето името, с което се кръщават всички големи люде или такива, които трябва да станат големи. В случая ние имаме едно лице,

една усмивка, разлята по него като светликът, който се разлива по нивите, когато отмине облачето, препречило слънчевия лик. Двете големи черни очи на Александър всякога са миловидни и усмихнати. Той всякога разлива по образа си тая мечтателна миловидност: и когато жънем, и когато се перем, и когато напластяваме сеното в огромния прашен плевник.

Александър, когото зная отдавна, който е близък приятел и сътрудник на Борис в естествения факултет и който заедно с Борис ходи и през най-лютите зими без балтон, има винаги широко сърце. Той приема с тишина всички неща. В наелектризираните минути, които предвещават малки бури между Жечо и някой комунар, Александър пее на руски, замечтан в своя нежен фалцет, любимата си вечна ария от „Миньон"[115] – „Знаеш ли той страни…"

Може би тази ария стана причина без време и без повод да се залепя понякога на задния плет на Жечовия двор щерката на ачларския поп.

Има моменти, когато Александър твърдо се заема с разрешаването на някой въпрос. Тогава той придобива твърд вид, сбърчва вежди и привидно се отдалечава от своя лиричен свят. Но при едно леко сърдечно докосване, някоя смешна история, някой инцидент с кравата или прибързаните стъпки на Жечо с босите лапи по двора, веднага се преобразява. Широката усмивка пак се разлива по лицето му и надвива над мръщината. Тогава черните очи се изпълват наново с нега и от устните му се проточва непреодолима мечтателната тъга за Миньон.

Георги Томалевски

Единственият, за когото не споменавам нищо засега при прегледа на ачларската фаланга, това съм аз. Но вие вече знаете толкова неща на мен. Какво ли мога да кажа за себе си? Тия, които ме познават, знаят колко струвам. На тия пък, които не ме познават, ще кажа, че е по-добре да ме мислят за такъв, какъвто ме препоръчват добрите ми приятели. Защото, както казва Монтен, ако нямаше благоприличие на този свят и ако човек би имал кураж да каже всичко за себе си, едва ли би могъл да каже нещо похвално.

Един ден се погледнах в огледалото. Това стана случайно, когато почиствах газената лампа. На нея имаше огледало. Аз дълго и изненадано разглеждах този образ. Това аз ли съм? Стана ми чудно, че досега нито един от приятелите не ми каза на какво приличам. Лицето ми бе обрасло с една страхотна брада с цвета на тъмен бакър и с твърдостта на зъбна

четка. Мустаците ми бяха по-руси и облагородяваха някак тая свирепа растителност. Косите ми бяха дълги, прашни, на едри кичури и накрая избелили от слънцето. Приличах на кукла от куклен театър, която трябва да изобрази разбойник. Като поразгледах по-внимателно брадата си, с тъга си спомних немската пословица: „Роте харе, гот беваре“[116]. В този час пред лампеното огледало оправдах тия, дето хвърляха камъни към чешмата, когато точех вода, както и втренчения поглед на селяните по пътищата, когато правехме с Кръстю своите пътешествия. Все пак благодаря на Господа, че не ме утрепаха някъде, защото тогава, по времето на земеделското правителство на Стамболийски, имаше заповед до всички стражари, военни, горски и други власти по разбойниците да се стреля без предупреждение.

Разглеждах се дълго и открих, че само в очите си бях запазил нещо човешко. Все пак въпреки всички тия неща хората бързо се отпущаха пред нас и ни гледаха с доверие. Имаше нещо, за което те дори ни обикваха.

В Ачларската комуна аз жънех, връзвах снопи, месех хляб, когато дойдеше моето дежурство, борех се с телето и се радвах на добри физически сили. Научих се да се пера, но не можах да се науча да не късам дрехите, когато ги извивах. Те пукаха и, когато ги просвах на въжето или на дървото да съхнат, по тях имаше дълги цепнатини. Може би това даваше кураж на Христо да се приближава до мене и, както си жъна, да откъсне от спуснатата ми риза цял ремък за превръзка на порязания си пръст.

Има дни и нощи, когато в душата ми възстават съмнения, дали така трябва да бъде всичко, което правим. Има особено нощи, когато след усилената работа не мога да спя. Помня тия нощи. Тогава ние с Кръстю спяхме навън в двора. Той на своята тясна скамейка, аз на една стара изхвърлена врата, върху която метвах една черга. Когато на небето имаше пълна луна, ние по-трудно заспивахме. Кръстю мълчи, но аз знам, че и той не спи. Ние и двамата мълчим и потъваме в лунния омайващ фосфорен и хипнотичен блясък. Мислех си за домашните, за студентството, което след уреждане на конфликта между университета и правителството, трябваше да продължи, за това какво ще бъде новото човечество.

Понякога ми се струва, че съм изоставен и от небето, и от хората. Става ми тъжно от тая самота, но тия мисли бързо изчезват, защото си мисля, че наблизо в сайванта спят моите братя, с които ме свързва голяма обич.

„Ачларе. Понеделник, 29 май

Преди обяд копаем на маковата нива, но след обяд сме у дома.

Вали напоителен обилен дъжд. От стрехата на селската веранда ние усещаме миризмата на земя. Може би не ще повярва никой, който цял живот е бил градски жител, но земята има чудна миризма.

Какъв предобед е днешният! Има нещо неописуемо хубаво, когато копая на просторната нива. Другарите са далече и едва дочувам звънките удари на техните мотики. Небето над мен е огромен купол с плувнали по него облачета, дошли от морето. Сам съм, леко помилван от утринната хладина. Струва ми се, че съм мъничка точица, в която се срещат небето и земята. Усещам тази среща. През босите ми нозе нахлува топлата тръпка на прамайката земя, която ме е родила. В гърдите си усещам възторгът от синята усмивка на небето. Копая си и никой не подозира, че под съдраната ми риза имам ликуващо сърце. Вие, драги читателю, си спомняте тия думи. Аз ги казах и в началото, когато почнах да разказвам за ачларци.

Изкопавам една бразда и спирам. Свалям леката си платнена шапка и усещам как вятърът се хвърля в моите обятия. Сякаш някой ме прегръща.

Сам съм в тая вълнуваща се степ, но ми се струва, че някой стои тук наблизо.

Сядам на топлата пръст. Чувам сърцето си и ми се струва, че то пее някаква песничка. После лягам на браздата. Пред премижалите ми клепачи слънцето праща безброй багри. Мисля си за щастието. Има ли щастие? Има ли щастливи хора по света? Може би в „Хиляда и една нощ“. Там принцовете са щастливи. Те летят на своите яки жребци, обкичени със злато. Те живеят в хладните зали, където гукат гълъби и свирци огласят пространството с любовни песни. Но все пак не е щастие това, което може да ти отнемат други принцове с по-яки коне и повече богатство. Какво богатство е това, което трябва да се брани с острието на кинжал.

Учителя Беинса Дуно ни научи, че щастлив може да бъде всеки, който е близо до Господа, до Великата Любов. Когато Той се докосне до теб, ти ще бъдеш безкрайно щастлив.

Копаем по браздите с Христо.

– Христо бе, – питам го аз, когато се изравняваме – чувстваш ли, че има някои часове през деня, когато на нивата става неизразимо хубаво?

– Да, разбира се, – отговаря Христо, забива дръжката на мотиката в меката пръст и сяда кръстато на широката металическа част. (Да се чудиш

просто как го прави. Като че седи във въздуха, когато го гледаш отдалече.) – това са добрите татви. Татвите продължава той, са различни. Те са течения от небето. Слизат оттам като невидими потоци и се променят.

– Така ли? – казвам аз.

– Да – отговаря Христо меко и замечтано. – Това са небесните татви, което ще рече различни гами от невидимия свят.

Вятърът отнася шепота на Христо.

Щастливо обстоятелство е това, че всички комунари от братската ачларска комуна са музикални и са при това добри певци. Вечерно време ние попяваме пак така многогласно както някога в нашите събрания у Коста. Песента тържествено се излива вън в тишината на настъпилата вечер и тя ни възвръща в един хубав спокоен свят, като заедно с това възвръща бодростта след морната работа.

След като си легнем, дълго още звучи в душата ми песента. Заспивам, като че небесната люлка отново ме залюлява.

30 май – пеш 70 км от Ачларе до морето

Вървим по мекия път през полето. Отначало нашите ризи се белеят из угарите, а после сред разлюлените златисти класове на нивите. Тук можеш да си мислиш и да съзерцаваш каквото искаш, никой няма да ти попречи. Приятелите са далече напред из браздите. Можеш да мълчиш, но можеш да запееш или да се молиш – пред лицето на Бога си. Копаем, всеки в своята дълга бразда, но не скучаем. Когато един брат се изравни с мен, казах:

– Като бели изкъпани агънца са тия малки облачета. Колко ми се ще да идем до морето. Би ли приел да отидем дотам?

– Жечо няма да ни даде пари за път. Как, пеш ли?

– Пеш, разбира се. Ще идем пеша дотам – отговарям аз.

– Добре, да тръгнем тогава още утре. Но много рано, нали?

– Да.

Аз не съм виждал море. Рисувал съм морето, възпявал съм го и дори съм го сънувал, но все още не бях го виждал. Сега морето не е много далече. Не повече от 70 километра ме делят от него. Аз гледам с копнеж малките бели облачета по небето и ми се струва, че те идат оттам, от морето, и ме подканят да ида при него.

На другия ден ние тръгваме. Аз и Кръстю.

Над полето трепти пролетна радост. Чучулига се извива над нас във висините. За нас няма нищо невъзможно.

На следния ден ставаме рано и поемаме в свежата утрин по прашния друм. Зад нас вече са останали много километри. Краката ни са обути в прости сандали. Работни хора из полето ни поглеждат, без да прекъсват работата си. Никой не ни пита кои сме и къде отиваме.

Ето го най-после и морето – синьо-зелено, а понякога гълъбово с бели гребени. Вълните му се разбиват с тежки въздишки в скалите на брега. От време на време то замлъква, като че се сеща за нещо и мълчи, отнесло вечната тайна на живота в глъбините си.

Ачларе, Юни

Ние сме отново в Ачларе – нашето първо училище за братски комунален живот. Работим на нивите. Упояващо миришат слънчогледите. Разцъфтелите едри глави са обърнати към слънцето. Земята е напечена като пещ. Струва ми се, че тръпне в слънчевите обятия, защото са настъпили вече седмиците на жътвата. Вечерите са морни, но величавите гирлянди на съзвездията ги украсяват. Щурците пеят усилено в хор и хладен повей гали лицата ни, пламнали от юлския пек.

– Гледайте, „Млечния път“ – обажда се някой от облегнатите на кръстците жетвари.

– Да – отговаря друг – но ти виждаш ли „Лебеда“ в него?

– Там пък е „Северната корона“. Обърни се малко на запад, казва първият. – А там е сърцето на „Лъва“. „Регулус“ се нарича тази звезда.

Слънцето праща Божествен огън, а полето трепти в мараня. Аз не познавам друго поле с такива широки и волни хоризонти. Облаците днес са наредени надалеко околовръст и като че чакат нещо.

Днес Кръстьо донесе на нивата баница. Една от учителките в селото е вече наша съидейница. Тя ни праща баницата.

Мисля за моята майка. Спомням си как пътувах с нея във влака като дете. Там седяха ханъми с разноцветни наметки.

– Как се различава лицето на майка ми от лицата на турските жени!

Когато си лягам вечерта, когато слагам глава на коравата възглавка, над мен се разстила необозримо широко звездно небе. Чувствам, че образът на майка се разлива в безкрайната ширина и оттам слиза утехата на една друга майка, която ме обича със същата обич както моята, и вместо черната си забрадка тя е заметнала плащеницата на звездната нощ.

Така аз се научавам да разговарям с великата майка на света, която слиза от небесните висини, докосва ме с топлата си длан и ме милва както тогава, когато бях дете.

Още колко неща бих могъл да разкажа за Ачларе, но и това, малкото, което казах, е достатъчно да разберете какво велико нещо се извърши у нас сред това широко плодородно поле.

После следва Карнобатският панаир, сандалите, които ни купи Жечо, гостуването при семейството на Мара и Теофана[117] и връщането в нощта, когато щурците свирят из полето и на изток бавно се подава дискът на пълната луна.

22 юли – пътуване из Бургаски окръг

Аз и Кръстю пътуваме из Бургаския окръг. Посещаваме селата на някои наши приятели.

Днес с мен се случи нещо неприятно, но, от друга страна, ми показа какви божи хора живеят на тази земя. Ние се движим между селата Лъджекьой[118] и Тержумен[119]. Малко съм настинал и уморен. Усещам силни болки в стомаха. Аз никога не съм страдал от стомах, но тогава, към три часа след обяд, след като направихме по една топла баня в лъджето[120], усетих такива непоносими болки в стомаха, че трябваше да седна върху един камък на пътя. Не мога да се помръдна. Сякаш нож е забит в стомаха ми.

Кръстю и някои други приятели трябва да заминат за Айтос, но аз в това състояние не мога да ги последвам. С големи усилия стигнах в къщата на един наш приятел – бай Мильо[121].

Останах сам в една селска, непозната къща, легнал върху чергите на един диван. Болките са адски.

Веднага при мен идва жената на Мильо – една сериозна, около четирдесет и пет годишна, висока селянка с необикновено дълбоки, замислени очи. Аз съм поразен от вниманието, грижите и тревогата на тази странна селска жена. Само моята собствена майка би могла да се грижи така, както жената на Мильо. Помолвам я да стопли вода в един съд и да ми даде една чаша. Врялата вода на малки глътки успокоява малко болките, но аз все не мога да се помръдна.

Поставям си топла тухла на стомаха и така дочаках нощта.

На няколко пъти усещах как с леки, нечути стъпки жената приближаваше до моето легло и слухтеше дали спя. Като че на това легло лежи не един непознат случаен пътник – приятел на нейния съпруг, а собственото ѝ дете. В тия леки стъпки на босите нозе аз долових приближаването на чистата човешка любов, която живее в някои сърца. Аз видях човека в най-прекрасния му вид. В грижите на тази непозната

селянка видях бъдното човечество, заживяло в мир, братство и взаимопомощ. Видях царството Божие на земята.

Аз никога не ще забравя сестра Златка. Така се наричаше селянката с големите тъжни очи.

В село Кавак-махале[122] видях осъществена на дело Христовата любов. Селяните са премахнали оградите без закон. Цели махали живеят като едно семейство. Там жънат, копаят и вършеят задружно. Днес ожънват нивата на Иван, а утре на Тодор. И отиват всички вкупом с песни и радост. Тук хората са осъществили по любовен път това, за което от много десетилетия се борят комунистите. В това село има младежи, които се учат да свирят, учат стенография, есперанто и четат в свободното си време.

Ачларе, 27 юли

Чудно ми е как вдигам тези тежки снопи на колата. Когато колата е натоварена както трябва, ние пренасяме снопите на хармана. Вие знаете вече как Жорж подканя кравите.

С младите кончета вършитбата върви по-лесно. Те не се мразят както кравите. Подсвирнеш им, а те припнат. Изправят хубавите си главички, развеят гриви и подскачат весело.

Днес Александър замина за Стара Загора. Няма вече да слушаме арията от Миньон.

Финален акорд – напускане на комуната, 10-14 август 1922 г. и отпътуване към събора в Търново

Дойде и денят, когато ние с Кръстю се поддадохме на спонтанно надигналия се в нас гняв срещу Жечо. Може би този гняв е благороден, може би е слабост и немощ, но ние в този ден сложихме края на пребиваването ни в Ачларе.

Ние сме привършили всичката работа. Житото, както знаете, е вече в хамбара. Слънчогледите са обрани. Маковото семе е складирано в една стая. Нивите са самотни, пусти стърнища, защото вече преваля втората половина на август.

В делничния предобед оправяме из двора това и онова, товарим пръст на една кола, но сме много неспокойни и нажалени, защото Коста е заболял тежко от малария. От три дни положението му не се подобрява. Температурата му е висока, а очите му гледат много измъчено.

Аз, Кръстю и Жечо – най-опасната и най-динамичната тройка,

ринем една купчина пръст. С Кръстю тихичко коментираме състоянието на Коста и решаваме, че той трябва незабавно да отпътува от Ачларе и да почне бързо да се лекува. Маларията не е шега. Но работата сега е как ще отиде до Карнобат. Разбира се, с колата. Всичко може да се отложи, но човекът да почне да се лекува. Какво ли не може да направи маларията на един изтощен организъм?

– Бай Жечо, – започва Кръстю тихо и колкото се може най-любезно. – Коста е сериозно болен и трябва да го отведем до Карнобат, а оттам с влака до София. Може и до Търново, защото скоро там почва събор.

Жечо поглежда към нас с изплашен поглед, че може да му поискаме колата. Той почва да мънка нещо, отначало неразбрано, но после неочаквано и много рязко отсича, че за нищо на света сега не може да отдели конете от работата и че Коста може или да почака, или да иде пеш до Карнобат. Да искаме в такова време колата от моя и от Кръстюва страна, това би значело вече душманлък.

– Бай Жечо, – обръщам се аз твърдо – Работата се отнася до сериозно болен човек, който едва може да стане, а камо ли да тръгне пеш до Карнобат. Ние няма да го оставим така.

– Тъкмо сега ли намерихте! – започва той да вика и лицето му пламва в червенина.

Аз се възмутих. Навъси се и Кръстю. Стана ни мъчно, че той не се стряска за живота на един човек, който му е работил без пари цял сезон – от март до края на август.

Усещам гневни тръпки. Разбира се, сдържах се.

– Жечо, – казвам му сериозно – щом не даваш конете и колата, ние ще поискаме кола от наши познати в селото и ще им разкажем защо е станало така. Мисля, че хората няма да те похвалят, като научат, че не искаш да дадеш конете да отведем болния. Приемаш ли този срам?

Съвсем пламва лицето му. Хем, от една страна, не му се дават конете, хем пък го е срам от селяните, особено от тези, които идваха на нашите неделни събрания. Тогава той почна да тича напред и назад из двора, да мърмори и най-после се обръща към нас и казва, че само бели сме му правили и не сме му вършили никаква работа. Маститият ни „шеф“ забравя, че хамбарят е вече пълен с жито и че всичко, от ранна пролет до късно лято, е минало през нашите ръце.

Щом чуваме това, ние с Кръстю като по даден знак хвърляме лопатите и отиваме да си стегнем багажа. Решението ни веднага да напуснем Ачларе е непоколебимо. Жечо мънка, подканя ни да останем, но нашите ръце вече стягат вързопите.

Ние уведомяваме другарите си, предаваме им нашия разговор с Жечо и те одобряват решението. Самият Жечо е вече смутен. Нашата постъпка и огорчението, което забелязва в лицата на нашите братя, събужда у него нови, може би непознати дотогава чувства. Тази промяна ни зарадва, защото мислим, че това е един от плодовете на нашия общ братски комунален живот.

След обяд колата е готова, качват Коста и го отвеждат до Карнобат. За нас с Кръстю няма връщане. Ние сме се сбогували и сме вдигнали вързопчетата си, вървим към града, простили сме се с двора на Ачларската комуна.

Вървим пеш. Хълмовете и долинките блестят с предобедната светлина на августовския ден. Движим се като бродяги по дългите прашни друмища. Сега обаче нямаме бради. Преди да тръгнем, ги обръснахме. Над земята трепти мараня. Дочуват се познатите провиквания на щурците. Над широката равнина, над невисоките ридове, върху жълтеникавата ивица на пътя летният ден се чувства като топла милувка. Ние крачим с мисълта, че сме оставили зад гърба си тежък, но хубав труд. Малката горчивина от постъпката на Жечо изчезва. Ние знаем колко трудно се преустройва една закостеняла в собствеността човешка душа. Разбрахме колко е трудно за един селянин по време на работа, макар и не най-важната, да даде конете си за пренасянето на болен човек. Обути сме в сандалите, които ни направи Борис, защото единствените сандали, които ни купи Жечо от карнобатския панаир, са във вързопите ни. Тях не бива да разваляме. С тях ще се явим на събора в Търново.

В Карнобат се отбиваме при наши близки приятели. Семейството на двете сестри Мара и Фанчето Савови ни приема топло и братски. Ние разказваме, че сме тръгнали за Търново, но нашите мисли са все още в Ачларе при братята – при Коста, който оставихме болен и за когото предупредихме, че ще пристигне наскоро в Карнобат, откъдето ще бъде изпратен или за Търново, или за София. Това ще се реши във връзка с неговото състояние.

След обяд, към седем часа, ние сме вече във влака. Моите и Кръстювите пари стигат, за да купим билети за Стара Загора. Колкото се отдалечаваме, толкова Ачларе ни става по-мило. Мил ни става и Жечо с всичките си навици и хитрини. В този бяг на влака всичко преживяно в Ачларе става скъпо. Дощя ми се пак да зърна изкривеното помещение на нашата библиотека, да седна на дъските, да сложа дебелия том на астрологията на Канцер „Аквариус либра“. Поиска ми се да прегърна Христо и да тръгна по прашния друм към нивите. Много ми се иска пак да

чуя мърморенето на Жечо и неговия въпрос: „Братя, с какви лъжички искате да ядете киселото мляко? С чаени лъжички или разредено на айрян с големите супени лъжици?“ Спомням си за черната руска рубашка. Ние се редувахме да я обличаме, когато ни идва ред да гоним кравите, впрегнати в тежката диканя. Тя е изпотявана и изсъхвала толкова пъти, че можеше да стои права, ако я поставиш на земята. Приличаше на бойна ризница. И за тази дрипа дори ми стана мило.

Лети влакът по релсите стремително, гладко. Колко е различно това возене от онова, с което свикнахме в село. Каруцата на Жечо е без пружини, пътят е каменист, а кобилите винаги бягаха в неравен тръст.

Над земята пада мрак. Най-после става тъмно. Ние се люлеем уморени на дървените пейки във вагона, често заспиваме и се пробуждаме, усещаме гарите по блесналите светлини и после пак потъваме в полудрямка и в унасящия ритъм на колелата.

Най-после стигаме Стара Загора. Неприятно нощно слизане. Багаж, вързопи, хладни тръпки в гърба. Колко са тъжни изсвирванията на маневрените машини в нощта. Къде ще спим? Ние, разбира се, няма да безпокоим никого сега. Затова се свираме в широко помещение, натъпкано с куфари, денкове, кошове и сандъци. Те са привързани с въжета и имат криви надписи. Аз лягам на една дъска, свивам се и заспивам така, както спят носачите по железопътните гари. Кръстю ляга наблизо до мен. В съня си усещам тръпки отначало в гърба, а после и по цялото тяло. Умората обаче надвива и аз, както тръпна, продължавам да спя.

Когато се пробуждам призори, усещам, че целият съм вкочанясал от нощния хлад. При нас идва отнякъде един наш ямболски приятел. Видяхме се с него и тръгваме да търсим Александър, който се е прибрал в Стара Загора при домашните си няколко дни преди нашето тръгване.

Аз оставам да гостувам на Александър, а Кръстю отива в друга къща. Когато си лягам вечерта, разбирам, че съм болен. Усещам съвсем явно признаците на малария. Челото ми пламна, разтърси ме треска с неприятни студени пълзения по гърба и после огън, като че съм в пещ. Когато през деня малко се поокопитвам, но все още сериозно разтърсен от маларията, излизаме с Кръстю за около половин час да продадем часовниците си. За моя ръчен часовник получих сто лева, а Кръстю за неговия сто и петдесет. Часовникарят дълго разглежда марките на тия часовници и нашите лица. Кой знае какво си е помислил, но плати парите. Това са пътните ни разноски до Търново.

Наново лягам в дома на Александър. Замаян съм и изгарям от огъня

на болестта. Като в присъница виждам как минава край мене бабата на Александър – една мила старица в народна дебранска носия. Усещам, че се грижат за мене, че и Кръстю е до мене и ме разтрива с яката си ръка.

Въпреки всичко ние трябва привечер да отпътуваме. Изваждаме билети за презбалканската линия до Дряново.

От това пътуване имам само кошмарни спомени. Нищо друго не помня. Какво пък може да запомни един пламнал в огън човек. Пред очите ми от време на време светват лампите на някоя гара. Шумът на вагонните врати кънти в ушите ми. Усещам как понякога Кръстю идва до пейката, на която лежа, и проверява състоянието ми. Изобщо кошмар!

Пристигаме на гара Дряново. За мен, на тази гара става нещо, което аз мога да нарека истинско чудо. Още със стъпването на земята, аз се почувствах съвършено здрав. Никаква медицина, никаква наука не могат да ми обяснят как стана така, че когато вдъхнах за пръв път хладния и чист планински въздух, аз се почувствах като новороден. Нито следа от умора, нито следа от треската и огъня, който ме бе обхванал през нощта. Може би моят организъм, роден в планина, усеща нещо свое, родно и лекуващо. Аз живях толкова месеца в полето и сега, когато усещам планината, моето здраве веднага се възвърна. Вдигнах багажа си и тръгнах с бодри стъпки.

Звездите бавно гаснат в прекрасната утрин и скоро съмва. Тръгваме към манастира. Там намерихме добро гостоприемство. Разгледахме черквата, скалата, която се е търкулнала от близките височини и е направила пакост, видяхме и костницата на загиналите в Дряновското въстание и разговаряхме с игумена. Той е гостоприемен, пълничък човек, но много пъргав. По цял ден прехвърква през двора, отива при различните гости и хвали сливовата ракийка, която сам манастирът си произвежда.

Когато вечерта се прибрахме за сън, ние трябваше да сменим ролите си. Аз съм съвършено здрав, но Кръстю усеща пристъпа на малария. Поразмисляме се и решаваме, че маларията пипнахме, когато ходихме с него в Бургас и минахме край онова фатално блато, което тогава снабдяваше с комари целия окръг. Аз почнах да разтривам Кръстю, успявах да облекча малко страданията му, но, разбира се, не можех да отстраня маларията, която здраво бе прегърнала Кръстю в горещите си обятия.

Около Дряновския манастир и в самото балканско приветливо градче има какво да се види. Наблизо до манастира има пещера – едно красиво и омайващо образувание на варовиците. С тайнствен шум в глъбините на пещерата се стичат води. На човек му се струва, че е в някое подземно

царство. Градчето пък – едно старо еснафско и балканско селище, привлича със старинните си дюкяни и с един бит, който макар и залязващ, все още вълнува сърцето.

Колко ми е трудно да разкажа за чувствата, които ме обладават, когато стигаме в търновските лозя. Попреди загатнах, че там има едно място, което небето залива с преизобилна светлина. Всичко е така бяло, величаво и лъчезарно. В широкия двор пред голямата къща на лозето има наши приятели от цяла България. Тук срещаме наново усмивката на нашия Учител, тук наново се събрахме – ачларците, донесли слънчевата усмивка на житените ниви и тук-таме и малко малария.

След няколко дни всички от комуната сме тук. Половината сме маларични. Ние разказваме на Учителя нещичко от нашия живот, но той като че всичко знаеше. Позачерви се Жечо, когато Учителя каза, че пресилените неща не са полезни, но само това. Ние се потапяме в бялата радостна атмосфера на събора.

Спя в палатка. Нощите са неописуемо тържествени. През отвора на палатката виждам същите съзвездия, които наблюдавах в Ачларе. Леглото ми е кораво, но една небесна люлка ме люлее.

Струва ми се, че това, което разказах за Ачларе и нашата комуна, са повече външни случки, които на места са смешни и наивни. Но има друго нещо, за което ми е много трудно да говоря. То не се поддава лесно на разказване. Всеки един от нас, комунарите, го носи дълбоко в себе си.

Сега вече се отказвам да рисувам хората и обстановката. Пред мене е моят малък дневник. Аз го разлиствам и зачитам. Ще прочета някои листа така, както съм написал върху тях моите преживяни минути и часове. Това е богатството, което отнесохме със себе си от Ачларската комуна. Ще се опитам да събудя с тия страници някои преминали дни и нощи така, както те идваха и си отиваха от нашия живот. Дано някой от вас почувства трепета на нашия жаден за проникване в Божествения свят живот. Дано някого, а и самия мен облъхне безсмъртната красота на великата любов, която се изливаше над изкласилите ниви.

Вие вече знаете как тръгнахме с Кръстю за Карнобат. Знаете останалото. В двора на търновското лозе има светлина.

Ачларе е сега само един спомен. Как ли изглеждат сега дворът, нивите и самият бай Жечо? Щом нашите коси са посивяли сериозно, какво остава за него.

Ачларе е един неповторим опит за нас, осмината ачларци.

Ачларе свети в нас. Над ачларските ниви има дълбоко лазурно небе и по него плуват малки облачета като окъпани агънца. Така ги наричахме с

Христо.

Ачларе е един малък подвиг, една страничка от пътя на безкрайните друмници. Той е един малък опит за нас и за Учителя Беинса, който ни изпрати там.

В Ачларе ние напълнихме душите си със светли мигове, както напълнихме хамбара с узрелите златни зърна от обилната жътва.

2. Борис Николов – спомени на един комунар от с. Ачларе

Възникване на идеята за комунален живот

В нас, младите ученици по онова време се разгоря един голям огън. Идеята за братски живот, за общ комунален живот ни беше обхванала изцяло. И ние искахме да реализираме този живот и то веднага. Замисляхме и започнахме да правим първите опити за общ братски живот. Ние отначало отдавахме голямо значение на обстановката, в която ще се осъществи комуналния живот. Тогава още не знаехме силите на вътрешния живот у човека, както в последствие ни се разкри в Школата на Учителя. Ние замисляхме да си създадем стопанство, там да работим, там да учим. Но нямахме наши средства, нито земя, нито инвентар. Само с едни голи ръце, но с огън в сърцата.

Отидохме в мините в гр. Перник, дано изкараме пари да си купим земя и да си обзаведем стопанство. Отидохме там, но се оказа, че със средствата, които изкарва работникът, едва може да преживее ден за ден. А камо ли да отделя средства за друго. Около това отиване там имаме много преживелици.

Идеята за комуните ни беше тъй силно обхванала, че ние решихме да напуснем университета и да се върнем към природата, към простия живот. Това беше под влиянието на учението на Толстоя. С Учителя споделяхме всичко. Той не ни възпираше да направим нашия опит, защото навсякъде идеята за общ комунален братски живот бе обладала и други млади хора, главно толстоисти. И те направиха комуни, опити за комунален живот. Имаха свои комуни в Бургаско и Ловешко. Обаче те бяха отишли в крайности. Наместо да впрягат в ралото кравите или конете, то сами се впрягаха в тях, по двама души в ляво и по двама души в дясно и се опитваха да напъват ярема и да теглят ралото. Сега това е смешно за разказване, но тогава беше идея за Братството между хората и за Братство между хората и животните. Нашите братя от Младежкия клас бяха непрекъснато с планове за комуни. Това беше огънят, който не можеше да се угаси. Затова Учителя приложи един метод към нас, че всяко нещо трябва да се опита и то се опита.

В това време идва в София един брат на име Жечо Вълков от село Ачларе, Карнобатско, през март 1922 г, във връзка с празника на пролетта. Като научи, че тук в нашите глави кръжи идеята за общ братски живот, то

той предложи на Учителя цялото си стопанство – около 200 декара имот, пълен инвентар, добитък, къщата си и той с трите си дечица, да се включи като предоставя цялото си стопанство за общ братски живот. Имаше две малки момиченца и едно момченце. Жена му се бе поминала наскоро и той искаше да направи този жест като жертва в нейно име. Учителя знаеше, че ние търсим условия да направим нашия опит и затова насочи Жечо към нас. Жечо беше възхитен, толкова млади хора пълни с идеи и с жертвоготовност. И той си представяше идеала като нас. Той ни прегърна като родни братя и реши да отвори широко вратите на дома си за нас, младите. Покани ни да отидем да работим в неговото стопанство. И ние приехме условията. Туй за което трябваше да работим в мината в Перник, че да спечелим пари, че да купуваме стопанство, то тук сега при нас идваше наготово пред краката ни – инвентар, жилище, имот. Идеята ни се задвижи и ние потеглихме с попътен вятър.

Пристигане в село Ачларе

Уговорихме отиването си в село Ачларе осем души, все млади, здрави хора и напуснахме университета. Надигнахме книги, инструменти, взехме каквито дрехи имахме и се отправихме за там. Ние мислехме, че там ще можем да работим, да се учим, да се занимаваме с изкуство и да бъдем заедно, да споделяме трепетите на душата си и с общи усилия да изградим новия си живот. Така смятахме тогава. А сега като разказвам се усмихвам на нашата наивност и на големият ни младежки жар. На гарата в гр. Карнобат ни чакаше Жечо с колата, теглена от кончетата. Ръмеше дъжд, хладен, пролетен и се смрачаваше. А до село Ачларе имаше 18 км път и се намираше на юг от Карнобат. Натрупахме багажа в колата, тя се напълни, Жечо подкара кончетата, а ние вървим пешком. За нас в колата няма място. Тя е препълнена с нашия багаж, който донесохме от София. Ние, осем души двадесетгодишни младежи, все здрави хора, с плам в гърдите и с идея в главите за общ комунален живот, напуснахме университета, роднини, близки, отказахме от каквото и да е било обществено положение, само да приложим нашата идея. Ние отдавахме тогава голямо значение на външната форма. Ние не знаехме още силата и приложението ѝ във вътрешния живот на човека, както в последствие това ни се разкри в Школата. Само Учителя в своята свобода, свободолюбивост и толерантност ни остави да направим нашият опит и сами да извадим заключението си от него. Напуснахме университета, но да се случи, че в същото време стане конфликт между правителството и професорите,

които обявиха стачка на 3 март 1922 г. и университета в София се затваря[123]. Чак есента се отвори отново. Тъй че не се усети, че ние го напуснахме, а в туй време ние правим нашия опит в село Ачларе.

Пристигнахме в селото Ачларе, което сега се казва Екзарх Антимово, в полунощ, в мрак, изкаляни и мокри и пребити от път. Къщата беше тъмна. Нямаше домакиня. Жената на Жечо се беше поминала миналата година. Дечицата уплашени плачеха. А кучето ту лаеше, ту виеше. Ту лае нас, ту започва да вие като вълк. Ту за нещо или от нещо. Знаех от стари хора, че когато куче завие като вълк, вие на прокоба. Та сега деца плачат, куче ту лае, ту вие, а наоколо мирише на селски двор. Запалихме огъня на огнището, стана светло, почувства се топлинка и уют в домашния кът. Преоблякохме се, стоплихме се, кипна и чайникът и се напихме с топла вода. Животът пак слезе в нас, в своите права.

Първите няколко дни ние устройвахме дома, двора, в стаите наслагахме сено, метнахме една черга и се получи легло за всички ни. Там налягахме един до друг на общата постеля, нали сме за общ комунален живот! Бяхме осем души плюс Жечо и трите му деца. Поехме грижата за двора, където имаше две кобили, две крави и две телета. Сутрин ги изпращахме със селския добитък на паша след като издоявахме кравите, а те даваха малко мляко, но то беше добре дошло за нас, понеже храната ни беше оскъдна. За няколко дни сложихме ред вкъщи и в двора.

Начало на работата в братската комуна с младежки плам

Ето че излезе и първата работа. Отпуснаха на селяните в селото да си нарежат дърва. Всъщност това бяха дъбови храсталаци, на няколко километра далеч от селото. А ние бяхме девет човека и нашата работа вървеше спорно, натрупахме много дърва, а Жечо ги пренасяше с колата си. Селяните завиждаха на Жечо, че има толкова помощници, но те знаеха, че ние бяхме дошли 10 дни преди това, без да знаем, че общината ще отпуска дърва при такива условия. Натрупахме ги на двора, разстлахме ги, а върху тях спахме през хубавите летни нощи, когато не валеше.

Излезе и втората работа. Трябваше да се почистят стари дъбови гори. Трябваше да се изсекат, да се извадят дънерите и да се извадят корените. И тъй изчистеното място ставаше собственост на онзи, който го беше изчистил и изкоренил и можеше да го ползва като собствена нива. И тук имахме преимущество. Осем млади, здрави хора, които работеха. Тази работа беше трудна, изискваше сили и умение. Здравите яки дъбови

дънери, хванати с корени се вадеха трудно. Копачките разкървавиха ръцете ни, не бяхме свикнали още на тежка работа. Както и да е, и тук успяхме да освободим 2-3 декара и да ги приобщим към нивите на Жечо.

След туй започна редовната полска работа. Жечо разора голямата нива около 60 декара. Тегли дълбоки бразди и ние я засяхме с царевица и слънчоглед. С това окопните ни ниви станаха около 90 декара. А ние увлечени, не съобразихме, че тук трябва ръчно окопаване и че тая работа е голяма и трудна. А годината се случи суха, земята бе твърда, а ние не бяхме опитни. Беше тежка и изнурителна работа, но нашия ентусиазъм не отслабваше. Но започнахме да огладняваме. Каквото имаше Жечо, малко житце събрано в хамбара, се привърши. Започна големият глад. Жечо смля някаква останала царевица, докара едно чувалче царевично брашно от воденичката и започнаха дните на качамака. Славни дни с песни вечер и топъл качамак и винаги гладен стомах.

Как се промени първоначалната негативна нагласа към комунарите

Ние отивахме сутрин рано на нивите, чувствахме се добре около работния народ, а на него му правеше впечатление, че ние работим дружно и весело, пеем песни и сме разположени и весели. Пък те се чудеха, как така, млади хора, дошли от големия град се поробват с такъв тежък труд. Затова гледаха към нас някак си недоверчиво. Какво му провървя на този Жечо, че му дойдоха толкова много помощници. Така си говориха в кръчмата, а кръчмаря ги насъскваше срещу нас, защото беше разбрал, че ние сме против пиянството. Попът се присъедини към него в тая злостна кампания срещу нас като разбра, че ние в черква не ходим. Гледаха ни, че ходим боси. А това не им допадаше, защото в най-големите горещини селяните ходеха обути в цървули и навуща. А ние си ходехме боси, макар че по пътеките да имаше доста много тръни и често се набождахме. Ние бяхме възхитени от братския живот, бяхме весели, пеехме песни и забравяхме университета и големия град. Тук, сред природата приобщени към един общ живот се чувствахме добре. Изникнаха посевите, изкласиха нивите, а ние свикнахме с работата. След качамачената вечеря се прибирахме в нашата стая, обикновено четяхме някоя хубава книга или пеехме заедно песни. Селяните се учудваха на нашия живот, но под въздействието на попа и кръчмаря, а след него и на кмета, ни оглеждаха недоверчиво.

Случи се нещо, което измени отношенията им към нас. Избухна в

селото пожар. Запалиха се няколко къщи изведнъж. Стана суматоха. Селяните се суетяха уплашени, тичаха, викаха, но не знаеха какво да правят. В една от къщите бяха останали деца и бабичка и не знаеха как да ги извадят. Добитъкът в двора ще изгори с тях. Взехме ние инициативата в ръцете си. Пуснахме добитъка, изнесохме децата от горящата къща и извлякохме бабичката. Турихме жива верига от хора от рекичката до горящите къщи, да подават котли, пълни с вода за гасене на пожара. Така почна гасенето на къщата и угасихме огъня. Селяните се опомниха чак накрая. Вече ни оглеждат по друг начин. Говорят си: „А-а, ако не бяха набожните, какво щеше да стане! Ще изгорим и туй-то.“ Авторитетът ни порасна от тази нощ и започнаха от следващия ден да ни поздравяват, да се усмихват, да разменят някоя и друга дума с нас. Очовечаваха се към нас. А бяха се озверили под въздействието на кръчмаря, попа и кмета. Ето виждате ли как работи небето? Прекара ги през неволи, за да изпита нас дали сме готови за жертва и изпита и тях, като им показа какво значи жертва за другите. Така че приказките на кръчмаря и попа заглъхнаха.

Житата узряха, наближаваше жътвата. Един ден пристига в двора на Жечо една делегация с кмета на селото и няколко първенци. Нещо важно имаше да ни каже. Кметът започна реч: „Дойдохме да ви кажем, че трябва да напуснете селото и да си отидете, защото селяните ще ви убият с камъни. Миналата година по това време падна градушка и уби нивите. Сега Янко-ясновидеца предсказа, че ако вие не си отидете, и че ако селяните не ви изгонят от село, ще падне още по-голяма градушка от предишната и ще избие не само нивите, но и добитъка, че и хората. Ще падат ледени буци, колкото един сноп.“ Всички селяни бяха изплашени от спомена от миналата година.

Бедствието беше предсказано да стане след два дни, малко преди жътвата. Всички вярват на Янко, защото е и ясновидец и раздава насам и натам пророчества. Вероятно някои се сбъдват, затова селяните хем му вярват, хем са уплашени и накрая решават да изпратят делегация да ни съобщи да напуснем селото. Аз заставам пред кмета и му казвам: „Няма да си отидем. Тази година никаква градушка няма да има. Сега си вървете!“ И ги изпратихме. Цялото село с трепет очакваше определения ден за градушката. Ние също взехме мерки, не излизахме в селото и по нивите, за да не би да ни нападнат селяните и си стояхме тези дни в двора, като си бяхме определили един от нас винаги да стои на пост, за да не бъдем изненадани от камъните на селяните.

Дойде денят на градушката. Станахме рано, направихме обща молитва, както ние си знаем и както правехме всеки ден, а то един ден се

отвори, ясен, слънчев, тих. Никаква градушка не падна. Значи нашето пророчество се изпълни. И с това вече напълно спечелихме сърцата на селяните. Нашият авторитет порасна. Ето виждате ли сега, как онези сили, които воюват срещу идеята за общ братски живот първия път не успяха чрез кръчмаря и попа. Този път решиха да ни атакуват по въздуха. Внушиха лъжепророчество на ясновидеца Янко. Той изрече това пророчество, което не се сбъдна. А се сбъдна моето пророчество. Но то бе казано и изречено чрез дух и сила. Някаква сила влезна в мен и категорично изяви чрез мене своето пророчество.

Първата жътва на младите комунари

Жътвата на нивите започна. Но ние не бяхме хващали сърп и не знаехме да жънем. Нямаше кой да ни научи. Жечо мислеше, че ние това го знаем и умеем, както умеем да пеем, да пием топла вода и да гълтаме топъл качамак. Жечо бе останал у дома и се занимаваше с добитъка. Беше ни изпратил по живо и по здраво за първата жътва. Предаде ни сърповете, които беше наточил, и ние пристигнахме до уречената нива. Но работата не вървеше. Често се порязвахме със сърповете. Почнахме да жънем една нива край пътя. Приятно ни беше да ни грее слънцето, но жътвата не вървеше.

По едно време минаха цигани по пътя, поспряха се, погледнаха се и се посмяха. По едно време седнаха и се захласнаха от смях. Един от нас ги пита: „Защо ни се смеете? Не виждате ли, че не умеем да жънем и само се мъчим. А който ни гледа не трябва да ни се смее, а трябва да му се доплаче. По-добре заплачете, та и ние да дойдем, та да заплачем заедно.“ Циганите се замислиха. Ще кажеш, може ли циганин да мисли? Не знаем колко може да мисли циганин, но ето те дойдоха, вземаха сърповете и започнаха да жънат така бързо и виртуозно, както цигулар свири с лъка си на цигулка. Така оприличих аз тяхното женене – свирене на цигулка. Показаха ни как да държим сърпа, как да замахваме, как с другата ръка да обхващаме стъблата, как да прибираме ръкойката. После направиха сноп и ни показаха как се завързва снопа. А то си е цял майсторлък.

Питам ги: „Вие сте цигани, в моето село има цигани ковачи, майстори в работата си. А вие от къде знаете този майсторлък? Когато за мен циганин знае само да пее и да свири.“ Отговарят: „Ние сме цигани аргати. Сега сме тръгнали да се цаним за жътвари при богатите селяни с много имоти. Като ожънем и ни заплатят, тогава ще ни чуете как пеем, а сега сме малко гладни. А циганин гладен не пее!“ Разделихме се

приятелски. Упътиха ни циганите добре и ние като работихме 1-2 дни станахме добри жътвари. Това ни насърчи, възвърна ни самочувствието и доброто настроение.

Но храната ни по това време бе слаба, млякото на кравите пресекна и малкото мляко, което успявахме да надоим, го подквасвахме и след това го разреждахме с много вода и се получаваше мътеница и за тези горещи дни беше най-хубавото питие. Отнякъде Жечо беше взел на заем житце, което беше смлял, но и то свърши, защото с качамака отдавна се бяхме разделили. Започнахме да усещаме глад. Тогава Жечо изрече тъжни думи: „Ех, братя, няма вече брашно, няма зърно, няма качамак, а ще трябва да смелим ечемика на конете.“ „Ще го ядем. Щом конете го ядат и ние ще го ядем, за да бъдем яки и силни като коне.“ А Жечо само се усмихва тъжно и казва: „Братя, не е лесно да се яде ечемичен хляб.“

Ние не разбрахме какво искаше да ни каже. Но после разбрахме. След като смляха ечемика на воденицата, след като омесихме хляба и го опекохме на подница[124] и под връшника[125], най-тържествено го разпределихме между гладните събратя. Започнахме да дъвчим гладни. Яли ли сте ечемичен хляб? Той е вкусен, но е клисав и не поема никаква слюнка в устата ти. Залъка си остава отвътре сух, а отвън само леко се намокря. Дъвчеш, дъвчеш и нищо не предъвкваш. А когато дойде време всичко това да преглътнеш, е, това беше най-трудното. По едно време се сетихме, че може да го прекарваме с глътка вода и така правехме. Добре, че по това време узряха джанките и от тях варяхме компот, разбира се без захар, нямахме пари, но иначе беше много вкусен.

Случи се така, че се спука последната подница. Отидохме с Жечо в една далечна местност и накопахме глина, която докарахме с каруцата. После с босите си крака я мачкахме докато я размачкаме с вода и я омачкваме, за да приготвим от нея глинено тесто. По тертипа на старите подници, които имаха форма на дълбока, кръгла тава, успяхме да изваяме от глината с подобна форма нашите подници. Направихме десетина. Сложихме ги на слънце и те изсъхнаха. След това взехме една от тях, сложихме я на триножника на огнището и на слаб огън я опекохме, за да не се напука.

След това се сдобихме с първата наша подница, сложихме я на триножника, когото наричаха тук оджак и отдолу накладохме огън, за да се нагрее подницата. После с две големи маши я обръщахме, слагахме на земята, избърсвахме дъното с влажен парцал и поставяхме приготвената ечемичена пита. Отгоре се поставяше връшник, то е един купест похлупак, така устроен, че да покрие отгоре и подницата, и питата, а

върху него се поставяше жар и пепел. Така питата от топлата подница и топлият връшник се печеше. Това е най-лесният начин да се сдобиеш с вкусен хляб. Така си изпичахме ечемичените пити.

Бяхме осем млади и здрави хора, които усвоиха жътварството, и успяхме да завършим нашата полска работа преди селяните. Ожънахме житото, направихме го на снопи, наложихме го на кръстци и бяхме готови за харманa, да овършеем житото. И така щяхме да се сдобием с жито за хляб. Но селото се управлява от кмет и община. В селото по-рано е имало кражба на снопи, тъй че сега не се позволява да се внасят снопи от полето и да се започне харманa докато всички селяни не бъдат готови с жътвата. Денят, определен за пренасяне на снопите, беше след 15 дни. А до това време ние не можехме да работим нищо друго. Нямаше какво да правим. Не позволяват да се пренасят снопи, за да не се краде от полето. Не признават нищо, че сме гладни и няма какво да ядем. Когато всички са готови с жътвата, тогава всички селяни в един-два дни пренасят снопите си от полето и цялото село започва в един и съши ден харманa. Да се чудиш на тази вътрешна организация. Нямаше как, трябваше да се подчиним

Екскурзия до Коджа-Балкан

Вместо да бездействаме и да се чудим какво да правим, докато чакаме деня, определен за пренасяне на снопите от полето, а това беше след 15 дни, то ние решихме да направим една голяма екскурзия до Коджа-Балкан[126]. Това е източния Балкан, но нямаме никакви средства, нямаме почти нищо за ядене. Вземахме малко брашънце и нищо друго няма. Такива неща като масло, сирене, кашкавал не ни се присънваха. Само хляба сънувахме, който нямахме. Тръгваме всичко с 50 лв., с които може да купиш само едно кило захар. Аз бях намерил една стара конска кожа, когато на Жечо на времето му умря кобилата. Той беше я одрал и заковал на една стена и тя бе изсъхнала. Та от нея направих римски сандали. Изрязах от кожата само една подметка и сложих две ремъчки като пробих подметката от долу нагоре, та да може да се държи и завързва на глезените. Дори не са опинци, защото за тях трябва майсторлък, а ние го нямахме.

Тръгваме така с римските сандали, ходим 50 км пеш, изпобиха ни се краката. Стигаме Коджа-Балкан до река Камчия. Разбира се, че трябва да се окъпем. Отсядаме ние при един хубав голям вир, изкъпахме се хубаво. Камчия тогава бе голяма река и ние плувахме, къпахме се и се

забавлявахме. Оттеглихме се да почиваме. Каквото имахме и носехме, нещо дребничко за хапване, отдавна бе изядено. Излезнахме така по склона над вира, разположихме се над едни мъхести камъни над една дъбова гора. Млада горичка, блажено почиваме, приятно грее слънцето и огрява празните ни кореми. Приятна топлинка, но гладни кореми. Тъй по едно време гледам над дъбчето срещу мене пълзи змия. Змия и то от отровните. Виждам тази зигзагова линия отгоре върху гърба ѝ. Казвам на приятелите, а ние сме боси. „Внимавайте, защото ето змия и тя се спуща от клончето.“ Веднага и друг извика: „И при мене има змия.“ Като станахме, всички се огледахме и виждаме, че сме попаднали в змиярник. Трябваше с босите си крака да се измъкнем чак към реката, като вдигнахме каквото имахме като дреболийки и заминахме по нашия път.

Да, но нашия път е незнаен. Дори нямаме хляб. По реката долу слизаме до една воденичка. Селска воденичка, схлупеничка до реката. А няма никой в нея. Бутнахме ние вратата, влезнахме вътре. Огнище има. Гледаме в джозовете, а там има брашно, останало от предишно мелене на житото. Рекох си, една пита ще направим. Накладохме огън, разположихме се. И от брашното, което ние носихме, направихме си една питка. Не искахме да ощетим воденичаря. А той го няма. Омесихме питката, опекохме я. Излезнахме навън и каквото намерихме там в градината, а имаше някакви зеленчуци, де боб, де лучец, де пиперка, направихме от тях супа или нещо като яхния, защото някакви си картофи извадихме. Всичко туй сварихме в едно котле, което висеше на една верига над огнището. Нахранихме се, залъгахме малко глада и таман се разположихме отново на почивка, ето го пристига воденичарят. Идва сърдит и го гледаш един буен човек. Крещи: „Кой ви разреши да влизате във воденицата?“ „Никой не ни е разрешил!“ „Чакай да видя какво сте направили.“ Отива и поглежда в джозовете и извика: „А-а, брашното е откраднато. Откъде имате този хлебец?“, вижда останалото парче от хляба. „Ние си носим брашното.“ Кой ще ти повярва, че ти носиш брашно, та да месиш и направиш хляб и то в чужда воденица? „Не може да бъде.“ Не скланя воденичарят. Той се наостря, ще вика и други селяни и ще се стигне до бой.

В туй време един от нашите приятели казва: „Виж какво воденичарю, като се приближавахме към воденичката ти, видях един селянин, че бързаше и избяга нататък.“ Описва точно как е изглеждал. Тогава воденичарят се спря. „Абе този хайдук и друг път ми е крал брашното.“ И хукна да го гони. Отиде там в селото, намери хайдука и си откри откраднатото брашно. А ние стоим във воденицата и чакаме да се

разреши въпроса с брашното и да бъдем освободени от обвинения. После той се върна и остана много доволен, че не сме избягали, а го чакаме. Че като се разположи този ми ти човек, че накрая ни даде и от неговото брашно. Не беше виждал досега хора да си носят брашно, че да си месят и пекат хляб. Вече спокойно можеше да разгледа парченцето от омесения хляб и се убеди, че това не е от неговото брашно, и така си продължихме екскурзията.

Последствията от тази екскурзия за нас бяха много тежки, защото по река Камчия имало много маларични комари и те са ни нажулили през нощите, но това тогава не го усетихме и не знаехме. Усетихме го и го разбрахме по-късно, но беше вече още по-късно, да се направи нещо.

Харманът

Върнахме се в Ачларе, бяха разрешили и открили сезона за пренасяне снопите от полето. Харманът си го бяхме направили и всичко бе готово. Имахме две крави, които можеха да се впрягат в диканята и да вършеят, а с други две кобили пренасяхме снопи от полето. И понеже сме много и то млади хора, някои от нас пренасяха снопи и слагахме по 250 снопа на харман. Другите остават да разбият харманa и с кравите, и с диканята вършеят. После впрягахме и конете. Така че с два впряга вършеехме едновременно.

Работата потръгна, а бяха горещи летни дни, слънцето пече, а ние щастливи се движим около гумното и се радваме на простия селски живот. Накрая обръщахме първия харман и струпвахме плявата с житото на един голям куп. В цялото село нямаше веялки. Овършаното жито трябва да се отвява като се хвърляше с лопати срещу вятъра. Добре, ами ако няма вятър? Овършаното се натрупваше встрани от гумното, а по средата се насажда нов харман. И отново се вършее с два впряга.

Чакахме вятър и обикновено той излизаше в полунощ, слабичък ветрец откъм морето. Тогава трябва да станем, макар че сме преуморени и сънливи, и да започнем превяването на харманa. А то ставаше с една дървена лопата. Гребнеш от купата и хвърляш високо над главата си. Лекият ветрец отвява плявата в страни, а житното зърно пада право надолу. Понеже вятърът беше слабичък, трябваше да хвърляме житото с плявата 3-4 пъти, докато се отвее плявата от житото. През това време опитвахме се да ядем като дъвчем овършаното жито, а то е с такъв сладък аромат. Обичахме да заровим ръцете си в него, да, да опрем лицето си в него и да усетим аромата му.

Имаше нещо свято в житото. Древно приятелство между него и човека, далечни здрави връзки ни свързват с него, връзка жива в този или онзи свят. В житото е скрит живот, който ни се изявява в нашите чувства, мисли, постъпки и все пак в голямата си част остава скрит този живот на житното зърно. Харманът ни се видя най-трудното от всичко. Това отвяване на ръка ни съсипваше.

Отвяхме първото жито, напълнихме първия чувал и трябваше да го смелим във воденицата. А дотогава нямаше какво да ядем. Ама там, на село има един неписан закон, който се казва „ач"-харман. Разрешават на селянина, който няма какво да яде, да си смели от новото жито. А иначе трябва да се чака всички да овършеят, за да няма пак кражба на онова жито, което го трупаха на камари, за да бъде извеяно чрез ветреца, който се очакваше. Ач – значи гладен. Разрешиха ни, напълнихме два чувала с жито и с каруцата хайде на воденицата. Всяко село си има воденичка, щом до него минава рекичка. Смляхме житото, а то предварително се бе изпекло от слънцето на полето, цели 15 дни докато ние правим екскурзията. Стана едно хубаво брашно. И като омесихме и опекохме първия хляб, по-сладък хляб от този не сме яли. И така много бедно прекарахме в Ачларе. Имахме много интересни опитности в тази комуна. Ако седна да ви разказвам за тях, хем ще се смеете, хем ще плачете. Опитности с голяма поука.

Джанките в Ачларската комуна

Бай Жечо беше нисък селянин и обичаше да си похапва. Един ден дъщеря му идва да ми се оплаква и казва: „Бате Борисе, виж на татко да не му стане нещо. Изяде една кошница с джанки и изпи един бакър с вода." Отивам с нея, тя ме води, гледам бай Жечо се изтеглил на двора, лежи и пъшка. Питам го: „Как си, да не ти е лошо случайно?" „Много ми е добре. Още една кошница с джанки изяждам." Оставих го, но го наглеждах често. Пъшка цял ден и цяла нощ. Беше му се издул корема като овца, която бе пасла мокра люцерна, но после му премина. Та размина му се. Иначе щеше да се пукне като жаба. За нас джанките бяха най-хубавия плод. Коста – един от комунарите, даже си беше изсушил, та да носи на домашните си в София. Що глад гладувахме, не е за разправяне в село Ачларе. „Ач" значи глад, значи гладно село. Опитахме го.

Ние бяхме на нивата и работехме. Дойде време за обед и изпратихме Кръстю Тюлешков да отиде в селото, за да вземе храната и да я донесе на полето. Качи се на коня, язди без седло и отиде в селото. Там бяха

направили една чорба и я сложили в менче. Кръстю държи с едната си ръка менчето, а с другата торбата с хляб и язди. Идва към нас. А ние чакаме – обяд е и сме прегладнели чак дори от работа и от немотията. Добре, но Кръстю минава покрай една джанка и много му се преяждат джанки. Не иска да слезе от коня, спуска той менчето с ръка и го поставя на крака си и оттам го поставя долу на земята. Стъпва на коня след това и оттам се прехвърля на джанката и яде джанки. По едно време като поглежда долу какво да види. Гледа две прасета си пъхнали зурлите в менчето и здравата грухтят и лапат чорбата. Скача той от дървото, прогонва ги, но чорбата останала по-малко от половината. Ами сега, какво ще ни каже? Поглежда на страни и търси коня, а той забегнал в нивата и яде от житото. Ако го видят селяните ще го пребият. Отива при коня, но той не се дава да го хванат, хвърля чифтета и пръхти, услажда му се пшеницата. Чуди се какво да прави. След дълга борба успява да хване поводите на коня и да го извлече от нивата. Накрая намира менчето и тръгва към примрелите от глад комунари. Върви пеша, коня не дава да му се качи, хвърля чифтета. Кон води, пеша ходи. Дойде късно след обед и то с наполовина чорба. Сърдихме се, скарахме се, но това бе положението. Гладът си беше постоянен спътник при нас. Та комуната е трудно нещо, за нея трябват израснали хора и оформени характери и будно съзнание. Но такова нещо там нямаше и затова тя се провали. Остана опитът. А той е ценен за онези, които искат да правят комуни.

Студентските костюми стават на комунарски дрехи

След като направих опит да отида да следвам минно инженерство в Австрия и след като се завърнах обратно за най-голяма изненада на родителите ми, аз заминах да ставам комунар в село Ачларе. Така заедно с куфара, с който ходих до Австрия и се върнах, аз заминах за Ачларе. А в него имаше пет нови костюма. Майка ми беше ги ушила от хубави платове при моден шивач. Баща ми тогава беше представител на Беровската фабрика за платове. Това бяха английски платове. И тези костюми там, в дома на Жечо ги сложих в един долап, за да не се мърсят и мачкат. Ние там в дома на Жечо се занимавахме с всичко. Той имаше добитък – два коня, две крави и две телета. Бяхме определили да се дежури по двама. Сутрин на добитъка трябваше да се чисти обора, да ги храним, да ги вчесваме, поим. Изобщо това беше голяма грижа. Трябваше време, сили и знание за това.

Така, както бяхме дежурни с Христо в обора, гледам, че Христо е обул един мой нов панталон от онези английските платове, шити от моден шивач за студента в Австрия, и с него чисти обора. Лошо ми стана не за мене, а за майка ми. Тя ме искаше да ме види облечен с тия дрехи в Австрия, а сега с тях ринеха обора на кравите в село Ачларе. Преглътнах, нямаше как. Аз си бях виновен. А те комунарите, всеки бе дошъл с по един кат дрехи и за работа, и за празник. Христо като видял в долапа толкова нови дрехи, обул панталона и на работа. Нали всичко е комуна? Нали всичко е общо и всичко е равно.

Питам го: „Защо обу тези нови панталони, не ти ли е жал за тях?" „Не ми е жал, ние сме комуна, та нали са за комуната тези дрехи?" „Можеше да работиш с твоите панталони, пък с новите да се върнеш в София." „Не, не може. Нека и тези панталони видят какво значи комуна." Христо не отстъпва. А панталонът му е дълъг и се влачи и обира лайната на говедата. Да заплачеш от жалост. Аз си замълчах. Чак тогава разбрах какво значи обичта на майката. Не след дълго получих писмо от майка ми. Тя си изплакваше душата по мен, че съм зарязал учението, че съм се върнал в България и съм тръгнал на село да ставам селянин и комунар. Чак сега успях да преживея нейното състояние и да разбера нейната болка след като видях нейните панталони, които бяха ушити за студента, че с тях се чистеше обора и говеждите изпражнения. Какво съответствие на горест и тъга. Какво значи говорът на невидимия свят с образи и форми и постъпки. Така мамините студентски панталони станаха комунарски, после се скъсаха и пропаднаха като панталони. Това беше образът на студента, който не завърши в Австрия и образ на комуната, която се провали като опит.

Маларията

Първите признаци на маларията се явиха скоро. Заболяха двама от по- слабичките. Появи се температура, че после треска, трепериш ту от студ, ту от огън и целият се друсаш. Слабост и безсилие. Легнаха двамината на легло. Един ден те тресе, следващия ден почиваш и после пак те тресе. След това треската се яви и у други. А онзи, който го тресеше, лежеше на сянка през деня, потеше се, бълнуваше и охкаше. Това разстрои работата ни на хармана. Останахме малко хора. Едни прекарваха снопите, други работеха на хармана, трети трябваше да отвяват. Това беше нашият план. Но сега болните паднаха и разстроиха работата. А работата тежка, тази година житото стана хубаво с големи тежки класове и големи

пълни зърна. Скоро маларията засегна почти всички. Двама се уплашиха и избягаха. Тръгнаха, отидоха ужким за някъде и не се върнаха. Останахме шест души и работехме в дните, когато не ни тресеше. Но силите ни отслабнаха, а на болните положението им ставаше все по-зле, особено когато бълнуваха в треска и огън, което ни плашеше много.

Пък настанаха дни за братската среща и събора в гр. Търново, на която ние непременно искахме да идем. Но пари за влака нямахме. Точно по това време родителите ни изпратиха пари и с тях купихме билети за влака до Търново. Останаха снопи за три хармана, за което нямахме сили вече да овършеем. Жечо ни натовари на каруцата и ни закара до Карнобат. Пътуването беше трудно и опасно, защото точно в този ден мнозина ги тресеше. А искахме да пътуваме с влака, когато не ни тресе. Аз последен се разболях от маларията, а другите всички така бяха отслабнали, че не можеха да вървят. Накрая Жечо ни качи на влака. Пътуването с него също беше трудно. Така най-после пристигнахме в Търново.

Жечо беше съобщил от гарата по телеграфа и от Търново ни поеха братята и сестрите дошли на събора. Там бяхме на уважение и всички ни сочеха с пръст. „Ето ги комунарите!“ Но на следващия ден, като ни тръшна маларията на легло и ни затресе, а нас ни няма навън, тогава се питат: „Къде са комунарите?“ Идват и ни гледат, а ние сме налягали на земята и се тресем. А един пита: „Та това ли са комунарите, да ги тресе треска?“ А сестрата, която се грижи за нас, троснато отговаря: „Е, те, това са те!“ Учителя ни беше дал една стая на разположение във вилата и в деня на треската много сестри се грижеха за нас. Точно в това време дойдоха родителите ми от Габрово, за да ме видят какво правя и как съм. Но все се случваше така, че аз се срещах с тях в деня, когато нямах криза. А тя, маларията, нали ме тресеше през ден. И в свободния ден от маларията аз се срещнах с баща ми.

Учителя не беше доволен от цялата тази работа с комуната, но мълчеше. Ние дадохме две жертви, двама от групата починаха след това от малария. Така че маларията ни покоси и отнесе двама от нас, а опитът ни за комуна в Ачларе завърши с пълен крах по всички линии. Остана опитът. Той бе сполучлив, понеже дотогава нямаше такива опитности. За такива подобни опити, които имахме и по-късно, Учителя каза, че сегашното човечество не е узряло още за комунален живот. Учителя откри Школата и ние вместо всички да бъдем в нея, се затирихме накрай света, в село Ачларе. Значи други бяха силите, които ни отклониха. Преминахме много премеждия, но маларията ни докопа и не ни пусна без кръвен данък.

Учителя бе в Търново на събора с цялото Братство. С баща ми в свободните дни от треската на маларията се разхождахме в Търново, все едно че нищо не е било. Но той знаеше, че съм болен от малария и мълчеше. Беше разбрал, че аз се срещам с него през ден, когато маларията не ме тресе. Веднъж бяхме тримата, аз, той и Учителя и той разговаряше с него. По едно време той получи импулс някакъв вътре в себе си, стана, целуна ръка на Учителя и каза: „Г-н Дънов, на тебе го предавам.“ Учителя се усмихна и отговори: „Хубаво.“ Така баща ми ме предаде на Учителя, а майка ми на времето не позволи да ме направят послушник и калугер в Атонския манастир. В нашия род, всяко едно поколение, векове наред предава първородния син на Атонски манастир като дар на Бога. А сега баща ми ме предаде на Учителя.

Баща ми беше православен, беше религиозен. Вегетарианец първо станах аз, после баща ми и най-после майка ми, понеже се страхуваше от общественото мнение. Като бях у дома ядях само сухи сливи и хляб, защото майка ми не искаше да ми готви друга храна. Като православен баща ми посещаваше няколко църкви и все с Библия в ръка. Към Братството беше резервиран, но толерантен. По-късно в Братството влезнаха сестра ми Цанка и братята ми Николай и Стефан. Родителите ми се примириха. Накрая се качиха на Рила, на общия братски лагер. И се запознаха с братския живот.

Баща ми, когато цъфтяха кокичетата през месец февруари, извървяваше 15 км път в планината, за да отиде и да ги види. Спре се, погледне ги, приседне при тях и ги наблюдава. Обичаше да им се порадва. От баща ми остана тази любов към цветята. За едно цвете аз също отивам 20 км пеш и толкова още за един вир, да го видя и да се изкъпя в него. А на запад какво да гледам – къщи, дворци, направени от човешка ръка. Тук ние се любувахме на красоти, направени от Божията ръка. До края на живота си баща ми ходеше по планините, придружен най-често от сестра ми Цанка, която остана да живее в Габрово, където се беше омъжила.

В Търново през ден треската ни тресеше. Най-зле бяха Асен Кантарджиев и Константин Константинов, които още в Ачларе с мъка ги закарахме с каруцата до гара Карнобат и оттам ги качихме на влака. Ходих редовно при машиниста на локомотива и той ми даваше топла вода за тях. Като пристигнахме в Търново, там ни чакаха и ни поеха братята като се грижиха са нас. Учителя бе им казал: „Прави се опит за братски комунален живот.“ Ние го направихме и сега през ден ни тресеше маларията. След събора аз, Асен и Константин отидохме в Габрово. Но там болестта се развихри и ние паднахме на легло. Викаха лекари, лекуваха

ни, защото маларията ни свали и лежахме на земята. Дойдоха тежки маларични кризи. Веднъж в оня почивен ден от маларията, когато не ни тресеше, аз отидох до Козията река, една рекичка от върха Малуша. Изкачих се трудно до реката, докато стигнах до един вир. Прииска ми се да се окъпя. А водата ледена, студена. Аз свалих дрехите си, гмурнах се във вира, набързо се изкъпах за няколко минути и се облякох. От туй нещо маларията спря. Вече не се явяваше през ден. Така се излекувах. Но излекува ме студената вода от вира на реката.

Как завърши Ачларската комуна? Разказах ви как. Връзките ми с Жечо продължиха дълги години и бяхме в много добри отношения. Даже като студенти в София ние създадохме условия на двете му момиченца да живеят в София и да се учат на занаят. И те дойдоха тука като прекараха няколко години. Едната стана шивачка, а другата плетачка и се върнаха на село. Но за отиване втори път в Ачларе за комунален живот не можеше и да става дума. Ние вече бяхме разбрали, че пътят не е вече във външната обстановка и с външни обстоятелства, а работата на ученика е вътрешна и иска първо ръководството на Учителя и после дълбока съсредоточена работа и трето, да се разбере Учението на Учителя. Ученикът трябва да завърши висше образование. Значи трябва знание, култура и интелект. Тогава ние се хванахме на сериозна работа около Учителя и не се отделяхме от Него.

Три писма до Борис Николов

1. Писмо от мама

Габрово, 13. IV. 1922 г.

Милий Борьо,

Отдавна се каня да ти пиша, но от мъка не мога да почна. Не че съм била против твоите идеали, но никога не съм и помислювала, че в такава форма ще ги приложиш. Мъката, която чувствам, с думи не може се изказа или да се опише. Като че ли съм изгубила нещо много мило, много ценно. И действително с отделението ти от нас аз изгубвам един любящ син, една радост, една надежда. За в бъдеще ти можеше да прокараш твоите идеали при нас, но в друга форма, ползата не щеше да бъде малка. Но щом си избрал този път, трябва волята Божия да е била тъй. Този може би да е Божествения път, по който си тръгнал? Времето ще изличи моята скръб като си спомням хилядите майки, които са изпитвали голяма мъка при такава раздяла с децата си, както те са търпели така и аз ще търпя.

Ето първият Великден ще прекараме без тебе. Пиши поне по-често за

всичко как прекарваш там. Ако имаш нужда от нещо като дрехи, чорапи, пари и пр. пиши да ти пратим. В противен случай ние повече ще се тревожим.

Прибра ли си всички неща от София? Лелиният си Неделкин куфар трябваше да пратиш. Ако си решил някога да си дойдеш, донеси го заедно с кутиите – има две кутии нейни.

Никога не можех и да помисля, че ти ще постъпиш тъй. Аз мислех, че ти все на шега подмяташ. Умът ми не можеше да побере такива мисли. С това се погребаха всичките ни идеали, но нейсе,... така трябвало да бъде.

Пожелавам ти в новото си семейство да получиш повече радости и да прекараш весело тези велики празници.

Приеми поздрави от всички ни вкъщи. Целува те майка ти.

2. Писмо от Жечо №1

с. Ачларе, 3 юни 1923 г.

до Борис Николов – София

Н. А. к. Б. А. (Няма Любов като Божията Любов)

Любезни Борисе,

От дълго време се каня да ти пиша, та едва днес му дойде реда.

Май не се обаждате, навярно имате доста трудна работа! На Учителя бях писал препоръчано на 12.IV. и на бр. Т. Стоименов също препоръчано със 115 лв. за тримата ни, заради Търновските беседи на 8.V.23 г. , дали са получени писмата?

Писмото ти от 5 май го получих на 9-ти същия месец. Питах за коноп, в село няма. Мислех да отида в с. Дуваларе[127], знаех на едно място го работеха, със същия човек се срещнахме и го питах, но каза, че нямал. Писах на брат Христо – учител в с. Караджиларе[128], а е от с. Яйлиджик[129] (от дядовото попово село), там го работят и той обеща, че като си отиде след изпита на децата, ще се потруди да пита. Пътници кога заминаваха за панаира в Карнобат питах, но казват, че можело да се намери, но изработено на плат – изтъкано. Питам за цена, казват че било женска работа. Те – мъжете не знаят. Не ми остава време да отида, защото ще трябва най-малко три дни да отсъствам, а работа, както знаеш, се намира.

На 2.V.1923 г. стар стил идва дядо владика. Идва от Айтос първо за Ачларската енория. Минава през Карнобат без да се спре и право в брат Господиновото село, а то е на нашия поп мерията. Дядо поп подготвя тамошните селяни и го посрещат всички събрани. Понеже брат Господин е орял на нивата, кметът праща селската полиция да му вземат сечивата. Вземат сечивата и се готвели да го глобят 300 лева. Той им хвърлил 60 лв. и

те му дали сечивата. Не одобрих постъпката му дето дал 60 лв., трябваше да ги пита на какво основание го спират от работа и где е казано обезателно да се посреща владиката щем не щем.

Учениците и някои от дълбоко религиозните жени посрещнаха го до моста в Хаджи шура. Отива с шествието право в черкова и е говорил много за Дъновистите.

На утринта отидох и аз в черкова и застанах до владишкия трон и добре наблюдавах всяко движение на високия гост. Много се учудили особено селянките, че съм отишъл в черкова и владиката не ме е изпъдил, та и аз съм бил безстрашен, не съм се уплашил от него. Тази сутрин говори, но не спомена никак Дъновистите. После излязоха на двора и имаше молебен за дъжд, а пред кръчмата народ много. Дядо поп прати няколко пъти да ги викат да дойдат да се молят, защото е било молебен за дъжд. След службата останахме около десетина человека на двора да дочакаме госта да излезе от черквата. Той се забави много. А то имало дете да се кръщава, тъй че дядо владика и деца в Ачларе кръщава. Кога видяхме детето почнаха да се питат: Какво ли ще е това дете – кръщавано от владика?! Едни казаха, че ще бъде дявол, щом владика го кръщава, а други - светия. По-многото се изказаха за дявол.

Излезе най-после, всички му целунаха ръка, а аз се ръкувах и го поздравих с добре дошъл. Имаше още двама – от окръжното инженерство чиновник по прилагане на плановете в село (и ще бъде около 3 месеца в село) и ревизорът на кооперативното ни дружество. Само ние трима се ръкувахме.

После дядо владика ни помоли да послушаме и прочете се от един свещеник – Протопар, написано на книга, продиктувано от владиката до Царя Бориса III.Телеграма, с която му честитят имения ден и му съобщават, че и в с. Ачларе се прави молебен за него. „Иларион“. Дядо попа го произведоха в свещенически сан – Протоархиерей – като заслужил. – Достоен – и го изпяха „Достоен ест.“

Държа реч владиката за дядо попа и го похвали. От друга страна дядо поп отговаря на началника си, че ще се труди да оправдае кръста, с който го натоварят – като обещава, че ще се бори с вътрешни и външни врагове на църквата.

Мак посяхме много. Поникна добре, кога отидохме да го копаем, то той се изгубил – изсъхнал. Тъй като се сее плитко, а се засуши и всичкият изсъхна. После го изорахме наново и посяхме мамули. Приготвихме още две ниви за мамули, но още са несяти. Чакаме дъжд, та тогава ще ги сеем. Суша е. Нивите – посевите са дребни и рядки. А вода навсякъде има от

нови извори. Нивата, дето падна брат Коста от Росинаш ли беше, не помня – вечерта – хе там, в дерето ечемика дето беше, в нашата нива има извор. Извори имаше, когато беше десятък през времето на Радославовото управление, нещо преди 20 година, и сега пак земята отдолу е напоена, само че отгоре засъхна.

Вчера с брат Манола косихме ливадата от утринта до вечерта с голямо преспиване и едва я покосихме. Реката е насипана и коритото е повдигнато на високо, че водата прелива и залива ливадата.

Чиновникът на телеграфопощенската ни станция с госпожата си се сближиха доста с нас. Поискаха червеното теле и им го продадохме за 2000 лева. Дадохме им място да си сеят бостан при нашия на новите лозя. Започнаха да се интересуват и да симпатизират на това учение.

Тази сутрин бяхме на утро в основното училище. Отделенията прекратиха. Днес си вземаха свидетелствата. Цветка минава за 1-ви клас. Мира се приготвя за изпит. Утре почват и до неделя свършват.

Абе брате, защо не ми писа кога заминавате през Карнобат и да ми определите времето от крайморската ви екскурзия и щях да дойда на гарата да се видим.

Добре сме. Работа както всякога много. Трябва и за пчелите да се отдели време и приготви големия сандък, който между другото и с него се занимавам.

Решихме да продадеме добитъка, да си оставим само работните коне. Желаещи много имаше. За черната крава на едни казах 15 000 лева, на други 12 000, а ми дадоха 8500. На първа дума не я дадох, понеже още цените не бяха определени. Сега цената на добитъка спадна. Сега е 3-4000. Спираме пак продажбата. Имаме дълг около 6000 лв., без други странични, т. е. 6000 на записи към дружества и банки.

Поздрав на Учителя

Привет на братя и сестри от нас

Ваш духовен брат в Христа.

Жечо

3. Писмо от Жечо №2

27.1.1924 г.

с. Ачларе

Н. Л. к. Б. Л.

Любезни брате,

Писмото Ви от 10.XII. 1923 г. получих на 20 с. м. И така да ти отговоря, но по едни или други съображения отложих.

Братя мои! Вие знаете (макар и късо време да живяхме заедно, все таки си поопознахме характерите), че в мен нищо преправено няма. Говоря, върша, тъй както си е и както го разбирам.

Туй ти го намятам за по-долното, което ей сега ще ти пиша: Писмото ти като че бе навреме изпратено за подкрепа и помощ някак носяща. Получих го вечерта след завръщане от сеитба, местността „Новите лозя" – към голямата река. Изморен от физически труд: на полето оран, в село дребни работи около добитъка, вкъщи кое где паднало там останало. Телесно изморен, духом бодър и ето от София писмо. Като го прочетох, умората изчезна, сила ме обзе, плановете ми се видяха тесни, малки и започнах да обмислям още нови. Борисе, не го имай, брате, за ласка, че те лаская, пиша ти истината. Тогава бях оставен от помощниците си – слуги. Единият по предлог, че баща му е болен, а другият, че Коледа идело, а свиня те нямали и напуснаха след три седмици. Добре направиха, че ме оставиха. Колкото време стояха, вяра в тях нямах и каквото направят все пакостно, а дворът, оборът, къщата постоянно на тютюн миришеше. Наредя ги на работа и оставя, а те след мене камък хвърлят и казват: „Кога се върне камъка, тогава и ти." Това не е за клевета, а виждам причината в себе си, че не мога да се поставя както трябва и наглася вибрациите ни в хармония.

След Коледа преставих нов помощник-слуга на име Йордан, кротък и смирен. Надея се с помощта Господня да дочакаме определеното време.

Второто ти писмо, заедно с беседата от 16-ти т. г., го получих на 22-ри. Знаеш ли, брате, колко ни помогнахте с тая беседа! Ти добре правиш, че помниш само доброто в Ачларе, а пред моите очи се превързва броеница, в която виждам престъпленията си, които съм извършил. Затова и искам да бягам далеч от Ачларе. Не да го напущам завинаги, но не и да съм постоянен жител (разбира се, пиша за тоз земен живот). А да идвам от време на време да помагам в стопанството, и тогава може би ще бъда полезен на селяните си – като дойда като гост от далеко.

Направило ми е сензация, че ония поети, които най-много възпяват: поле, волове, говеда и въобще селския живот, то те живеят далек, далек от него, всред шумните и многолюдни градове. А какво би казал за дванадесетте апостола, които оставиха всичко и последваха Спасителя на мира?

Тия две точки са в отговор на писмата ти.

Оттук надали ще почна изповедта си, както пред Учителя, така и пред братята комунари. Ще ви опиша, братя, за да видите в какви обстоятелства е поставен селският земеделчески работник. Обиколен със

сети (мрежи) от вси страни, та ако се запази от един, ще пропадне в друг. Щастлив съм, че не отминавам ни един, а опитвам всички.

Преди година, един ден преди Коледа, когато правоверните християни колят свине, а аз съм против това, то в същия тоя ден и аз убих прасето на комшията си (и аз убиец). Ето как стана това: Денят пред Коледа, станах рано, закарах да поя конете, та да ги назобя, нахраня добре и ще отида да сея жито. Качен на Азията, а другите свободно вървят, а пък кал до колените нагоре. След като ги напоих се върнах и турих ечемик, а конете ги няма. Чаках, чаках – няма. Трябва да отивам повторно и моря Азията да тъпче излишно кал. Отидох. Заварих ги в дерето да ядат острия бодил. Подгоних ги и essential кончетата се подиграха и изгубиха из тъмнотата. Подбрах впрегатната червена кобила, а онези оставих. Вързах ги да си ядат ечемика и приготвих сено от втората коситба хубаво, меко, с ароматичен мирис, щом си изядат ечемика, ще им сложа и сеното – специално за работните кобили и то, когато ще работят. Затворих вратата и влязох вкъщи да си върша утрения наряд. Точно през това време кончетата си дохаждат: бягат и цвилят из двора. Казвам си на ума ще потърпите, за да ви дойде ума в главата – през време на молитва е това. Скоро се омълчаха. След наряда, запалих ламбата и излязох из двора да ги търся. Няма ги. А то прасета на комшията да подранят и дойдат, та бутнат с муцуните си и отворят вратата и започнали да ровят на топло, а кончетата се наместили на сеното и ядат ли ядат, иначе никога не биха го кусали.

Като видях тая сцена, рекох си: „Хе сега трябва малко бой както на кончето – защо не си идват заедно – и на прасетата, защо влизат в чужд обор. Отидох до женското конче, Верка, и както ядеше ударих го с ръката си по горната част на гърба, то като се засили напред към леглото си и издигна дирницата си, хвърли чифте и леко ме закачи в гърдите и, ако не бях успял да се измъкна, то мъртъв бих паднал на местото си. Това ме възбуди и след като ги вързах, знаете вече как я бих. Сега иде реда и на прасетата. Взех шибалка в ръка и ламба в друга, за да си ги поошибам.

Но те се завират между конете и те се разритаха. А не мога да прекарам поне едно и да ударя бари веднъж. Оставих шибалката и взех парче около две педи и колкото палеца ми е дебело. Хвърлих само веднъж и излезе че съм бил нешанджия, удари се по мутрата и падна и зарита. Издърпах го на отворено, вода му наливах в устата, заливах го, изправям го, но не бива – ще мре. По-скоро викам на сайбията му и той идва, но то вече, то се е простило със света.

Отидох на нивата и цял ден картината бе пред очите ми и се мъча да го съживявам със силни мисли и твърда воля и се надея вечерта да го видя

живо, но когато си дойдох, намирам студен труп. Претеглихме го със стопанина му – 18 килограма по 22 лв. и ще го платя. Вземах си го и нахраних кучетата си. А тия прасета в дома отраснаха и много пакости ми направиха. Викам да ги приберат, или да ги изкарват на свинаря, или да ги затварят, а те отговарят, какво правели ако дохождат? А какво не! Изпреровиха двора, изровиха цветята, до самата къща изровено и разкаляно, влизат в обора и събарят кошовете с плява и разравят постелката на добитъка. Братя софиянци ще кажат то е лесно да се избегне това безпокойствие: Загради двора, затвори портите и не ще идват. Много лесно е да се каже, но да не питат мене, а братята комунари, които бяха в Ачларе, как лесно става това. Как се ходи с деветима с една кола за тръни и след като обикалят и се измъчат и изпободат ръцете, изпокъсат дрехите и се върнат с празна кола, а за да се огради е нужно повече от пет кола тръни. А портите, щом мине добитъкът и да си опрат конете дирницата и говедата главите, за да се чешат, и ето ти портите строшени. Ще кажете: „трябва да ги чешеш и чистиш, за да не се чешат и събарят оградата.“ И на това ще ви отговарят братята: че друго е чужда ръка да чеше, а друго е сам да се почеше. Това брат Коста вярвам, че ще помни. Всяка сутрин се чешат добитъците, а погледни, конете са захапани, а кравите заблизани. И той си отиде. Защо са недоволни от нашето чесане?

А прасетата да не влизат в обора, да се затвори вратата, добре, тя се затваря от две страни отвън навътре и отвътре навън. Та, ако се подпре отвътре, случи се да влизат отвън и е затворено, трябва да се (избикаля) заобикаля през къщи. Също и обратното.

Прасето бях решил да го платя, но те го прекалиха: идват и все искат парите. Казвам: почакайте сега нямам, когато имам, без да искате, ще ви ги дам. А по право трябва да я разделим загубата, да бъде и на двама ни, тъй като съм и предупреждавал много пъти, а и те виждат, че у дома са отраснали. Но случи се, че не го платих. Ето как стана: Комшията имаше в нашия хамбар храна, както и по-рано е турял, без да му взема наем. Сега, като го прекалиха за пари, казах: Добре, ще ви ги дам още сега. Да питаме как се плаща наем за хамбар. Вие ще платите на мене и аз ще ви повърна парите за убитото прасе. Питахме, наем бил на всеки 25 кила 1 кг се дава наем. Той има 40 кила. Значи две на нас по 450 лв. = 900, а прасето прави – 300 лв. – трябва да му убия три прасета, а не едно. Не му търсих повече – ни взех, ни дадох. Лесно ликвидирах със стопанина, ами с прасето как ще се разправим не знам? Желание имах да ги понабия, а да ги убивам – никога.

Друго, Борисе, ти знаеш ливадата. Ако помниш, единия край се

залива и, когато я косихме, запушихме дупката и водата се оправи в коритото и, след като изсъхна, го покосихме. При тази постъпка, кой мисли, че ще се напакости някому? Тази година половината ливада беше заляна, а сено отлично. За да мога да го покося, пак запуших дупката без мъка с няколко шепи пясък и водата се оправи в коритото си. На другия ден що да гледам! Деца от село с кошове и кошници отиват за риба. Разчуло се е, че Чеирската река е пресъхнала и имало много риба. Заинтересувах се и нещо ми нашепна, че пак я загазих. Отидох под нашата ливада и виждам, че реката пресъхнала, а рибчета се събрали на купчини в по-дълбоките места, гдето се е задържала водата за по-дълго време, но и там изчезнала, а рибките останали на сухо и измрели. Бързо разчиствам покосеното сено настрани и отворих път на водата да върви отдето не ѝ е мястото, но там си е пожелала, но късно е вече, рибките си остават мъртви, подобно на прасето. Ако да бях ял месо, не бих имал толкова грях колкото от тия ми постъпки.

Вадим камъни, за да изграждаме кладенеца, защото при замръзване и разтопяване разпуска се пръста и се събаря. Вадим ги в голямата река, дето беше банята до каваците, с труд и мъка отворихме кариерата – рудницата, и щом почнаха да излизат хубавите камъни, откри се мравуняк и от студа мравите измират.

Имаме шарено коте, за една година успя да довърши мишките. Ами сега започна гълъбките и птиченцата. Най-вече вечер при залязване на слънцето тогава лови нещастните птиченца. Преди няколко вечера като теглех чакъл от кладенеца, а и орджо е вътре копае, котето подплашва няколко птиченца от покрива на къщата и кацат на сливата. То с опулени очи и уши след тях и така се хвърли на сливата. Викам, но не ме чува, да пусна торбата ще убия работника, да тегля ще се мине време, но, както и да е, успях да издърпам торбата и бягам към котето да отървa птиченцата. Понеже е нависоко, случи се кобилицата на отпреде ми и хоп по главата му и то се строполя на земята. Благодарение, че не му стана нищо. Пак на бой и убийство ми върви както някога, брат. Урс из романа на Х. Сенкевич „Камо градеши“[130]. Това го пиша, брат, като изповед от мене и дано ми поолекне, а на вас да послужи за назидание и поука, та да се предпазвате в подобни случаи. Затова искам да дойда и съм близо до Учителя, мисля че тия деяния ще бъдат избегнати.

Колкото за прехраната на мен и децата, то не се грижа. Щом Господ ми е дал живот и здраве, то Той не ще ни лиши от потребното, както за физическата храна и за духовната Той ще промисли. Беседата ме облекчи гдето се казва, че когато те бие, който те обича, това е благословение. Бил

към жена си, добитъка, околните си, децата си, но все своите като им мисля доброто. И за това ги бия.

Икономия правя във всичко, а все с дефицит привършвам. Където тръгна, все пари от хора търся. Всички ще се научат къде отивам и какво правя. Ред ли не зная какво, но не върви. Може би да има братя опитни и умни да поставят ред и стопанството да се обърне на райска градина. Една от мъчнотиите е: без домакиня когато отидем в къра заключваме вратите. Христо си идва по-рано имат 1-во отделение два часа, Цветина 4-5 часа. Тъй че трябва да чака на двора докато си дойде Цветка и отвори. Вкъщи огън изгаснал, няма приготвено за храна, изпокъсани, работа много. Мъчно, брате, мъчно.

Добре ще бъде, брате, ако ни изпращате постоянно подобни бележки от беседите на Учителя. Желая да имам от V серия насетне (следващите беседи след V серия и до днес). Даже и по-раншните, защото Учителя беседва всяка неделя, годишните серии са от по 14-25 беседи, а останалите са за нас неизвестни, а, че има неща важни и поучителни, това е излишно да казваме.

Книгите от склада на брат Лазар Котев на стойност 200 лв. ги изпродадох и от Учителовите половината. Сумата е изхарчена, ако се има нужда, пиши ми да я събера и изпратя.

Добре сме. Мирка е в Карнобат ученичка в IV клас.

Между другото се залових да изучавам Есперанто, а там срещнах изречение: „AI homo, pekinta senintense.dio facile pardonas.“ Превеждам го: Съгрешенията на человеците без намерение Бог лесно прощава. Ха, дано да е тъй. Май, ако има някой от братята есперантисти, поздрави го и го помоли да ми пише да се упражнявам.

Писмото ми е общо: поздрави всички братя и сестри, а Учителя, разбира се, първо.

Извинявайте, че ви пиша на събрани листчета. Тъй се случи, че се привърши книгата ми на тоя ред. Писано е и нощно време. Извинявайте за отегчението, което може би ще ви причини прочитането.

Какво да правя, братя, искам всичко да си разкрия пред Вас, а то още колко е останало.

С братски привет: Жечо.

3. Николай Дойнов представя спомените на брат си Борис Николов за комуните в Ачларе и Русе

„Научете по един занаят за да бъдете свободни!“

Няма нещо по-приятно от това да влезнеш в допир с човек, умът на които е свободен от заблудите, от омразата, от насилието. Само едно общество от такива хора. може да бъде идеалното. Методите на Бялото братство са единствените, които могат да водят човека по пътя към едно непрекъснато съвършенство, защото те са опитани и проверени. Първо трябва да имаме отделните хора интелигентни, облагородени и с морални качества, тогава чак можем да имаме идеалното Братско общество. А и външните условия трябва да са налице. Еволюцията на човека, изграждането на неговото съвършенство е един бавен, но величествен процес. Голяма част от братята и сестрите, и по-специално младите, изпаднаха в голяма заблуда, като приемаха, че така набързо, без каквато и да било подготовка могат да създадат идеалното братско общество. И част от тези братя, най-интелигентните, най-добрите, най-надеждните от Школата на Учителя, се устремиха да правят братски общества, като изоставят току-що започналата Школа на Учителя. Този устрем, беше преди всичко под влиянието на Толстоевите идеи, за простия и близък до природата живот.

Ето как един от тях описва, тази тяхна фатална стъпка и последствията от тази дейност. Това го разправяше моя брат Борис Николов.

„Ние, група от младите приятели, неотърсили се от влиянието на Толстой, Петър Кропоткин и други проповедници на въздържанието и живот по-прост, близък до природата, сме обхванати от неудържим устрем, да заживеем всред природата в общ колективен братски живот. Тази идея ни бе обхванала изцяло. Ние горяхме като факли. За провеждането ѝ решихме, че трябва да имаме земя, за да образуваме земеделско стопанство, да бъдем независими, свободни за насъщните си нужди. А всички от групата бяхме бедни студенти. При това, бяхме отказали вече да получаваме пари от родителите си, искахме сами да се издържаме. Освен това имахме идеята с труд да спечелим необходимите средства за закупуване на земя. А работа тогава мъчно се намираше.

По това време се пусна слух, че каменовъглените мини в град Перник приемат работници и могат да се изкарат добри надници. Ние

вече бяхме сформирали група от осем души, за основаването на комуната. Решихме да отидем да работим в мините за спечелване на необходимите за целта средства. Но щом отидохме там, веднага се убедихме, че това е измама. Битовите условия за работниците бяха отвратителни, заплатите малки, трудът непосилен. Това ни разочарова, отказахме се от този проект и се върнахме в София.

Но мечтите ни, за простия селски живот, живот близко до природата, продължаваше да гори в нас. В нашите постоянни срещи, усилено си идеализирахме, не само по него, но и по разни философски, религиозни, научни въпроси, а също и от окултизма и теософията. Ние често посещавахме Учителя, разговаряхме с него по въпросите, които ни вълнуваха, разбира се най-много по въпроса за комуната.

В един разговор във връзка с нашето следване и науките, които изучавахме, Учителя между другото ни каза: „Учете науките, завършете, но научете и по един занаят, за да бъдете свободни". Ние и без това търсехме работа, нали искахме да се издържаме и да учим. Опитвахме разни занаяти, но можехме да работим само през свободното си време, а такова като студенти нямахме много.

Така в това търсене, срещнахме брат Бертоли, по произход италианец, опитен майстор в мозайкаджийството, дошъл от Италия да търси своето щастие в България. Запознава се с Учителя и става редовен слушател на неговите беседи, като се приобщава към братските среди. Този вече наш брат имаше работилница за мозаични и циментови изделия. При него намерихме работа на парче и затова можехме да работим, когато сме свободни. Правехме циментови блокчета, чукахме мрамор за мозаечни камъчета. По това време у нас нямаше машини за трошене на мрамор за мозаични камъчета. През ваканциите, предимно лятната ваканция, работехме с майсторите, които преди това той беше вече обучил, при тях учехме занаята. Но тази малка възможност с много скромното, което припечелвахме, стигаше едва за ежедневните ни нужди и съвсем не можеше да даде някакъв принос за осъществяване на идеята ни за закупуване на земя, с която да образуваме замислената комуна.

В началото на 20-те години идеята за комунален начин на живот става повсеместна

Идеята за комуна, обаче продължаваше да гори в нас с неотслабваща сила. Тя беше ни обхванала тъй, че решихме да напуснем университета, за

да се върнем към простият живот всред природата. В разговор с Учителя по този въпрос, той всякога ни изслушваше. Но виждайки непреодолимият устрем, в който сме тласнати, той не можеше да ни възпре. Тъй както една кола полетяла с голяма скорост, по даден наклон е опасно да се спре рязко. Пък и да беше ни казал нещо против този план, у нас все щеше да остане нещо неудовлетворено, което да тлее и смущава нашето съзнание. Затова той ни остави и не ни възпря за да направим нашия опит.

Идеята за комуни беше обладала не само нашите братя, но и други идейни общества. Толстоистите създадоха комуна в село Алан Кайрак[131] – Бургаско. Там обаче комунарите отидоха до голяма крайност, като даже не впрягаха добитък в ралата, а се впрягаха сами. Те имаха комуна и в Ловешко. Анархистите, също бяха създали комуна някъде към местността Свирчовица – Русенско. Наши братски комуни възникнаха и в село Арбанаси – Търновско, в Русенско и в Нова Загора, пък и другаде. Всред нашите братя и сестри по това време постоянна тема бяха комуните. Това беше огън, който не можеше да се угаси. Интересно беше да се види с каква сила идват идеите на Земята.

В това време идва при Учителя един наш съмишленик, Жечо Вълков, селянин от село Ачларе – Карнобатско и му предлага цялото си стопанство, земя, добитък и той с цялото си семейство, за да образува братска комуна. Жена му току-що се била поминала и това улесняваше неговия подтик. Учителя, който знаеше, че ние търсим земя за нашия опит, го насочва към нас. Жечо беше възхитен за тъй неочакваната възможност, за реализирането на една идея, тъй дълго горяла и в него. Да дойдат толкова млади хора, учени, идейни, да се включат и съдействат затова, което той тъй дълго е желал, беше посрещнато от него с изненадващ възторг. Той се почувства подкрепен и силен, а ние бяхме не по-малко възторжени от тъй създадения случай. Туй, за което трябваше да работим с години, ни идваше готово на крака. Въодушевени от тази тъй неочаквана за нас, от наше гледище, щастлива възможност, ние с неудържим устрем се хвърлихме да реализираме тъй мечтания общ комунален братски живот.

Напуснахме университета, за да направим нашия опит. За наш късмет, щастлива случайност ни избави от много тежките последици, които щеше да ни донесе това напускане. Точно тогава, професорите от целия университет обявиха стачка, поради някакви недоразумения с властта и затова университетът беше закрит през нея година, затова нашето напускане остана незабелязано, не се разбра, че сме напуснали

университета. През това време ние направихме нашия опит в село Ачларе.“

Първоначални впечатления от обстановката в Ачларе

„Все помня, продължава нашият приятел, онзи дъждовен ден, в който пристигнахме на гарата в Карнобат, беше края на март 1922 г. От Карнобат до Ачларе са 18 километра. По предварителна уговорка, Жечо беше дошъл да ни посрещне с кола, в която бяха впрегнати два коня, за да ни вземе багажа, който не беше малко. Ние, осем души тръгнахме пешком, по мокрия и кален път, а обувките ни съвсем не бяха подходящи за такова пътуване. Но нали ще отиваме към обетованата земя, осъществяването на тъй желаната мечта, понасяхме всичко. Колко часа бяхме пътували из мокрия и кален селски път, не зная, но когато пристигнахме, беше вече късна нощ.

Влязохме в студена, пропита от външната влага, селска къща, без домакиня, лавнаха кучетата, замучаха крави, някъде проплака дете. Из тъмнината излезнаха две момиченца и едно дете, това бяха децата на Жечо. Обстановката мрачна, хладна, неприветлива. Това ни подейства като леден душ. Но, запалихме огън в камината, пръсна се топлинка, сменихме мокрите дрехи, стоплихме се. Какви чудеса прави огънят, светна, затопли се, създаде се малко уют. На другия ден се запознахме с новата обстановка, при която щяхме да живеем. Къщата беше стара, но здрава, имаше няколко стаи, обширен хол и в него огнище. Навън чардак – тераса, а пред къщата голям двор от три-четири декара. Имаше обор и в него два коня, две крави и телета. Ние мислехме и искахме, че ще можем да съчетаем простият физически труд, усилените грижи и работа, които изискваше едно крайно примитивно устроено земеделско стопанство, без абсолютно никаква техника, каквото беше стопанството на Жечо. Особено през пролетта и лятото, с изкуството и интелектуалната работа, която ни беше присърце, с които бяхме свикнали, беше една наша необходимост. Ще работим, ще четем, ще свирим, ще пишем. Представяхме си живота там като песен. Но още на другия ден ни посрещна коравата действителност.

Привикване към суровите условия и физическия труд в комуната

От управлението на селската община отпущаха на селяните за

изсичане участъци за дърва, млади горички почти храсти. Даваше се да изсечеш колкото можеш за един ден. Ние бяхме осем души, едни сечаха, други пренасяха, така ние насъбрахме най-много дърва. В двора се натрупа голям куп. Едва що свършихме тази работа и дойде пак нова срочна. Отново от общината, бяха разрешили, където има изсечена гора, всеки селянин, от който участък извади дънерите, този участък става негова земя. И ние се заловихме с тази работа. А Жечо беше лаком и макар, че имаше вече своя земя от двеста декара, искаше да има още. Използва притока на работна ръка и ни турна на работа да вадим дънери. Взема от съседите, брадви, кирки, лопати и ние почнахме работа. Но понеже бяхме неопитни и сравнително деликатни натури, ранихме си ръцете, изпочупихме инструментите и много работа не се виждаше налице.

Вечер се прибирахме смазани от умора. Не бяхме свикнали на такъв тежък физически труд. За четене и свирене не можеше да става и дума. Едва можехме вечер да си направим обща молитва и да си изпеем някоя песен. Вечер ние пеехме, селяните много се учудваха на това и обичаха да ни слушат. Те не бяха слушали да се пее на няколко гласа, а ние имахме хубави гласове и пеехме добре. При това ни придружаваше чело, цигулка, че и китара, инструменти каквито ние носехме. Селяните обаче не бяха разположени към Жеча, имаха лошо настроение към него, поддържано от попа и кръчмаря. Това настроение мина и към нас. Наричаха ни набожните, а децата често хвърляха буци пръст подире ни. Но станаха събития, които ни възвърнаха благоволението и уважението на селяните.

В селото стана пожар, запалиха се две къщи. Настана суматоха, селяните се суетяха, викаха и не знаеха какво да правят. Ние дотърчахме и най-напред пуснахме добитъка от оборите. После се разбра, че в едната къща имало бабичка и детенце. Изнесохме и тях. Събрахме съдове, бакъри от селото и направихме жива верига със съдовете пълни с вода от потока до горящите къщи. Пълните съдове с вода подавахме от ръка на ръка и ние гасяхме. За малко време изгасихме огъня. Селяните после коментирали в кръчмата: спасиха добитъка, бабата и детето, угасиха и огъня. Това създаде вече благоприятно течение за нас. Второто чудо беше това, че селските кучета, които бяха много зли и хапеха селяните, нас не ни хапеха, ние си ходехме спокойно, ако и да лаеха след нас, но не се приближаваха много. Това не остана незабелязано и селяните си казваха: „Не ги хапят кучетата“. Третият случай беше още по-ярък и налагащ се.

Един неделен ден дойде при нас една делегация от кмета и няколко съветници. Беше обед и ние се хранехме на двора. Кметът каза: „Ще

трябва да напуснете селото, защото селяните ще ви избият с камъни. Явил се бил някакъв ясновидец при черквата и казал, че ако не си отидете, ще падне градушка, ледени парчета, големи като снопи, ще събори къщите и ще избие добитъка и хората. Миналата година току-що преди жътва, падна градушка и унищожи посевите. Тогава аз станах пред кмета и му казах твърдо: „Селото ние няма да напуснем, а градушка тази година няма да има“. Ясновидецът беше определил деня и часа на страшното събитие, а то наближаваше. Селото в голямо напрежение и страх, с трепет очакваше деня, какво ще стане. Кое от двете пророчества ще се изпълни? Дойде денят. Беше чист, ясен безветрен ден. Никакво облаче по небето. Изпълни се нашето предсказание. Тогава вече селяните почнаха да проявяват и симпатия към нас.

Постепенно ние свикнахме с полската работа. Даже някои неща правехме по-добре и от селяните. Тежки класове бяха увиснали по нивите. Но пролетните посеви, царевицата и слънчогледът искаха големи грижи, окопаване, почистване от плевели, работи, които много ни изморяваха. А Жечо беше засял 60 декара нива с тези култури, а те искаха грижливо окопаване. Този тежък труд ни пороби. Книгите, които носехме, останаха неотворени, за музика и занимание с нашите музикални инструменти не можеше също да се мисли. Науката и изкуството за един интелигентен човек е не само едно приятно занимание, но и една необходимост, тъй като те задоволяват в него известни потребности, нужди на природи, създадени и развити вече в него. Тъй както физическата храна е една необходимост за нашето тяло. Щом като тази храна не се достави в стомаха, човек усеща нейната липса, глад. Такъв глад и необходимостта от задоволяване изявяват и тези вече създадени и оформени в интелигентния човек по-висши природи. Не се ли задоволят, той страда.

Незадоволени бяха тези наши духовни нужди, незадоволени бяха и нуждите на физическото ни тяло. Без една домакиня или човек с домакински похват, който да създаде ред и уют в дома и добра топла храна. Какво в това направление е можел да направи Жечо, този примитивен селянин? Пък и кой от тези осем души, които всякога са били далеч от такава дейност, е можел да направи нещо в това направление? Пък се разбира, че и продуктите за приготовляване на вкусна и питателна храна са липсвали и ние едва ли не гладувахме. Всичко това и непосилният труд за едни все пак деликатни натури, каквито бяхме ние, работа земеделска, без абсолютно никаква техника, провеждана по най-примитивен начин. Всичко това естествено е да предизвика недоволство и в най-запалените идеалисти.

Недоволство и разочарование

Всяка работа е успешна и приятна, когато е разумно и добре организирана. А такова нещо тук не е имало. Ето защо в комуната започна де се промъква недоволството. Перспективата цял живот да се прекара при такива заробващи условия, обезсърчи повечето от комунарите и огънят угасна. Самият общ живот не се оказа така хармоничен, както си го представяхме. Явиха се дразги и търкания. Пък и житото, което главно ни служеше за храна, което мелехме на брашно за хляб, се свърши. Стана нужда да мелим от ечемика, който беше определен за конете. И тъй вечер, като се връщахме от нивите, имаше и много домакинска работа. Двете неврълстни момиченца на Жеча, какво можеха да направят? Това създаде нови трудности, които изтормозваха още повече. Ние си мислехме, че като направим комуна, цял свят ще ни похвали и ще дойде да живее като нас. Наивни детски представи. Плод на младежки устрем за подвиг, за показ, за похвала, породено от едно подчертано честолюбие. Разочарованието идваше постепенно, но сигурно. Някои вече почнаха открито да съжаляват, че са дошли и подчертаваха грешката.

А в София Школата продължаваше и макар, че получавахме редовно лекциите, упражненията, темите, това допринасяше още повече за разгаряне на разочарованието. Осъзнахме грешката си. Учителя откри Школата, Школа на светлина и прогрес, а ние я напуснахме и дойдохме някъде далеч в село. Разочарованието постепенно обхвана всички. Дойде и жетвата. Ние като повече хора, успяхме да я свършим 15 дена по-рано от селяните. А в селото имаше наредба, не се допущаше да се превозват снопите от нивите за вършитба, докато всички селяни не свършат жетвата. Тази наредба имаше за цел да се предпази кражбата на снопи.

Екскурзия до Коджа-Балкан
и напускане на комуната

И тъй имахме 15 дена свободни на разположение. Тогава решихме да направим една екскурзия до Коджа-Балкан. Тръгнахме пешком, почти боси, а пътя беше не по-малко от шестдесет или седемдесет километра. Пътувайки, без да знаем сме попаднали на маларични области, по течението на река Камчия, където се наложи и да нощуваме. Когато се върнахме от екскурзията, всички паднахме от малария. А беше време за харман. В цялото село нямаше нито една веялка, с която след овършаване, да се отвява сламата от житото. И затова, овършеният харман, трябваше да се отвява, по най-примитивен начин, с лопата на вятъра, а такъв понякога

нямаше и се събираше по няколко харман за отвяване. Ако пък излезне вятър през нощта, ставахме да отвяваме. Който не е отвявал с лопата, той не знае какво значи да хвърляш срещу вятъра зърното и сламата, много часове подред, особено нощем. А маларията здраво настъпваше. Комунарите един по един падаха. Някои бяха много зле, с висока температура. Достигнаха даже дотам, че от високата температура почнаха да бълнуват. Така премина месец юли.

През август беше братският събор в Търново. Ние трябваше да отидем, а нямахме пари за път. Двама от комунарите намериха начин и заминаха за Търново. В това време, по някакво чудно съвпадение, родителите ми изпратиха пари, макар, че бях им забранил да ми пращат. С тези пари можахме да купим билети за всички останали до Търново. Трагично завърши този опит. Натоварени на биволска кола върху малко слама от Ачларе, пристигнахме до гара Карнобат, оттам по влака до Търново. Тук бяхме посрещнати много сърдечно от братята и сестрите. Сам Учителя нареди да ни се създадат всички най-добри условия. Славата на комунари ни се беше разнесла навсякъде из братските среди и всички с обич, уважение и почит се отнасяха към нас. Другите образувани комуни не бяха в по-добро положение.

С маларията се борихме няколко години, но двама от комунарите станаха жертва на тази болест. Един от тях бе Константин Константинов, който беше авиатор. Той беше племенник на професора по висша математика, който на мен ми беше професор. Коста пише писмо до него и започва отгоре: „Няма Любов като Божията Любов“. Професорът му отговаря „Ум царува, ум робува, ум патки пасе“. Значи накрая патките ги пасяха и той си замина много рано от този свят.

II. Комуната в Русе

1. Георги Томалевски – Русенската комуна, юли-август 1923 г.

Пристигане на новите комунари в Русе през юли на 1923 г.

На следната година след Ачларе ние направихме нова комуна в град Русе[132]. Тук работите не са както в Ачларе. Тази комуна се осъществява в един хубав чифлик в местността „Свирчовица“, където за обработване няма толкова ниви, колкото зеленчукови и овощни градини. За пръв път в тази комуна участват и някои наши сестри. От ачларците тук са Коста, Жорж, Кръстю, Христо и аз, а от сестрите – Мария[133], Цветана[134], Виктория[135], Пенка[136] и Дафина[137]. Нов комунар в Русенската комуна е и Петър Камбуров от Казанлък[138].

Прави ми впечатление как Петър – бивш анархист, прави първите си стъпки в този братски съвместен живот. По начало той не обича да се приобщава към никакви наложени порядки и понякога проявява нетърпение. Държи на личната свобода и най-малкото засягане го дразни. Той е много мил, много сърдечен и предан брат, но носи върху себе си знака на безвластието и това хем задълбочено, хем непокорно начало на славянския човек, което той е наследил и от усърдното четене на Достоевски.

„След няколко много малки буреносни облачни дни работата тръгва. Градината и дворът на русенската комуна са отлични. Има сенки, има навес, странични постройки и доста много удобства. Тук ние не сме принудени да водим примитивен живот, както в своето първо ачларско посвещение. В русенската комуна не работим толкова усилено и не се уморяваме така много, както при бай Жечо.

Копаем в градината около стъблата на прочутия сорт русенски домати, окопаваме бостана с дини и пъпеши, както и царевичната и слънчогледовата нива. Аз и Кръстю, както винаги, пак се отделяме малко встрани. Когато е облачно и хладно, двамата спим или в една стара сграда, където държат инструментите и други градински потреби, или пък навън, на открито, като всеки постила под себе си малка черга и се завива с балтона си. Топлите юлски нощи ни пазят и ние сме доволни[139].

Над нас пак блестят съзвездията, които гледахме в Ачларското небе, но сега ние се чувстваме повече у дома, заградени сме с повече топлота и грижи.

Сестрите спят на хълма в една заветна падинка. Там те си отнасят черги и ние дълго, след като се свием в дебелите си балтони, чуваме шумния им говор.

Сутрин се събираме на закуска. Преди това пеем сутринния си наряд с тиха тържественост и после закусваме.

От високия рид на „Свирчовица“ може да се види как се белее Дунава и ние често се заглеждаме в тази ивица на север.

Възстановяване на щетите след пороя и сближаване с комуната на анархистите

През един неделен ден[140] се случва нещо неприятно. След необикновения пек пак завалява продължителен пороен дъжд. Със застрашителен тътен от баира над нашата комуна се задава облак като огромна черна ламя. Светкавици раздират нейното туловище и оттам рукват води, като че нов потоп трябва да залее земята. Вода се изсипва над градините, изравя корените на много зеленчуци, залива лехите и най-после разрушава и отвлича моста върху широкия ров, през който се влиза в стопанството. Тази случка създава тягостно настроение, защото съвпада с първите дни на нашето пристигане, но, от друга страна, ни импулсира за работа да поправим всички щети. Съставяме план. Още на другия ден сутринта ние започваме усилена работа. Първото нещо е да направим един по-хубав, по-широк и по-устойчив мост. Освен това решаваме да разширим рова, колкото е възможно повече, за да може прииждащите от височината води да се отвеждат от него, без да се разливат над градините. Две дълги дървета са издялани и приготвени за главни носачи на моста. Аз имам възможност да проверя своите качества на строител.

Още в същия ден при нас идва един млад човек и казва, че и тяхната комуна, която е наблизо, е пострадала. Така разбираме, че наблизо има друга комуна на анархисти. Ние им симпатизираме. Отличават ни само методите, с които осъществяваме своите идеали. Ние сме против всякаква принуда и насилие, а те все още имат насилствената експроприация като средство и за начало на новия безвластен живот.

Нашето импулсиращо начало е Бог, Когото виждаме във всичко. Той е и в тихия лазурен ден, и в изобилието, и в бурята. Съседите от анархистичната комуна смятат, че вредните елементи на живота трябва да

се отстраняват, както се отстраняват гъсениците от дърветата. Ние мислим, че процесът на това „отстраняване“ е вреден и гибелен за тия, които го вършат, и че нищо от това, което иде след отстраняването не носи добро, тъй като е положено върху кръвта, сълзите и страданията на хората. Ние вярваме, че всяко нещо, което човек изгражда отвън, трябва предварително да е осъществил в себе си. И отделният човек е един свят, който трябва да се устрои идеално, както смятаме да устроим външния свят. По такъв начин отделната личност не ще се обезличи като безсмислен номер в общото, а ще зазвучи като тон във великата мелодия на целокупния живот.

Често влизаме в разговор с тези анархисти. Харесваме някои техни възгледи. Харесваме им и ние, но винаги разговорите завършват с това, че нашето е по-съвършено дело, но за него още не е дошло времето.

Работите по моста, канала и градините привършваме успешно. Стопаните ръководители са доволни от нас. Бурята ни научи как трябва хората да се предпазват от нея. Така и всяка беда в живота на човека го учи на ум и разум. Затова ние не се борим със злото, а се учим от него. Учителя Беинса казва, че злото е сила, която трябва да впрегнем да тегли нашето рало.

Един ден на чешмата срещаме един от анархистите, с когото не бяхме се виждали. Той направи на нашите хора голямо впечатление. Има черни очи и горящ поглед. От малкото думи, които разменяме, проличава, че той е необикновено начетен човек. Има голяма култура и приказва оригинално. Решаваме, че той ще е някой от техните теоретици.

Вечерта след работа ние излизаме на разходка на отсрещния хълм. Там идват и някои от анархистите. Те имат китара и пеят свои песни. И ние запяваме някои от нашите песни. Те ги слушат с внимание.

Ние разбираме копнежа по свободата на тези обгорели мъже, които пеят с меки баритони. Знаем и това, което ни разделя от тях, но сега в тази тиха и спокойна вечер, мислим повече за това, което ни сближава.

На другия ден Петър Камбуров ми казва, че единият от тях, този когото срещнахме на чешмата, е Георги Шейтанов[141] – виден анархист и най-необорим техен теоретик. Другарите му го наричаха с друго име, защото той е в нелегалност. Дори Петър ми казва, че не всички от другарите му знаят кой е той. Само брат му Иван и няколко от най-приближените знаят самоличността му.

С Георги Шейтанов аз се видях по-късно при по-други обстоятелства, за които ще спомена по-надолу.

Спомням си, че и в Бургас веднъж срещнахме група комунари –

толстоисти[142]. Те са привидно по-близко до нас поради вегетарианството си и принципа на непротивене на злото, но и с тези анархисти ние не се чувствахме чужди. Те са против оковаващите рамки на всяка власт и копнеят за един живот, когато съзнанието на човека ще бъде така извисено, че всичко, което е ограничение и насилие, ще падне като излишно скеле след завършване на постройката.

Не зная сега, но тогава толстоистите се показваха фанатизирани непротивенци и имаха наивни схващания за техниката и обработването на земята. И от тях се отличаваме. Все има нещо, което е по-чуждо от нашите разбирания. От една страна, те, а от друга – анархистите с фанатизма за безвластието, с утопичната постановка на въпроса за уредбата на бъдещето общество. Ние трябва да виждаме добре и да коригираме в себе си техните недостатъци. За нас в идеите няма недостатъци, а има винаги недостатъчност на сили у човека да ги осъществява истински. На анархистите трябва да казваме, че насилието разрушава човека, а на толстоистите да обясняваме, че не бива да се отричат техниката и напредъкът. Човекът, казваме ние, трябва да си служи с придобивките на цивилизацията, но да ги употреби за по-възвишени цели от тези, които днес той има на земята.

Ние вярваме в безсмъртието на душата, във вечния път на всемира, и че един човешки живот е едно кратко престояване в един от малките оазиси на това безкрайно пътешествие. Ние сме най-убедителни и най-несъкрушими в доводите си, но нашите идеи могат да намерят място само в едно пробудено съзнание.

Учителя Беинса Дуно даде едно от най-прекрасните тълкувания на Христовото учение.

Потвърждение на кои идеи е това безкрайно небе? Защо е създадена тази могъща, величествена и чаровна вселена?“

Обичайната работа в русенската комуна

„И тук има харман. Ние с Коста работим днес на него. Приказваме за това, че работата, която върши човек заради скъпа за него идея, е благословена работа. Тя го възвисява. Работата пък, която върши заради насилие, озлобява човека и го прави враг на другите хора. Ето защо ние не вярваме, че всеки труд облагородява. Облагородява само онзи труд, който се върши с любов. Казват, че трудът бил най-висшата ценност и най-голямата гордост на човека. Това не е напълно вярно. Най-висшата ценност у човека е любовта, заради която той може да приеме и най-

унизителния вид труд. А самият труд сам по себе си, без любовта, която го вдъхновява, е мъчение.

Учителя Беинса ни е казвал, че има мъчение, труд и работа. Човечеството е стигнало до труда, но още не е стигнало до работата. То е било в мъчението, изкачило се е до труда, но още не е достигнало работата. Работата ще дойде тогава, когато човечеството ще върши всичко с любов към Бога, и това, което върши, ще бъде творчество. Христос, който свършва най-великата работа, не полага никакъв труд. Той е освободен от него.

Днес получавам писмо от Кузман[143], който живее на „Веслец“ при нашите. Писмото е много мило, спретнато и задушевно. Зарадвах се – това е първото писмо, което получавам тук. Зарадва ме и обстоятелството, че моята майка има едно прекрасно майчинско чувство към братята, които живеят там. Исках да я прегърна и да ѝ благодаря за това.

В Русенската комуна започва производството на дървени печатарски букви. Петър Камбуров е начело на това предприятие, което впрочем е започнато в София. Братята стържат, режат и пеят. Аз не съм в тази кооперация. Работя полска работа.

Когато си почивам, аз отново съзерцавам белите кълба на ослепителните кумулуси[144], които чертаят пред очите ми най-фантастични приказки. О, колко се захласвам по летните облаци! Колко неизразими чувства ме завладяват, когато ги съзерцавам, легнал в затоплената мека трева. Друг път, когато профучава сърдитият вятър над върхарите и потъмнелите облаци се подгонват като подплашено стадо диви коне, тогава нежното чувство в сърцето се заменя с неочаквано могъщество и сила, дошла из неведомите дълбини на природата.

И тука – в Русенската комуна, ние имаме неделни гости, пред които четем текстове от Евангелието, държим кратки, съдържателни беседи и пеем нашите песни.

Посещение на Учителя в русенската комуна

Един съботен ден при нас идва Учителя[145]. Ние го посрещаме топло, с вътрешно смирение и обич. Все едно, че идва при нас добрият ни баща. Той кротко ни се усмихва и гледа в очите ни да види всичко, което искаме да му кажем. Той има доволно, радостно лице. Обядваме заедно и дълго след това приказваме под сянката на черницата. Ние сме доволни и усещаме неговата бащинска любов. Едно след друго му разказваме за всичко: за работата си, за бурята, за новия мост и за това, че всичко

възстановихме с най-бърз темп.

Същия ден ме повикаха долу при анархистите, защото на един от тях кракът бе надут и страшно възпален. Убол се бе на стърнището и раната се бе инфектирала. Когато отидох, видях, че пострадалият е Георги Шейтанов. Зная някои методи, които съм научил от нашия учител, и за няколко дни кракът му оздравя.

През време на беседата в следващата неделя при нас дойде и Шейтанов. Той стоя до края и внимателно изслуша беседата на Учителя. Шейтанов даде на Учителя две малки розички. Той много го хареса и каза, че е чул и научил неща, които никога досега на е чувал.

След вечерята, която направихме рано, Учителя замина за града. Преди да потегли, когато вече се бе качил на талигата, ние му изпяхме няколко песни и го изпратихме сърдечно.

Пак нощ, пак свирещи щурци, пак дълбоко звездно небе.

Аз лежа на малката черга и си мисля, че гласовете на щурците са като пробудени спомени от гробницата на милионите години, минали над земята. Те са като някаква Морзова азбука на всемира. Струва ми се, че и след други милиони години, ако има земя, щурците ще пеят пак по същия начин.

Сестрите в комуната

Аз нищо не казах досега за нашите сестри[146]. Ето няколко думи за тях.

Мария е амбициозна и мисли, че знае най-много от всички наоколо. Тя не отрича качествата на другите, признава ги, но усещам, че винаги си е запазила правото да каже последната и най-авторитетна дума. Тя е пианистка и смята, че никой не е разбрал Учителя както тя.

Цветана Щилиянова е художничка. Тя е сериозен портретист и майстор на пастела. Не е дилетант. Винаги се ядосва, че не работи композиции, но тя като че ли се затруднява в сюжета. Затова пък всичко, което не е направила в композиционния жанр, дава го в портретите. Обществото я познава.

Цветана много обича пъпеши и дини. Тя се движи бавно през бостана като привидение. Лекичко се навежда и с малко почукване познава коя диня е узряла.

Нищо друго не яде, освен дини и пъпеши и пак е доста солидна. Нейните свенливи и кротки очи винаги мечтаят за нещо.

Дафинка е изфинена английска брюнетка с тънка бяла кожа и

чаровна усмивчица, загадъчна като на Джокондата. В нея са влюбени няколко от анархистите. Тя е деликатна и внимателна. В черните ѝ ириси има светлинки, които не можеш да разгадаеш. Понякога мислиш, че дружески ти се усмихват, а друг път, че се шегуват покровителствено, ако не и малко иронично.

Отиде си Дафинка от този свят рано, рано! Стопи се нейното изящно, изтънчено тяло. Остави тя като спомен своята очарователна усмивка и тъга заради нейната рано угаснала младост[147].

Пенка е от Казанлък. Тя има повече земен потенциал и сила да се справя. Пенка е педагожка, но има изглед на солидна, запозната с всички потребности на живота домакиня.

Накрая и **Виктория**. Тя винаги се усмихва с тъмните си очи и никога не казва онова, което най-много я вълнува. Виктория мисли, че учениците на новото учение трябва да имат будна интуиция и да се разбират без думи. Това, което човек може да прочете в погледа на другия, е повече от това, което думите могат да му кажат. Затова тя върши мълчаливо всичко, което е нейна обязаност, и понякога недоумява, че остават неразбрани и неизтълкувани неща. Около Виктория винаги има един невидим облак от топла, магнетична доброта.

Отпътуване обратно към София – 15 юли

Доматите, лукът и бобът са узрели. Ние ги събираме в сандъци и ги предаваме за експедиция. Такива хубави, едри и вкусни домати никъде не съм виждал. Приличат на грамадни ябълки.

Задава се краят на нашия престой в Русе. При нас пристига и Паша Тодорова[148]. С нея поработваме върху материалите, които трябва да се отпечатат като резултат и синтез от станалия преди идването ни в Русе младежки сбор в София[149].

Преваля лятото. Сива мъглица лежи върху полето, зад ивицата на Дунава, където се простира влашката земя.

Бостаните вече са зрели. Ние често ги посещаваме.

На 15 август тръгваме обратно за София.“

*

Знае се, че всяка стъпка от мястото, където си живял с любов към едно дело, е скъпа и наситена със спомени. Така е и с Русенската комуна. Тя е далече от мен, но аз нося в себе си хубавите, спокойни и чисти дни от моето ученичество при учителя Беинса Дуно.

2. Борис Николов – спомени за комуната в Русе

През 1922 г. нашият опит за комунален живот в Ачларе завърши с пълен провал. Дори завърши трагично първият ни опит. Всички се разболяхме от малария, с която се борихме няколко години, а двама от комунарите станаха жертва на маларията. Заминаха си.

На следващата година, но вече през ваканцията беше направен втори опит за комунален живот, в Русе. През 1923 г. тя се осъществи в стопанството на братя Маркови, които бяха пет братя като пръстите на една ръка. В такова съгласие живееха. Работливи хора, способни и търговци. Те имаха най-големият колониален магазин в Русе. Доставяха стоки от чужбина и магазинът им беше изрядно зареден. Имаха голямо и добре подържано стопанство около 200 декара в местността „Свирчовица”, което бе идеално наредено. Имаше лозя около 25 декара, зеленчукови градини 9 декара, овощни градини, също толкова: Имаха коне, коли, земеделски инвентар в най-добро състояние. Петимата братя Маркови бяха опитни, здрави, работливи и затова стопанството бе много добре обзаведено.

Ние младежите в нашето желание да направим опит за братски живот, след като направихме опита си в село Ачларе, който не беше сполучлив по причина на нашите несъвършени характери и на условията крайно оскъдни, то дойдохме в Русе и намерихме идеални условия. Беше създаден братски стол, имахме специална готвачка, която готвеше вегетарианска храна, на масата се изсипваше изобилие от храна, като че ли рога на изобилието се втичаше от небето, което искаше да ни възнагради за глада, прекаран в село Ачларе.

Още в София една група сестри пожелаха да дойдат в комуната в гр. Русе. Младежката група се състоеше от шест братя и шест сестри. В тази комуна беше и Мария Тодорова. Сестрите работеха в зеленчуковата градина, помагахме и ние братята като беряхме по 600 кг домати и други зеленчуци, които изнасяхме на пазара. Дойде време за коситба и жътва. Имаше 90 декара за косене и за жътва към 30-40 декара. Ние младежите бяхме свикнали вече на труд. Реколтата беше отлична тая година. Към стопанството принадлежеше и лозето на брат Явашев – 10 декара отбрани десертни лозя. Никъде нямаше такива лозя, както в Русе.

Тук, в комуната в Русе, започна нашето истинско приятелство с

Мария. Като видяха другите, не одобриха нашата връзка и приятелство и много критикуваха и одумваха. Това го правеха и пред Учителя, за да Му покажат какво представляват младежите и чакаха Учителя да ни укори пред всички, за да бъде за назидание на другите. А Учителя им каза: „Такива ми ги е дал Господ, с тях работя." Те останаха недоволни. Не можаха да разберат думите на Учителя.

Русенската комуна беше през ваканцията. Тя завърши благоприятно и ние се завърнахме за съборните дни в Търново.

В Русе Учителя ни идва на гости. Гостува ни 10 дни. Освен нашата комуна срещу нашето стопанство имаше и друго стопанство. Там бяха направили комуна анархистите. Те бяха около 12 млади хора. Имахме много добри отношения с тях. Много често се срещахме и с часове провеждахме разговори. Те бяха анархисти-терористи, бяха за борба с бомби и с оръжие да разрушат стария свят. Случи се така, че те дойдоха на гости на един общ обяд, където присъстваше и Учителя. Те Му задаваха въпроси, а те бяха интелигентни хора и Учителя с няколко изречения им доказа, че с тероризъм и убийства не може да се разреши въпроса за социалната справедливост, а тяхната дейност няма да донесе хубаво нито за тях, нито за другите. И те се промениха. От терористи станаха анархисти-идеалисти. Като се върнахме в София те станаха наши приятели и много често ни гостуваха. Особено когато ги подгонеше полицията бягаха у нас за пренощуване и ние ги укривахме. С техните водачи бяхме много близки, но по-късно властта им направи една клопка и ги изби всичките.

Когато говорим за комуната в Русе трябва да си спомним за всичко и за всички, които участваха пряко и косвено в нея. Тук се преплетоха съдби на хора и се предопределиха съдби за следващите десетилетия.

3. Документална хроника за русенската комуна – от 9 март 1921 до 31 декември 1957 г.

Общи предпоставки за възникване на комуната в Русе

Специалистите и читателите могат да се запознаят със съдържащата се информация в трите протоколни книги на т. нар. „комуна“ или „задруга“ на оная част от русенските последователи на Учителя, които организират свое колективно земеделско стопанство в местността „Свирчовица“ край града, преминало през различни перипетии и просъществувало повече от тридесет и шест години – от 9 март 1921 до 31 декември 1957 г.

На практика именно Общество „Бяло Братство“ – Русе се явява единствената официално регистрирана организация на Братството в България. То функционира с известни прекъсвания като своеобразен стопански отдел на цялата общност в страната от създаването си до края на Втората световна война. Организирането на земеделско стопанство от Общество „Бяло Братство“ – Русе е един предварително замислен експеримент към който са съпричастни и негови съмишленици от цялата страна. Целта е да се провери в реалния живот осъществимостта на идеята на Учителя за възраждане на колективистичното съзнание и духовното начало в човешкото общество.

Житейските реалности обаче, се оказват не само непригодни, но очевидно правят нереализуем този експеримент. Независимо от това, русенските членове на Обществото проявяват удивително постоянство да съхранят своята „задруга“ през бурите на обществените катаклизми и появяващите се вътрешни противоречия.

Кореспонденцията на Никола Ватев, който се счита за основател на „Бялото Братство“ в Русе с Учителя датира от края на април 1906 г., когато той все още е на постоянно местожителство в Търново. Той, заедно със съпругата си Величка Ватева са лично поканени от Учителя като представители от Русе на „Първата годишна среща на Веригата“ /по-късно наречена Годишен събор на Братството/ в Търново, състояла се от 14 до 18 август 1910 г. На следващите две Търновски срещи през 1911 и 1912 г., преди тяхното прекъсване поради Балканските войни, семейство Ватеви е

отново сред индивидуално поканените. В спомените си синът Петър Ватев твърди, че около 1920 г. в домът им в Русе, Учителя е пребивавал цял месец.

Ако се разглеждат нещата в по-широк план, от преките междуличностни контакти на двамата се вижда, че обстановката в града с нищо не е по-различна от общия упадък, обхванал страната в първите следвоенни години. И в Русе, както и в другите големи български градове, се чувстват особено остро всички социални проблеми, породени от следвоенната криза. Ясно изразен е стопанският спад вследствие рязкото ограничаване на икономическия му регион след румънската анексия на Южна Добруджа и непрекъснатия процес на отлив на големите фирми в столицата и в чужбина. Политическият живот и обществените нагласи и тук бележат висок градус на напрежение. Комунистите овладяват градската община в края на 1919 г. и чрез създаването на земеделско стопанство към общинския магазин се опитват да намалят пазарните цени на зеленчуците, за да облекчат по този начин прехраната на гражданството. Но през лятото на 1921 г. комунистическият общински съвет е разтурен и неговите усилия да поддържа едро земеделско стопанство се оценяват от политическите му противници като пореден експеримент, претърпял пълен крах да замени частната инициатива и в тази област на стопанската дейност.

Едва ли този неуспешен опит със земеделското общинско стопанство е повлиял на Никола Ватев и неговите русенски съмишленици да поставят началото на „комуната“ в „Свирчовица“. Малка е също вероятността за осъществяване на своята идея те да са разчитали на преференциите, които дава правителството на БЗНС на земеделските кооперации и въобще на широко прокламирания по това време кооперативизъм. Все пак, не може да се отрече, че етатизмът и колективизмът печелят многобройни привърженици сред българската общественост в условията на тежката следвоенна криза.

Преки податки за това, от кого точно произлиза началната инициатива за създаването на русенското комунално стопанство, поне за сега не се откриват. Известно е обаче, че сам Учителя в началото на 20-те години на миналия век поставя началото на т. нар. „Арбанашка комуна“. В края на септември 1920 г. Петър Камбуров от Стара Загора, по това време студент в София, е изпратен от него да живее в „Колибата“ край Търново, където се провеждат ежегодните събори, и да обработва братските имоти.

Георги Йорданов от София твърди, че в местността „Свирчовица“ на 7 км източно от Русе, „братята със съгласието на Учителя са направили в

тази местност… една такава обширна голяма градина с лозя и плодни дръвчета – комуна именно. Направили са сграда за колективен труд и работа“. Синът на Никола Ватев уточнява, че баща му е основател на Братското стопанство в Русе. Той, заедно със съмишленика си Иван Явашев, собственик на чифлик от 300 декара, решават да поставят началото на „комуната“. За целта Ватев със собствени средства построява в чифлика жилище с пет стаи. В спомените си Марийка Марашлиева, дъщеря на Велико Марашлиев, който известно време е член на „комуната“, посочва, че Иван Вълчанов Явашев е подарил 180 декара на русенското комунално Братство.

Интересуващият се обаче, когато се запознае отблизо със съдържанието на протоколите на Общество „Бяло Братство“ – Русе, ще установи, че дарения на поземлени имоти не са правени и съответно не са документирани. Стопанството се е оформило чрез закупуване на съседни участъци. Но са основателни твърденията в спомените, че Софийското братство, най-вероятно чрез Учителя, подпомага сериозно с парични средства ентусиазма на русенци.

Георги Йорданов и Марийка Марашлиева разказват за съществуването в местността „Свирчовица“ преди създаването на Братското стопанство на други „комуни“ – първо на анархисти, а след това на комунисти. Според Георги Йорданов и двете се разпадат поради вътрешни неразбирателства и тогава русенските братя закупуват земята им.

Начало на Русенската комуна – 9 март 1921 г.

Началото на експеримента поставя Учредителното събрание на Общество „Бяло Братство“ – Русе на 9 март 1921 г. Членове основатели на Обществото са само девет души от всички последователи на Учителя в града: Никола Ватев, Петранка Чернева, Симеон Марков, Колю /Никола/ Марков, Рашко Марков, Юрдан Марков, Стою Марков, Иван Вълчанов и София Вълчанова. Приетият на учредителното събрание устав определя главната цел на новосъздаденото сдружение по следния начин – „културна, научно-просветна, за умственото, моралното и духовно повдигане на своите членове и изобщо на целия български народ“. За осъществяването ѝ русенското комунално братство се ангажира да „открива и издържа клонове навсякъде в страната, където се укаже нужда“.

Цялостната дейност на Обществото се направлява и отчита пред

останалите членове от Управителен съвет с тригодишен мандат в състав от трима души, заемащи съответно длъжностите – председател, секретар-касиер и библиотекар-домакин. Длъжностите в първия Управителен съвет се разпределят така:

- Председател – Никола Ватев;
- Секретар-касиер – Симеон Марков;
- Библиотекар-домакин – Иван Вълчанов.

Уставът регламентира и печата на сдружението – „кръгъл в петоъгълна звезда, заобиколена с думите: „Общество Бяло Братство – Русе“.

На тържественото откриване на събора на 19 август – Преображение в читалище „Надежда“ Учителя изнася пред търновското гражданство и последователите си от цялата страна беседата „Пробуждане на колективното съзнание“. На този събор той въвежда сред членовете на Братството обръщението „брат“ и „сестра“. Поставя се на дневен ред пред събора въпросът за образуването на „комуни“ като опит. В беседите със своите ученици Учителя им дава методически указания в тази насока. Учителя подчертава, че създаване на една комуна трябва да става само „с Любов, с Мъдрост и с Истина“, участниците в нея „да жертват всичко един за друг“ и „да не се лъжат един друг“. Според него „в една работа внесат ли се дребнавости, се разваля“. Той посочва, че „русенци правят опит“, но още „не са завършили работата си, не са видели още своя резултат“. Същото казва за айтосци и изтъква, че подобни опити се правят и на други места в страната. Особено е интересна идеята му, да се направи една „идеална комуна“, като цялото „Бяло Братство“ се сдобие със свой поземлен имот и всички съмишленици от различните краища на България да отиват да работят периодически в него.

Непосредствено след събора, впечатлени от идеята за „идеалната комуна“ русенци вече бързат с устройването на комуналното стопанство в „Свирчовица“. Неизвестно по какви причини протоколът от първото заседание на Управителния съвет на Общество „Бяло Братство“ – Русе не е запазен. От протокол №2 обаче става ясно, че такова се е състояло на 1 септември 1921 г. и на него се взема решение да се закупят от русенския гражданин Петко Еникювлиев 47 декара ниви за 42 300 лв. Покупката е узаконена като собственост на Обществото със съответния нотариален акт от 24 септември с.г.

В средата на месец октомври Управителният съвет закупува за обработка на оформящото се вече Братско земеделско стопанство два вола от с. Две могили. В началото на следващата 1922 г. на 10 януари членовете

на Общество „Бяло Братство“ – Русе в състав: Никола Ватев, Симеон Марков, Иван Вълчанов, Юрдан Марков и Никола Рачев избират комисия в лицето на Никола Ватев, Симеон Марков и Юрдан Марков, която да уговори нова покупка на поземлени имоти в близост до наскоро придобитите от Иван Вълчанов с обща площ от 95 декара. На 12 януари комисията докладва, че покупката на тези 95 декара е извършена за сумата от 60 000 лв. След два дни на 14 януари 1922 г. на Общо събрание на Братството се изключва от членство Никола Рачев. Към тази мярка се прибягва с мотивировката, че Рачев „впоследствие измени, не внесе нищо, на неколкократните покани отлагаше, че не му било ясно и впоследствие отказа“.

Този случай показва механизма на създаването на русенската „комуна“ на „Бялото Братство“. Всеки един неин член трябва да жертва част от личните си средства, от личния си имот и имущество за устройването ѝ. Всъщност приблизително такава е и уставната постановка на чл. 3, която регламентира, че за издръжка служат главно „доходите от имотите, подарени на Обществото от дарители, а обработвани и стопанисвани от членовете“ и от „волни пожертвувания“. Но в първоначалния вариант на устава нищо не се казва за закупуване на поземлени имоти за сметка на Обществото, още по-малко за придобиването им чрез покупко-продажба от самите членове.

На 2 април 1922 г. отново се провежда събрание на всички участници в „комуната“. На него всеки доброволно и по свое вътрешно убеждение заявява каква точно работа може и иска да изпълнява в стопанството. Иван Вълчанов избира – лозарство, Никола Ватев – овощарство, Стою Марков – земеделие, Симеон, Никола, Юрдан и Рашко Маркови избират управлението и работата в магазина в гр. Русе под фирмата „Бр. Маркови“, двете жени – София Вълчанова и Петранка Чернева, поемат домакинството на „комуната“. Накрая се прави уговорката, че все пак всеки в свободното си време трябва да помага „където нуждата от работа се укаже“.

За отбелязване е, че на събрание на Братството в началото на месец април 1922 г. се говори за действащ магазин на братя Маркови. Така русенското комунално стопанство на „Бялото Братство“ получава възможността да реализира част от земеделската си продукция на местния градски пазар чрез магазина на братя Маркови.

Следващият протокол със задна дата – от 1 януари 1922 г., отразява работата на Общото годишно събрание /б.с. – първото/. Събранието одобрява напълно дейността на Управителния съвет през изминалата 1921

г., но за съжаление без никаква конкретизация. Не са протоколирани и никакви изказвания на присъствалите членове. Констатира се обаче, че в резултат на натрупания вече първоначален опит се чувства нужда от „разширение целите на Обществото“ и следва да се направят някои промени в устава.

На първо място се приема окончателният вариант на редакцията на чл. 1. От протокола не става ясно каква точно е била първоначалната му формулировка. Според нас именно на това първо годишно събрание към най-важния уставен член, определящ целта на сдружението, се включва като добавка – „открива и издържа клонове навсякъде в страната, където се укаже нужда“.

Предвид това че пристигат писма на съмишленици от други градове с молби за членство в русенското Общество, към чл. 3 се добавя буква „д“ – „открива клонове в цялото Царство, където се укажат съмишленици“. В изпълнение именно на тази добавка в устава, събранието решава да се открият клонове на Общество „Бяло Братство“ – Русе в София, Търново, Пловдив, Варна, Бургас, Ст. Загора, Нова Загора, Казанлък, Сливен, Ямбол, Свищов, Айтос, Шумен, Габрово, Панагюрище, Лом, Севлиево, Трявна, Преслав, Видин, с. Беброво, Еленско с „пълномощни представители, действащи от името и за сметка на Обществото“.

Несъмнено русенските последователи на Учителя са едни от най-ревностните в страната в стремежа си да реализират идеята му за „идеалната комуна“. За много кратко време през есента на 1921 г. те успяват да организират земеделско стопанство с повече от 140 декара на комунални начала. За сравнение може да се посочи Братското стопанство край Търново, което има едва 26 декара обработваема земя. Комуналният опит на русенци се подема в национален мащаб, т.е. русенското Общество става централа, така да се каже, на стопанския отдел на „Бялото Братство“ в цяла България. А изброените селища представят един вид географията на разпространението на Учението у нас в началото на 20-те години на XX в.

Събранието обаче прави уговорката, че при назначаване на пълномощни представители на Обществото в други градове трябва да се спазва регламентацията на чл. 5 от устава. Т.е. става дума за това да се процедира според правилата за приемането в комуналното сдружение на почетни членове. Изискванията в първоначалния вариант на устава за приемането на редови членове, освен морални добродетели, включват и съгласието на абсолютното мнозинство на Общото годишно събрание. Към почетните членове, освен тези изисквания, се поставят условия те да

бъдат такива лица, които „са допринесли голяма заслуга на Обществото и са спомогнали за нравственото издигане на българския народ“. И в двата случая се предполага добро познаване на кандидатите за членство от всички братя в Обществото, което подсказва, че се предпочита не толкова масовизирането му, колкото участието в него на хора с качества.

Русенската преса проявява жив интерес към Учението и Учителя

Съборът на „Бялото Братство“ в Търново през август 1922 г. е обект на внимание и от русенския печат. На него присъства кореспондент на в. „Русенска поща“, чиито информации са отпечатани в три последователни броя като редакционни статии без подпис. Интересът на журналистическата гилдия е напълно оправдан. На 7 юли с.г. архиерейски събор на българското православно духовенство обявява Петър Дънов за самоотлъчил се от църквата.

В първата информация русенският кореспондент описва откриването на събора на 19 август и опита на пратениците на Светия Синод начело с търновския митрополит Филип да предизвикат Учителя на диспут, за да оборят учението му. Отказът на Учителя да дискутира с представителите на духовенството води до скандализиране от тяхна страна на публичната му беседа и до намесата на полицията.

Въпреки неприятния инцидент, кореспондентът на в. „Русенска поща“ още първия ден на събора успява да влезе в лагера на „Бялото Братство“ край Търново и да разговаря лично с Учителя, където той казва, че има голямо влияние сред своите последователи не толкова заради личното си обаяние, а защото прилага учението си в живота: „Това е нашата комуна. Тук всички като братя са под един покрив, на една софра, приготвена с усилията на всички, радват се и скърбят наедно, живеят като едно семейство. Така е във всичко онова, към което насочваме съзнанието на народа“, подчертава той.

Във втората информационна статия под заглавие „Обществото на белите братя“ кореспондентът от Русе описва лагера на Братството и отношенията между хората в него, които му правят силно впечатление. Всички са ангажирани в някаква трудова дейност, в лагера се поддържа изрядна чистота, хранят се заедно на открито на дървени пейки, без разлика на социално положение и възраст. С изненада пратеникът на русенския вестник разпознава сред облечените в бели дрехи съборяни една русенска учителка. Малко по-късно погледът му се спира на познат

русенски търговец.

Следващата трета статия на русенския кореспондент в Търново е озаглавена „Какво казва Дънов. Русенска поща при новоучителя". В нея той информира за по-продължителната беседа, която е водил с Учителя. След кратките обяснения, които дава Учителя за своето окултно учение, посочва: „Владици и духовници ме анатемосват като отлъчен от църквата, защото уча как да се излекуват обществените недъзи". Учителя категорично отхвърля нападките на официалната църква срещу него и с голяма вътрешна убеденост говори за необходимостта от усъвършенстване на човешките взаимоотношения. От гледна точка на обществената нагласа и психология по това време, русенският кореспондент задава въпроса: „За комуната!" И получава отново категоричен и ясен отговор: „Ние с комунистите се разбираме. От тях се различаваме само по методите. Те искат да въведат това братство и равенство с насилие, а нашето учение е за любовта, за естествената еволюция. В Русия, вследствие на анархията на умовете – дойде глад за народа. Русите, които не приеха учението на Толстой, почнаха да се самоизтребват. За комуната ние не говорим, ние само я прилагаме".

Явно Търновските събори на „Бялото Братство" от 1921-1922 г. бележат апогей в теоретизирането на проблема за принципите, на които трябва да почиват опитите за изграждането на комунални сдружения. Някак приглушени остават предупрежденията на Учителя, че тези опити в никакъв случай не могат да осигурят материално участниците в тях, че условията в страната в този момент са „много дисхармонични", т.е. трудни, което се дължи на икономически причини, а също следва да се има предвид и надделяващата в българската народопсихология разрушителна енергия над градивното начало. Но за членовете на русенското Общество по-същественото са не предупрежденията, а насърчението, че усилията им са забелязани и се дават за пример на цялото Братство. От друга страна, техният комунален експеримент тепърва придобива по-определени организационни рамки и пред него се очертава поне за момента благоприятна перспектива, тъй като намира не малко привърженици от всички краища на България.

В началото на октомври 1922 г. Учителя посещава Русе. Отново местният печат информира, че „Първоучителя" е изнесъл няколко беседи пред русенските си последователи в дома на Никола Ватев. Без да се дават някакви по-обстойни обяснения за тези беседи, само се изтъква, че те са изслушани с увлечение и в тях се е говорило за „истинско християнско учение и за всестранно душевно издигане на последователите на това

учение“. Отбелязва се още, че „проповедникът“ е дал примерни разяснения по всички важни въпроси, върху които е работил дълго време и на които се гради неговото учение. „Проповедите“ били стенографирани и предстояло тяхното разпространяване сред „верюющите“.

Правилник за вътрешния ред в Общество „Бяло Братство“ – Русе

На 8 ноември с.г. членовете на русенското комунално сдружение провеждат Общо събрание за да обсъдят и приемат „Правилник за вътрешния ред в Общество „Бяло Братство“ – Русе“ с едногодишен срок на действие. Той включва осем точки и е придружен с доста обширни допълнителни обяснения, с цел да се регламентира най-подробно и точно цялата организация на стопанската дейност.

На първо място в него се посочва, че сдружението има четири категории членове – основатели, действителни, на изпитание и приходящи:

- Основатели са учредителите на Обществото;
- Действителни са тези, които притежават високи морални качества и за които общото събрание е гласувало единодушно за приемането им;
- На изпитателен срок са всички останали, които трябва в продължение на две години с послушание и трудолюбие да докажат привързаността си към идеите на „Бялото Братство“, за да бъдат приети като действителни.
- Приходящи са временно пребиваващите братя в стопанството от други селища на страната.

Управителното тяло според правилника се избира само измежду основателите и, впоследствие, от новоприетите действителни членове, т.е. това са хората със статут на „старши братя“ в Обществото. Обсъждането на всички важни въпроси става само от основателите и редовните /действителните/ членове. Но от благата на колективното стопанство се ползват всички, без разлика на старшинство, срещу лично трудово участие.

Категорични изисквания Правилникът поставя към всеки един член – да бъде честен, трудолюбив, учтив и любезен, както в Обществото, така и вън от него. Той изрично подчертава, че отношенията между братята и сестрите трябва да са в съгласие с „Божествената Любов“. Младите трябва да засвидетелстват послушание и уважение към старите, а старите да им

показват грешките и бащински да ги напътстват.

Управлението, т.е. Управителният съвет поема цялата отговорност за добрия ред и правилното разпределение на работата в стопанството. Пред него се отчитат ръководителите на различните стопански отдели. Касата е обща за всички отдели и се държи в Търговския отдел на Обществото. За издръжка на недвижимите имоти на сдружението се определя годишен бюджет от 150 000 лв. Той се разпределя по следния начин: за дома на Никола Ватев – 40 000 лв., за дома на братя Маркови – 50 000 лв., за дома на Братското имение в „Свирчовица“ – 60 000 лв.

За неизпълнение на посочените изисквания в Правилника за провинилите се предвиждат четири степени наказания:

- Забележка насаме от председателя на Управителния съвет или от неговия заместник;
- Забележка от целия Управителен съвет;
- Мъмрене пред всички членове на Обществото;
- Отстраняване от Обществото за време, определено от Управителния съвет.

След Общото събрание от 8 ноември 1922 г., приело Правилника за вътрешния ред в Общество „Бяло Братство“ – Русе, се свиква следващо Общо събрание на 31 януари 1923 г. На него се отчита годишният баланс на Обществото за изминалата 1922 г. с уравнена сметка „Печалби и загуби“ на 112 476,35 лв. Общите материални активи на сдружението се изчисляват на 521 010,37 лв.

Оттук до края на 1925 г. следва близо двугодишно прекъсване на протоколирането на дейността на русенската Братска задруга. Това може да се дължи преди всичко на вътрешни неуредици в управлението на стопанството.

Известно е, че в стопанството на русенското Общество през лятото на 1923 г. пристигат младежи от София и други Братства в страната.

Вероятно Никола Ватев се е оплаквал на Учителя за сполетелия го неуспех да постави на „добра организационна“ основа „комуната“ в Русе. С писмо от 8 май 1924 г. Учителя му отговаря от столицата като го успокоява, че „всичко постепенно ще се изправи“. Но той в достатъчно ясна и категорична форма изказва неодобрението си към организационните начала на русенската комунална задруга: „Не се уповавайте на човешките разпореждания и уредби. Доброто, Любовта с устави не върви, тя е свободна“.

Поради усложнената вътрешнополитическа обстановка през лятото на 1923 г. и 1924 г. общи събори на „Бялото Братство“ не се провеждат.

Местните вестникари обаче не пропускат случая да се изявят на публицистичното поле с атрактивни коментари по тази проблематика. Така във в. „Русенска поща“ в началото на август 1923 г. се появява редакционна статия под заглавие „Сезонът на Дъновистите. Столицата на белите братя“, в която се посочва, че последователите на Учителя по традиция през този месец уреждат в Търново, където имат „пространно имение с разкошна вила“, ежегодни събори. Застрашено от нарастващото влияние на Учението, търновското свещеничество отправило покана за диспут към Учителя, която според вестника той вероятно щял да приеме. В един от следващите броеве на вестника се уточнява, че въпреки започналите приготовления за събора от последователите, той е забранен от правителството. Към тази мярка властите прибягнали, защото те не били законово легитимирани, т.е. не се знаело „каква организация са те: религиозна секта или само дружество, което няма свой устав“.

В изострена обстановка на политическа несигурност в страната се открива последния Търновски събор на „Бялото Братство“ на 23 август 1925 г. След приключването на събора, преди заминаването си на 29 август, Учителя е арестуван заедно с Никола Ватев и Ковачев, но са освободени след броени часове. Есента на с.г. е обискирана вилата, където се провеждат търновските събори, и се конфискуват някои окултни предмети на Учителя.

В заседанието на Управителния съвет от 16 януари 1951 г., когато председател е вече не Никола Ватев, а Георги Димитров, се обявява открито публичната тайна, че софийското Братство през 1924 г. е отпуснало на Общество „Бяло Братство“ – Русе безлихвен кредит в размер на 240 000 лв. От така получената сума – 50 000 лв. задържа тогавашният председател Никола Ватев за лично свои нужди, а останалите 190 000 лв. са употребени за целта, т.е. за закупуване на поземлени имоти. Движението на тези средства не е било отразено по счетоводните книги.

Повторна колективизация на стопанството и превръщането му отново в „идеалната комуна“ на цялото Братство

Важно общо годишно събрание се свиква на 10 февруари 1933 г. На него би трябвало да се даде отчет за стопанската дейност на Обществото за 1931 и 1932 г. Впечатляващо е, че то приема действителни /редовни/ членове в Обществото от Айтос, Бургас, Пловдив, София, Варна, Орхание, Ст. Загора, Търново, Сливен, Ямбол, Казанлък, с. Любимец, Хасковско, с.

Гърци, Видинско, Лом, Свищов, с. Мъглиж, Старозагорско – общо 21 души. Едно бегло сравнение между този протокол и протоколът от Общото годишно събрание от 1 януари 1922 г. показва, че желаещите да членуват в русенското комунално Братство са почти от същите селища, отбелязани в по-ранния протокол.

Следващата стъпка след повторната колективизация на стопанството в „Свирчовица", е превръщането му отново в „идеалната комуна" на цялото „Бяло Братство" в страната. Едва ли доходността на Братското стопанство в Русе се е увеличила толкова много именно в тези кулминационно кризисни години, че да предизвика повсеместен ентусиазъм сред съмишлениците от другите краища на България. Когато се огледа списъка на имената на приетите за членове на русенското Общество, главно от по-големите градове се вижда, че между тях фигурират много дългогодишни и ревностни последователи на Учителя, хора ползващи се с авторитет в „Бялото Братство", като Минчо Сотиров от Бургас, Петко Епитропов и Михаил Стоицов от Пловдив, Тодор Стоименов, Начо Петров, Жеко Панайотов и Симеон Симеонов от София, Панайот Ковачев от Стара Загора и др.

Важно значение за по-нататъшното развитие на Общество „Бяло Братство" – Русе изиграва Общото годишно събрание от 25 март 1934 г. На него, освен местните членове на сдружението, присъстват и външни в лицето на Петко Епитропов и Михаил Стоицов.

Главният въпрос, с който се занимава събранието, е обсъждането и приемането на нов „Правилник за вътрешния ред в общежитията на Общество „Бяло Братство". Обсъждането на подобен правилник в присъствието на членове от други градове с делегирани пълномощия на мнозинството от външните участници в Обществото показва недвусмислено, че комуналният експеримент на русенската задруга намира отново подкрепа от „Бялото Братство" в страната.

Избира се нов Управителен съвет начело с несменяемият дотогавашен председател Никола Ватев, касиер Юрдан Марков и домакин новоприетият член Георги Димитров. Защо присъстват представители на членове на Обществото отвън става ясно в края на събранието. По писмено направено предложение от Петко Епитропов, Тодор Стоименов, Симеон Симеонов и Начо Петров, то приема да се свика извънредно общо събрание за решаване на два много важни въпроса – изменение и допълнение на устава и преместване на седалището на сдружението от Русе в София.

Извънредното общо събрание се провежда на 24 август 1934 г. в

Братското помещение на „Изгрева“ в София. Основният въпрос, с който се занимава събранието, са промените в устава. Те са многобройни, касаят почти всички членове, но не изменят главните цели на сдружението. Заслужава да се отбележат на първо място съществените добавки, които се правят по отношение на принципните уставни постановки. Така например в чл. 3, третиращ издръжката на Обществото, в буква „а“, след думите „доходите на имотите“ се внася допълнението – „купени с общи средства“. Т.е., отразява се едно фактическо състояние на нещата във връзка с поземлената собственост на русенската комунална задруга. Но от друга страна, тази добавка е и указание за бъдещи действия в тази насока.

Без да се изпада в подробности при анализа на промените в устава на Общество „Бяло Братство“ – Русе, направени от извънредното общо събрание през август 1934 г. в София, следва да се посочи, че като цяло те имат на първо място за цел съобразяването му с новия ръководен център в столицата. Освен това, допълнението за „купени имоти с общи средства“ подсказва може би за една перспективна инициатива от страна на бъдещия софийски управителен съвет за реално разширяване на стопанската дейност на сдружението и в други градове. Но за момента коригираният устав може да се прилага само в единствено функциониращата комунална задруга в Русе.

На 16 май 1935 г. УС продължава да заседава и в присъствието на Юрдан Марков. В пълен състав той решава да назначи за управител на клона на Обществото във Варна Манол Иванов, а за управител на клона в Казанлък – Никола Камбуров, като ги снабди със съответните нотариално заверени пълномощни.

Два дена след това на 18 май, вероятно екстрено, УС отново в пълен състав пак заседава. Обсъжданият проблем е много важен, защото според информацията, получена от председателя Никола Ватев, има вече няколко случая в различни краища на страната на изявено желание от съмишленици да прехвърлят недвижими имоти на Обществото. Съветът счита, че най-добре с покупката на такива имоти, като представител на Общество „Бяло Братство“ – Русе, може да се справи Петко Епитропов от Пловдив, който във връзка със служебните си ангажименти пътува често в различни градове. Решава се на Епитропов да се изпрати надлежно пълномощно за тази цел.

Пристигналите членове на Обществото от другите градове на страната на Извънредното общо събрание на 3 и 4 юли 1935 г. в Русе изказват похвала на русенци за добре устроеното от тях земеделско стопанство в „Свирчовица“. Но външните представители, които са наясно

с реално съществуващата ситуация на вътрешен разкол в задругата, без излишно протакане и с точно премерена деловитост насочват събранието към избор на нови ръководни органи. Новоизбраният УС включва вече пет члена: Петко Епитропов, Начо Петров, Симеон Симеонов, Жечо Панайотов от София и Минчо Сотиров от Бургас. За членове на Контролния съвет доверие е гласувано на: Тодор Стоименов от София, Емануил Иванов от Варна и Енчо Димитров /заклет експерт-счетоводител/ от Русе.

Централата на Общество „Бяло Братство“ – Русе се мести в София

Началото на управлението на русенското Общество от УС в столицата се поставя на 5 юли 1935 г. В заседанието на новоизбраното управително тяло на сдружението на тази дата, без да се уточнява къде е проведено и колко души са присъствали на него, се прави разпределение на длъжностите. Протоколът като че ли отразява предварително взето решение. „Председател на Управителния съвет ще бъде Начо Петров, секретар Симеон Симеонов, счетоводител Жечо Панайотов. Подписването на книжата ще става поне от Председателя и секретаря“, се посочва в него.

Да подписват най-малко двамата – председателят и секретарят документацията на Обществото, такова изискване никъде не е регламентирано като задължително в Устава и правилниците. Повидому има някакъв стремеж към завишаване на контрола в управленската дейност, или поне опит за придаване на някаква по-голяма ангажираност от страна на целия УС в общите му отговорности. Но не може да не се отбележи, че според последно утвърдения уставен текст – длъжностите в УС са пет, а не три. Остава да се приеме, че Уставът не е спазен стриктно заради по-добрата оперативност.

В заседанието на 25 юли с.г. УС в столицата стига до извода, че интересите на Обществото налагат в Русе да се изпрати директор „с пълни и неограничени права“ и, че за такъв намира за най-подходящ Асен Райчев от София. Райчев получава специално пълномощно, като на първо време му се възлага да изпълнява длъжността без възнаграждение, с право да се ползва безплатно от квартира, храна, осветление и пътни от София до Русе и обратно.

Първото Общо редовно годишно събрание след прехвърлянето на централата на Общество „Бяло Братство“ – Русе в София се провежда на 5 и 6 януари 1936 г. в Русе. Преди да започне същинската си работа събранието почита паметта на двамата починали членове на Обществото

– д-р Димитър Халачев от Свищов и Енчо Първанов от Лом. След това се изключва от членство Иван Дивитаков от Търново „за непроявен интерес към обществените задачи“ с прилагането на механизма за решаващ глас на 2/3 мнозинство. Пак с 2/3 мнозинство за членове на сдружението се приемат Стоян Русев и Асен Райчев от София, и Тодор Ковачев и Велико Марашлиев от Русе. Тримата приети, освен Райчев, който отсъства, се включват в работата на събранието. По предложение на секретаря на УС Симеон Симеонов всички присъстващи правят изключително важно изявление, свързано с уточняване собствеността на имота на задругата в „Свирчовица“. Те единодушно декларират, че в границите на владяното от Обществото стопанство, въпреки липсата на нотариални актове на името на сдружението за някои недвижимости или пък издадените в минали години документи на отделни лица, а други само в разписки, за момента няма никакъв имот в него, който да е частно притежание на някой член и въобще „никакви претенции частни в момента не съществуват“.

На заседание на УС в София на 10 май 1936 г. се гласува сумата 2353 лв. на Асен Райчев като възнаграждение за изпълняваната от него длъжност директор на стопанството в Русе от 20 юли до 28 ноември 1935 г. Отпуска се безвъзмездна помощ на Стоян Русев от столицата от 5000 лв. за „издаване на полезни книги“. Решава се, да се изплатят на Енчо Димитров от Русе 3000 лв. за погасяване на полицата на Обществото към същия от 9000 лв., като за целта се издаде нова полица за 6000 лв. От това заседание на УС става пределно ясно кой на практика се разпорежда с общия братски имот в Русе. Реалните правомощия на софийската управа в това отношение ни най-малко не са накърнени от съществуването на русенската комисия с делегирани проформа права на местен УС. И по-нататък в следващите 8-9 години това положение в управлението на Общество „Бяло Братство“ – Русе се запазва.

В дома на Симеон Симеонов в София на 20 май 1936 г. УС решава да свика извънредно общо събрание на Обществото на 28 юни с.г. в столицата с главна точка в дневния ред – управление на имотите. На извънредното общо събрание на 28 юни, проведено в салона на Братството на „Изгрева“, председателят на УС докладва, че поради технически трудности, т.е. юридически спънки, не е възможно прехвърлянето към Общество „Бяло Братство“ – Русе на имоти от други градове на страната. След обсъждането на въпроса, събранието възлага на УС да назначи комисия, която да се заеме с проблема за поставянето на всички братски имоти в България под общо управление. Комисията трябва да оформи проучванията си в тази насока в доклад до управата в столицата и да се съобщят с циркулярно

писмо решенията, които ще се вземат по него до всички членове на Обществото. Някак на заден план и недоизказани остават призивите за необходимостта от духовен подем в Братството като цяло, включени във втора точка – „разни“.

На какво точно се дължи тази инициатива на УС в столицата, не може да се отговори еднозначно. Възможно е известно влияние да е оказала Наредбата-закон за създаването на земеделско-стопанските задруги в България от 1935 г. В Шуменска област, един от околийските центрове на която по това време е и Русе, се води доста активна кампания за организирането на такива задруги по места. На 1 януари 1936 г. се създава първата задруга в с. Писарево, Горнооряховско с 23 учредители. До края на 1936 г. в страната възникват 2687 селски и градски задруги.

На заседанието на УС в дома на Тодор Стоименов на „Изгрева“ на 14 декември 1936 г. се взема решение за свикване на III-то Общо редовно годишно събрание през следващата година. Интересното тук е как съветът определя последователността на общите годишни събрания. Очевидно за него тяхното начало се слага с Общото събрание от първите дни на юли 1935 г. в Русе, когато седалището на Обществото се премества в София. От това следва, че едва ли не цели четиринадесет години русенци нищо позитивно не са могли да направят и, че фактически с преместването на управата в столицата започва същинската дейност на сдружението. Това виждане, макар и не категорично заявено, все пак се прокарва в някои от протоколите от софийския период.

За членове на новия УС събранието избира: Начо Петров, Симеон Симеонов, Жечо Панайотов, Петко Епитропов от София и Васил Константинов от Русе. В състава на Контролния съвет се избират: Енчо Димитров и Велико Марашлиев от Русе и Тодор Стоименов от София. Може да се каже, че в случая се забелязва засилване на русенското представителство в управленските органи на Обществото, т.е. в УС. По-нататъшната дейност на УС показва, че това се прави, не толкова заради разширяване на колективното начало в сдружението, колкото за да има кой да носи непосредствена отговорност и да осъществява на практика решенията на софийската управа в русенското стопанство.

На Общото редовно годишно събрание на Общество „Бяло Братство“ – Русе на 21 март 1937 г. в София русенските му членове, благодарение на чийто ежедневен труд съществува стопанството, се превръщат в негови наематели. Комуналната задруга на Братството в Русе придобива вече някакви неясни и деформирани очертания на сдружение от неопределен тип, занимаващо се с обработка на земя с неуточнен собственик,

ръководено от отдалечена на стотици километри управа, ангажирана изключително с изготвянето на наемни договори.

На заседанието на УС от 23 март 1937 г. се разпределят длъжностите в него. Отново председател става Начо Петров, секретар Симеон Симеонов, касиер Жечо Панайотов, а Васил Константинов от Русе и Петко Епитропов от София – членове. На 5 април с.г. Съветът упълномощава Васил Константинов от негово име да отдаде под наем къщата при стопанството в „Свирчовица“ и да сключи наемни договори за 10-годишен срок с ползвателите на раздадените места за лозя. На това заседание УС делегира пълномощия също на Георги Куртев от Айтос, Атанас Лолов от Ямбол и Никола Камбуров от Казанлък да купуват имоти за сметка на Братството, да ги отдават под наем, да събират приходите от тях и за всичко, направено в това отношение, да се отчитат пред съвета в София.

Четвъртото общо редовно годишно събрание /20 март 1938 г./ започва с отдаване почит на починалия член на Обществото Стоян Русев / Дядо Благо/ от София. Оповестените балансови сметки отново не показват някакъв забележим напредък в стопанската дейност на сдружението. Избира се нов Контролен съвет в състав: Енчо Димитров от Русе, Тодор Стоименов от София и Минчо Сотиров от Бургас.

След около близо година време, на 5 февруари 1939 г. УС решава, да се внесат в Пощенска спестовна каса по влогова спестовна книжка на името на касиера Жечо Панайотов наличните суми в касата на Обществото. В Русе сдружението има регистрация и съответно може да открие банкова сметка. Но УС не допуска такъв вариант и предпочита общите средства да бъдат под пряк негов контрол, макар и като влог на частно лице.

Софийската управа започва вече вяло да протоколира дейността си. Не е отразено даже и заседанието, на което се взема решение за свикване на V-то общо редовно годишно събрание на 19 март 1939 г. В състава на новоизбрания УС се включват: Начо Петров, Петко Епитропов, Симеон Симеонов, Жечо Панайотов от София и Никола Ватев и Юрдан Марков от Русе. Явно, че русенските представители в УС са застъпници на борещите се помежду си за надмощие две групи в стопанството в „Свирчовица“ – всички останали срещу братя Маркови. В новия Контролен съвет влизат: Тодор Стоименов от София, Минчо Сотиров от Бургас и Георги Димитров от Русе.

До 16 февруари на следващата 1941 г. УС не проявява признаци на някаква дейност. На тази дата той насрочва свикването на VII-то общо редовно годишно събрание за 23 март с.г. На 20 март обаче отново му се

налага да заседава, за да отмени свикването на Общото събрание. Военновременната конюнктура дава вече отражение върху цялостния живот на българското общество. В тази връзка управата на Общество „Бяло Братство“ – Русе трябва да се съобразява със забраната на Министерството на вътрешните работи и народното здраве за свикване на годишни събрания на разните дружества.

След година бездействие на 10 март 1942 г., поради действащата още забрана за свикване на годишни събрания на дружествата, УС натоварва председателя Начо Петров да посети градовете в Южна и Северна България, където има членове на Обществото, с които да размени мисли по текущото управление на имотите. Специално при посещението си в Русе, той трябва да разговаря с братята в стопанството по въпроса за изпълнение решението на VI-то общо редовно годишно събрание за построяването на жилище за София Вълчанова.

На 13 юли 1943 г. софийската управа заседава по повод на благоприятния отговор от Министерството на финансите, че Обществото като сдружение с идеална цел не следва да прави вноски по Закона за народния заем от 1943 г. От това заседание става известно, че към 31 декември 1942 г. в имуществото на сдружението се отчита и паричната наличност от 63 545 лв., внесена в Пощенска спестовна каса на името на Жечо Панайотов.

Ликвидиране на Русенската комуна – 31 декември 1957 г.

Следващото заседание на УС носи дата 1 март 1945 г. То решава, че предвид особеното положение, в което се намира България, т.е. състоянието ѝ на война с Германия, най-целесъобразно ще бъде Общото годишно събрание да се свика през месец август или септември, когато ще има възможност на него да присъстват всички членове. Но междувременно Съветът възнамерява да покани упълномощен представител на братя Маркови от Русе за уговаряне на наема на наетия от тях имот.

В десетгодишния период от 5 юли 1935 до 11 август 1945 г. всъщност Общество „Бяло Братство“ – Русе не функционира според основните цели, заложени в устава му. Регламентираното колективистично начало в сдружението е напълно игнорирано. Ръководи се по подобие на акционерно дружество. Това се дължи не само на слабата заинтересованост от страна на софийската управа, но и на взаимната

неотстъпчивост и неразбирателство между русенските му членове. Допълнително военновременната конюнктура затруднява организационния живот и финансовата му отчетност. И все пак, от този десетгодишен период се извлича от братята в Русе и в столицата изстрадан може би, но в известен смисъл и полезен опит. Повечето от тях разбират, че земеделско стопанство от комунален тип с идеална цел не може да се управлява добре от няколко стотин километра.

В началото на 1949 г. броят на членовете на Обществото е само 9. Изтъква се, че се прави всичко възможно, за да бъдат добре стопанисвани братските имоти. Поради напреднала възраст, дългогодишният председател – Н. Ватев (81 год.), е избран за почетен председател, а новият председател е Георги Димитров.

На 23.07.1953 г. Общество „Бяло Братство" – Русе получава известие от ТПС (трудовопоземлена собственост) – отчуждава се по-голямата част от поземления му имот. Комисията посочва, че Обществото притежава освен 205, 4 дка земя, внесена от членовете му, и обществена – от 192 дка; това всъщност е личната им собственост, а „обществената" е купена със средствата на сдружението. Законът дава право на собствениците сами да посочат кои земи от целия имот да предадат на Държавния поземлен фонд. На извънредно Общо събрание се взема решение кои точно земи да се заделят – а това е почти цялата собственост на Братството. Повечето от деветимата му членове нямат други доходи, освен от тази дейност. Опитите им за оцеляване при тези обстоятелства продължават още седем години и половина.

На 03.04.1952 г. Н. Ватев си заминава от този свят, а останалата без средства Петрана Чернева заминава за София, за да живее при дъщеря си. Остават трима души в с. Свирчовица – Г. Димитров, съпругата му Каролина и София Вълчанова, те решават да поканят нови четирима членове в сдружението. Социално-битовите проблеми на Обществото стават главна задача за УС през 1952 г. През 1953 г. УС се занимава главно с поддържането на общия имот.

На Общото събрание от 28.03.1954 г. се приемат двама нови членове от Русе, коментира се въпросът за дълга на братя Маркови и за ликвидацията на общата собственост. Председателят Г. Димитров отчита дейността на сдружението през 1954 г. като „ликвидационна", а финансовото му състояние не е добро, правят се постъпки за връщане на някои от одържавените земи, за да се възстанови стопанската дейност на сдружението.

Общото събрание на 26.06.1955 г. решава целият имот да се продаде,

като предимство имат членовете на Обществото. Русенци предлагат да изплатят дълга си на Софийското братство, но никой не се явява да получи парите. През 1956 г. численият състав на сдружението е вече 10 души, издръжката му се реализира от наемите на неговите имоти. Според съдебната спогодба, братя Маркови се издължават в пари и в натура, но завеждат Гражданско дело срещу Обществото.

На последното заседание на УС от 23.11.1957 г. в протокола е добавено: „Културно-просветно дружество Общество ББ – Русе", а председателят мотивира необходимостта от ликвидация на Обществото с напредналата възраст на членовете и липсата на необходимите средства.

Така приключва този 36-годишен многолик, ентусиазиран и труден опит на Русенската комуна за общ живот по Новото учение. Той е урок и за нас – днешните последователи на Учителя.

Из книгата „Общество Бяло Братство – Русе (1921-1957)", издадена в Русе през 2007 г. Автори: Любомир Златанов Златев и Зоя Койчева Иванова.

III. Комуната в Арбанаси – спомени на Петър Камбуров

Зараждане на идеята за комуна в Арбанаси

Пак през пролетта на същата година (1920) аз напуснах печатницата на Лазар Котев и си отпътувах за Стара Загора. Тук беше насрочена окръжна братска среща с присъствието на Учителя. Срещата, беше предвидена да се състои по време на черешобера на братската градина в Стара Загора, дето се раждат най-хубавите череши. Но поради някои технически неудобства този срок бе пропуснат и срещата се състоя, но без череши. Имаше гости от Ямбол, Нова Загора, Пловдив, София и околните села – около 400 души.

Братската градина отстои на около 7 км североизточно от Стара Загора и сутринта на определения ден Учителя пристигна, придружен от брат Ковачев. На всички направи впечатление, че Ковачев пристигна потънал в пот, а Учителя – като че никак не е вървял.

След закуската на определеното място под черешовите дървета постлаха одеала, платнища, черги и там се състоя събрание без определена програма.

След общия обяд, който премина при сърдечна братска обстановка сред природата, се изнесе кратка музикална програма от млади братя-цигулари. Изпяха се и няколко братски песни общо от всички присъстващи. Късно привечер всички се разотидоха. Отпътува и Учителя.

През лятото на същата (1920) година аз посадих зеле на долния край на „братската градина“. Тогава градината бе наша собственост, а след 1921 година наследниците на дядо ми Никола Камбуров: баща ми и двамата ми чичовци я подариха на Братството в Стара Загора.

Засадих със зеле около 2-3 декара, които се поливаха от извора, който се намираше в средата на градината. Обработих зелето, прекопах го и към септември отпътувах за София, пак във връзка с моето следване, което всъщност не беше редовно следване. „Право“, а проформа колкото да не ме повикат в казармата. По-късно излезе един указ на министъра на народната отбрана, според който всеки, който през време на войната е служил 91 дни и уволнен да продължи образованието, си се освобождава от дослужване военната си тегоба. Този указ ме засегна, тъй като през военно време бях три месеца по изземването на храните и после 34 дни в

казармата, както вече описах по-горе и не ме потърсиха повече.

Отидох право на „Опълченска“ 66 при Учителя, който ми каза: „Ти, рекох, ще напуснеш университета. То правото не е там. Ще отидеш в Търново на братската колиба, дето стават съборите. Там ще пазиш, ще обработваш братските имоти (лози), а след това с тебе ще направим един сериозен опит за осъществяване на братска комуна в Арбанаси. Там имаме две наши къщи, които на първо време са достатъчни“. Отговорих: „Учителю, аз съм готов да отида там, където ме изпращате. Съгласен съм да замина за Търново още сега, но разрешете ми първо да отида в Стара Загора да продам зелето, да се сбогувам с моите родители и братя и тогава да отпътувам“. „Иди, - каза – продай зелето, стегни си багажа и заминавай за Търново.“

Заселване на първия член на комуната в Арбанаси – края на септември, 1920 г

Към края на септември 1920 г. бях в Колибата в Търново. Тук заварих края на събора. Учителя с около 50-60 души бяха останали там. Както отпосле разбрах, това ставало почти всяка година. И наистина всеки, който е имал възможност да остане след събора да прекара 30-40 дни при Учителя, под неговата благодатна аура, помни това през целия си живот и пожелава това вечно да се повтаря.

Брат Константин Иларионов ми предаде ключа и аз се настаних там, като домакин. Уговорих през хубавите дни да отивам да се храня у тях. Но понякога, когато валеше, а особено през зимата, когато падна сняг, много рядко отивах. В колибата имаше останали от събора толкова много продукти: захар, ориз, картофи, лук и др., че можеше да се изхрани не един човек, а дори едно многочленно семейство.

Зимата не закъсня да ме споходи. Падна дебел сняг и аз бях принуден да не излизам никъде. Бях запасен с дърва и прекарвах в стаята почти със седмици. Аз не бях свикнал на заседнал живот, но обстоятелствата ми наложиха. Реших да използвам времето най-рационално – за духовна работа: четене, свирене, размишление. Аз не само не скучаех, но не усещах как минават дните един след друг. Свирех на цигулката по няколко часа на ден, после четях, но най-силни, неповторими преживявания имах вечер на молитва, преди да си легна. Никога преди това аз, двадесетгодишен младеж, не съм преживявал такива молитвени вдъхновения, както там на Колибата – там дето Той, Великият Учител всяка година провеждаше своите свещени събори. Там, дето Бялото

Братство е изляло своето велико благословение. Чувствах влиянието на светлите сили, с които като че ли бе напоена цялата сграда.

Една вечер преживях нещо необикновено. Изправих се на молитва, както всяка вечер преди да си легна, и започнах с песента „Тебе поем...“ Обикновено тази песен се пее като вторият куплет (И молим Ти се, Боже наш) се повтаря три пъти. Но аз продължих 30 пъти. Почувствах, че някакво светло същество се молеше чрез мене и реших да не го прекъсна. Пеенето продължи. Сега вече съм на колене и сълзите капят! Ето вече 50-60 пъти пея същия куплет: „И молим Ти се, Боже, наш...“ Минаха се час, два, три, а аз съм все на колене, пея и плача... Най-после към полунощ се поуспокоих и отидох да спя.

Приблизително подобни състояния съм имал и друг път – силни молитвени моменти, но това, което току-що описах, си остава единствено за през целия ми живот досега.

Изминаха зимните месеци в полезни занимания без да ги усетя. Настъпи свежа пролет – 1921 година.

През цялата пролет и лятото работих с голяма енергия, преданост и любов. Съзнавах и чувствах, че и Учителя през пространството следи и контролира моята работа и се стараех да бъда изправен във всяко отношение, за да не би някъде да допусна нещо ненаправено както трябва. Най-първо разрових лозето (двете лозя в двора на Колибата), около два декара и половина, и другото, отвъд Беляковското шосе, тъй нареченото Дойново лозе, после празно място – нива – още два декара. След това почнах резитбата, която също така извърших правилно и навреме. През април и май извърших окопаването на лозето сам, без ничия помощ. Чувствах изблик на голяма сила и енергия и за умора дума не можеше да става – просто летях с мотиката по редовете. Копая и пея, копая и пея през целия ден.

Така продължи през цялото лято, когато в началото на август пристигна Учителя с група млади братя и сестри от София и от провинцията. Както отпосле разбрах, Учителя всяка година пристигал 10-15 дни преди събора, за да ръководи уреждането на някои предварителни работи за събора: почистване на двора, подреждане на цветните лехи, набавяне на някои хранителни продукти и пр., и пр.

През есента на 1921 година дойде при мене на Колибата брат Кольо Каишев, който остана цялата зима и в началото на пролетта на 1922 г. отиде при леля си Мария Каишева в с. Арбанаси.

С Кольо прекарахме няколко месеца славно! Разбирахме се и се обичахме. Затова и работата спореше. Споделяхме си много мисли, идеи и

преживявания.

През същата зима получихме от Учителя писмо със следното съдържание:

„Любезни Кольо и Петре,

Получих писмото ви. Засега използвайте времето за ваше добро в умствено и духовно отношение да растете. Зимата ще поограничи физическия труд. Има засега някои висящи въпроси, които трябва да се решават и то съвършено правилно. И те ще се решат. Бог всякога помага. Гледайте и двамата да бъдете умни и добри в най-чистата смисъл.

Работете първо за Бога от Любов и Мъдрост.“

21 .XI1.1921 г. (Следва подписът на Учителя)

Опитността с бостана и градушката

През пролетта на 1922 година, като видях колко каруци с дини се доставиха и консумираха на миналогодишния събор, реших да посея и произведа дини за нуждите на събора. Да не става нужда да се купуват от пазара. За целта наех една нива от три декара в съседство с нашето „Дойново лозе“. Наех орач да я изоре дълбоко, а по-нататъшната работа извърших сам. С ръчна количка извозих необходимото количество горял овчи тор от една близко намираща се кошара. Направих лехите и, едновременно с насаждането на семената на определена дестанция, слагах по няколко шепи тор. Изобщо, положих максимум старание при обработването и посаждането на дините, в резултат те буйно поникнаха и, докато съседните бостани едва бяха кръстосали, моите имаха вече половин метър леторасти. Обща казано, можеше да се очаква богата реколта. Но, тъй като работата стана много, наемах работнички (от с. Беляковец) за прекопаване на лозята, бостана, също така за посетия един декар царевица.

Всички се развиваше добре: и лозето, и бостана, и царевицата.

В един горещ юнски ден (към 20 юни), черен градоносен облак реши съдбата на всички посеви. Напълно унищожени бяха и лозята, и бостана, и царевицата. Жалко за труда! Взех една ножица и изрязах всички смазани леторасти на бостана до самите корени, като се надявах, че все пак отново ще изкарат и ще подновят. И наистина подкараха, но в резултат се получиха съвсем малко количество дини и при това сравнително дребни и криви. Само на онова място, дето бях започнал да обработвам с бел[150] за посаждане на нови лози, се бяха запазили около 15-20 броя по-едри дини.

В началото на август, както всяка година, пристигна Учителя с група

млади братя и сестри за подготовка на предстоящия събор.

Още с пристигането на Колибата, Учителя се обърна към мене и ме попита: „Е, Петре, как са дините?“ (Учителя знаеше за моите дини по вътрешен път, защото аз на никого не бях казал, че сея дини. Исках да изненадам събора.) Отговорих Му: „Всичко се развиваше много добре, но падна силна градушка и унищожи и бостана, и лозята“. Учителя си остави пардесюто и бастуна и ми предложи да отидем да видим дините – поражението на дините. Отидохме. Обходихме целия бостан. Учителя най-внимателно разгледа всичко. После се спряхме при мястото, дето, както казах по-горе, се бяха запазили 15-20 броя по-едри дини. Учителя опита с чукане няколко дини и сам откъсна четири по-едри парчета. Той взе две и аз взех две и тръгнахме към колибата. Вървим и мълчим. По едно време Учителя рече: „Петре, Петре, измамили те духовете!“ Тези думи ми подействаха като врял душ и реших в себе си в бъдеще да не допусна повече духовете да ме измамят.

И тази година, както и миналата, се извършиха всички подготвителни работи навреме. Пристигнаха и братята, и сестрите – съборяни, и на 19.VIII.1922 година стана официалното откриване на събора в читалище „Надежда“, дето Учителя изнесе пред търновското гражданство и Братството беседата „Новият живот“.

Даденото от Учителя през време на съборните дни е изнесено в тома: „Беседи и упътвания от Учителя, дадени на учениците на Всемирното Бяло Братство през лятото на 1922 година“.

Непослушание към Учителя

През зимата на 1922 година падна дебел сняг и аз трябваше да прекарам времето си само в стаята. Единствената мисъл, която доминираше над всички мои мисли, беше идеята за предстоящото образуване на братската комуна, което щеше да стане през есента на 1923 година. Мислих, кроих разни планове и дойдох до заключението, че ще са ни нужни пари, при това повече пари. Но откъде ще вземем тия пари? На първо време ще трябва да закупим ниви, коне, инвентар (плугове и др.), после ще трябва да обзаведем и жилището – братската къща от две стаи и кухня; храна, семена и пр., и пр. А приятелите, които ще участват в комуната, са всички без един лев. Всички ще участват с двете си ръце – ще работят. Но, докато се дойде до работата, трябва много други предварителни, подготвителни неща. За да работиш, да ореш, нали трябва да имаш нива?

И моята мисъл ме отведе в Стара Загора. Единственият начин, чрез който ще можем да се снабдим с пари, е да продадем имота в Стара Загора: къща, едно лозе два декара и една нива с черешови дървета.

Учителя казал на мама и на брат Христо Христов: „Имотът в Стара Загора няма да продавате! В Арбанаси ще се направи само един опит и ако опитът излезе сполучлив, пари ще се намерят". Но въпреки това аз реших да пиша на тати да продаде всичко и с получените пари да дойде цялото ни семейство – тати, мама, братята ми Марин и Костадин и сестра ми Таня в Арбанаси, да положим основите на бленуваната братска комуна – мястото, дето ще може да се приложи Учението на Учителя на дело.

Седнах да пиша на тати. Натопих перото в мастилницата и посегнах да пиша на листа, но перото се изкопчи от пръстите ми, като че ли някой го грабна и със сила го заби в масата! Аз взех перото и посегнах втори път да пиша – повтори се пак същото: перото като живо се изплъзна измежду пръстите ми и се търколи на масата! И третият път се случи същото! На четвъртия път аз стиснах перото с яд и този път ми се удаде – написах „фаталното" писмо.

Аз „окултният ученик", не можах да разбера, че с отскачането на перото небето иска да ми каже и напомни думите на Учителя: „Не пиши това писмо! Имотът в Стара Загора да не се продава!" Но аз не разбрах. Мисълта за предстоящата комуна толкова силно се беше вгълпила в ума ми, че аз за нищо друго не мислех. Представях си колективния братски труд, общите молитви, общото хранене, песните – пълната хармония! Но не излезе така, както си представях. По-късно ще опиша всичко подробно.

Баща ми имаше пълно доверие в мене. Обичаше ме, както и останалите си деца, и като получил писмото, решил да осъществи моето предложение. Обявява имота за продан и в скоро време го ликвидирал. Аз лично отидох в Стара Загора през пролетта на 1923 година и получих парите – 114 хиляди лева. След това цялото ни семейство напусна Стара Загора и се засели в с. Арбанаси, Търновско, дето щеше да се реализира бленуваната братска комуна. Имахме си собствен кон и каруца, но откупихме и катъра на брат Димитър Марков и, като приспособихме каруцата за чифт, брат ми Марин по-тегли през Балкана – Габрово и за два дни пристигна в Търново.

Новата опитност с бостана

През пролетта на 1923 година аз пак посях дини, но на по-малко пространство и се стараех да бъда буден, да не би пак да ме измамят

духовете.

Всичко се развиваше добре – и лозята, и бостанът. Но пак към 20 юни, тъкмо по обяд, когато се прибрах в колибата да обядвам, откъм северозапад се зададе един черен облак с мълнии и буря. Помислих си: „Ето, пак иска да се повтори миналогодишният случай“. И преди да вляза в колибата, съблякох си горното палто и, като се изправих срещу облака, от който падаха вече едри парчета град, викнах с всички сили и ревнах: „Господи, не искам този път духовете да ме измамят! Нека да ме убие градушката, но аз няма да се прибера в стаята, докато не престане! Няма да позволя този път духовете да ме измамят!“

И стана чудо! Облакът се раздели на две и започна да вали проливен дъжд, от който се чувстваше голяма нужда. Едва тогава се прибрах в стаята цял измокрен и треперещ от преживяното напрежение[151].

Когато Учителя дойде в началото на август[152], аз му разказах подробно как застанах и ревнах срещу облака и как облакът се раздели на две и заваля дъжд, а градушката престана. „Това случайно ли стана, Учителю, или поради моята силна молитва?“ Учителя каза: „Рекох, имал си една реална опитност“.

Поради септемврийските събития през 1923 година съборът не се състоя[153].

Основаване на комуната в Арбанаси през есента на 1923 г.

Идеята за предстоящото основаване на комуната в Арбанаси бе най-актуалният въпрос за нас и вече на няколко пъти се събирахме, за да уговорим и уточним подробностите по този въпрос.

Пристигна от Варна брат Стамат Тодоров, на когото предадох ръководството на братските имоти и ключовете от Колибата, и през септември се пренесохме с Марин в Арбанаси.

Дойдоха и другите приятели. Бяха вече пристигнали и моите родители с брат ми Костадин и сестра ми Танка. Обявихме основаването на братската комуна при следния състав. Основно ядро: 1. Никола Гръблев от Габрово – военен капитан[154]. 2. Христо Христов от Търново – подпоручик, който си даде оставката и като цивилен пристигна в Арбанаси. 3. Марин Камбуров. 4. Аз – Петър Камбуров. Спомагателни (допълнителни) членове: Руси Събев от София, Димитър Александров от Търново, Мария Каишева от Арбанаси (Кольо и Мика Каишеви бяха временно в комуната. По-късно заминаха за София) и моите родители с

двете деца, които не се считаха за членове като малолетни. Бяхме всичко 11 души.

Беше уговорено Никола Гръблев да не напуща службата си, за да може да помага със заплатата си.

Отначало работата тръгна добре. Имахме на разположение над 100 хиляди лева и решихме най-напред да закупим ниви. Купихме изцяло имота на една вдовица – Мола хаджи Димитрова, която след това се изсели от Арбанаси. Имотът бе 12 декара ниви и 3 декара лозе. И от друг стопанин купихме една нива около 12 декара. Набавихме инвентар: плуг, вили, лопати, мотики и др. Фураж за добитъка в това число и две биволици на сестра Мария Каишева, две кози и едно магаре. Останаха 20-30 хиляди лева резервен фонд.

Докато се ориентираме в новата обстановка, дойде зимата. А приходи още нямаше никакви. Затова, наложи се да теглим по малко от резервния фонд. Днес малко, утре малко, готовите пари се изнизваха хилядарка след хилядарка. А нашите славни трапези! Винаги имахме гости от Търново или от Горна Оряховица или от Лясковец. Пък песни, пък цигулки! Славно нещо било комуналния живот! Всички, които ни посещаваха, оставаха с отлични впечатления! Да, така беше в началото, а за края ще говорим по-късно.

През есента успяхме да изорем нивата, която купихме от Мола, а онази, която купихме от някой си Пейо от Горна Оряховица, беше посята с жито. Аз, за да изразя доволството си от покупката на нивата, казах: „Дай, Боже, да се роди хубаво жито, ще ви донеса два чувала жито подарък от мене!“ Но не му занесох, защото наистина житото не стана. И през есента на 1924 г. получих призовка от съда. Съди ме Пейо за 1000 лева, т.е. стойността на два чувала жито, които съм се задължил по пазарлък да му дам.

Отидох в Горна Оряховица. Намерих го вкъщи на легло – болен. Не можахме да се разберем. Той твърди, че съм обещал условно „ако житото стане“. Най-после броих му хилядарка и въпросът се уреди. На следния ден научихме, че Пейо починал.

През есента наехме и изорахме една ливада около 15 декара от Ламбрин Данов от Арбанаси. Искахме да я подготвим за посяване със слънчоглед.

Зимата на 1924 година изкарахме. Резервният фонд съвсем отъня, а приходи никакви още.

Запролети се и ние тръгнахме на работа. Засяхме около 6 декара захарно цвекло и преорахме още веднъж нивата за слънчогледа, който

също засяхме. Обработихме и лозето, което тази година обещаваше да даде добър плод. Изобщо работата вървеше добре, но разходите се покриваха все от резервния фонд.

Дойде жътва. Пожънахме нивата, от която получихме малко приход – едва-едва три чувала, за колкото ме съди Пейо. Смляхме житото и за един-два месеца го изядохме. Нали на трапезата се събирахме най-малко по десетина души? И все още купувахме!

Трудностите, съпътстващи комунарския живот

През лятото на 1924 година събор не се състоя и по инициатива на братята от Габрово – Георги Николов и др., бе организирана една голяма екскурзия за десет дни из Стара планина.

Като се завърнахме в Арбанаси намерихме, че работата не беше придвижена напред. Братята (Христо Христов – офицер, Руси Събев – недъгав, Димитър Александров, който не беше сериозен комунар) нямат даже елементарни познания от физически труд – специално от земеделие. А ние, Марин и аз работехме добре, но нямахме качества нито на добри организатори, нито на добри ръководители. Затова, общо взето работите ни в комуната не вървяха добре.

Най-големият товар бе сложен на гърба на мама, която трябваше всеки ден да готви храна за 10-15 души, да пере изпотените ризи на всички и да меси хляб почти през ден. А когато по-късно свърши брашното, свършиха и парите, дълго време се хранехме само с качамак и червен лук.

Предстоеше ваденето и предаването на цвеклото. Извадихме го и го предадохме на Захарната фабрика в Горна Оряховица. Предадохме седем тона цвекло, от което следваше да получим 3500 лева. Понеже бяхме свършили парите, че нямаше даже и за царевично брашно, аз реших да отида при шефа на Захарната фабрика и да го помоля да ми изплати сумата, макар че знаех наредбата, според която фабриката изплащаше един-два месеца по-късно след проконтролирането на приемателните документи.

Отидох, но не било лесно да се влезе в двора на фабриката! На портала застанал като цербер, вратарят не пропуска пиле да премине. Но аз се промъкнах между влизащи каруци и влязох. Отидох право в канцеларията на шефа. Тъкмо се канех да почукам, вратата се отвори и отвътре излезе един едър селянин. Аз използвах отворената врата и

влязох. Гледам двама души: единият хубав човек, седнал на стол пред бюрото си, с брада, приличащ на Христо Ботев, и до него друг, прав едър мъж. Седналият, който именно беше шефът Бернкопор се обърна към мен и ме попита какво искам. Казах му, че съм дошъл да го помоля, ако е възможно, да ми се изплати сумата срещу продаденото цвекло. Той ми отговори, че ще плащат след два месеца съгласно установения ред и изключение не правят никому. „Ето този човек, който току-що излезе, също искаше да му се изплати, но невъзможно е", каза шефът.

Аз вече се готвех да си тръгна обратно, когато той втренчено се загледа в мене и ме попита: „Ти, момко, откъде си?" „От Арбанаси", отговорих. „Не, не си от Арбанаси. В Арбанаси такива хора като тебе няма." „Вярно е, аз съм от Стара Загора, но сега живея в Арбанаси", му поясних аз. „Да не би да си от ония – дъновистите?" „Да, рекох – така ни назовава народът." „О, аз отдавна имам желание да се срещна с някой дъновист. Искам да ви задам един въпрос, ще можете ли да ми отговорите?" „Ще се постарая, доколкото мога да ви отговоря", отвърнах аз. „Как се третира у вас въпросът за честността?" Отговорих: „Извинете, г-н шеф, но трябва да ви кажа, че у нас за честност не се говори." „Защо у вас за честност не се говори?" „За честност се говори там, дето я няма. А у нас честността е една от най-дебелите греди, върху които се изгражда Учението на Бялото Братство. Това е в реда на нещата, затова у нас за честност не се говори", обясних аз.

Не зная как съм казал тия думи, но усетих, че по цялото ми тяло премина една тръпка.

Изглежда, че моето изказване направи много силно впечатление на шефа и, като се обърна към стоящия до него чех, каза: „Господин Вешин, този момък ми вдъхва доверие!" След това се обърна към мене и рече: „Момко, би ли се съгласил да дойдеш на служба при нас? Ще ти дам голямо възнаграждение. На нас ни трябват честни хора, какъвто си ти. В това се уверих от твоето изказване. Пак, ако е възможно, доведи ми и други честни хора като тебе – 10-15 души и повече – само през време на кампанията по приемане на цвеклото за 2-3 месеца. Ще ви дам добро възнаграждение и мисля, че ще бъдете доволни."

Аз веднага съобразих, че това предложение е изгодно за нас. Ще имаме добри заплати, ще пооправим малко материалните работи и отчасти ще се тури край на качамачения режим – ще имаме хляб.

„Аз за себе си приемам вашето предложение и се надявам, че моите приятели от Арбанаси ще се съгласят. Утре сутринта ще дойдем 5-6 души." „Добре, утре ще ви чакам", каза шефът. „Ами за изплащането на цвеклото,

за което ви помолих, може ли да се надявам нещо?“ „Господин Вешин, обърна се шефът към помощника си – идете в канцеларията и кажете, че нареждам да се проконтролира партидата му и да му се изплати още сега.“

След проверката оказа се, че всичко е редовно и веднага ми изплатиха сумата 3500 лева.

Отидох си радостен и обнадежден. Всички в комуната се зарадваха и разбира се, се съгласиха още утре да отидем на работа в захарната фабрика.

На следния ден отидохме и веднага ни изпратиха по кантарите в селата Джюлиница (Марин), Кесарево (Руси Събев), Крушето (Христо Христов), а мене изпратиха в с. Драганово на 10-12 километра североизточно от Горна Оряховица. Селото е голямо около 11 хиляди жители и не е на железопътна линия, затова цвеклото се извозваше с камиони. Най-големи злоупотребления (кражби) при приемането на цвеклото се извършваха именно тук, затова кантарът беше спрян за известно време.

Като отидох аз, веднага започна приемането. Аз водех приемателния дневник, като следях същевременно и теглото на кантара. По няколкостотин коли минаваха дневно.

Така хармонично вървя работата три-четири дена. На четвъртия ден дойде при мене един цвеклопроизводител – цял дрипав. Ризата му дупка до дупка – съдрана, панталонът му – също. Повика ме настрана и ме заговори: „Господин Камбуров, както виждаш положението ми е окаяно. Работя с цялото си семейство: четири деца, жена ми и аз и не мога една риза да си купя! Гладуваме на общо основание! А ония там (във фабриката), на меките кресла ядат труда ни, смучат кръвта ни.

Както виждам и твоето положение не е много розово. И ти си един бедняк като мене. Те и твоят труд ще използват стопроцентово, а на тебе ще подхвърлят един къшей. Слушай, г-н Камбуров! Така не бива да се оставяме да ни експлоатират – да ни пият потта и кръвта! Но да направим следното: Аз ще докарам примерно 1000 килограма цвекло, ти ще го запишеш 1200 килограма. Днес ще запишеш 200-300 килограма повече, утре – 200-300 килограма и така до края на кампанията ще се събере, да речем 40 тона в повече и ще си го разделим: стойността на 20-те тона за тебе, а на останалите 20 тона – за мене. И ние да разберем нещо от нашия труд.“

„Слушай, приятелю, рекох. – Една буца злато, голяма колкото Стара планина да ми дадат, не бих се съгласил да надписвам! За нищо на света не бих си продал съвестта, за да служа на лъжата и кражбата! Аз съм млад,

но те съветвам – никога не пожелавай чуждото! Бъди честен! Бог благославя малкото, придобито по честен път, а многото, придобито с лъжа, измама или кражба, носи проклятие и десетократно по-голяма загуба!“

Разбира се, човекът си отиде. По-късно се разбра (някой ми показа), че той бил изпратен от шефа да се провери дали „гредата“ на честността е стабилна или прогнила.

От този момент аз станах едва ли не най-довереното лице на шефа. Кантарите, дето работеха нашите хора, всякога показваха не дефицит, а излишък (от процентите, които снемахме за кал и пр.). Това обстоятелство способства през следващите години да се предпочитат хора от Бялото Братство. И наистина, през следващите години до 1928 година, когато почина шефът, аз изпращах по 15-20 души наши хора от Изгрева и от провинцията и всякога показваха най-високи качества на честност и преданост в работата.

Публична сказка пред обществеността на селото

Един ден дойде при мене един млад човек на име Йордан Делинешев. Той бил вегетарианец и отчасти запознат с идеите на Бялото Братство. Запознахме се и си поговорихме. От тогава идваше почти всеки ден след работно време на разговор.

Един ден той ми каза, че в селото имало условия да се изнесе една сказка за Бялото Братство. Без да мисля много, аз веднага се съгласих, макар че това щеше да бъде първата ми сериозна сказка. Отидохме в общината при кмета и му казах желанието си. Същевременно трябваше да платя и съответната такса за разгласяване чрез глашатая.

Кметът отначало не прие благосклонно предложението ми, като каза, че това Учение на Бялото Братство, наречено Дъновизъм, било преследвано от църквата, следователно забранено. Докато се канех да му отговаря, обади се секретарят, който работеше на съседното бюро: „Господин кмете, аз съм завършил духовна семинария в Пловдив. Моят учител архимандрит Евтимий беше повел духовна кампания против Дъновизма, но не можа да го обори и това Учение си запази своята автономия. Напротив, сказката ще бъде много интересна и аз предлагам всички да отидем и да я чуем!“ И като се обърна към мене, добави: „Ще засегнете ли евангелски въпроси и ще приемете ли диспут, тъй като ще доведе свещениците и учителите?“ Отговорих: „Да се разберем още отсега.

Диспут значи „тъмнина“. Спорят хора, които живеят в тъмнина. Но тъй като аз ще засегна евангелски въпроси, които по същество са светлина, то приемам не диспут, а разговор между разумни същества, които живеят в светлина“. Той се поусмихна и разбира се, прие моето предложение.

На следния ден след обяд барабанът разгласи из цялото село за предстоящата сказка в салона на читалището. Вечерта в определения час салонът беше препълнен. Повечето от посетителите бяха ученици от реалната гимназия, студенти, дошли във ваканция, и граждани, между които кметът, секретарят, свещениците, учителите и др.

В общи линии сказката излезе сполучлива. Започнах с храненето, като застъпих вегетарианството като етап към познаване на духовните истини. Говорих за идеите на Бялото Братство, за Учителя. Накрая очаквах да зададат въпроси съгласно изказването на секретаря, но никой не се обади. Тогава аз им раздадох доста екземпляри от сп. „Житно зърно“, в-к „Нов живот“ и др., които предварително бях изложил на една маса. Всички протягаха ръце да вземат. Последна остана една песнопойка, която пожела да вземе една учителка. Но преди да я предам, аз казах: „Приятели, това са песни на Бялото Братство, желаете ли да ви изпея една от тях?“ Всички единодушно приеха и отново насядаха по столовете си. Тогава аз извадих от един шкаф цигулката си, която предварително бях поставил там. От публиката се чуха радостни възклицания и видях весели лица. Отворих песнопойката и се падна песента „Събуди се, братко, мили“. Изсвирих я, после втора, трета... та едва ли не изнесох цял концерт. Всички останаха доволни. Събранието продължи до късно.

Този случай описах в писмо на сестра Гена Папазова, която отишла при Учителя и му прочела писмото ми. Учителя също бил доволен. Доволен бях и аз.

На работа в София като каруцар

В края на кампанията (1924 г.) шефът ме покани да остана да поработя още 2-3 месеца през зимата по проверка на книжата в канцеларията. Аз останах, а другите братя бяха освободени и се върнаха в Арбанаси. Аз вечер се връщах там, а сутрин отивах в Захарната фабрика, която е на около 5 километра от с. Арбанаси.

Сега вече имахме пари да изкараме зимата и пролетта на 1925 година. Но към лятото пак се наложи да започнем качамачения режим. Тази година произведохме доста лук и ядохме качамак с лук. Имахме също и картофи собствено производство, но и те не достигнаха. Когато

идваха гости, варяхме и предлагахме повече картофи, които бяха много вкусни.

1925 година. През тази година се състоя последният събор в Търново. Учителя ме повика и каза: „Рекох, ще стегнеш каруцата и катърите и след съборните дни ще отпътуваш за София. Там ще работиш с каруцата и ще спечелиш много пари.“ Разбира се, съгласих се, но рекох: „Учителю, ще трябва да поправя хамутите на катърите и за пътни, а аз нямам никакви пари“.

Учителя каза на брат Иларионов да ми брои 2000 лева.

След няколко дни всичко беше в ред и аз тръгнах през Севлиево, Ловеч, Орхане за София. Пътувах шест дни. Обаче, по време на пътуването единият от катърите – Жаро, получи голяма рана на врата, точно под хамута, и когато стигнах в София, раната беше толкова голяма, че не беше възможно да го впрягам. Наложи се да приспособя каруцата от чифт на тек – за един кон. За този ремонт исках заем от брат Бертоли.

Така се нареждаха работите, че изобщо не ми вървеше. Днес колело ще се счупи, утре аръша[155] на колата и аз по неволя все се отнасях за заем към брат Бертоли. Той всякога ми отпущаше сума, но не пропускаше случай да ми натяква: „Тук в София има хиляди каруцари. Всички си нареждат работите добре, а ти – некадърен каруцар: днес колелото счупено, утре хомотът скъсан, конят болен, е какъв каруцар си ти, бе?“

Живеех на квартира у Бертоли и работех с каруцата си при неговата работилница за циментови-мозаечни изделия. Превозвах за нуждите на производството пясък, баластра, а също и готова продукция: изработени стъпала и площадки по постройките. С работата си покривах предварително направения дълг към Бертоли – нещо като текуща сметка: от една страна вземах, от друга изплащах. Но вземането беше повече, затова и той постоянно ме мъмреше, уж дано се постегна.

А разходите ми бяха по-големи от приходите. Болният катър изяждаше едва ли не половината от приходите ми. От друга страна, плащах наем за обора, а като се предвидят и непредвидените разходи по ремонти и пр., ето че разходите надминаваха приходите.

Катърът Жаро боледува точно 28 дни, а през това време аз вече дължах на Бертоли 12 хиляди лева.

Един ден, като товарехме с един друг каруцар – Георги, стъпил на моята каруца така ми притисна лявата ръка, че едва не се счупи. Отървах се само с охлузване (до костите) на всички пръсти. Кожата и месото висяха като парцали. В момента в работилницата беше дошъл брат Кръстьо Христов. Той веднага поиска да му дадат газ (петрол). Поля ранената ми

ръка и я бинтова. Кръвта веднага спря. Сега на всичко отгоре – ранена ръка!

Понеже не можех да си служа с лопата и кирка за копане и товарене на пясъка и баластра от Малашевци, решихме с другия каруцар да превозваме цимента до Гранитоид, пак за работилницата на Бертоли. Товарехме по 20 торби – 1000 килограма. Георги беше як каруцар.

Един ден решихме да си изпробваме гърбовете кой колко торби може да занесе от каруцата в склада на работилницата. Междувременно ръката ми чувствително се подобряваше и можех да си помагам с нея при товаренето и разтоварването на торбите. Аз натоварих на гърба му две торби и той ги занесе. Сега на моя гръб той натовари две торби и аз ги занесох; после по три торби и най-после и той, и аз занесохме по четири торби, т.е. 200 килограма. Той искаше да ме победи, като пожела да му натоваря пет торби, но не бе възможно, тъй като петата торба трябваше да се сложи високо над главата му и той отказа. Така направихме един глупав и рискован опит. Тогава бях на 25 години.

Най-сетне катърът оздравя. Можеше вече да се впряга. Обърнах пак каруцата за чифт и започнах работа. Превозвах баластра на строящия се агрономически факултет и др. За една седмица спечелих 13 хиляди лева, изплатих на Бертоли дълга си от 10 хиляди и с хиляда лева реших да се върна в Търново. Беше вече средата на септември.

Пътувах пак 6 дни и най-сетне благополучно пристигнах в Търново на Колибата. Каква беше изненадата ми, когато видях, че съборът още продължаваше! Може би повече от сто души по-свободни (пенсионери и др.) бяха останали начело с Учителя като на курорт.

Минах през портата на Бостанджиевата колиба и, като навлязох в двора на братската колиба, пуснах юздите на конете, извадих цигулката и засвирих „Братство, единство“. Всички ме поздравиха с „добре дошъл“. Отдалеч още видях Учителя, изправен до чешмата пред колибата. Отидох най-напред при него. Поздравих го, целунах му ръка и той ме запита: „Е, Петро, кажи сега колко изкара в София?“ Разказах му подробно всички перипетии, през които минах в продължение на един месец, като каруцар в София. Учителя усмихнат ме слушаше и накрая каза: „Отлично си изпълнил задачата!“ Рекох: „Учителю, пари не можах да спечеля, но поне изживях моменти, които добре ме ориентираха в суровия живот, които с пари не могат да се купят“.

Учителя каза, че това, което съм спечелил от сполучливото разрешение на задачата, струва повече от обикновени пари.

Разтуряне на комуната през лятото на 1926 г.

Зимата на 1925/26 година горе-долу изкарахме добре, понеже все още имахме пари от Захарната фабрика. Но през пролетта и лятото пак закъсахме и пак започнахме да търсим царевица в заем за качамак.

През лятото получихме 1000 килограма ечемик, изпратен от Гръблев от Делиорман, където той беше на служба като граничен офицер.

Приятелите си внушиха, че причините за неуспеха в комуната се дължат на обстоятелството, че са приети в комуната стари хора, т.е. моите родители и ако си отидат, работите ще потръгнат. Добре. Но те не вземаха под внимание, че тия стари хора си продадоха имота в Стара Загора. Изядоха им парите и сега да им кажем да си вървят! Освен това тати през всичкото време работеше в печатницата в Нова Загора и поддържаше учащите се брат ми Косю и сестричката ми Танка. А мама беше най-здравата греда в комуната. Тя месеше, готвеше, переше, чистеше и пр., но и тя трябваше да си отиде и да напусне комуната.

Но за да не бъда голословен, преди да предложат на Марин и на мен това си решение, те отишли при Учителя. Той по това време беше пристигнал в Търново във връзка с прехвърлянето на инвентара в София, дето през август същата година (1926) щеше да се състои събора.

Наистина Учителя одобрил тяхното решение: да се махнат старите. И те, въоръжени със съгласието на Учителя, смело ни го казват в очите: „Не щем старите! Ако те си отидат, работите ще тръгнат. Това каза и Учителя".

Ние с Марин сме в недоумение! Не допущахме Учителя да е одобрил това и предложихме всички да отидем в Търново при Учителя.

Отидохме. Учителя каза: „Да, за старите ще бъде по-добре временно да отидат в Казанлък. А вие двамата с Марин ще отидете в София с каруцата. Там ще работите през лятото".

Преди да заминем за София имахме още една среща с Учителя.

Един преди обед двамата с Марин бяхме с Учителя в беседката пред Колибата на разговор. Учителя се интересуваше от живота в комуната и с голямо внимание и интерес питаше за всичко. След като му разказахме всички по-интересни събития из живота ни, Учителя каза: „Идеята за комуналния живот е излязла от Божествения свят. Хората са я доловили с ума си, но не са в състояние да я приложат. Да си представим, че на един от вас е счупена ръката, а на другия е счупен крака. В това положение ви сложат да спите на едно тясно легло. Е, как ви се струва, ще можете ли да спите спокойно? Всяко помръдване на единия, ще причини болка на

другия. Това са хората днес. Счупените ръка и крак са слабостите на хората, които не им позволяват да се доближат по-близо и да работят задружно. Истинската комуна ще се осъществи на земята след 300 години, когато първата група от шестата раса слезе на земята“. Запитахме го: „Ами дотогава как ще живеем?“ Учителя каза: „Не след дълго време хората ще напуснат градовете и ще живеят сред природата на групи по няколко семейства – на по-големи или по-малки групи. Ще зависи от хармонията, която имат помежду си“.

Върнахме се в Арбанаси. Събрахме багажа на мама и тати и ги приготвихме за път. В това време дойде Учителя. Сложихме голяма трапеза. Имаше и други гости. Тогава сестра Мария Каишева каза: „Учителю, на Катеринка ѝ е много мъчно, че напуща комуната“. „Нищо, каза Учителя – те ще постоят малко в Казанлък и пак ще се върнат. Така ще бъде по-добре за тях. А Петър и Марин аз ги изпращам да отидат и поработят с конете и каруцата в София.“

Но с това работите в комуната не се оправиха. Приятелите се прибрали вечерта, но не намерили ни запален огън, ни ядене и след два дни всички се разотишли по домовете. Комуната се развали. Учителя сам я развали.

Поуката от направения опит е, че всеки член на комуната трябва да е готов да дава, да жертва, а не само да взема. Нямаше я Любовта, за която пеем!

1935 година. В Арбанаси продадохме всичкия имот: лозе, ниви, къща и Марин със семейството си, тати и мама, пристигнаха в Казанлък.

IV. Опити за нови комуни – спомени на Борис Николов

Пръв опит от ученици на Учителя за комуна в Бургас

Първите ученици на Учителя – Пеню Киров, Тодор Стоименов и още един-двама образували нещо като дружество в Бургас. По това време Учителя беше почнал своите сказки в България. Сказките тогава бяха с вход. Имаше тогава известен приход и Учителя редовно изпраща на касиера Пеню Киров каквото се е полагало. Въодушевяват се от идеята за Братство, за общ братски живот тези приятели в Бургас и им се приискало да имат обща братска работа. И като мислили, мислили, решили да купят две биволици, които да пасат поред всеки ден и млякото да продават или да го приготовляват на сирене и от него да получават един малък доход, за да се издържат.

Купили биволиците, но те им създали толкова главоболия и грижи. Една биволица трябва да се пасе, да се храни със сено, да се зоби, да се пои, да се чисти с гребен, да се изхвърлят нечистотиите от обора. Изобщо грижи и половина. А като се съберат две биволици, грижите им стават три пъти по-големи. Та онези, които им подшушнаха тая мисъл в главите, ги отклониха и заангажираха така, че за идеята не им останало време. А за духовна работа, за четене на Евангелието, за размишление и молитви, нямали сили и време от преумора. Всички близки са виждали предварително, че това е една фантазия. Накрая продали биволиците, за да се отърват от тях и като направили сметка накрая видели, че няма никаква сметка.

Важното е, че това бил първият опит за братски живот, макар и несполучлив. И макар и несполучлив, той посочва към правия път. Братският живот е преди всичко съзнание, будно съзнание и съзнание за целокупността в природата и в живота на хората. А външната форма е второстепенна. Тя е средство да се свали и реализира една идея. Без пробудено съзнание комуналният живот е изключен. Ние го проверихме десетилетия по-късно.

[*Историята по този случай е от 1904-1905 г. Тя може подробно да се*

проследи в т. 2 на „Епистоларни диалози“. Ето и конкретните споменавания на въпросната биволица в писмата на Пеню Киров до Учителя:

***№1** „Като се върнах в Карнобат, купих от тукашния пазар една биволица за доене, която закарах в Бургас. Но с нея още повече се огорчих. Дядо ми не ми дава място да си направя яхър и аз я дадох на други хора да я гледат.“ (Писмо от 15.09.1904 г.)*

***№2** „Ще ти доверя мои едни мисли, с които искам да те сондирам. Дали добре ще бъде да вземем от дружествените пари едно място в гр. Бургас от 200 кв.м, в което ще построят една къща от две стаици и ще коства всичко, двор и къща, около 1000 лв.? Това място се намира близо, между нас и протестантската църква.*

В тази къща искам да живеете Вий и Тодор и да бъде записана или на трима ни, или въз Вас. Тя ще служи за живеене на Вас и за събрание, понеже тука имаме повече членове. В двора на тази къща ще построим и един яхър, в който ще турим моята биволица и две крави, които предполагам да купя на пролетта, и приходът на които крави ще служи за поддържането Ви. Та по този начин да можем да послужим на нас и на нашите паднали братя. Когато има да се ходи някъде, ще се ходи – и пак тук ще се събираме. Ако Вий понякога искате да си отивате във Варна да живеете, ще си отивате. И това аз искам да стане като гнездо и като библиотека и място, което да служи като светило със своите хора. За на по-после ще действаме, според както пак Господ ни научи. Това място, за което ти казвам, е една случайност.

Тези мои сега изникнали мисли може да са детински, но аз, преди да ги кажа някому, рекох само Вам да ги съобщя.

Друго ще кажа, че Мелкон е осъден за два месеца в гауптвахта, но като му се считат служените предварително 53 дни. И така сега наскоро го очакваме да излезе.

Моята биволица сега дава 5-6 кила мляко, но хората го вземат, защото, както Ви казах, не е [у] дома.“ (Писмо от 24.09.1904 г.)

***№3** „Планът, който мислех да наредя за един тих живот, като накупя и гледам добитъци, не излезе тъй, както предполагах, защото аз не помислях даже, че ще ми се възпрепятства, а камо ли и да не ми дават място за яхър. Опитът обаче доказа самата истина.*

Както и да е, съпругата ми взе моята страна, но с това не се свърши планът ми. Днес биволицата, която притежавам, наскоро простина и без малко щеше да умре, но Господ ми я изново подари, така щото и оттук

разбирам, че не е този пътят, който трябва да пътувам.“ (Писмо от 3.04.1905 г.)

№4 *„За да мога да наредя работите си за покриване горните разходи и да преживявам, аз дадох заявление във финансовото управление за работа, където ми обещаха, че ще бъда приет и, че наскоро ще се отваря работата. Но ето, че краят на месеца наближава, а това „скоро“ не дохожда. И разчитах, че като постъпя на работя, за да бъда спокоен, реших да взема захире за биволицата за през зимата. И така парите, които криех, за да купувам добитък, [из]разходих, като разчитах, че щом спечеля, да ги приложа на мястото им. Купих една кола около 11 кила ечемик и кола плява, за които похарчих 70 лв. При това изпратих парите и за детето, стават 95 лв. Но понеже нямаше що да ям досега, харчих пак от същите около 45 лв. И като вече мислих, че все таки ще мога пак да победя, съобщи ми говедарят на сюрека, където бе биволицата, че била болна. Отивам един ден, докарвам я в дома, прегледах я на заранта и виждам, че задницата ѝ червясала и освен това много [е] отслабнала. Викам фелдшер – гледахме я, лекувахме я и решихме да я продадем. Днес я изкарвам на пазара – никой я не купува. Доведох я в дома и реших да претърпя, каквото и да се случи. Бог даде и може да вземе. Та като си отива биволицата, по-рано си отидоха парите и пак с дълг оставам.“ (Писмо от 19.09.1905 г.)*]

Братска комуна в Арбанаси

Опитът на нашата комуна в село Ачларе от 8 човека беше направен. Опитът не беше сполучлив, появиха се много пречки и ние не бяхме готови. И тук преживяхме много противоречия, борби, радости и разочарования. Въодушевлението, което ни беше обзело за един нов братски живот се разби в трудностите и разочарованието.

След Ачларе се направиха и други опити в провинцията. В град Нова Загора група братя и сестри направиха опит за комуна. Една тухларна работилница на един наш брат беше предоставена на тяхно разположение за общ братски труд. Работата е много тежка, хората не бяха подготвени и в комуната възникнаха ред противоречия за хора, които се срещат за пръв път, а тухлите ги бяха виждали дотогава само наредени на палета.

В село Арбанаси също се направи опит. В далечно минало е било курортно място на аристократите. Решиха да направят комуна въз основа на стопанския живот, затова закупиха някои земи, дворни места и къща. Създаде се един център, в който се събраха 7-8 човека. Присъединиха се семейство Камбурови, които продадоха имота си в Казанлък и Ст. Загора и с тези средства закупиха места в Арбанаси. Основа се една комуна, която премина през големи изпити. Земята в Арбанаси беше изтощена, изгубила плодородната си част, каменлива, песъклива и изобщо слаба земя. Много труд, малко резултат. Комуната не разполагаше със средства и комунарите едва преживяваха. Едно благоприятно условие беше за тях близостта на Захарната фабрика в Горна Оряховица и, когато трябваше да се събира цвеклото от производителите, тя имаше нужда от честни хора, които да се турят на кантарите, където то се измерваше. Управлението откри, че нашите хора са честни, винаги когато идваше сезона, канеше ги на тази служба. Дотогава местните хора вършеха злоупотребления с приемането на цвеклото. Но сега тук застанаха честни хора и за труда си получаваха захар в натура, която беше необходима, защото главната храна на комунарите беше чай. Получаваха и някой лев, но стопанството не даваше почти нищо и те мизеруваха. Между тях възникнаха лични борби и комуната се разтури. Тук бяха рода Камбуров: баща – Стефан, майка – Екатерина и трима братя – Петър, Марин и Костадин. Семейство честно и хора работливи. Всъщност те държаха комуната. Към тях се присъедини семейство Каишеви с майка Мария и дъщеря ѝ, и синът ѝ Колю Каишев. Към тях се присъедини Руси, един гърбавичък и слаб брат. Имаше един военен подофицер Христов, слаб работник, не свикнал с работа. Имаше и

други. Но връзката между тях не беше здрава, не ги свързваха и хубави чувства и комуната, след като изживя ред противоречия и лични дрязги, тя се разтури. Остана само споменът за комуната, както и спомените на Марин и Петър Камбурови за нея и накрая останаха задължения и борчове, които трябваше да плащат ред години, макар че продадоха къщата и имотите.

След това Петър Камбуров, Марин Камбуров и Колю Каишев поеха грижата за братските лозя в Търново, където ставаха съборите. Почнаха да обработват земята и може да се каже, че и там се създаде едно братско стопанство, което съществува ред години. Но и този опит не излезе сполучлив.

Братска комуна в Казанлък

Тази комуна е свързана с живота на Рудолф Земан и Луиза Земан. Той е роден в град Початки – Чехия през 1880 г. Поканен е от българските власти като учител в текстилното училище в гр. Сливен. С течение на времето е бил технически ръководител в текстилните ф-ки на Габрово и Трявна.

През 1922 г. образува комуна в гр. Казанлък. Ръководейки се от своя идеализъм, искаше на дело да прояви братския живот в обстановка между братя и сестри, запознати с учението на Учителя.

Обзаведе със свои средства работилница за изработване на покривки. Там той вложи своето изкуство и знание, като сам изнамери начин за обработването им. Вложи много усилия и обич към това, което предприемаше. Не жалеше средства, даже и здравето си. След подготвителен период покани десет братя и две сестри. Работата започна с любов и надежда за братски живот. Обаче братята не бяха запознати с този начин на работа, не бяха свикнали да имат технически ръководител, който отбираше от тази работа, и им липсваше вътрешна спойка. Всеки смяташе, че има право на собствено мнение и свобода на действията си. А в един производствен процес е необходима дисциплина, за да се осъществи крайния етап на това, което се произвежда.

Въпреки големите усилия на брат Земан и Луиза Земан, която пряко участваше в братския живот, за приложение идеала в Учението на Учителя, въпреки всичко опитът не се осъществи. Съзнанието на всички не беше на еднаква висота: да служиш на ближния си, а после на себе си. Сестра Земан в комуната вложи много усилия, с голям ентусиазъм, с голяма любов всичко правеше, опитваше се да поправи пропуските в работата, но накрая се видя, че липсваше спойката, вътрешната спойка между всички. Любовта между всички още не беше внедрена. Комуната се разпадна. Остана опитът, който показа докъде е стигнало съзнанието за един братски живот. Любовта като основа за един братски живот липсваше. Брат Рудолф Земан и сестра Луиза Земан изживяха много тежко тази несполука. Един от двамата отиде и сподели с Учителя за голямото разочарование от Комуната. А Учителя простичко каза: „Преди започването на комуналния живот в Казанлък брат Земан трябваше да ме попита."

(*Този разказ за комуната в гр. Казанлък бе написан от дъщеря им Блага Тачева, живуща на ул. „Столетов" 10, гр. Казанлък. На 1 ноември 1973*

г. бе изпълнена молбата ни да напише няколко думи за тази комуна, за което ѝ благодарим. Беше ни изпратила по една снимка на родителите си.)

V. Комуната на Изгрева

1. Борис Николов

Първи опити за комуна на Изгрева

Опитите за комунален живот продължихме да правим и в София. Една група младежи се обединихме и започнахме да обработваме земите на Изгрева. Засяхме нивите с лук, картофи, грижехме се за всички земи и живеехме общо и се хранехме общо. Бяхме си сковали една барака-къщичка, в която живеехме. Къщичката беше с две стаи, голяма веранда, кухня и трапезария, в която се хранехме сутрин и вечер. Един от нашите братя Димитрий Стоянов имаше възрастна майка, която готвеше и се грижеше за нашето домакинство. Беше много прилежна и добра бабичка. Баба Донка беше към 90 години, но се държеше. Другите бяхме: аз – Борис, Никола Нанков и Георги Радев.

Продължихме няколко години да живеем в тази барака. Срещнахме много противоречия, обаче ентусиазмът от общия братски живот падна. Не беше както при първите години. А ние се събрахме в името на идеала, за да си услужваме в готвенето, прането и обикновения бит на едно домакинство, за да може да остане повече свободно време за духовна работа. Но излизаха конфликти и то в името на нещо малко, което след това се обръщаше на голямо. Видя се, че не са всъщност външните условия, които правят живота, но са важни и вътрешните качества на хората, необходими за един общ братски живот. Тогава вниманието ни се насочи към вътрешния живот, подготовка на самия човек за един нов живот, за изграждане на един здрав характер и един нов мироглед.

По този повод Учителя каза: „Нито една комуна няма да се задържи, защото не са поставени на Божествени условия и защото користолюбието и интересите са на преден план.“ Бяхме свидетели, че това така и стана. Във всички комуни изпъкваха личните ежби и егоистичен живот и това измести идейния живот, в името на който се създадоха. А успех ще има само по идеен път, когато човек се оформи отвътре с подходящи качества. А дотогава има много работа и много време, векове подред, за да се осъществи това.

Учителя знаеше, че опитът ще излезе несполучлив. И затова бе отворил Школата, за да подготви хората за идващата епоха, когато

човеците ще бъдат с пробудено съзнание. Защото комуналният живот е живот на пробудените човешки съзнания, които търсят връзката помежду си, за да осъществят общението си с Бога чрез изпълнението волята на Бога на земята, защото реализацията е в целокупното обединение на пробудените човешки съзнания.

Комуната е нещо много трудно. Живяхме комунално 12 години с различни приятели. С някои се създадоха приятелства много тесни, както се казва в Писанието, че има приятелство по-тясно и от братска рождена връзка. Първите, с които се опитвахме да правим комуна, бяха в дома на баба Коца, майката на Георги Томалевски. Така брат Христо Дързев живееше у Томалевски, а ние другите прихождахме, сядахме на масата и пиехме топла вода от едни бакърени съдове. Там бяхме – Георги Томалевски, брат Кузман, който следваше философия, аз – Борис Николов, Христо Дързев, който правеше партиите на четири гласа на песните на Учителя, и всички се разпявахме. Пеехме ли пеем песни, а след това пием ли пием топла вода. А после пеем до насита. А коремите пълни с топла вода. Работим след обед на Подуяне – там чукаме камъни. Сутрин сме в университета, а вечер пеем и пием топла вода. Комуна и половина. Глад и половина.

С Георги Томалевски бяхме в комуната на село Ачларе. Най-обичахме с него да вървим по синорите. Беше нацъфтяла една хубава метличина. Вървим и говорим за най-съществените неща. Хубави приятелства се създадоха и хубави приятелства се развалиха в комуната. А защо ли? Там се сближаваш с хората и е трудно да живееш в такава близост дълго време. Там се сблъскват родови сили. А те като се развихрят, разпръскват и човеци и комуни и всичко обръщат наопаки. Имахме хубави опитности през тези 12 години. И тъжни имахме. И трагични имахме. Имахме от всичко по малко и от всичко по много. Хубавите неща бяха малко, а трудните много.

Как се оформи землището на Изгрева – палатката на Бертоли

Старите братя се заеха да откупват нивите на слатинските селяни, за да се оформи братското селище, като около 40 декара бяха откупени с братски средства. Най-напред купиха една нива от 8 декара, която принадлежеше на английския журналист Баучер[156]. Така че след смъртта на Баучер слугата му продава нивата на нашите възрастни приятели. Като се закупи това място, то стана основа, за да се закупят и други селски

имоти наоколо. Цялата местност бе голо поле. Селяните от село Слатина сееха царевица и жито. Учителя насърчи приятелите да закупуват тези места. Имаше места свободни и не бяха скъпи и всеки можеше да си закупи кой колкото си места иска. Учителя бе наредил да се закупят и други места, така че от Дървенишкото шосе до долу, до линията трябваше да се изкупят местата, за да се оформи едно братско селище. Но това не се направи и след години ние видяхме последиците от това непослушание. По това време се закупиха общо 40 декара братски земи със средства на Братството. Касиер тогава беше Тодор Стоименов, един честен и пестелив човек.

Тогава ние студентите, ученици се намирахме в много лошо положение с квартирите. Можеш да търсиш с дни квартира и да не можеш да намериш. Най-много можеш да влезнеш или в някое мазе или на някой таван. Пък и нямахме средства за една редовна квартира. Те бяха много скъпи. През лятото разрешихме въпроса така, че спяхме на поляната между борчетата.

Но ето, че дойде есента и захладня. Веднъж мина Алфиери Бертоли, видя ни как сме се свили под борчетата, увити в одеяла, и ни съжали. Но нищо не каза. Отиде си в града и като практичен човек на делото реши да действа. След един час пристига една талига с два коня и вътре военен брезент. Но с брезента идва и дървена конструкция, която Бертоли бе изчислил до последното пиронче. Бертоли е много акуратен в това отношение. Прави ли го, прави го докрай. И за два часа опънахме дълга палатка по плана, който той бе начертал.

Изневиделица ние се сдобихме с палатка и с покрив над главите си. Тази палатка вероятно той я бе приготвил за своите работници. Вътре сложихме легла, като материалите за тях също бяха изпратени от Бертоли – дъски и бичмета. Сковахме магарета, наредихме дъските и ето ти едно легло. Вие спали ли сте на дъски? След това намерихме стари черги, събирахме ги по две, зашивахме ги по краищата и правехме нещо като голям чувал и натъпквахме го със слама. Това бяха нашите дюшеци, но в по-късния етап.

Ние се намирахме вече на Изгрева, понеже тук вече имаше посеви с жито, картофи, зеленчук и ние работехме вече тези закупени места. Затова тук спяхме, увити с одеяла между боровете, но вече с голямата палатка и с леглата ние се очовечихме – имахме жилище с шест легла, за шестима младежи.

Мина и някой и друг слънчев есенен ден, но изведнъж дойдоха дъждовни дни и невероятни есенни дъждове. Нямате представа какви

дъждове бяха. Вали, вали и всичко подгизна. Отначало бяхме доволни от палатката, но след време по поляната на Изгрева имаше 20 см вода, която не може да се оттече. И в нашата палатка също вода до колене. Ние турихме едно дебело дърво при входа. Вървим по него и от него всеки се хвърля на леглото си. Иначе трябваше да се гази. Минаха есенните валежи. Преди да почне зимата ние търсихме квартира, а такива нямаше. Колко тавани и колко мазета ние сме измели и изчистили, ние си знаем. Тази зима бяхме принудени да напуснем палатката поради тежката зима.

Поява на първите дървени бараки на Изгрева

На следващата пролет ние взехме една нива под наем. То пък се случи човек от София и не можеше да използва мястото си и ни я даде за една година с минимална такса. Тогава ние се събрахме четири човека, изпразнихме джобовете си, купихме материал и си построихме дъсчена барака именно на това място, което бяхме взели под наем. А това беше нашият опит за общ братски комунален живот на Изгрева. Криво-ляво сковахме нашето жилище. Учителя препоръчваше по това време да се правят дъсчени къщурки на Изгрева. Беше по-евтино, по-практично и по-хигиенично.

Първата къщичка беше нашата. Но ние се прочухме с нея и се появи първият кандидат, който поиска да му построим също една такава. Така на д-р Иван Жеков построихме дървена къща и тя стана като модел и всички я оглеждаха и прецениха, че ние можем да строим. Тя беше построена до горичката. Салон още нямаше. Докато дойде зимата ние успяхме да обзаведем нашето жилище. Отвътре беше обшито с дебели, яки картони и можеше да се отоплява като се тури една печка.

Така посрещнахме първата зима на Изгрева 1926-1927 г. Следващата година -1928, беше една от най-лошите зими, която сме запомнили. Снегове големи, студ до минус 20 градуса. А пък ние тогава нямахме дърва. А нямахме и пари за дърва, защото работехме и учехме. И тази зима съм измръзнал много и това е зимата, когато аз се простудих на работа, защото бях пил студена вода, поради лекомислие. И оттогава страдам от язва на стомаха от 1928 г., цели 30 години до 1958 г., когато ме оперираха от спукана язва в затвора.

Когато видяха, че ние сами си направихме жилище и беше доста хубаво и угледно отвън, чистичко отвътре, то и други пожелаха да си направят такова жилище. И ние, които имахме вече опит, започнахме да

им строим дъсчени бараки. Построихме към 15 бараки. Изникнаха за бързо време. Дъсчен материал имаше изобилно тогава, стига да имаш пари. А ние вече бяхме майстори на тези бараки. Така започна Изгрева да оживява.

Овощната градина на Изгрева

Ние младежите обработвахме нивите на Изгрева и садяхме най-вече картофи и други зеленчуци, каквото можеше да вирее там. И тогава Учителя взема инициативата да се насади овощна градина. Имахме приятели от Старозагорско и Русе, които имаха чудесни овощни градини. Те ни изпращаха разсад за градините. Понякога те сами го донасяха и ни помагаха. Ние, младежите изкопахме дупките, сложим тор, а Учителя държи дръвчето с дясната си ръка, да бъде изправено, докато ние го заровим и подредим. Не даваше на друг да държи. Така насадихме плодните дръвчета. Сега някои от тях са останали около мястото на Учителя. Да знаете, че Учителя ги е държал, когато са били фиданки.

Тук насадихме ябълки, круши, сливи, череши, вишни. Те се хванаха и вирееха много добре. Аз не помня лоша година на Изгрева за плодните дръвчета. Ние им пеехме песни, играехме им Паневритмия, а те стояха засадени отстрани, наблюдаваха всичко това, растяха и цъфтяха и даваха изобилно плод. Посетителите от града и провинцията виждаха как клоните на дръвчетата бяха натежали с плод и опираха до земята. Имахме си и сини сливи, които бяха до поляната, на която играехме Паневритмия. Бяха свели клони с обилен плод и слушаха Паневритмията. За това плодът им бе вкусен и изобилен, а какъв мармалад ставаше от тях, като си спомням, почвам да се облизвам.

Главно за тях се грижеше брат Ради. Дойде време плодовете да узреят и брат Ради ще набере една-две кошници някой неделен ден, когато идваха приятелите отвсякъде, и след Паневритмията ще занесе на поляната. Ще постави кошницата пред Учителя и той, на всеки един от кръга, ще раздаде например по една ябълка на играещите. Интересно бе, че те точно стигаха и никой не артисваше без плод. А брат Ради ги пълнеше и не знаеше колко ябълки има в тях, не ги броеше, но когато Учителя почваше да ги раздава, стигаха за всички, независимо колко души биваха там.

Никому не правеше впечатление как от две кошници с ябълки или круши, като се раздаде по един плод, да стигне за 200 човека. Тогава не обръщахме внимание на това раздаване от Учителя, защото го смятахме за

нещо естествено. Учителя да бръкне с ръка в кошницата, да извади една ябълка и да я подаде на някого. Ха, сега вие напълнете две кошници с ябълки и с тях почерпете 200 човека, че дори и повече, както биваше тогава.

Тези чудеса за нас бяха нещо естествено. Сега за вас са чудеса, а за нас учениците от Школата не бяха такива, защото ние живеехме с тях и това беше нашият живот. А чудесата започнаха още при насаждането на дръвчетата. Ние насадим дръвчетата и си заминем в града, където живеехме. Когато дойдем след няколко дни дръвчетата ги нямаше. Селяните ги отскубваха и си ги пренасяха в техните дворове. Това ни изненада. Учителя нареди да посадим втори в същите дупки. След няколко дни и тези дръвчета бяха отскубнати от селяните на село Слатина. Те бяха се похвалили, че там горе има завеяни хора, гдето садят дръвчета в пущинака. Ние вече не сме изненадани, а се питаме какво да правим. Учителя разреши въпроса така: „Е, научиха се да ни отскубват дръвчетата. Е, нали ще ги посадят наново в земята? За дръвчето е важно да бъде посадено в земята. А за нас какво е важно? Важно е, че тук трябва да има вече хора.“ И Учителя поглежда нас, младежите. И оттогава ние започнахме да преспиваме на Изгрева, отначало да пазим дръвчетата докато се разлистят и укрепнат, а след това ни хареса и накрая свикнахме и така дойде есента, когато Бертоли ни подари палатката. Та, ето кой ни засели на Изгрева. Заселиха ни слатинските селяни, гдето ни крадяха дръвчетата.

Лозето на Изгрева

Говореше се, че София е на високо място, че климатът е студен и хладен и, че гроздето мъчно ще узрява, но намериха се братя лозари, изпратиха сортове лозени пръчки, които те отглеждаха в Русе и другаде. Имахме образцови братя лозари. Така насадихме едно малко лозе и дори сложихме лози и пред салона. Все пак лозето даваше грозде и есенно време узряваше. Но, ако се случеше хладна година, то трудно узряваше. Когато дойде до гроздобер брат Ради напълни голяма кошница и я поднесе при нозете на Учителя. Учителя се усмихне и каже: „Брат Ради, ама гроздето и тази година узря“. А той се усмихва и философски отсича: „Ще узрее, как няма да узрее. Къде ще ходи да не зрее. Тук от цяла София се стичаме да ви слушаме, та дано ни узреят главите, а то лозето по цял ден и по цяла нощ тук седи и отгоре на това не иска да зрее. Ще зрее и оттатък ще мине.“ Не минава час от думите на брат Ради и ето един

страничен човек се приближава до лозето и влиза вътре да бере. Брат Ради го хваща и го води при Учителя. „Учителю, какво да го правим?“ „Как какво?! Ти нали каза, че лозето няма къде да ходи, ще зрее и оттатък ще мине. Ето, то премина и си доведе гост да му опита плода.“ Дядо Ради се почесва по главата и казва: „Ама, Учителю, аз не исках да пророкувам, а само така го казах, защото такава е думата“. „Трябва да се знае, че тук на Изгрева каквото се каже, се изпълнява, защото има служители небесни, които слушат и тръгват да изпълняват онова изреченото тук, на Изгрева.“ Брат Ради мълчи, а до него стои една сестра, която слуша и трябва всичко да запомни, защото трябва да бъде разказано след време. А пък аз ви го доразказвам.

Пчелинът на Изгрева

След като пораснаха плодните дръвчета и започнаха да цъфтят, някой подхвърли идеята да се закупят няколко кошера. Учителя отпусна средства и се купиха 5-6 кошера. Грижата за тях пое Колю Каишев, който по професия беше пчелар, и с големи амбиции да създаде едно голямо пчеларство и то баш на Изгрева, та да смае мало и голямо, включително и гражданите от София. Той работеше там, но не беше много опитен. Беше повече фантазьор, отколкото практичен човек и може да се каже със сигурност, че от пчелите не сме яли мед. Не минаваше година да не виждаме Каишев с пчеларска маска на главата да се оправя с кошерите, а на есента, никакъв мед.

Накрая една сестра отива при Учителя и го пита: „Учителю, каква е тая работа, що кошери се навъдиха и брат Каишев все около кошерите обикаля, но досега аз нито една лъжица мед не съм изяла. Къде отива тоя мед?“ И поглежда Учителя изпитателно. А той отговаря с благ глас: „Сестра, и аз не съм ял от този мед, дори не съм го помирисвал. Но има братя пчелари от провинцията и те носят по някой буркан. Ела, сестра, да се почерпим, но с друг мед.“ Отиват двамата, качват се в стаичката на Учителя. Учителя донася един буркан, отваря го и нагребва една лъжица, пълна догоре с мед, поставя я в една чинийка и я поднася на сестрата. После същото слага и на себе си. „Да хапнем, сестра, и да благословим труда на брата и на неговите кошери, който ни е донесъл този буркан.“ Сестрата изяжда меда, облизва лъжицата и казва: „Ама, Учителю, това не може ли да стане и тук, та всеки един от нас поне в годината да изяде по една такава лъжица.“ Учителя отвръща: „Може и да стане.“

На следващия ден Учителя е вече строг и казва: „Тази година Аз ще

се грижа за пчелите! И никой няма да се доближава до тях.“ И после Той се грижеше цяла година за кошерите. Извикваше по някой и друг помощник, но главно Той ги преглеждаше и наблюдаваше кошер след кошер. От това време има няколко снимки на Учителя с пчелина. Тази годна беше единствената година, когато от кошерите се извади мед около 2-3 тенекии, благодарение на Учителя. Накрая Учителя занесе една тенекия и на един обед и накара същата сестра да гребе по една лъжица мед и на всеки да напълни лъжицата и да я поднася в собствената му чиния. Така всички се облажихме с меда и така се сбъдна и изпълни желанието на сестрата. Всички наобиколиха Учителя и Му казват: „Учителю, много Ви е сладък меда!“ Учителя се усмихва и казва: „Сладък е, защото аз изнесох една беседа на пчелите. Аз толкова години ви изнасям беседи и още не съм опитал от вашия мед. Знам само как жилите. Това опитвам от вас. А знаете ли как народът казва? Не ти искам нито жилото, нито меда!“ Учителя вече е сериозен. Ние се оглеждаме и вече не се облизваме, защото с лъжицата мед, която изядохме ни бе предаден един урок, че Словото на Учителя трябва да се прилага в живота ни.

Следващата година кошерите пак минаха под грижите на Колю Каишев и други братя, които се интересуваха от пчеларство, но такава пчелна реколта не се повтори никога вече. Това бе единственият случай, който трябваше да послужи за урок предаден на учениците от Школата.

Приемната на Учителя

До 1925 г. включително, съборите на Бялото Братство бяха в Търново. Но през 1926 г. започна една голяма акция срещу Братството под влияние на духовенството, на военните и на други някои среди. Предизвикаха подписка между гражданите на Търново, с което се искаше дъновистите да не провеждат съборите си в Търново. Преди това те осъществиха и положиха много труд за своята пропаганда против Учителя, като се почне най-вече от 1922 година до 1925 г. Като се изключат нашите приятели около 20-30 човека, всички граждани на Търново се подписаха срещу съборите на Бялото Братство. Така търновци забраниха съборите с подписа си. И оттогава този град започна да запада в духовно отношение и така ще бъде до края на века. Това са окултни закони.

Като научи Учителя решението им, той се усмихна и каза: „Ние съборите в Търново ги правим заради тях, заради българите, заради България, за да бъде Търново един център, не само на Бялото Братство в България, но да бъде един планетарен център, защото тук под земята се

събират разклоненията на всички планински вериги от Хималаите, от Андите и Кордилерите на Америка. Ще загубят без нас.“ И без да каже повече дума, Той премести съборите на Изгрева в София. На Изгрева бяха закупени вече места. Точно по това време възникнаха и първите дъсчени къщурки, които ние бяхме направили. Старите братя получиха разрешение от властта и започнаха подготовка за събора. Но с какъв ентусиазъм, с какъв възторг се събрахме в София, защото ние бяхме прогонени от Търново! Изведнъж се намерихме в една съвсем по-хубава, свободна обстановка на Изгрева. Дойдоха тогава от селата майстори за събора и тогава построиха една малка стаичка с цел, за да може през времето на събора да се пазят в нея хляба и продуктите, докато трае събора. Тя бе направена по идея на Петко Епитропов, който тогава организираше съборите, продоволствието, уредбата.

На този събор присъстваха около 1000 човека. Беше голям, тържествен събор. А да се хранят толкова хора няколко дни не беше лесна работа. Няколко казана димяха непрекъснато на огньовете. Казани за чай и казани с гозба, а около тях дежурните сновяха насам-натам. Този събор се проведе на самата поляна. Сковаха една рамка и една поставка, на която сложиха един стол, за да седне Учителя, и една катедра, от която да може да държи Учителя своята беседа. Направиха едно навесче с платно, за да не му пече слънцето и да не Му вали дъжд. Наоколо всички стояха прави, а някои сядаха на земята и слушаха беседата. Намери се един фотограф, който засне тази обстановка, и ние я имаме днес като документ. Обстановка от скромна по-скромна. Голям събор на гола поляна. Като видяха всичко това онези, които построиха онази стаичка за продуктите, казаха: „Ама то може догодина да се дойде две недели преди събора и да се построи салон!“ Съобщиха идеята на Учителя и Той каза: „Хубаво!“ Това беше идея на приятелите, но и метод на Учителя. Той изчакваше идеята да дойде от учениците.

Отначало стаичката през събора държеше хранителни продукти. След събора тя бе изчистена и в нея поставиха инструментите, необходими за обработка на нивите на Изгрева. Към лятото Учителя спомена: „Не е лошо да се почисти тази стая и да се сложи едно легло.“ Това бе сторено. Обикновено сутрин, след като Учителя излизаше от града и идваше на Изгрева, след като мине общата молитва, гимнастиката, разговорите и закуската, Учителя отиде и си полегне на леглото. Тогава разбрахме, че тази стаичка бе необходима за Учителя. Вътре бяха поставени и някои елементарни удобства. Учителя я хареса и още през есента нареди да се постави печка. И Учителя остана да зимува тук през

зимата на 1926/27 г. На следващата година -1927, Учителя повечето време преспиваше тук. Беседи изнасяше на ул. „Оборище“ 14, където бе построен братският салон. Понякога отиваше в стария си дом на ул. „Опълченска“ 66 и преспиваше там.

Стаичката беше много скромна. Нямаше антре. От стаичката отвориш вратата и излизаш вън. Като видяхме, че Учителя ще презимува тук, решихме да направим антренце пред стаята, за да не духа, пък Учителя като влезне, да има къде да си оставя балтона, шапката и да бъде по-удобно за Него. Антренцето го направихме през есента. Аз трябваше да измажа между балустричките, да затворя да не влиза сняг и вятър и да не духа. Работя аз цял ден, а вечерта стана много студено. Стегна един студ. Аз измажа, както аз знам, а то замръзне. Все пак аз настоявах с мазането, а материалът още не беше замръзнал пред мене и с него успях да измажа антрето, да го изгладя и да го направя.

Тъкмо привършвам и Учителя ме пита: „Как върви работата?“ Отговарям: „Учителю, завършвам, обаче тъй както мръзне вечерта, а през нощта ще стане по-студено, а утре още по-студено. Тази работа може да замръзне и, като се размрази, да падне мазилката.“ Учителя ме погледна: „Ако си я направил с любов, няма да замръзне.“ Аз си прибрах инструментите и си отидох. А сутринта студ с шушулки по покривите. Тази работа не замръзна и мазилката не падна. Дойде време, когато разрушиха салона, разрушиха и къщичката с антрето. То бе така запазено, както съм го замазал. От 1926 г. до 1972 г., когато салонът бе разрушен, това са 46 години и не са малко за една мазилка.

По-късно тази стая стана приемна за Учителя, когато през 1927 г. бе построен салонът, а заедно с него и една стая за Учителя. В приемната бяха сложени няколко картини, формули по стените. Тук Учителя приемаше посетители и работеше с тях от сутрин до вечер. Днес всичко това може да го видите на запазени снимки, където се вижда общ изглед на салона и до него залепена една малка къщичка. Ето, това е приемната. Дори има снимки на Учителя, застанал пред своята приемна, заснет сам или с приятели. Така че тази приемна съществуваше, макар че е унищожена, не само в спомените ми и на снимките, но тя съществува и в духовния свят.

Общата кухня на Изгрева

След като завърши съборът през 1926 г. на Изгрева, приятелите се разотидоха, а ние младежите, останали на Изгрева, оглеждахме големите

празни казани и си припомняхме как преди броени дни те димяха и излизаше пара на вкусни гозби, приготвени от дежурните сестри по време на събора. Така веднъж младежите сме се събрали около празните казани и ги оглеждаме и се чудим каква вълшебна дума да измислим, както в приказките, че тутакси да се напълни някой от тях с топла чорба. Ето ти, насреща Учителя. Той ни поглежда и пита: „Е, рекох, какво има?“ А един от братята отговаря: „Учителю, трябва да има гозба в тия казани, но ние не знаем вълшебната дума от приказките и затова ги гледаме, че в тях няма нищо.“ Учителя идва, оглежда празните казани и казва: „Тук, на Изгрева не трябва да има гладен човек.“ И след няколко дни дойдоха сестри и започнаха да готвят.

На следващата година, когато се построи салона – 1927 г., Учителя нареди да се построи и кухня. Там започнаха сестрите редовно да готвят. Дежуреха на групи. Една група сестри взимат дежурство по за един месец. Друга група сестри вземаха следващия месец. Така се сменяха сестрите, всеки месец и всяка група показваше изкуството си и умението си да организира общата кухня. Това води началото си от събора на 1926 г. и непосредствено след него. Продължи и през есента. А когато се разбра, че Учителя ще презимува тук, продължи и през зимата в една от бараките, понеже още нямаше приготвено помещение.

През 1927 г. след събора Учителя нареди да се открие стол и да се построи едно помещение за него. И с тази работа се заеха братята, които отговаряха за стопанската част на Изгрева. Помещението бе построено, кухнята бе устроена и бе приготвена трапезарията с маси: Сестрите дежуреха в кухнята и се хранеха безплатно. Продукти се купуваха, а голяма част от продуктите изпращаха приятелите от провинцията. Като се нахранеха, след благодарствената молитва и песните, някой мине с една дървена кутия и всеки пуска доброволно вноска, кой колкото има. А който няма пари, не пуща. Никой няма да го пита и да му държи сметка. Това положение се използваше от бедни хора, бедни студенти и бедни чиновници, които нямаха редовно средства. Но като дойдат на Изгрева, поне ще се нахранят. А ако останат на беседа на Учителя, може да се нахранят и духовно. На всеки според глада, който има в себе си. Или физически глад, или духовен глад, но понякога те вървяха заедно, ръка за ръка. Аз сковах маси и пейки пред салона за сядане при общите беседи. Учителя нареди да се посадят една редица лешници към 100 броя, които израснаха като големи храсти.

На съборите при общите обеди с големите казани се изразходваха много продукти и се изисквaха средства. Тогава се организираха общи

вноски и накрая се виждаше, че парите не само стигаха, но и хартистваха.

Общата кухня и столът продължиха през време на цялата Школа дори и след това.

Чешмичката в Дианабад и упражненията с вода на Изгрева

Когато Учителя дойде на Изгрева, първата работа, която ни постави, бе да намерим вода. Там горе се очерта селище, за което трябваше вода. Тогава ние слязохме от Изгрева на юг, към Витоша, към долината, където течеше малка рекичка в местността Дианабад. И там дълго време търсихме вода. От рекичката не можеше да се вземе вода за пиене. Бяха открити ниви. Въпреки всичко Учителя, като изследва долината на рекичката, намери един син пясък: „В този пясък има вода“.

Ние като разчистихме пясъка с лопати, оказа се, че е мокър. Отвън беше сух, но като разчистихме и като разкопахме и отсякохме по-навътре пласта, оказа се, че е мокър. Тогава ние каптирахме едно разстояние може би 20 м, направихме улейче, а под пясъка имаше глина и в глината направихме един каптаж. И действително в глината започна да се събира малко водичка от синия пясък. От този син пясък започна да излиза мъничко водица. Като каптирахме хубаво и изчистихме, то в глинения пласт направихме каптаж, по който водичката да се оттича, и се получи една тънка струйка вода, колкото един пръст дебела. Тази водичка ние отведохме в по-ниската част на брега и там направихме една малка чешма. Ние, които бяхме строители, защото аз работих по строежите заедно с Бертоли, то каквито плочи имахме и камъни, направихме с тях чешмата. Мисля, че имаме снимки от нея.

От Изгрева приятелите, които живееха там и които си бяха построили, било дървени барачки, било палатки, идваха тук и взимаха вода от тази водичка и чешмичка. Оказа се, че е много ценна и хубава вода. „Радиоактивна вода“, я нарече Учителя. То действително е така, защото сините пясъци се дължаха на минерала „голконит“, който е радиоактивен минерал. Тази вода Учителя препоръчваше да се пие. Във връзка с тази водичка и чешмичка, която е на 300 м от Изгрева, Учителя даде редица упражнения с водата. В какво се състояха те? Едно от тях бе следното:

Лятно време, когато е горещо братята и сестрите, които ще правят упражнение с водата, ще си облекат зимна дреха – балтон, и ще си вземат две стомнички около 1-2 литра и с тях всякой един полека-лека спокойно

ще слезе до чешмичката, ще си налее стомничките с вода. И така, с балтона облечен, увит с шал и със зимна шапка и с две стомнички, ще тръгне до баира към Изгрева. Докато излезе на баира горе, той вир вода стане. Щом иде горе, там има барачка, в която живее, и той ще се преоблече. От водата в стомничките ще направи гореща вода и ще пие. Няма чай, защото Учителя препоръчваше чиста, гореща вода. Тогава братът ще изпие две-три чаши вряла, топла вода, толкова, колкото може да търпи. От тези две-три, четири чаши и колкото по- усърден е братът, толкова пот тръгне от него, че намокри дрехите му. Хайде преобличай се със сухи дрехи. Като мине малко време, той може да пие още някоя чаша. Учителя препоръчваше: „Пий колкото можеш!“ Някои не можеха да изпиват повече от две чаши, а някои пиеха по 5-6 чаши гореща вода. От тях върви пот, вир вода стават. И все се преобличат. Мокрите ризи изнасят вън на двора да съхнат.

И така, туй упражнение с водата Учителя го даде на повечето от братята и сестрите, които живееха на Изгрева. Някои го правеха – повече сестрите, но и възрастните, и младите носеха стомничките. Значи, отиди и налей си вода от извора, после иди и се качи горе на Изгрева, възвари си водата, изпий 4-5 чаши гореща вода и изпоти се обилно и накрая се преоблечи. След това упражнение се обновяваха приятелите. Които имаха разни неразположения, било болки тук и там, било хрема, било настинка, излекуваха се с туй упражнение с водата.

На водата Учителя отдаваше много голямо значение. Където и да отиваха с приятелите, първото нещо бе Учителя да потърси вода. И действително, и на Витоша, на нашия бивак, който Учителя нарече „Ел Шадай“, там намерихме вода, изворът аз го каптирах и направихме чешма. По каптажите аз съм майстор. Направих една чешма, отведохме водата с една тръба отпред и тази чешма и досега съществува под белите брези. Така Учителя създаде чешми, където и да отидеше сам или с приятелите.

А водата от чешмичката на Дианабад бе чиста вода, пивка, вкусна и бе една от най-хубавите води на Изгрева.

Двете чешми на Изгрева –
„Яйцето“ и чешмата с фигурите-символи

Дойде време и ни пуснаха от градския водопровод разклонение към Изгрева. Докато нямахме вода на Изгрева, носехме си със стомнички от извора на Дианабад за пиене. Носехме вода също от разсадника, бяхме

направили едно буре на две колелета, което събираше около 200 литра. Тогава младите братя, които бяхме ние, здрави и силни, бутаме бурето с двете колелета. Отидем на разсадника, напълним го с вода и докараме бурето до кухнята, където готвеха сестрите и, където трябваше много вода.

После прекарахме водопровод за Изгрева. Той стана селище, построиха се бараки, заселиха се хора и имаше нужда от вода. Когато прекарахме водопровода на Изгрева, това беше голяма радост и облекчение за всички. Тогава ние с Бертоли, които бяхме строители и мозайкаджии, решихме да построим чешма на Изгрева.

Построихме две чешми. Едната беше там, като се отива от салона към поляната, една кръгла чешма, като на земята бяха направени знаците на Зодиака на една циментова площадка във формата на един голям кръг. Сестрите наричаха тази чешма „Яйцето“, защото отгоре бе сложена една архитектурна кръгла форма. Има я на снимка.

А другата чешма бе по-голяма и също я направихме с Бертоли. Дадохме ѝ подходяща външна форма. Стана въпрос какви фигури да изработим от мозайка на самата стена от лицевата страна на чешмата. Отначало мислехме да моделираме групата „Пеещите ангели от Лука де ла Робия“. Художничката Щилянова, която ги бе изработила на скици, ни ги предаде, а ние ги изработихме от мозайка и ги моделирахме. Обаче Учителя не беше доволен от това. Тогава ние потърсихме други картини от художници. И тях не одобри. Накрая каза: „Не, тук ще изпишете сърничка, която пасе. Над нея ще сложите надпис: „Храни се добре“. До сърничката ще нарисувате човек, това е образът на ученика. Отгоре ще напишете: „Мисли добре“. Третата картина ще бъде нарисувани скали и орел, който гнезди и прави гнездо за пилците си. Ще сложите отгоре: „Работи добре“.

Защо Учителя свързва орела с работата на ученика, това е една загадка за вас. Отговорът ще намерите в Словото Му. Орелът лети нависоко, слиза от високо в долините, взима пръчки, занася ги горе в скалите, прави си гнездо, гнезди, снася яйца, излюпва пилци и от орлета те стават на орли и политат във висините. Това е образ на ученика, който сваля идеите на Словото от духовния свят на земята и чрез своят живот ги претворява в живот.

След като даде тези идеи художничката Цветана Щилянова ги нарисува, после аз моделирах самите фигури. Така завършихме тази чешма и Учителя беше много доволен. Тя е правена към 1934 г. Тази чешма ни служи дълго време, докато съществуваше Изгрева. От нея има направени много снимки. После дойде 1972 г. и Изгрева бе разрушен.

Салонът на Изгрева

Първо ние младежите се заселихме на Изгрева в дъсчени бараки. След събора през 1926 г. Учителя остана да живее в току-що направената стаичка и престоя през цялата зима на Изгрева. А за беседи всички слизахме долу в града на ул. „Оборище“ 14. За онези, които живееха в града, Оборище беше удобно, но за нас бе свързано с трудност. Ние следвахме и предвижването ни затрудняваше. Ето защо стана нужда да се построи салон на Изгрева. Тази идея бе подхвърлена още на събора през 1926 г. след като видяха, че Учителя държи беседа под открито небе. През 1927 г. края на юли дойдоха наши приятели от селата, главно от Айтоския край, които бяха майстори строители. Беше една група от около десет човека. Причислихме се и ние, младежите към тях и за две седмици салонът беше построен. За събора 1927 г. салонът приюти Учителя и той там държа беседите си, макар че нямаше поставени още прозорци.

Проектът на салона бе даден от Бертоли и Учителя препоръча да се направят тези големи прозорци. Освен това те трябваше да бъдат заоблени отгоре, а да не са четвъртити, както при обикновените строежи. Цялата източна и южна част на салона беше прозорец до прозорец. И Учителя в една беседа каза: „Няма по-хубав салон от нашия. Вижте колко светлина има в него.“ Подготовката за строителната работа беше извършена от Бертоли. Той беше много акуратен човек.

Отначало много се радвахме на нашия салон, но скоро той стана тесен. Тогава се наложи да се разшири по дължина с още два прозореца. Това бе предложение на Бертоли и бяха направени две допълнителни колони от мрамор, които да подържат салона. За тази част, която се продължи, се направиха две стъпала и се построи допълнително сцена. Салонът стана по-дълъг. При нас винаги имаше концерти и затова ни бе необходима сцена. Сцената бе открита и нямахме завеса. Пристройката бе направена през 1936 г.

Купихме хубаво пиано „Фингер“ и на сцената сложиха пианото. След това купиха малък братски хармониум, който беше до катедрата на Учителя, а тя стоеше долу, а не на сцената. На хармониума свиреше обикновено Мария Тодорова. На него се свиреше след като Учителя държи беседата. Мария беше завършила музикална академия и поддръжаше връзка с Учителя. Когато Учителя даде някоя нова песен приятелите я нотираха, предаваха нотния лист на Учителя, а той предаваше на сестра Мария, за да го изсвири на пианото. И ако има нещо да направи забележка при записването или при изпълнението, то се правеше там, на това пиано

и там се коригираше и след това сестра Мария учеше приятелите на песента. По-късно аз закупих един голям хармониум за салона.

Катедрата на Учителя беше долу с размер 130/120 см. Тя имаше две стъпала, по които той се изкачваше, имаше стол, на който сядаше, имаше и масичка към катедрата – 40/65 см, на която поставяше Библията, и там изнасяше своята беседа. Столът имаше облегалка и на него бе поставена възглавничка. Учителя идваше, казваше се една кратка молитва, изпявахме обикновено няколко песни, за да се създаде хармония и тогава Учителя встъпваше към беседата. Винаги преди беседа сестра Мария свиреше на хармониума. При всяка нова песен Мария заучаваше песента и след това отиваше при него и му показваше каква хармония е сложила. Той изслушваше хармонията и даваше съвети. Така че всяка песен, която се свиреше на хармониума, предварително бе уточнена с него и прослушана от него.

Обикновено Учителя пристигаше в строго определен час, без да закъснее нито една минута. Той си носеше Библията, както и „Завета на Цветните лъчи на светлината“ и още някоя негова беседа. Дойде до масата, тури ги на масичката, седне на стола и след туй пошепне кои песни да се изпълнят, за да се създаде хармония в салона. А приятелите седяха кой където си има място.

С течение на времето всеки си намираше едно място, което му допада и, като дойде там, си сяда на него. Никой не му го заемаше. Всеки по вкус си избираше мястото. Тъй че имаше една хармония в салона, която трябваше да предхожда всяка една беседа на Учителя.

Горницата (стаята на Учителя) и солариумът

Горницата представляваше една стая над салона. Не много голяма – 4 на 6 метра. В нея имаше едно легло, на което Учителя спеше. Тук имаше маса, едно бюро и бюфетче. Нямаше много мебели. Обстановката, в която живееше Учителя, беше крайно скромна, дори нямаше елементарни удобства. Стаичката бе проста и до нея се излизаше по едни дървени стъпала, които се извиваха, около 25-30 м край салона отвън. Горницата имаше прозорци на изток и на юг. Една врата, която излизаше на едно малко балконче. Имаше едно антре, където бе сложена печка, една голяма пернишка печка, която се палеше главно с дърва. Тук зимно време тя се палеше, отопляваше и Учителя прекарваше повече от времето си около печката в антрето и топлината през отворената врата отопляваше неговата горница. Нямаше чешма, а имаше ламаринено казанче с кранче,

напълнено с вода и отдолу леген, над който Учителя си миеше лицето и ръцете. Едно малко гардеробче, в което държаха някои дрехи на Учителя. Една малка библиотечка, в която се слагаха най-важните неща. На стената висеше огледало. Цялата обстановка от скромна, по-скромна и от бедна по-бедна. Но се поддържаше чисто от сестрите, които се грижеха за обходата на Учителя.

Над стаичката на Учителя Бертоли направи един солариум, за да може Учителя да се пече на слънцето, без да бъде притесняван от този или онзи. Това беше една слънчева веранда, където можеше да се правят слънчеви бани. Това беше едно интересно приспособление, макар че не беше архитектурно подходящо към сградата. Обаче Учителя го използваше в слънчеви дни и прекарваше доста часове горе на слънце. Учителя беше доста доволен от това приспособление. Днес може да го видите само на снимка.

„Масата на изобилието" в стаята на Учителя

В стаята на Учителя в дъното имаше една кръгла маса, на която бяха наслагани най-различни блага. Нашите братя и сестри когато направеха, сготвеха нещо хубаво или получаваха някой плод, винаги отделяха на Учителя най-хубавото и му го занасяха. Направи някоя сестра козунак, баница или сладкиш, донесе на Учителя. Той не ги връщаше. Каквото взимаше туряше на масата.

Ако нямаше място на масата, туряше под масата. А имаше и етажерка наблизо и там се слагаше. Така, че на масата и около нея имаше всякакви блага. Извади някой брат от кошерите мед, изпрати на Учителя и медът се явява на масата. Направят някъде сладко или мармалад – то веднага се явява на масата. На тази маса имаше всевъзможни блага.

В онези оскъдни години по време на войната имаше купони за храна и тази маса привличаше погледите на сестрите, които чистеха стаята на Учителя. Защото пред масата имаше параван, бяха скованi няколко летви, облепени с бял плат, за да не се вижда масата от антрето. Сестрите ще почистят, ще избършат праха, ще изметат, но очите им все към масата и казват: „Учителю, много блага се събраха тук и са натрупани както на масата, така и под масата. Не можем ли да използваме някои от тях в общата кухня?" А Учителя се усмихне: „Тука като има, навсякъде ще има." Тогава сестрите разбраха окултния закон. Значи тука се проявява Любовта на хората към Божественото, към Учителя и благата, които те отдаваха.

Учителя почти не ги употребяваше, дори не всичко опитваше.

Понякога от тях даваше в общата кухня да се използват в трапезарията. Но обикновено ги задържаше и не задоволяваше гладните погледи на сестрите. Така тази маса беше наречена от тях „Масата на изобилието“. Тя стана като един символ – тука ако има, навсякъде ще има. И действително изобилието скоро дойде в цялата страна и в целия народ. Това го проверихме по време на Школата. Около Учителя никога не е оставало да има нещо в недоимък, а винаги е имало изобилие, преизобилно и всички, които идваха около Него се ползваха от изобилието.

Един ден на Изгрева

Един ден на Изгрева беше богато изживяване. В първите години в пет часа приятелите бяха събрани на поляната. Всеки си избере място между боровете, прави размишление, прави своята лична молитва. Тогава на Изгрева имаше ред и тишина. Нямаше ходене насам-натам, всеки тихичко идваше и заемаше едно място. Обстановката беше красива. Мълчаливи млади борове, голямо небе, простор наоколо, хубав въздух и тишина. Изгрева беше далеч от града и нямаше постройки наоколо. Всичко наоколо беше ниви. По поляната прекарвахме в размишление, докато дойде и наближи изгревът на слънцето. Някои идваха много по-рано в три часа сутринта, кой както си намери за добре по вътрешен път. Изгрева стана място за размишление и молитва. При изгрев слънце всички се нареждаме на голямата поляна в няколко редици и посрещахме изгрева на слънцето с песни. След това, като хванем първия лъч, започваха общите молитви. Тях ги водеше Учителя и посочваше кои молитви да се казват като се произнасяха гласно всички. Между молитвите понякога се изпяваше по някоя песен, пак посочени от Учителя. С това общата молитва завършваше.

След молитвите се правеха гимнастически упражнения и упражнения за дишане. Учителя беше дал ред упражнения за дълбоко дишане. Те са простички, не са съпроводени с големи усилия и напрежение, но резултатите от тях бяха много добри. Освен упражнения за дишане, правеха се гимнастички упражнения, които Учителя беше дал още на съборите в Търново. Това са известните шест упражнения.

След тези упражнения започваха разговори на групи така, както си хармонират и общуват помежду си. Ако имаше някой да съобщи нещо интересно, което се е появило било в науката, изкуството, обществения живот, той го правеше пред всички на поляната. Така общият живот доби пълнота, разнообразие и богато съдържание. На всекиму беше приятно да

дойде тук, да се срещне с близки, познати и приятели.

Тук се уговаряха екскурзиите за Витоша, които ставаха редовно. Не минаваше седмица да не се направи екскурзия до нашето любимо място на Витоша – „Ел-Шадай”. Всички, които бяха свободни, незаети с работа, отиваха, като винаги Учителя беше с нас.

В сряда беше денят на Общия Окултен Клас.

В петък беше денят на Младежкия Клас. Наброявахме около 100 човека. Идваха отдалече и трябваше да тръгнат пеш в три часа, за да дойдат в пет часа на Изгрева. Учителя постави като първо условие точността и даде първото упражнение: „Следващия път ще се дойде точно в пет часа без една минута“. Дойдоха всички в уречения час.

В неделя от 5 часа беше часът на Утринното Слово. То имаше по-мистичен характер. Идваха по-дълбоко вярващи хора от града. Хора, които имаха молитвен дух и, които имаха стремеж към духовния свят. В отговор на този стремеж бяха и утринните Слова на Учителя, които имаха по-мистична вглъбеност. Те бяха кратки, не бяха дълги. Но те пресъздаваха един хубав живот в ранната неделна утрин.

След утринната беседа навън се изпълняваха шестте упражнения. След тях се играеше Паневритмията от 7-8 часа сутринта. След нея следваше закуска и разговор. Така се прекарваше до 9.30 часа, когато всички отиваха в салона. Учителя след Паневритмията се оттегляше в стаичката си, не приемаше гости и не провеждаше разговори.

Явяваше се точно в десет часа официално облечен, изгладен, чист, красив. Изкачи се на катедрата и почне неделното Слово, което беше една хубава дълга беседа, където засягаше въпросите на живота, разглеждаше ги от всички страни, осветяваше ги, отговаряше на мълчаливите запитвания на слушателите. С чудно интуитивно прозрение той долавяше какви въпроси вълнуваха учениците. В своите беседи той отговаряше именно на тези въпроси. Ние оставахме учудени някой път как нашите най-дълбоки, интимни въпроси Учителя долавяше и отговаряше в беседата. Така ни водеше и учеше. Без такова интуитивно прозрение в самата човешка душа не е възможно ръководството на душите. Значи този, който ръководи, трябва да има безпогрешно интуитивно чувство. И не само това, но той трябва да осветлява със светлината, която посочва техния път.

След неделната беседа имаше почивка, разговори и следваха общите обеди. Храната се приготвяше скромничко, обикновено едно ядене, но достатъчно, можеш да си сипеш два пъти, ако си още гладен. Тези обеди осигуряваха храната на всички хора, които живееха на Изгрева, но и на

външни хора, които разбраха, че могат да си хапнат без пари. Никой не контролираше кой плаща и кой не плаща. Учителя тури тази идея още в началото, когато дойде на Изгрева: „Тук не трябва да има гладен човек!“ Това ние го спазихме.

Общите вечери ставаха по повод на нещо. Обикновено някой братски празник или лични празненства на някой от учениците. Решават да дадат братска вечеря, когато всички са свободни и могат да дойдат. Тогава вечерята се приготвяше в кухнята от този, който я даваше. Вечерта се събирахме в трапезарията, като се казваше за какво е вечерта, по какъв случай се дава вечерята. Обикновено Учителя присъстваше, но някога не идваше. Обикновено се водеха общи разговори и след тях се запяваше и свършваше с песни.

Започваше се с молитва, с която започваме нашите обеди „Само проявената Божия Любов носи изобилния и пълен живот“ – три пъти. Накрая се завършваше с общи молитви.

Братските празници на Изгрева

Двадесет и втори март беше голям празник за нас. Това е Първият ден на пролетта. А Учителя го нарече „Духовната Нова Година на Школата“. Този празник се очакваше с голям интерес от всеки. И наистина настроението беше празнично. Всеки беше се подготвил като за един Велик ден. Тогава сутринта редът протичаше обикновено като другите празнични неделни дни. За 22 март Учителя държеше една специална беседа. Тя се държеше след като премине молитвата на поляната, гимнастическите упражнения и Паневритмията. След това на Изгрева се прекарваше целия ден като празничен ден, независимо в какъв ден се случваше. Този ден можеше да е делничен ден. Имаше обща закуска, общ обед и винаги обща вечеря. Онези, които бяха ангажирани през деня, винаги идваха за общата братска вечеря. Салонът се изпълваше. Онези, които организираха художествената част, поднасяха една художествена програма от музика, декламации и малко разкази. Обикновено на тези вечери Учителя присъстваше и вниманието на всички беше насочено към него.

Петровден е именният ден на Учителя. Той се честваше тържествено с голямото участие на всички. Всеки бързаше да поднесе почитанието и вниманието си към Учителя. Поляната се изпълваше от народ. На Петровден Учителя винаги държеше Слово.

22 септември е братски празник, свързан астрономически с есенното

равноденствие и навлизането в есента. От този ден Учителя започваше новата учебна година на Школата и изнасяше своите беседи четири пъти седмично.

Нова година се посрещаше общо. Подготвяше се една музикално-художествена програма, която се водеше от хората на изкуството. След това имаше разговори, можеше да изнесат някои теми или реферати в салона. Прекарването в салона минаваше в една обща братска вечеря, която се подготвяше от сестрите, които уреждаха кухнята. След вечерята се почваха разговори и като наближи 12 часа или мине 12 часа Учителя държи беседа. В тези новогодишни беседи като че ли той обявяваше програмата за цялата година. В нея набелязваше основните идеи, които засягаше през годината. Новогодишните беседи са много важни. Предвиждаше някои събития и засягаше и говореше за онези условия, които ще има през тази година и посочваше как да се реализират тези условия. Новогодишната беседа бе винаги много важна. Всички я очакваха с голям интерес. Обикновено тя се отпечатваше веднага и се разпространяваше между приятелите. Имаше такива отделни мънички отпечатани беседи по формат, големи колкото джобно календарче.

Общежитието на Изгрева

Учителя не беше доволен от това, че братята и сестрите закупиха места на Изгрева и то на малки парчета. Той искаше всеки, който купи, да има по един декар. А те закупиха по 100-150 до 200 кв.м, колкото да стъпят на Изгрева и да си построят барака. Всеки гледаше да си огради мястото. При ограждането на местата нямаше дори пътека откъдето да се мине. Нямаше регулационен план. Изгревът стана като квартал.

Спомням си, яви се един спор между две сестри, които спореха за една педя място като съседи и вдигнаха скандал и не виждаха, че Учителя е на няколко крачки от тях и разговаря с няколко братя. Ако бяха видели Учителя, не биха направили караницата. Накрая премина този тъмен облак. Учителя беше много недоволен и сериозен и каза на братята, които бяха до него, а аз бях един от тези: „Виждате ли за какво се карат, за една педя земя. То Изгрева е още във въздуха, в Божествения свят, а те тук цепят земята." Той не беше доволен от туй, че строяха безразборно бараки без да го питат, всеки на местенцето, което си го е купил, само и само да си вдигне барачка и да се засели.

А Учителя имаше план за Изгрева как да се тури ред и порядък. Имаше идея как да се разположат жилищата, как да бъдат алеите и пътеките и как да се обзаведе Изгрева. Но в онуй време всеки бързаше да си купи място, и да се устрои на Изгрева, за да живее там. Този план Учителя в общи черти ни го е казвал, как може да се устрои Изгрева, но никой на го послуша. В онуй време ние бяхме младежи и нямахме думата. Думата имаха възрастните братя, които движеха и организираха живота на Братството, макар Учителя да ръководеше всичко. Той каже нещо, но вече не повтаряше. Който чуе и реши да изпълнява – добре. А който чуе и започва да размишлява и разсъждава, разминава се с думата на Учителя и накрая – нищо.

Учителя беше наредил да се построи общежитие за братята и сестрите в подходяща форма, така че всеки да има по една стая, кухня и тоалетна. Отдолу щеше да има магазинчета за разни занаяти. Но нищо не стана.

Във всеки случай център на братския живот беше салонът, полянката, където се четяха беседи на Учителя и се играеше Паневритмията. Имахме стопанство от лозе, овощна градина, за която се грижеше брат Ради. Тук се отглеждаха плодни дръвчета, които даваха много плод, пък и сега дават. Сееха се картофи, лук, домати, пипер. Каквото се изкарваше тук,

използваше се за общата кухня. От провинцията също изпращаха на Учителя продукти и Той ги даваше за общата кухня. Братята, които изработваха в селата своята реколта, изпращаха най-хубавото на Учителя. Така че кухнята биваше винаги заредена, дори и при оскъдните времена през войната. Ние не сме виждали на Изгрева оскъдица и недоимък. Около Учителя винаги имаше изобилие и храна за много хора.

Изгревът, освен братско селище, все пак стана общежитие за братски труд.

2. Николай Дойнов

Преди започването на учебната година в София от Ачларе се получиха продукти от нашия труд, жито, брашно, слънчогледово масло, плодове. От Русе също пристигнаха продукти в доста голямо количество. Братя Маркови бяха щедри. Тогава Учителя нареди да се храним у Гумнерови, неговите хазаи на улица „Опълченска“ 66, заедно с него. С какъв свещен трепет сядахме на трапезата с Учителя. Там готвеше предимно сестра Янакиева. Една рядко прилежна и благородна сестра. Готвеше много добре. Сестра Янакиева беше мила и симпатична сестра, висока, стройна. С рядко умение готвеше на ул. „Опълченска“ 66. Когато щяхме да правим дюшеме в столовата на Изгрева, трябваше да изровим един пласт от 20-30 см. земя. Разглеждахме къде да сложим изкопаната пръст и предложиха пръста да се изсипе и сложи пред салона и да се направи градинка с цветя. Но Учителя каза: „А кой ще се грижи за цветята?“ Тогава сестра Янакиева стана и каза: „Аз“. И тя се грижеше за тях, много успешно се грижеше за тази цветна градинка.

Аз, Николай не съм участвал в комуните, защото дойдох в София през 1923 г.

Разправяше ми Олга Славчева. Тя била в комуната в гр. Нова Загора. Имало един много симпатичен брат Павел, които по свой начин разбираше материалните ценности. Като седнем на закуска Павел казваше: „Който изпие един чай, полагат му се 6 маслини, които изпие два чая – три маслини. Този брат, които създаде комуната, имаше фабрика за тухли и керемиди. И тя малко време издържа тази комуна.

В село Арбанаси бяха семейство Камбурови и Петър Камбуров, където създадоха също комуна. Там хората не разбираха, че създаването на ценни материални блага за хората са резултат на големи усилия. А отиват хора, несвикнали за такава работа, и накрая оставаха с оскъдни продукти за прехрана. Тогава, за да им помогне, Никола Гръблев, който е бил офицер, спестява брашно от войниците и им изпраща два чувала с брашно. Учителя го извиква, скарва му се и му забранява това да прави втори път.

Учителя е изказвал недоволство от това, че Изгревът е изпразнен от младите, който го бяха напуснали за комуните.

При Гумнерови помагаха и дежуреха сестри и братя. Това беше идеалната комуна. Яденето беше скромно, но обилно и вкусно. Особено важното беше разговорите с Учителя. Водеха се полезни и приятни

разговори. Ние, студенти, десет-дванадесет души, идвахме там направо от университета. Като рояк птички прелитахме и внасяхме оживление, движение, радост и веселие. Задавахме много въпроси на Учителя. Материал за разговор имаше изобилно. Така продължи няколко месеца. Но някои от по-възрастните братя и сестри поревнуваха, че ние се храним с Учителя и макар, че си имаха домакинства, почнаха да се приобщават и те към тези общи обеди. Обстановката за хранене, столовата беше много скромна. Една малка стаичка в сутеренният етаж на къщичката служеше за столова, а там нямаше възможност да се събират за хранене много хора. Те полека-лека ни изтласкаха. Учителя беше недоволен от това и разтури комуната.

3. Никола Нанков

В началото на Школата, когато се устройваше Изгревът ние бяхме десетина братя, които решихме да направим братска комуна на Изгрева. Речено-сторено. За да има братско общежитие трябваше да имаме общ братски дом. Решихме да сковем една обща барака с две стаи и кухня, под чийто покрив да се подслони братското общежитие. Но всички бяха от бедни по-бедни. Аз имах две жълтици, които ми бяха дадени от майка ми за моето студентско обучение. Тогава аз дадох тези две жълтици, за да се купи материала – греди, дъски и керемиди. Направихме барака чудна, за приказ и показ. Всички работихме, за да я направим, като смятахме, че ще живеем там братски.

Накрая тя бе построена и ние се нанесохме в нея и сложихме началото на едно комунално и братско общежитие. Но се случи така, че влезна една сестра помежду ни. Това бе Мария Тодорова, която бе приятелка на Борис Николов. Каквото трябваше да стане по-нататък, то стана. Започнаха недоразуменията между нас. Изведнъж започнахме да виждаме, че един носи повече вода от другия, че трети внася повече продукти от другите, че четвъртият готви за останалите, които изяждат всичко, и за петия и шестия не остава нищо за ядене. Но ние това не го виждахме по-рано. А трябваше да дойде тази сестра и да ни отвори очите. Отвориха ни се очите и видяхме, че сме изтъкани от несъвършенства и тогава се разбра, че не можем да правим братско общежитие под този покрив.

Един ден се връщам, пресреща ме Борис Николов и отсича: „За тебе няма повече място тук, под този покрив“. И ме изгони. Аз трябваше да напусна. Макар, че аз бях дал парите за тази постройка и работих на нея, докато се построи. Изгониха ме без да ми дадат грош. Аз си замълчах, но реших непременно да следя какво ще се случи по-нататък. Мина не мина много време и братското комунално общежитие се разтури..

Минаха години и в тази барака едната стая бе предадена на Боян Боев, за да живее в нея и той десетки години живя в нея, работи в нея и там си замина. Другата стая се държеше от Борис Николов и Мария Тодорова, които бяха женени.

Накрая дойде развръзката с двете мои жълтици, дадени в името на един комунален живот и за построяване на братско общежитие. Днес Изгрева го няма. Веднъж, на времето Учителя бе казал: „Идеята за комунален живот е Божествена идея и е свалена от Невидимия свят.

Човешкото съзнание днес не е готово да я приложи. Тя може да се приложи чак след 300 човешки години, когато човешкото съзнание ще премине от обсега на самосъзнанието и ще навлезе в условията на свръхсъзнанието. Само онези човеци, които боравят със свръхсъзнанието, могат да приложат идеята за комунален живот и за братско общежитие между хората“.

4. Крум Въжаров

Изгревите на Слънцето са изключително важни. Рано сутрин, около половин час преди изгрева, последователите на Учителя излизат навън да посрещнат първите слънчеви лъчи. Тогава има най-голям изблик на енергия – както физическа, така и психическа. Изгряването на Слънцето е свещен момент за цялата природа. Слънцето носи в този момент програмата за деня и енергията за осъществяването ѝ, резултат от дейността на разумните космични сили. Според Учителя: „Сутрин Слънцето изпраща своята енергия и оживотворява всичко в природата. Всеки негов лъч си има своето предназначение и носи велика сила в себе си. На вас остава да приемете своето си, а останалата енергия е предназначена за други предмети."

Всеки ученик се съсредоточава, възстановява вътрешния си мир и хармония и влиза в контакт с разумната природа. Слънчевите лъчи при пукването на зората действат изключително целебно, животворно, ободрително и освежително. Учителя отделя особено внимание за лекуване с цветни лъчи. При изгрева има една мека светлина, която разширява ума и сърцето, и в този момент Слънцето оказва най-силно психическо въздействие върху човека. От особено голямо значение са изгревите от 22 март до 22 септември. И всяко утро през този сезон Учителя извежда своите последователи да посрещнат изгрева на Слънцето на края на боровата гора, която се разпростира на 3-4 км югоизточно от София. Сутрин рано за изгрев слънце приятелите излизат там, където е сегашният Изгрев.

Мястото на сегашния Изгрев било купено от англичанина Баучер. Там Братството купува над 40-50 декара земя и през летния сезон някои последователи си поставят палатки. През 1926 г. построяват за Учителя една стаичка, за да може да се подслони при лошо време, но и през зимата Учителя не слиза в квартирата на ул. „Опълченска" 66, а остава да живее в стаичката на Изгрева.

През лятото на 1927 г., веднага след събора, за много кратко време бива построен прекрасен голям салон, където Учителя да може да изнася своите беседи. Салонът е построен само от работници от Братството с доброволен труд. Сам Учителя участва в неговото изграждане. Когато го видях за първи път, той беше с ренде в ръка, което ми направи огромно впечатление, защото бях дълбоко убеден, че духовната работа трябва да бъде свързана тясно с физическата. За мен стана ясно, че Учителя беше не

само теоретик, но и практик. Според него: „Едно от качествата на великата школа на живота – школата на Бялото Братство, или така наречената Божествена школа, е това, че тя поставя всичко изучено на опит. В нея теория и практика вървят ръка за ръка.“

Постройката на салона беше окончателно завършена през есента на 1928 г. и през октомври неделните беседи и школните лекции, които дотогава Учителя държеше на ул. „Оборище“ 14, се пренесоха в новия салон. Докато на ул. „Оборище“ 14 лекциите се изнасяха в 6 ч. вечерта, с преместването на Изгрева те вече започваха в 5 ч. сутринта.

Много приятели започнаха да си строят малки дървени къщички и се преселиха да живеят на Изгрева. Това име беше дадено на новото селище на Бялото Братство. Неговите обитатели живееха в отделни малки дървени къщички, които сами си построяваха.

Моите родители живееха в Павлово, където имах хубава стая, но за да бъда близо до Учителя и да слушам беседите, се преместих на Изгрева. Спомням си, имаше една голяма, дълга 6-7 метра палатка, в която се настаних, но в лошо време всички кучета и котки се подслоняваха в нея и започваха бой, без да се интересуват от моето присъствие. Важното е, че бях на Изгрева, можех сутрин рано да посрещам изгрева на Слънцето с другите приятели, да посещавам школните лекции в 5 ч. сутринта и да живея в прекрасната атмосфера, която цареше там.

Не всички ученици живееха на Изгрева и за тези от тях, които идваха от София, особено за сестрите, това беше голямо изпитание. Нямаше никакъв превоз и те сами в тъмни зори трябваше да прекосят гората и да бъдат навреме на лекции. Това беше подвиг, защото имаха един час път, който не беше съвсем безопасен. Учителя влизаше в клас точно в 5 ч. и никога не си позволяваше да закъснее.

След лекцията излизахме на полянката, която беше заобиколена отвсякъде с борова гора, и там зиме и лете правехме първите шест упражнения.

Животът на Изгрева беше колективен. Посадиха се овощни дървета, лозе, ягоди и малини. Всеки в свободното си време участваше в тяхното обработване. Цялата работа в селището се извършваше на доброволни начала, безплатно от братята и сестрите. Овощната и зеленчуковата градина, лозето, ягодите се обработваха колективно. Всеки, когато можеше, внасяше своя дял в тази работа. Пред салона имаше прекрасна цветна градина и за мен беше велико удоволствие рано сутрин да я поливам. Пред големия салон имаше лешникови храсти и пред тях бяха наредени масите за обяд с пейки от двете страни.

Всеки ден имахме общ обяд, който беше безплатен, открит за всички. Всякога имаше хубаво ядене. То се приготвяше от дежурни по свобода, но винаги имаше желаещи, които да се включат. Храната беше природосъобразна, вегетарианска, предимно плодове и зеленчуци. Вегетарианската храна е по-здравословна, а и убийството на животни е несъвместимо с любовта. След обяда се слагаше една касичка, в която всеки пускаше по желание, колкото намери за добре, но никога не беше задължително да даде. Това беше особено добре за бедните студенти, които се хранеха в стола. Винаги сме били в състояние да поддържаме стола. Тези, които бяха в града на работа, си приготвяха съдове, за да им се остави ядене. Всеки работеше по желание в овощната градина, лозето, зеленчуковата градина, а получените продукти отиваха за стола. Тук можеха да се хранят и външни хора безплатно. Съзнателният доброволен труд беше основа на нашия колективен живот.

Беседите и лекциите, които Учителя изнасяше, бяха безплатни. Той казва: „Съвременните попове, учители и съдии са професионалисти, работят за пари. Според схващането на истинското Христово учение те не са служители на Бога, а обикновени работници."

Учителя ни даваше пример как да работим без корист. Да живеем за другите, това е основен принцип на нашето учение. Водата, която извира и тече свободно, е символ на изобилен и пълен живот. Вода, която не се оттича, се превръща в блато и започва да мирише, така че, ако ние не искаме да сме смрадливо блато, трябва да оставим свободно Божественият живот да протече през нас. Вода, която тече, и при най-големия студ не замръзва и, ако ние не искаме да замръзнем, трябва да дадем свободен път на Божественото у нас. Това е истинската динамика на новото. Нашият живот трябва да бъде динамичен. Да се изпълним с голяма Любов.

Между братята и сестрите имаше много хармонични отношения. Мирът, който Учителя носеше със себе си, се предаваше и на нас. Живеехме много задушевен живот, изпълнен с искрена братска обич и любов, бяхме като едно голямо семейство. Това беше дълбоко осмислен живот, пълен с мир и радост. Братята и сестрите, когато се срещаха, се поздравяваха по братски с вдигната ръка и с една хубава усмивка. Особено за нас, младите, това беше истинско новораждане. Изгревът непрекъснато се посещаваше и се посещава от последователи на Учителя от цялата страна. Идваха и гости от чужбина.

Из книгата „Живата връзка", С, 2013.

Бележки

[←1]

Най-ясно и най-пълно идеята за Христос като Цялото, от което ние сме части, е изразена в I Кор. 12:12-27, където апостол Павел казва следното: „12. Защото, както тялото е едно, а има много удове, и всите удове на едното тяло, ако и много да са, пак едно тяло са, така и Христос. 13. Защото всички ние чрез единия Дух се кръстихме да сме в едно тяло, и Юдеи и Елини, и раби и свободни; и всинца в един Дух се напоихме. 14. Защото тялото не е един уд, но много. 15. Ако речеше ногата: Понеже не съм ръка не съм от тялото; дали затова тя не е от тялото? 16. И ако речеше ухото: Понеже не съм око, не съм от тялото; дали затова то не е от тялото? 17. Ако беше всичкото тяло око, де щеше да е слушането? Ако ли все е слушане, де е обонянието? 18. Но сега Бог е положил удовете всеки един от тях в тялото, както е изволил. 19. Ако бяха били всите един уд, де щеше да е тялото? 20. Но сега удовете са много, а тялото е едно. 21. И не може окото да рече на ръката: Нямам потреба от тебе; или пак главата на нозете: Нямам потреба от вас. 22. Но удовете на тялото, които се виждат, че са по-слаби, те са много по-потребни. 23. И тези части на тялото, които ни се виждат за по-безчестни, тям повече почест прилагаме, и неблагообразните наши удове имат по голямо благообразие. 24. А благообразните наши удове нямат нужда. Но Бог е разпоредил тялото, като е дал на лишеното по-голяма почест; 25. за да няма раздор в тялото, но удовете да имат чистото попечение един за друг. 26. И ако страда един уд, всите удове състрадат; ако ли слави един уд, всите удове се радват с него заедно. 27. А вие сте тяло Христово, и частно удове.“

След това в Еф. 4:11-16 съвсем ясно апостолът говори следното: „11. И той даде едни да са апостоли, други пророци, други пак благовестители, а други пастири и учители, 12. за усъвършенствувание на светиите в делото на служенето, в назиданието на тялото Христово; 13докле достигнем всинца в единството на вярата, и на познанието на Божия Син, в съвършено мъжество, в мерата на възрастта на Христовата пълнота; 14. да не сме вече младенци, блъскаеми и завличаеми от всеки вятър на учението с человеческото лъстене, с пронирството, по ухищрението на измамата; 15. но с истинство в любовта да порастнем по всичко в Него, Който е главата, Христос, 16. от Когото всичкото тяло, съчленявано и свързвано чрез всяко спомагателните членове, според съразмерното действие на всека част, прави тялото да расте за своето назидание в любовта.“

В Рим. 12: 4-5 апостол Павел споменава също: „4. Защото както имаме много удове в едно тяло, а всичките удове Нямат истата работа, 5. така и ние многото едно тяло сме в Христа, а всеки от нас сме удове един на друг.“

[←2]

Есенциален (от лат. *essentia* – същност) – същински, основен, първичен, незаменим.

[←3]

Субстанция (от лат. *substantia* – основа, същност) – това е философски термин, с който се обозначава първоосновата на битието, която поражда всичко останало. Тя се изявява в реалния свят с помощта на своите атрибути. Тук като че ли става едно припокриване на терминологията, но в следващото си изречение Учителя ясно отграничава и степенува понятията. На друго място обяснява следното: „Животът сам по себе си е един. Физическият живот, духовният живот и Божественият живот са три велики прояви на целокупния, единния Живот. Те се различават по своите начала, по своите обекти и по своите цели. Физическият

живот постоянно се изменя и променя. Той е живот на повърхността на водата, на морските вълни. Духовният Живот се променя, без да се изменя. Той е Живот на морските глъбини, на вътрешността на морето. А Божественият живот нито се изменя, нито се променя. Ала всички тези прояви на Живота са тясно свързани. Те са части на едно цяло – на целокупния безграничен Живот. За да разбере човек Живота и да бъде полезен на себе си и на другите, трябва да започне от физическия живот и постепенно да отива към духовния и Божествения живот.“ („Учителя говори”, Живот)

[←4]

„А за да не се превъзнасям поради твърде многото откровения, даде ми се трън в плътта, пратеник от Сатана, да ме мъчи.“ (II Кор, 12: 7)

[←5]

Заколче, заколка (ост.) – малко коляно, съчленение; означава още клонче или пръстенче на стебло.

[←6]

През същата 1921 г. на 9 март се учредява Русенската комуна. През есента на същата година русенската общност успява да организира обработването на 140 дка земя, докато по същото време Арбанашката комуна обработва само 26 дка земя. Този опит продължава до 1957 г. но с много прекъсвания, противоречия и неразбории.

[←7]

През 1920 г. Учителя е в Айтос, където тогава дава съгласието си за реализиране на една идея, дадена от брат Георги Куртев – да се направи братска градина в Айтос, която да се превърне в духовен център. По това време сестра Василка Иванова от Айтос живее в София, на ул. „Опълченска” 66. Тя получава наследство – нива от 25 дка на 3 км. западно от града, и подарява нивата на Братството.

[←8]

Гем (разг.) – юзда.

[←9]

В оригиналния ръкопис от тетрадката са смесени тези три стиха и са представени като един. За да няма объркване, тук даваме и трите стиха, така както са поред в Библията.

[←10]

Клетове – стаи.

[←11]

Сетнини – Остар. Обикн. мн. последици, резултати.

[←12]

Този цитат се среща на две места в Новия завет – Матей; 24: 29 и Марк; 13:24. За потъмняване на Слънцето и угасване на Луната се говори още и в Исая; 13:10.

[←13]

За „Ново небе и Нова земя“ в Светото писание се говори на две места – Исая; 65:17 и в Откровение; 21:1.

[←14]

Всъщност 5023:7 = 717, 57142857, т.е. остатъкът е приблизително 6.

[←15]

Санкционирам – за по-висша инстанция – давам санкция, утвърждавам, одобрявам решение, наредба.

[←16]

Липсва 1-ят – вероятно това е Никола Ватев.

[←17]

Тук вероятно става дума за Петър Чорбаджиев от Сливен, един от първите членове на сливенското братство отпреди 1910 г., брат на Мария Райнова – също ревностен член. Той присъства в списъка на членовете на веригата от 1914 г. Вероятно е бил музикант. На 1.06.1923 г. Пеню Ганев пише дневника си: „Учителя ръководи една комуна сега в София, братята гарантирани икономично, работели в братството с ентусиазъм и въодушевление в сеене и копане на градината. В София има голяма послушност. Чорбаджиев, Петър се отцепил и даже книга щял да издава против Учителя. Тук се вижда как неговата гордост и славолюбие се проявява, като се явява против това чистото, великото и идеалното. Затова Учителя казва: „Чистота абсолютна се изисква и любов Божествена, която всичко в нас да стопли и поднови, което да е готово на Божественото изискване.“ Тук се виждат противоречия с Чорбаджиев, но явно през годините те се изглаждат, тъй като в същия дневник от 1 .XII.1933 г. Пеню пише: „До 10 ч. бях при Учителя в салона, а следобед помагах на Петър Чорбаджиев, за да сее фидани, и му копах 2 дупки.“ Оттук ние разбираме, че П. Чорбаджиев е живял и работил в градината на Изгрева поне до 1933 г.

[←18]

Александър Кръстников (1879-1970) – отначало той е бил при Учителя, но в последствие го напуска, като решава, че той може да бъде духовен ръководител. Основава „Общество за психически издирвания и духознание". Автор е на книги.

[←19]

Георги Сотиров от Сливен, който е бил ясновидец и близък с известната ясновидка от Сливен – Кортеза.

[←20]

Името „Тодор Желев“ не се открива до момента в архивите на Братството.

[←21]

Вероятно става дума за варненеца Сава Величков, който участва в първите списъци на синархическата верига.

[←22]

Живиница – рани от болест на жлезите, които стават най-често по шията; заушка и др.

[←23]

Става дума за Михаил Иванов и Кръстю (Христо) Трифонов.

[←24]

Под „гледане“ се има предвид предсказване. По време на събора през 1922 г. те са се наричали преродените Кирил и Методий и много братя и сестри са се допитвали при тях за бъдещето си.

[←25]

Марк, 9:12 „А той отвръща и рече им: Истината, че ще Илия първом да дойде и да устрои всичко“.

[←26]

Кръпка.

[←27]

Липсват листи в оригинала.

[←28]

Това изречение е дописано.

[←29]

Мошия (мушия) – разг. собственост, имение.

[←30]

Инициация – посвещение.

[←31]

Шикан – умишлено създавани извъртания, мъчнотии и неприятности, главно в учреждения, канцелария, съдебен процес.

[←32]

Думата не се разбира.

[←33]

През същата година църквата и властта попречват за провеждането на събора в Търново.

[←34]

Това е от анекдота, който Учителя често разказва в беседите си, за грънчаря и неговият чирак.

[←35]

Трета книга на царете 17:2 -17- пророк Илия Тесвиеца (б.а.).

[←36]

Ликург е спартански законодател (700 г.пр.н.е.–630 г.пр.н.е.).

[←37]

Питагор (570 пр.н.е.–495 пр.н.е.) е древногръцки математик и философ, създател на религиозно-философската школа на питагорейците.

[←38]

Солон живее в Атина (ок. 634 - 559 г.пр.Хр.). Известен е преди всичко като законодател, пише елегии и ямби на политически и социални теми.

[←39]

Нума Помпилий (на лат. Numa Pompilius) – според легендата, втори цар на Древен Рим. Управлявал от 717 до 673/672 г. пр.н.е.

[←40]

Numa Denis Fustel de Coulanges (1830-1889) – известен френски историк.

[←41]

Древният град.

[←42]

Marie Joseph Alfred Croiset (1845-1923) – професор по класическа филология.

[←43]

Древните демокрации.

[←44]

Elements de droit constitutionnel [Елементи на конституционното право]. (б.а.)

[←45]

Томас Удроу Уилсън (1856-1924) е 28-ият президент на Съединените щати.

[←46]

Държавата.

[←47]

Georg Jellinek (16 юни, 1851, Лайпциг - 12 януари 1911, Хайделберг) – немски общественик, юрист.

[←48]

Правото на модерната държава.

[←49]

Леон Дюги (1859-1928) е един от водещите френски учени по административно право.

[←50]

Държавата, обективното право и позитивния закон (човешкият закон като противоположен на естествения, природния закон).

[←51]

Държавата, управляващите и агентите.

[←52]

Otto Friedrich von Gierke (1841-1921) – немски юрист, професор по история на правото и гражданското право.

[←53]

Hugo Preuß (1860-1925) – немски юрист и либерал.

[←54]

Сегашната мисия на работниците.

[←55]

Мисията на евреите.

[←56]

Мисията на Суверените.

[←57]

Пла̀тон (370 г.пр.н.е.–347 г.пр.н.е.) е древногръцки философ, математик, ученик на Сократ, автор на философски диалози и основател на Атинската академия, която е първата институция за висше образование в Западния свят. Наред със своя учител Сократ и с ученика си Аристотел, Платон поставя основите на Западната философия и наука.

[←58]

Остракизъм е метод за политическа борба, въведен от Клистен (570 г.пр.н.е–507 г.пр.н.е). Всяка пролет Народното събрание на Атина (еклесия) при кворум не по-малко от 6000 души взима решение да изгони или не някой опасен за демократичния ред на полиса гражданин.

[←59]

Орфически мистерии – тайни посветителни обреди, свързани с култа към Орфей и системата от философски възгледи, наричана по неговото име Орфизъм.

[←60]

Делфийският оракул е един от най-важните оракули в античния свят, който прави своите предсказания и пророкувания при храма на Аполон в Делфи, построен на склона на планината Парнас.

[←61]

Елевзински мистерии (Ἐλευσίνια Μυστήρια) се наричат ритуалите в чест на Деметра и Персефона, извършвани в Елевзина, град в Атика на около 20 км североизточно от Атина.

[←62]

Амфиктион (гр. Αμφικτύων, Amphiktyon) е в древногръцката митология син на Девкалион и Пира.

[←63]

Моло́х (вокализирана версия на семитското מלך, м-л-к, семитски корен със значение „цар“) е западносемитски бог на слънцето и изпепеляващата сила на огъня, на който служели и принасяли в жертва деца амонците, а по-сетне и други западносемитски народи. Жертвоприношенията се правели, за да се обнови силата на слънчевия огън, като за целта жертвите били хвърляни в силно нажежените ръце на статуята на бога.

[←64]

Нумидия е антично берберско царство, а по-късно - римска провинция на северния африкански бряг между Мавритания и Картаген; обхваща части от днешен Алжир и Тунис. Била населена предимно от берберски племена, разделени на 2 основни племенни групи - масиле в Източна и масесиле в Западна Нумидия.

[←65]

Етрурия е голямо държавно обединение на етруските, което обхващало обширни територии от Средна и Северна Италия между реките Арно и Тибър, както и част от Кампания.

[←66]

Учение на древногръцкия философ скептик Пирон (360 г. пр.н.е.–около 270 г. пр.н.е.), който отрича възможността да се познае истината и затова препоръчва хората да се въздържат от даване на оценки и вземане на решения.

[←67]

Луций Квинкций Цинцинат (519 пр.н.е. ; † 430 пр.н.е.) е римски политик, консул през 460 пр.н.е. и диктатор през 458 пр.н.е. и 439 пр.н.е.

[←68]

Луций Корнелий Сула Феликс (ок. 138 пр.н.е.–78 пр.н.е.) е римски държавник и военачалник. Избран е за диктатор през 82 пр.н.е. и за консул през 88 и 80 пр.н.е.

[←69]

Гай Юлий Цезар (100 пр.н.е. или 102 пр.н.е.–44 пр.н.е.) е римски пълководец, политически лидер и писател, и една от най-влиятелните личности в световната история. Цезар изиграва важна роля в трансформацията на Римската република в принципат.

[←70]

Вероятно от emporium (средн. лат. от др.гр. emporos „търговец) – управление на търговското съсловие.

[←71]

Шарл дьо Монтескьо е френски писател, юрист, социолог. Макар и успял романист, Монтескьо преди всичко е известен в историята като историк – философ и държавен мислител.

[←72]

Аполоний Тиански е древногръцки философ, неопитагореец. Роден е в планинската местност Тиана, в Кападокия, Мала Азия. Годините на неговото раждане и смърт са неясни и варират от 3 г. пр.н.е. до 98 г. Това, което се знае със сигурност, е, че той е съвременник на Исус Христос. Роден е в заможно семейство и отрано се увлича от философия.

[←73]

От англ. *democracy*.

[←74]

От фр. *Всеобщо избирателно право* –основно право на гражданите в условията на демокрация.

Фразата е бил използвана от Дидро през 1765, в смисъл на „единодушие“, последван от Гизо през 1828 г., който я разглежда като „право на глас, определено за всички избиратели“.

[←75]

От фр. *mandater* – делегат, депутат.

[←76]

Desideria pia (лат. сентенция) – хубави желания, които обикновено остават неизпълнени. „Pia Desideria или искрено желание за богоугодно реформиране на истинската евангелска църква“ е заглавие и на излязлото през 1675 г. писание от Ф. Я. Спенер. То съдържа програма за реформи в църквата на Пиетизма.

[←77]

Жан Жорес (1859-1914 г.) е френски философ, историк и преподавател, деец на френското и международното социалистическо движение, борец против колониализма, милитаризма и войната. На 31 юли 1914 г. е застрелян от френския националист Раул Вилен.

[←78]

Още по темата в „Живот за Цялото“ от Учителя – главата Четирите учения.

[←79]

Лейбъристката партия (на английски: Labour party, в превод: Работническа партия) е политическа лявоцентристска партия в Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия. Тя е една от трите основни партии в политическия живот на кралството.

[←80]

„Конгресът на свещениците бе приветстван от Съюза на основните учители, чрез г. Д. Негенцов (широк социалист), който най-сърдечно предложи учителството и свещеничеството да тръгнат ръка за ръка за обща духовно-просветна дейност между народа. След 25-годишна раздяла, учителство и свещеничество наново си подават ръка за работа между народа“. (Из вестниците) (б.а.)

[←81]

Стар. – непоклатими, непоколебими.

[←82]

Вж Всемирна Летопис, год. I, кн. II (месец май 1919 г.) статията: „Болшевизмът като идейно движение”. (б.а)

[←83]

Вж. статията ни: „Новото човечество – фалитът на старите идеи – белият комунизъм” („Всемирна Летопис, год. II, кн. I-II). (б.а.).

[←84]

ABC Illustre d'Occultisme. Premiers Elements d'Etudes des grandes traditions initiatiques, стр. 198 и след. Вж. по същия въпрос и редицата статии в отдела Кабала (I год. на Всем. Летопис) (б.а.).

[←85]

Вж. подробно изложение на системата на Сент-Ив-д 'Алвейдър във Всемирна Летопис, год. I, кн. I-III (б.а.).

[←86]

По тия въпроси препоръчваме особено популярното обществено-административно списание „Гражданин", издавано под редакцията на проф. Д-р С. Киров и Ив. Толев, София, 1904 г. (б.а.)

[←87]

Тотална промяна на позицията, обратен завой.

[←88]

Всемирна летопис, год. III, кн. I (б.а.).

[←89]

Вж по тоя предмет статията: „Потребен ли е Сенат у нас?" от Ив. Толев в сп. „Задружен труд", год. I (б.а.)

[←90]

Рудиментарен – зачатъчен, начален.

[←91]

Рефератът е изнесен от Г. Радев на 2 юли 1923 г. по време на I-вия Младежки събор.

[←92]

Тези разисквания са проведени на 2 юли 1923 г. по време на I-вия Младежки събор.

[←93]

Димитър Грива разказва как се е случила връзката с бай Жечо, домакинът на комуната в Ачларе: „Братята вземат решение за комуна и Тулешков отива на „Опълченска" 66, където живее Учителя с категоричното решение, че трябва да направят комуна. И като влиза в двора така, както е долу в приземието, където има мазе и излиза така по стълбите и вижда един човек с такава една гугла, такава като калпак, такъв един голям селянин и след него излиза и Учителя. И Учителя се обръща и казва на тоя селянин: „Ето го!" Посочва Тулешков и запознава ги и той си казва искането. Селянинът се съгласява и тогава те заминават там и правят тази комуна, която е описана" (Изгревът, т. 8).

[←94]

Ачларе е старото име на днешното с. Екзарх Антимово.

[←95]

Твърди образувания по кожата поради продължително триене, мазоли.

[←96]

Диканята е земеделски уред за вършитба. Представлява тежко шейновидно приспособление, направено от дъски, за очукване на зърната на зърнените култури след жътва. Наименованието ѝ произлиза от турската дума diken – шип.

[←97]

Холан – дума за несъгласие, възразяване.

[←98]

Уилям Хершел (1738-1822) – английски астроном и композитор от немски произход. Най-големите му постижения са откриването на планетата Уран и на двата ѝ спътника (Титания и Оберон), откриването на спътниците на Сатурн (Мимас и Енцелад), както и откриването на инфрачервеното излъчване. По-малко е известен като автор на 24 симфонии.

[←99]

Бартоломе Естебан Мурильо (1617-1682 г.) е знаменит испански художник, един от най-значителните представители на испанската барокова живопис и глава на севилската школа.

[←100]

В спомените си за Христо Койчев Борис Николов казва следното: „В своят реферат „Будност" (изнесен на IV-ти Младежки събор) той бе отбелязал, че идеите на Новото Учение, за да оживеят и дадат израз, е необходимо да притежаваме будността. А будността, това е онази непреривност, която трябва да съществува във всяко човешко съзнание, за да може да поддържа връзката си с Бога. Той следваше естествени науки. Този човек бе за мен една загадка. Беше много недостъпен за едно будно око да разбере неговият вътрешен мир. Той също бе в Ачларската комуна. Не фрапираше външно с нищо, но беше предан на Учението. Но после настъпи някакво помрачение в съзнанието му, в семейството си имаше някакво голямо противоречие. Той беше една от скритите фигури в Школата, но бе разумен и верен приятел" (Изгревът, т. 2).

[←101]

Позната още като Аравийска – обширна пустинна местност в Арабия. Когато Изавела се заканила да убие Илия, пророкът се спасил, като се оттеглил именно в Аравийската пустиня.

[←102]

Нефуд е обширна пустинна област в Арабския полуостров.

[←103]

Танганика, известно още с името Танганайка, е голямо езеро в Централна Африка, открито от европейците през 1858 г.

[←104]

Тимбукту е град в областта Тимбукту в западноафриканската държава Мали.

[←105]

Еридия е име, дадено на Соломон при раждането му, от пророк Натан - Цар. 12:25.

[←106]

Има публикации на стихове в сп. „Житно зърно" (вж. бр. 1 от 1924 г.) под псевдонима „Еридия".

[←107]

В писмо на Георги Куртев до Учителя от 7 февруари 1914 г. за първи път се появява името на Жечо Вълков от Ачларе. Там става ясно, че жената на Жечо – Славка, е била обладана от нечист дух по време на молитвено събрание в дома им: „Това положение в нея следва от 4-того вечерта и продължава досега, без да е освободена. Мъжът ѝ, Жечо, ръководител на това молитвено събрание, уплашен от това положение днес пристигна в Айтос и яви всичко това на мене и г-н Кирова. Съветвахме се с г-н Киров и решихме някой от Айтос да отиде в това село, в този дом и направи молитва и разбере работота, а най-вече да доложим на Вас за тази случка. И сега, като Ви долагаме всичко това, молим Ви се, Учителю наш благий, тури ръка на този дом и на тази сестра Славка и ѝ съдействай да бъде освободена от всяко зло." – продължава брат Г. Куртев писмото си.

[←108]

Кръстьо Николов Тулешков [*с. Кайнарджа-Силистренско, 24.IX.1901-28.XI.1976*], професор-зоолог; завършва естествена история в СУ, специализира зоология в Прага – Карловски университет. Асистент в СУ, директор на Природонаучен музей в Скопие и София, както и на Зоологическата градина – София. Автор е на над 30 книги, студии и статии (на български, руски, чешки и немски).

Кръстю Тулешков участва в IV-тия Младежки събор с доклада „Идеалът на ученика". Методи Константинов казва за него: „Беше написал, че без идеал еволюция е невъзможна и, че идеалът на ученика е един и вечен. И, че идеалът на ученика е идеал на природата. Минаха много, много години. И той успя да реализира тези неща. Той завърши естествени науки и стана професор по зоология и накрая стана директор на зоологическата градина. Написа една книга „Любовта в природата", с която реализира мисълта си от реферата, че идеалът на ученика е идеал на природата. Имаше много характерни черти. По природа беше мълчалив, крайно наблюдателен, един тип, който ми напомняше, че носи чертите на втората култура на бялата раса („Зороастър") – персийската култура. Беше отначало в комуната в село Ачларе. Представляваше крайно скрит човек, но после се издигна и стана професор по зоология. Заслужава внимание, че беше крайно разумен, крайно тактичен, много критичен и същевременно имаше научен поглед върху нещата. Остана верен на живота на учението със своя живот и своите писания" (Изгревът, т. 4).

[←109]

Константин Константинов живее на ул. „Оборище“ 13, баща му е учител, а той се записва в университета да следва математика. Бил е и музикант – челист. Борис Николов си спомня следното за него: „С маларията се борихме няколко години, но двама от комунарите станаха жертва на тази болест. Един от тях бе Константин Константинов, който беше авиатор. Той беше племенник на професора по висша математика, който на мен ми беше професор.“

[←110]

Княз Пьотр Алексеевич Кропоткин (1842-1921 г.) е руски учен-географ, писател, революционер и теоретик на анархизма. Тук под наименованието „кропоткиновци“ се има предвид анархистите.

[←111]

Тодор Попов от Ямбол.

[←112]

Кончов – горнище на чорап или обувка

[←113]

За Асен Кантарджиев има оскъдни данни, тъй като рано напуска този свят, повален от маларията по време на Ачларската комуна. Присъства в т. нар. „Списък на учениците от първия окултен клас“ под №5.

[←114]

Методи Константинов пише в спомените си за Александър Стрезов: „Той беше също участник в Ачларската комуна. Бе роден в Стара Загора, а родът му идва от Македония. Той бе една легендарна личност, бе много забавен, романтичен, общителен и свиреше на китара. Беше редактор на едно научно списание по естествени науки. По едно време се отдалечи от Школата, но после се приближи отново. Но винаги оставаше верен. Бе голям приятел на Георги Томалевски и Борис Николов. Накрая, на IV Младежки събор Александър Стрезов апелира за редовност в изплащане абонамента на списание „Житно зърно“. Ние тогава бяхме под знака на бедността. Когато ходехме на екскурзии бяхме винаги окъсани, одърпани, защото нямахме дрехи. Произхождахме от бедната и средна класа. Нямахме средства, с които да разполагаме, и едвам преживявахме. Затова да не ви учудва, че някои не си плащаха абонаментната вноска за списанието.“

[←115]

Операта „Миньон“ от френския композитор Шарл Луи́ Амброа́з Тома́ (1811-1896 г.).

[←116]

Rote haare – Gott bewahre (Червени коси – Боже опази!).

[←117]

Това са двете сестри Савови, родом от Карнобат. Бащата е Сава Теофанов Чаталбашев, а майката – Тодорка. Семейството има три деца – Мара – най-голямата, Теофана е средната и имат един брат. Мара по това време е учителка в Ачларе.

[←118]

Днешно Банево – сега квартал на Бургас.

[←119]

Днешното село Изворище. Това са съседните села Банево и Изворище.

[←120]

Лъджа (от тур.) – горещ минерален извор или минерален извор.

[←121]

Мильо Чарашийски от село Банево.

[←122]

Днешното село Тополица.

[←123]

В тези събития е замесен Александър Цанков – кървавият професор, който следващата година става министър-председател чрез преврат.

[←124]

„Подницата“, познат още като „Подник“, „Поница“ е кръгъл глинен или метален плосък съд, с диаметър около 60 см и дебелина на дъното 4 – 5 см, завит нагоре по ръба в края, подобно на тепсия (тава). Използва се в балканската кухня за печене на хляб и различни видове храни от месо или зеленчуци, преди да се наложат съвременните готварски печки с фурни.

[←125]

Железен изпъкнал похлупак, с който се покрива подница при печене.

[←126]

Стара планина.

[←127]

Днешно с. Черково – намира в община Карнобат, област Бургас.

[←128]

Днешно с. Сърнево – много близо до с. Черково.

[←129]

Днешно с. Горска поляна – намира се в община Болярово, област Ямбол.

[←130]

Познат като „Quo vadis“.

[←131]

Сега село Ясна Поляна.

[←132]

За начало за Русенската комуна се приема учредителното събрание от 09.03.1921 г., основатели на което са 9 души.

[←133]

Мария Тодорова.

[←134]

Цветана Щилянова.

[←135]

Виктория Христова.

[←136]

Пенка Михайлова.

[←137]

Дафинка Пенчева.

[←138]

Петър Камбуров е родом от Стара Загора. През 1920 г. се прехвърля да живее в Арбанаси и полага основите на Арбанашката комуна. След разпадането на идеята за комуна през 1935, се мести в Казанлък заедно със своите близки, които преди това са живели на Арбанаси.

[←139]

Всъщност комунарите са били в Русе малко повече от месец, тъй като в началото на юли са участвали в Първия младежки събор 1-5 юли 1923 г., а накрая са отпътували на 15 август, според автора Г. Томалевски.

[←140]

Това вероятно става на следващата седмица след пристигането им, т.е. на 15 юли – неделя.

[←141]

Георги Василев Шейтанов (р. 14 февруари 1896 – п. 26 май 1925 г.) е български анархист и публицист. На практика след бягството си от затвора през 1917 г. той живее в нелегалност, като обикаля из цялата страна.

[←142]

Става дума за толстоистката колония в с. Алан Кайряк (дн. Ясна поляна).

[←143]

Кузман Кузманов е ученик в Школата на Учителя, но си заминава твърде рано от този свят – ок. 1930 г.

[←144]

Кумулус - Cumulus (Cu) от латински – купест.

[←145]

Вероятно пристигането на Учителя е на 21 юли, събота и той остава до 29 юли, като сутринта в 10 ч. държи неделна беседа, за която ние засега нямаме данни. Петър Камбуров разказва в своите спомен, че в началото на август Учителя е пристигнал в Търново. Едва на 26 август – неделя, Учителя изнася беседата „Здравият ум“ на Витоша.

[←146]

Всичките пет сестри и по-късно присъединилата се Паша Тодорова участват в Класа на добродетелите. От Сийка – друг участник в този клас, става ясно кога точно те са заминали за Русе: „Всички сестри, които вървяхме заедно, си говорехме така върху Добродетелите и изведнъж тъй или иначе всички ме оставиха и аз продължих сама пътя си. На следния ден [*7 юли, събота*] узнах, че те без да се обадят някому заминали за Русе и там ще правят комуна…“ (Клас на добродетелите).

[←147]

Борис Николов разказва интересни факти за тази фина сестра и за нейното ранно заминаване от този свят: „Константин Константинов се беше влюбил в Дафинка и, въпреки съвета на Учителя да се откаже от нея, той предпочете да държи Дафинка в чувствата си и това го разруши. Случи се така, че той се влюби в Дафинка. Обаче тя си имаше друг на сърцето и не му обръщаше внимание. Развихриха се чувства в него, удавиха го и след това той залиня и се разболя от туберкулоза на белите дробове. А тогава охтиката бе бич за всички млади хора, умираха като мухи, нямаше още лекарства за тази болест. Тогава Константин отива при Учителя за помощ и съвет, а Учителя му го дава: „Ще ти помогна, ако се откажеш от Дафинка!“ Константинов отговаря: „Ще помисля три дни“. След два дни отива при Учителя и Му съобщава: „Не мога да се откажа от Дафинка!“ Учителя му отвръща: „Да бъде така, както си решил“. Не след дълго той си замина от този свят. Този срив на чувствата у него разруши белия му дроб. Не можа да изтръгне един плевел и си замина, макар че Учителя му даде съвет как да стори това. А Дафинка не обърна дори внимание, че Константин си беше заминал и то

заради нея. Бе се жертвал без да получи отговор на любовта си.
А Дафинка си имаше любим и той се казваше Сираков. Той бе анархист и бе председател на анархистите, които бяха допуснати от Ал. Стамболийски на конгрес в Ямбол и после бяха избити около 200 човека по заповед на Стамболийски. След смъртта на любимия си Сираков, то Дафинка от тъга и скръб по него се разболя и си замина. Последните дни от живота си пожела да отиде на Витоша. Отива при Учителя и Го помолва да я заведе някой на Витоша на Бивака, защото е слаба и немощна. Учителя посочи мене с пръст. На уречения ден тръгнахме с Дафинка рано сутринта в 5 часа. И от Изгрева до Бивака Ел-Шадай пътувахме точно 11 часа, движейки се стъпка по стъпка. Беше истинска Голгота. Гледах я и си представях каква красавица бе по-преди, а след това в нея се кръстосаха чувства на различни хора, разпънаха я на кръст и я унищожиха окончателно. Върнахме се и Учителя каза една похвала за мене пред всички. „Брат Борис има търпение!" Може би тогава научих какво е търпение. Вървяхме стъпка по стъпка общо 18 часа -11 часа натам и 7 на връщане. А този път ние го вземахме от Изгрева до Бивака за три часа и два часа за връщане. Но да се движиш стъпка по стъпка, да я подкрепяш и да спираш на всеки двадесет метра бе повече от търпение. На всяка почивка поглеждах нагоре към Небето и си казвах: „Къде си ти Константине и къде си ти Сираков, че ме оставихте аз да водя вашата Дафинка!" Познавах ги като живи хора, като младежи пълни със сила и хубост. Къде отиде всичко това? Къде го запратихте? Да, бурените и плевелите в Божията нива бяха избуяли наедно с житните класове. Който искаше да изтръгне едното, погубваше и другото. Трябваше да се чака жътвата. Но жътварите ги нямаше, ако и житото да бе започнало да узрява. А трябваше да се жъне. А чакаше и харманът" (Изгревът, т. 2).

[⟵148]

На 22 юли 1923 г. Паша Тодорова със сигурност вече е в Русе, тъй като на същата дата в Класа на добродетелите тя пише за добродетелта „великодушие" от Русе. От архива на Класа разбираме, че тя остава най-рано до 22 август 1923 г., тъй като тогава пише за добродетелите „чистосърдечие" и „искреност" (Клас на добродетелите).

[⟵149]

Всичките три беседи от Учителя и докладите на учениците от Първия младежки събор, наименуван „Разцъфтяване на човешката душа" са издадени по-късно същата година.

[⟵150]

Вид права лопата.

[⟵151]

Вероятно след тази случка през месец юли на 1923 г. Петър Камбуров отива за известно време в Русенската комуна. За това свидетелства Г. Томалевски в спомените си за Русенската комуна.

[⟵152]

Учителя преди това е бил в Русе и е престоял там малко повече от седмица

[⟵153]

Тук се има предвид деветоюнският преврат и последвалата реакция на т. нар. Септемврийско въстание през 1923 г.

[←154]

Той сам е записал в своите спомени: „През 1924 година лятото, вечерта в четвъртък ми съобщиха, че ми дават 20 дена отпуск, който реших да прекарам на комуната в Арбанаси, като им помагам в работата.

В петък сутринта (след молитва и закуска), почнах да си приготвям багажа за пътуване към Арбанаси."

[←155]

Аръш (тур.) – теглич на кола, каруца.

[←156]

Джеймс Дейвид Баучер (1850-1920 г.) е ирландски журналист и политически активист, дълги години работи като балкански кореспондент за британския всекидневник „The Times". Живее в гр. София от 1892 г. до 1915 г. Баучер става почетен член на Софийското журналистическо общество и е близък приятел и доверен съветник на българския княз Фердинанд след 1892 г. Играе роля на посредник между балканските държави в края на Балканските войни от 1912 – 1913. С много статии в английската преса той подкрепя каузата на България. Осъжда несправедливите клаузи на Букурещкия мирен договор през 1913 г., подкрепя България по време на Парижката конференция 1919-1920 г., когато от страната са откъснати територии и трябва да плаща репарации като загубила войната заедно с Германия.